

Iskreno pozdravljamo, kakor je v naš Osebeški popoldnev.

Moja, 6. 18.

1881

Bodite popolnoma, kakor je vaš Oče nebeški popolnoma.

Mat. 5, 48,

DROBTINCE

z a

NOVO LETO

1846.

Učitelam ino učencam, starišam ino otrokam v podv-
čenje ino za kratek čas.

I. Leto.

Na svetlo dal

Anton Slomšek,
viši ogleda šol Lavatinske škofije.

1846.

Poberite kosce, ki so ostali, de konca ne vzemejo.

Joan. 6, 12.

II, B, 19265, 6

030023818

19265

I B h

**Prejeto od urada
za upravljanje imovine
upornikov**

Da das Manuscript: Drobtince za novo leto 1846
— na svetlo dal Anton Slomšek, viši ogleda šol La-
vatinske škofije — nichts der reinen katholischen Lehre Wi-
dersprechendes enthält, wird demselben die dießämtliche Appro-
bation zur Drucklegung hiermit ertheilt.

Fürstbischöfliches Lavanter Consistorium zu St. Andrä
am 17. December 1845.

Franz Friedrich,
Dompropst und Consistorial-Director.

Dr. Jakob Stepischnegg,
Consistorialrath und Secretär.

Das Manuscript: Proben aus dem Jahr 1816
 — an Herrn des Anton Stomšek, wird gegeben sei La-
 vantsche Skopje — nicht der neuen kaiserlichen Seite ist
 betreffend auch nicht wird bezeichnen die kaiserliche Seite
 haben zur Prüfung dienen soll.

Kaiserliche Kanzlei des kaiserlichen Hofes in Wien
 am 17. December 1816.

Kaiserliche Kanzlei des kaiserlichen Hofes in Wien
 am 17. December 1816.

1816

Kaiserliche Kanzlei des kaiserlichen Hofes in Wien
 am 17. December 1816.

Preljubi Bratje ino Prijatelji!

Slovinci so po navadi dobriga serca; kar imajo, radi dajo, de eden drugimu pomagajo. Tak je prav; zakaj keršanska ljubézen ravno to nar bolj terdo zapoveduje.

Dober Bog je vsakimu dal mero svojih darov: enimu čedno besedo, drugimu lepo pésm, tretjemu kak dober nauk — vsakimu nekajko, nobenimu vse; pa je vender za vse razdelil svoje duhovske ino telesne darove, naj bi si pomagali po méri prijetih dobrót. Efes. 4, 7. „Kdo neki je zvést ino razumen hlapec, kateriga je postavil njegov Gospod črez svojo družino, de jim daja občasi živeža?“ vpraša Jezus. Mat. 24, 25. Bog daj, naj bi bili vsi, ki nas je Oče nebeški učitele svoji družini postavil, delioči božjih dobrót! „Dajte, ino se vam bo dalo.“ Luk. 6, 38.

Podam vam sa novo leto nekajko drobtine duhovske hrane, ki so iz moje ino iz ptujih krušenc porbane, de se ne zgubijo ino ne potratijo, ampak ohranijo za vsakdanje potrebe. Mislim, de je vsaka taka duhovska reč, naj si bo pridga alj keršanski nauk, lepa pésm alj lična pripoved ravno tak božji dar, kakor

kosček kruha, ki se ne smé savičeti, ampak se mora pozhraniti za prihodne potrebe. Joan. 6, 12.

Vupam, de vam bom vstregel, prečastiti duhovski Bratje, ker vam nekoliko na novo osnovanih keršanskih beséd za pokušno ponudim. — Želim vam vstreči, predragi gospodje šolski, ako vam nekoliko nauka za šolo pokažem, ino nekaj resničnih prigodb, pa malo pravic zravno povém. — Nadjam se, de mi ne bote zamerili, vi očetje ino matere, gospodarji ino gospodinje, ako vam za novo leto povém, kako bi naj otroke vstrahu božjim redili, kako pošteno za svojo družino skerbeli; zakaj, kdor za svoje, zlasti pa za domače ne skerbi, je vero zatajil, ino je hujši od neznaboga. I. Tim. 5, 8. — Pa tudi pesternam per zibeli, tericam, predicam ino perilam bi se rad vslužil, naj bi tak hude ne bile, kakor imajo staro navado, ampak raj čedne pesmice pele. Tudi pesmica lepa je božji dar; naj vam bo torej mar lepo popevati. Nekoljko novih pesem vam torej za novo leto podám.

Ne bilo bi pa prav, ako bi samo grable imeli ino radi jemali, vil pa nič, de bi tudi drugim dajali, kar je vam Bog dal. Samopašnost, volčja navada, de bi ne bila med nami doma! — Sosed sosedu rad kruha na mizo položi rekoč: Prijatelj, vreži si ino pokusi naše gospodinje peke; zakaj bi pa duhovskih drobtinc drugi drugim pokušati ne dali, ki nam jih je dober Bog dal? — Pošlite mi torej, častivredni tovarši, sosedje ino prijatelji, tudi vi za prihodno novo leto takih, ino enakih drobtinc, kakoršnih sim Vam jes letos položil; bom poskusil z božjo pomočjo sopet polno krušenco jih nabrati ino v bukvah za prihodno novo leto na svetlo dati, dokler bode Bogu dopadlo ino poštenim ljudem,

če mi bote pomagali, kar premorete. Lepši ino boljši ko bojo drobtince, veči bo naše veselje ino prid.

Dolgo sim že želel ino premišloval, kako bi Slovenci pošteno omizje naredili, na tajisto duhovskih darov polagat, katerih pridne Ljublanske novice, kakor kolj skerbne za srečo dežele, zato na svojo slavno mizo ne jemlejo, ker bi jim bile preduhovske. Sklenil sim torej za to leto mizo pogruniti, ino drobtinc za pokušno na-nj položiti, ki jih vsim dobrim prijatelam ino domorodcam priporočim, naj jih pokusijo ino presodijo, ali kaj veljajo alj ne? Ako veljajo, naj takih alj pa še boljših za povračilo dajo; kar jih pa ne veljá, naj se popravi ino pa posvetje kako?

Imajo naše dui svoje omizje zdravniki za ozdravo ljudi — sodniki za pravice dežele — rokodeli ino kmetje za žvinsko rejo ino obdelanje polj; tudi goci imajo svoj dnevnik, v katerim se pogovorijo, kako bi jim strune bolj obrano pele; ali ni nam učenikam duhovskim ino šolskim, starešam in oskerbnikam tudi potreba pogovoriti se, kako bi po slovensko prav oskerbeli nar potrebnej reči, ki so h veči časti božji, nam h časni sreči ino dušam v večno zveličanje? — se pomenili prav po domače, kako bi keršanstvo vredno učili, šolo dobro ravnali, kojili otroke po božji volji, polepšali svet, zapérali pekel ino ljudém v nebesa pomagali? — pobarali tudi sosede rekoč: kako pa kaj vi možje? — Bratje, ljubi dragi bratje! le Eno ino ravno to je potrebno. Luk. 10, 42. Sežimo si torej vroke ino pomagajmo, de bo vsako leto v prihod naše omizje nadevano, še lepših ko letos, duhovskih drobtinc.

Ni jih veliko, ki bi vtegnili cele bukve popisati; pa jih je mnogo pridnih domorodcov, katerim kaka čedna pridga, lepa pravlica, iz nemšine alj drugih jezikov poslovenjena, zdaj mična pesmica gladko izteče, alj se kaj veseliga, alj žalostniga pergodi — za take reči prosim, de mi jih pošlete za slovensko omizje. — Dajte, ino se Vam bo dalo.

Bog pa daj, de bi zdravi ino veseli še veliko novih let doživeli, pa tudi pridno skerbeli Slovencam kakor Nemcam za pravo časno srečo ino isveličanje večno. To Vam želi, ki Vas ljubi

prijatelj vaš

Anton Slomšek.

A.

Stare Refnize

v novi obleki

zhaftivrednim duhovskim pastirjam sa pokushno.

Sa to je vsak pismar, ki je poduzhen v nebeskim kra-
lestvu, enak hišnemu gospodarju, kateri nosi is svojiga sakla-
da novo ino staro.

Mat. 13, 52.

I. Od duhovskega prerorenja.

Bratje! vemo de je she ura od spanja vstati; oblezimo Gospoda Jesufa Kristufa. Rim. 13.

N a g o v o r.

Dolga nozh je o sedajnim zhafi — kratek pa posimski dan. — Oh, de bi v našim serzi skoraj dolga nozh minula — pregrefhniga — navadniga shivlenja — shivlenja temna nozh, ki naf po shiroki zefti v' vezhno témo pogublenja pelja! — Na to naf sv. Pavl opominja, rekozh: „Bratje! vemo, de je she ura od spanja vstati; oblezimo Gospoda Jesufa Kristufa!“ Na to naf sv. mati kat. zérkva budí, ki pred sonzam svitne obhaja — de bi naf privadila prav sгодaj vstajati, ino se perpravljat' na drugi prihod Kristusov, ki pride sodit shivih ino mertvih — sodit s' ognam sveta — pride jiskat svojih spet. —

Le filo malo je ljudi, ki bi prav Kristusovi bili. — Isto kristjanov jih je teshko defet, ki bi is zeliga serza Jesufu flushili. — Eni flushijo le na pol — drugi pa zelo nizh.

Kaj bo, kedar naf pride Jesuf jiskat? — Koljko bo med nami svojih najdel? — Veliko poklizanih, pa malo isvolenih!

De bi zelo Bogu ne flushili — ne smem rezhi; pa de naf vezhidel le na pol Bogu flushi — ne morte tajiti. — Ali pa veste, kaj Jesuf od takih flushavnikov pové? »Ker nisi vrozh — ne mersel — ampak mlazhen — te hozhem is svojih vust ispluniti« — to se pravi savrezhi. — Na pol kristjani so kakor prigreta jed; Gospod sa nje ne mara.

Kdo pa je na pol kristjan? me bote prafhali. — Vaf je sila veliko — alj tiga sposna le malo kdo — sato se ne poboljšhate — ino mlazhni oftanete. — Kjer per zhloveku ni sposnanja, poboljšhanja tudi ni. — Ino to je možno hudo — je silo shaloftno. Ino naj vam ravno povém, mi ne verjamete, ker sami sebe ne posnate.

Vam, ki fhe nifte v' pogublenje obfojeni, katerih dufha fhe ni na vezhno vmerla, hozhem ta svet zhaš zhudno lepo duhovsko ogledalo pred ozhi dershati — de se bote v' njem ogledali, ino videli, kaj pred Bogam veljate. Donef pokashem Hano navadno gospodinjo vřim, naj se nad njo rasgledate, kaj fhe vsak per sebi sa popraviti ima, ako vaf řv. Duh rasřveti, kakor našho Hano. Le poslušajte! — Bog, řv. Duh rasřveti mene — rasřveti vaf!

P o g o v o r.

1. Bila je Hana pridna gospodinja — kakor je vezh pridnih gospodinj — sa drugo pa shivela — kakor jih vezh shiví po řtari navadi. řv. Pavl pa velí: „Islezite řtariga zhloveka — oblézite noviga!“ Pa tiga njih veliko ne sařtopi — kakor Hana sařtopila ni. řvoje dela je pridno řtorila, pa ne is ljubeshni boshje — tudi k zhařti boshji ne. — Tudi molila je, pa le s řesikam; řerze ni sa to vedelo. — V nebo vpíjzohih grehov ni řtorila, ker ni do jih perloshnořti imela; greřhila je pa le pogofto, ker jo je kaj rasřesilo, alj pa njo kdo napeljal. — Rada zhres druge řlabo govorila — klela, ľjudi opravljala; — pa vender miřlila, de je viřoko v řnadi boshji po řarisejarřko, rekozh: „Hvala Bogu, de niřim taka pa taka — ko řo drugi ľjudjé.“ —

a. Oh, ali ni per vaf vezhidel taka — ino malo kdo to prav premířli — v'tim greřhnim řtani shiví — vmerje — ino tak na ořřtro řodbo boshjo gre. — Sa posřvetno ste vři shiví; sa řvoje premořhenje vři shivite, sa pravo vero, upanje ino ljubeshen pa řpíte — řpíte sa Boga — sa vezhnořt. Krishate se, tudi v' zérkvo fhe greřte, s' řesikam molíte, s' řdjanjam pa Boga shalite; beředo boshjo poslušhate; pa de bi doma řpolnili, kar řte v' zérkvi řliřhali, vam řvunaj zirkve na miřel ne pride. Greřhite, kakor se vam poljubi — ino se le posřvetne

nefrezhe varjete. Povéte, ali niso hajdi ravno tak storili? — Verh vfiga tega se she sa pravizhne imate — se s' svojim shivlenjam hvalite. Naj vam kdo rezhe: „Ni av tako! Ti nifi na pravim poti!“ Gerdo se vam sameri. —

b. Taka je bila Hana, ino bi bila tud takavstalazhafno ino vezhno, ako bi nje ne bil vsmileni Jesuf s' svojo gnado obudil. — Oh zhujte — ki she nimate zelo oterpneniga ferza — sasliſhite ino storite, kakor je Hana storila!

2. Per ſofedu je shivelo nekoljko dobrih duſh, ki nifo le na pol — ampak s' vſim kriftjani bili. Njih véra je bila shiva, njih vupanje terdno, ljubesen do Boga pa ſerzhna. Te poſebne miloſti boſhje jim je Bog dal, pa tudi bogaboje-zho ſveto shivlenje. Eni teh dobrih duſh je nebefhki Ozhe hudo bolesen poſlat, de bi ſa nebefa lepſhi doſorila v' vezhi krepóſti. Hana je h tej boleni ſofedi rada hodila — ino to je bila njena frezha. Vidila je, kako voljno toljko hude bole-zhine poterpi — kako vſe lepo na voljo boſhjo prepuſti, ter ne ſhelí drusiga kakor to, kar Bog hozhe; ino to Hano v' ferze gine. Sposnala je rekozh: „Jes bi ne mogla tak. Nimam ne Boga toljko ſa ljubo, kakor ta bolna ſhenka!“ — Enkrat po nozhi ſo po njo poſlali. Silo hudo je ſofedi boleni bilo, ino miſlili ſo, de ſhe vmira. Hana njo gleda, koljko terpi — ino kakor jagne vſa poterpeſhliva. — Ko je nekoljko ji loſhej bilo, ſazhne veſelo rekozh: „Oh, ſakaj me ſhe vender ni Bog hotel h ſebi vſeti? Saupam, de bi bila ſdaj ſhe doma na ljubim Ozhetovim domi.“ — To ſofeda peſluſha, ino ſe zhudi. „Kaj je neki to, de ſe ona toljko nebef veſeli! Me-ni ſe pogofſto doma tudi hudo godí, pa me vender ne veſelijo nebefa.“ — Rada bi ſdaj kar pokleknila, ino ozhitno povedala, kako je v' grehíh; pa ſe ljudi boji. Vender ſvetih miſel ni ſa-mogla pogafiti, ki jih je Bog ſv. Duh v' njejno ferze vlil. Hitro drugo jutro gre v' ſoſefko pravit, kako teſhko ji je po nozhi bilo, ino de ſhe le ſdaj prav ſposna, v' koljki ſlepoti ino oſhabnoſti je doſdaj shivela. „Oj kako mertva je moja vera do Kriftuſa, kakor de bi ne bil Jesuf tud ſa mene kervi preliſ,“ je djala. „Tako redko na-nj miſlim — ſe ma ſa toljko dobrot pa tako ſlabo ſahvalim! Oh naj bi tudi mene Bog kdaj tako ſa ljubo imel, kakor to bolno ſeſtro!“

a. Kedar zhloveku kaj takiga na misel pride, takrat zhloveku gnada boshja v ferzi kipi, sam sv. Duh govori tistokrat s zhlovekam; drugazhi bi ne sposnal svojga borniga stana, ne vgleadal svojih madeshov. Zhlovek sam sebe po navadi vselej boljiga dela, kakor je, fhteje velike grehe sa male grehe, ter veliko grehov stiri, katirih sa greh ne dershi. Se poboljšhat, fhe pête ne vsdigne, kako bi se prav ispokoril? Srezhen, kdor sam sposna, de ni, kakor bi imel biti. Kdor se terdno take misli dershi, se k Jesufu oberne, ino se stese prave pokore svesto dershi. Njemu sazhne sjati sonze milosti boshje, on isflezhe stariga zklóveka, ino na novo sa nebesa oshivi. Kdor si pa take misli is glave istepe, se hitro spet v posvetno saplete, sopet na dolgo odloshi frezhen zhaf svojga isvelizhanja.

3. Une dobre bogabojezhe sosedé so Hani fhe le prav povedale, de se zhlovek sam od sebe poboljšhati ne more, ampak le Bog sveti Duh prenaredi zhlovefhko ferze tako, kakor mora biti. „Le verjami — so djale — zhlovek bres gnade boshje ne more kaj dobriga stori, ne isvelizhan biti.” — „Pazh ref — je Hana odgovorila — sama fim to skufila. She vezhkrat fim sklenila, de ne bom taka; pa hitro spet na staro zefsto sajdem. Oh, koljkokrat fim she obljubila — pa vender nifim tak stori. Vzhakala fim she 50 let, pa se fhe nifim nikolj prav poboljšhala — pohujshala pazh.” —

a. Povéte mi prav po refnizi, preljubi moji poslusfavzi! koljko is med vas nima ravno to sposnati, zhe svojo shivlenje prav premisli? Koljko ste se kaj poboljšhali od svojih 10 — 20 — 30 let? — Svoje polje ste popravili — svojo shivino tudi — svojo shivlenje pa malo, malo, alj pa zelo nizh. Ktiriga je pa bolj potreba? Kaj se vam sdi? — Ino vender se obedvoje lahko stori, kakor je Hana stori.

4. „Kaj se ti sdi — so djale sosedé — ti je potreba se pred Bogam ponishati, ino Boga sa odpushenje profiti?” — „Ino pa kako mi je potreba tiga!” — odgovori Hana. „Ali verjesh de je Kristuf tudi sa te vmerl, ki lahko tvoje pregrehno ferze preoberne?” „She dolgo nifim tiga mislila, pa sdaj bi vunder rada, naj bi Bog hotel. Ako mi Bog ne po-

maga, se ne bom nikolj poboljšhala, kakor mi prizha vsih 50 let mojga shivlenja." Tako Hana govori, potem pa s drugimi poklekne, ino moli rekozh: „O Jesuf vsmileni! poshli nam svojga svetiga Duha, de nas bo uzhil tebe prav ljubiti, se greha varvati, ino pravizhno shiveti." — Kar so profile, so tudi v refnizi shelele. — „Sdaj mi je nekako zhudno gorko per ferzi, kir mi je bilo poprej merslo ko led. Prihodno nedelo pojdem k' spovedi ino k' svetimu obhajilu. Hozhem s boshjo pomozhjo svoje shivlenje poboljšhati.“

a. Kaj pa vi pravite? Rezite, kar radi. Od te dobe je s' boshjo pomozhjo vsa drugazhi bila, je prav pogosto k' spovedi ino k' boshji misi hodila; — ino to vezh velja, kakor bi bila jesar goldinarjev isporozhenih dobila. Oh de bi tudi vi to frezho obzhutili, njo v tim svetim zhafi imeli! —

5. Videti Hano, kako lepo móli, pa sferbno svete Sakramente prejema, sazhno ljudje govoriti: „Glejte si — so djali — hozhe Hana tudi topla v' nebefa?" — Neki sosed je djali: „Zhe ji je refniza, bo morla she kaj vezh drugazhi biti, kakor jes vem. Samo moliti, pa h' spovedi hoditi, she sadoftini, se prav s' Bogam spraviti. Drevo se po sadji sposna.“ — Ref je to. Hana ino nje mosh se nista s' starim sastopla, ki je poprej per njima bil. Tako dolgo sta ga vjedala, de je fromazhek moral drugam pod streho. — Kaj pravite, alj je to prav? Ali sme per tem oftati, ako se hozhe Hana v refnizi poboljšhati? Nikolj nikar, kakor refnizhen je svet Evangeli, starzhek more nasaj!

6. Ko je sv. Duh Hano s' svojo gnado rasfvetil, je Boga lepo profila, naj ji kako terplenje poshle, de bo saj vedla, kako jo sa ljubo ima. Hitro ji pride taft na misel, kako ga je hudo imela. Serze ji opezhe, ter sposna, de je le ona narvezh kriva, de je moral starzhek od hishe. Nekaj ji v ferzi pravi, de mora bres vfiga odloga krivizo popraviti ino po stariga jiti; alj tiga nisem vstan — je mislila — sa zel svet ne. Pa vsi isgovori ji ne pomagajo, nima pokoja vezh, ino gré svoje teshave unim sosedom povedat rekozh: „Sdaj mi je Bog pazh velik krish poslal. Naj bi mi zela vafha hisha na ferzi leskala, bi mi tak teshko ne bilo, kakor to. Ne vem, kam bi se

djala." — „Le vbogaj, kar te Bog opominja — so ji fofedni rekli — jidi le hitro po svojga testa, profi ga sa samero, pa vsemi v' svojo hiſho nasaj. Kdor hozhe prav otrok boshji biti, mora tudi ſovraſhnike ljubiti." Teshko je obljubila, pa vender je djala, de bo; — perpraviti ſe pa le ni mogla. Kedar je kolj miſlila jiti, jo je nekaj derſhalo. „Tega vender Bog od mene tirjal ne bo; ſo prezhudni, per jih ni sa preſtati." Tako ſe je iſgovarjala, pa vender mira ni nozh ino dan imela.

7. Kar naglo vſtane, ſkozhi ſkus vrata, ter rezhe: „Tako me vender peklenſhek ne bo premagal; naj ſhe bo, kakor rado." Per teh beſedah gre na ravnoſt po testa — V hiſho pride, kjer je nje ſtari prebival, v prizho vſih ljudi ſamma pove, kako gerdo je s' njim' ſtorila, jih sa odpufhanje profi, jim roko poda, ter jih profi, naj grejo ſopet s' njo damo. — Starzhek, ino kar jih je v hiſhi bilo, ſo ſe raſjokali, ter ſe ſazhudili, kako je ſneha vſa druga. Tudi ſtarzhek je obſtal, de ni imel vſe prav; ſa roko ſtarzheka domu peljá. Poglejte, kaj lepiga ſveti Duh s' zhlovekam ſtori! To je bil vezhi zhudesh, kakor bi bila mertviga obudila. Pa tudi tak lahko ji je bilo per ſerzi, de je od veſelja djala: „V ſhivo zhutim, de ſim ſatanu mozhen rog odbila, eno mozžno verv pretergala. Oh naj bi ſhe vſe drobne bile!" — Ni ſe vezh s' ſvojim ſtarim kregala, ter ſo lepo ſkupaj ſhiveli. „Iſvelizhani ſo mirni; otrozi boshji bojo imenvani." (Mat. 5, 9)

8. Nekoljko dni po tej lepi ſpravi rezhe Hana: „She eno mi je na ſerzi, pa veliko teshji, ko pervo. Sbratam ino pa s' ſvakinjoj ſmo ſi v' kregi. Kar ſmo ſe ſkregali, njima niſim v' hiſho ſhla. Teshko mi bo, pa ne bom odlagala; mora biti, kakor Bog hozhe." — V' imeni boshjim ſe k' njima poda, ino gredé Boga profi, de bi ſhe to frezhno opravila. Kedar do hiſhe pride, ſe ji ſdi, de ma kamen na petah. — Piſano jo gledata. — Hana jima roko podá, ter profi, de bi ſe ſpravili ino ſopet dobri bili. — Pa kakor veter tozho — tak ji brat ino ſvakinja pikafte beſede mezheta — Hana pa poterpeſhливо molzhi ino poſluſha. Sato tudi njima hitro ozhitanja smanka. Ker ji nimata hudiga povedati vezh, ſe poprijasnitá; — prijateli ſe raſjidejo. — Take rezhi gnada boshja ſtori. —

Tako se je Hana v' reznizi poboljšhala, je shivela she nekoljko let v' gnadi boshji, ter je od veselja vezhkrat rekla: „Sdaj se mi sdi, kakor bi she bila v' nebefah.”

S k l e p.

Poglejte, she se deni — ljubo sonze obfija ino ogreva vse stvari na sveti; — ali kaj svetloba posvezhjozhe gnade boshje vashe serze obfija, de bi videli, kakor Hana, kaj je potreba tudi vam — ino pa ravno sdaj v' tim svetim adventnim zhafi? — Gnada boshja se vam ponuja — oj de bi nje noboden s' nashe fare ne savergel — ne samudil! — S' posvezhjozho gnado boshjo zhlovek vse samore; pa mora hitro ino s' veseljam, kakor Hana, storiti, kar mu pové, pa sam sebe premagati, naj bi she tak teshko bilo. — Bratje — sestre! vsi — vsi smo poboljšhanja potrebni. Ne odlagajmo na nedelo — ne na veliko nozh — ne na prihodno leto. Sdaj je ura is spanja vstati, se okleniti Jesufa, gospoda nashiga. — Oh Jesuf, vsmileni Jesuf, pomagaj nam! Amen.

III.

Ne stori se ptujih grehov deleshen.

„Gospod! ozhifiti me mojih fkrivnih grehov, ino sa ptujih grehov del persanesi svojmu hlapzu.” Pfalm. 18, 13.

N a g o v o r.

Svet Nikolavsh, imeniten mosh ino svet fhkof juter-nih deshél, je veliko dobriga storil; shivel borno na sveti — bogat pa v' nebefa shél; — ino to je pravo bogastvo. — Oh, de bi mi tudi ravno tak sa vezhno bogastvo fkerbeli, ki ga moli ne fnedó — tatje ne iskoplejo: sa zhednosti ino dobre dela! — Mi pa le sa prah fkerbimo — slato pa sgubimo. —

Narbolj slovi svetga Nikolavsha lepo dobro delo milosti, ktero je trem vbogim hzheram storil, ktirih ozhe ni imel sa

zhem omoshiti; ter njih sklenil neframnimu, pregresfnimu shivlenju predati. Sv. Nikolavsh po nozhi pod okno fkrivaj pride, ter mofhno dnarjev sa pervo — drugo nozh sa drugo, tretjo nozh sa tretjo hzher fkus okno vershe, jih greha ovarje ino jim poshteno v' sakon pomaga. Sato she sdaj na svoji podobi tri jabelke n'ofi, ino starifhi na Shmiklavshevo po nozhi fkrivaj otroke darujejo. Oh, naj bi jih le tudi vuzhili, ne le fami febe, ampak tud' druge ljudi hudiga varvati; — naj bi se pa tudi fami ptujih grehov bolj fkerbno varvali, kakor se jih po stari navadi varjejo; sakaj: veliko imamo lastnih grehov objokati — pa ptujih grehov lahko she vezh. — Gerde ino hudobne so lastne pregrehe; — veliko imajo jih sa poravnat, sa ispokorit; — kako shalofno — strafhno je, de si she ptujih grehov toljko naloshimo — pa tako malo na nje porajtamo! — Ptuje grehe vam hozhem donef v' pergodbi dveh kmetov pokasati, de bote prav shivo ogledali njih gerdobo — njih nevarshino; sakaj ptujih grehov varvati — je angeljsko dobro delo; — ptujim graham pa pomagati — je delo famiga peklenfkgia fatana.

O Gospod! ozhifti me mojih fkrivnih grehov, ino sa ptujih grehov del prisanesi svojimu hlapzu! —

P o g o v o r.

1. V' neki fofefki fta bila dva kmeta blishna fofeda; — dalej sa hribam je bila vef. — Per eni hifhi so shiveli po kerfhanfko, per drugi pa po hajdovfko; — po navadi, kakor g'fpodarji, tako drushina, kakor starifhi, tako otrozi; — faj jabelko dalezh od debela ne pade.

Na prvi kmetiji fta bila on ino ona dva zhlovezheka (kakor dva boshja voleka) prav po volji boshji. On je kmetijo od ozheta dobro prevs'el, ino je imel kaj v' roke vseti; ona je bila borna dekla, pa pametna ino pridna famiza. Vfamifhkim ftani se nifta pregresfhila; on je imel she fantifhki brajdelz sa klobukam — ona divifhki venez seleniga roshmarina na glavi, ko fta k' poroki fhla; — ino to je velika — narlepshijuterna neveste ino shenina — ljubo poshtenje. Boga fta ljubila od mladih nog — pa tudi Bog je nju ljubil; imela fta dobriga prijatela, kedar fta g'fpodariti sazhela; — nju

nar vezhi bogastvo je bila gnada boshja. — On se ni s' svojim premoshenjam po kerzhmah bahal, ni jigral, ne pjanzhval; blagoflova shterte sapovedi ni s' starishami skus vrata gonil — tudi ni boshjiga blagoflova skus grehe preshestvanja she vmladih letih sapravitl; ni bil pjanj, ne sapravitlvz — pa vender smiraj dobre volje. — Kako pa nafhi mladenzhi navado imajo? — Vezh se bahajo, kakor pa gleshtajo; vezh ofhterij objifhejo, kakor pa zirkuv; in kedar se shenijo, nosijo nefrezhne matere namesto brajdelza pankrat otroke sa njimi. — Oh pazh flaba perprava sa frezhen sakon! —

2. Ona je morla mlada flushiti, pa per poshtenih — ojstarih ljudih; ni dolgo leshala, pa se navzhila kruh saflushiti ino kaj preterpeti. Bila je tiha ino bogabojezha, kakor njena mati; plesala ni — pa je vender svoj lep kolek kruha najdla, kateriga veliko plesavk in raspushenih dobrovoljk nafhiga kraja jifhe, pa ga ne najde. — She tifti vezher, ko sta bila porozhena, sta si v' roke segla, de hozheta lepo Bogu flushiti, eden drugiga vfelej s' lepim posvariti, ako bi kateri kaj pregreshil; de bota otroke skerbno v' strahu boshjim isredila, drushine lepo imela, jim pa tudi v' lepim sadershanji shiv isgled dajala. Boga sta sa to narbolj profila; Bog nju je vflifhal, ino njima svojo gnado dal. Nista bila bres flabiga nagnenja, kakor se ljudem vezhidel godi. — On je bil nagle jese, ino se je v' mladih letah od hlapzov' shivino kleti navuzhil — ako mu ni po volji vlekla. She vezhkrat se je tih grehov spovedoval; sdaj pa, ko je k' svetimu sakonu veliko spoved opravil, je prav terdno sklenil — ino se s' boshjo pomozhjo v' refnizi poboljshal. — Jerka, tako je bilo njej ime, se ni nikolj slegala, ni drugih ljudi opravljala, pa vender je rada v' zhafi prevezh govorila, je hitro verjela, kar je flifhala, ino je drugim pravila; — ino to je pogosto velik greh shenfkiga spola, zhe ga ravno malo obrajtajo. Pa terdno je per veliki spovedi obljubila, ino je svojo oblubo dopolnila. „Le greha per hifhi ne — sta djala — nar vezhi nefrezha je greh.“ — Kdor tako gospodariti sazhne — bo dobro is-hajal, per takih ljudeh je Bog pravi gospodar — boshja gnada pa gospodinja. — Pa kako malo jih na to porajta! — O vi posvetni moshje ino shene, sakaj vas nar manj to skerbi, zhefar vam je narbolj potreba! Se greha varvati ino pa v' gnadi boshji biti, je perva — nar vezhi skerb!

3. Drugazhi fta shivela Obirzhova — gerdo pred sakonam, v' sakonu she pa gerfhi. Malo fta v' samishkim stani v' Boga mislila — bres Boga fta tudi sakon nastopila, ne po boshji — temuzh le po svoji ispazheni volji. Greha nista obrajtala, se ga tudi nista le sama varvala — she le pomagala fta svojim domazhim greh delati — v' velikih — mnogoterih rezheh. —

Jerka na Andrejovim, pa tudi njen mosh, fta se bala v' prizho otrok le siniti kaj soper ljubesen blishniga. — V' Andrejovi hifhi ni bilo klafarske nespodobne besede flifhati. Sato so bili njuni otrozi pohlevni, ljubesnivi; fama nedolshnost jih je bila: Odraftli so, ino she niso vedli, kaj so moshki — kaj shenfke. — Oh to je velika frezha sa mlade ljudi! — Tudi drushina ni smela per misi kvantati. Le podstopil bi se naj bil hlapcz alj dekla kaj neframniga siniti, alj pa saklafati; ne bil bi dolgo sa misoj. — Poglejte, tako mora biti per hifhi, de otrozi v' lepi nedolshnosti israftejo sdravi ino veseli. — Tak morta hifhni ozhe ino mati strah domazhim dati, de otrozi she zelo kilovi nezhisti pregrehi vgobez ne padejo. — Oh kaj de tega tak malo porajtate! — Sato pa tudi toljko sapeljanih otrok imate. Kar zhlovek seje, to shenje. —

4. Per Obirzhovih je bila pa taka shega, kakor je per naf vezhidel povfod. Tam niso porajtali na otroke ne na mlade ljudi; klobafali so hujfhi ko radi. Mati je v' prizho otrok pravila, kako je famiza sa moshkim hodila, hlapzi in dekile so se ji smejali — otrozi poslufhali ino se vfiga tega vuzhili. Kako se kaj v' sholi uzhijo, alj s' vezher ino v' jutro kaj molijo, ni pobarala; de so pa plesali ino po dobrih voljah s' njo hodili, si je mati veliko persadela. Sholi so odraftli, malo dobriga snali — gerdo pa she vse vedeli. Ozhe ino mati fta njih fama nagovarjala — ino prav se njima je sdelo, de so se vlazhili, ino neframno snanje delali, rekozh: „So pazh mladi; faj fva midva tud tak.“ — Drushina je govorila, ino dopernafhala — kar rada. Gerfhi ko so se vedli, bolj je materi dopadlo — flajfhi se je smejala. — Kako vam taka gospodinja dopade? — Se taki otrozi poshteno redijo? — Je to strah boshji per hifhi? — Alj niso tukaj lastni ino ptuji grehi doma? na enim mestu greha dva: ptuj ino lasten. Sa vse to njim ni mar.

Obirzhovka je prvi greh storila, ker ni otrok is mladiga vuzhila Bogu flushiti, ino se greha varvati; — drugizh, ker se je tak gerdim rezhem smejala, de so ji dopadle; — tretjizh, kir je toljko gerde nesramne ufte v' prizho svojih otrok imela — ino ogenj v' streho nosila; — fhtertizh, ker je drushini tak nesramno govoriti dala. — Oh koljko ptujih grehov na enim kupi; — pa slepa shena jih ne vidi! — Pa fhe ni ji sadoft grehov per domazhi hifhi; fhe per sofedi jih sheli. —

5. Zhe so Andrejovi otrozi bliso prifhli, jih sazhne Obirzhovka drashiti rekozh: „Kaj pa vas ni bilo na plef? — vam mati ne dajo, kaj ne? Ozhe ino mati fta vender presveta; nobeniga veselja vam ne pervofhita; to ni lepo ne, de vam na nobeno dobro voljo ne dafta!“ — Ali se ne plete tako verv hudizhu? — V prizho svojih otrok je Andrejove grajala. „Terzjali so, pa svetohlinzi“ — je djala. — Obirzhovi otrozi to mater flifhati, Andrejove na zefiti v' miri ne pustijo; sa svetohlinze jih klizhejo. — Ali mati otrok ni tudi mati njihovih pregréh? — Kaj bo posledno uro sa tako mater? —

6. Obirzhovka fhe ni imela svojih ino ptujih grehov sadofti; — tud sofedove hlapze ino dekle je v' svojo hifho spravljala — ter se jim prav debelo smejala, de si dajo vfako dobro voljo vseti; ki so abotni, de per takih fvetnikih oftanejo. S takim podpihvanjam marfkoga od dobre hifhe spravi, pa h dobrim ljudem nobeniga. — Ali ni to se ptujih grehov odeleshiti? — So njeni otrozi kaj ptujiga k' domu prinesli, ino je vedila, de je vkradena rezh, jim ni shal besede rekla; fhe le dobro se ji je sdalo. — Ni to se ptujih grehov deleshen ftoriti, k' grehu molzhati? — Kaj je is takih otrok prirastlo, lahko sposnamo. Bres vfake zkednofti — zela divjazhina so bili — fhe mali, pa veliki grefhniki. — Ako tern israfte — alj ti bo jabelke rodil? —

7. Nesaroblen fin, od lastnih ftarfhev she otrok rasvaje israfte v' toljkilh pregrehah, de so vezhi, ko on. Kleti, rotiti se, jigrati, pjanzhvati ino po nesramnih potah vlazhugariti mu ni bliso enakiga. Huj ko je delal, hujfhi je legal, ino se grehu smejal, kakor ftarifhe videl. Hzher je odrastla, srelh ena, sa vse gerdo perpravlena. Prav kofhato hodi, ter nosi svojo truplo naprodaj. Kakor muhe na pajzhino se raspufheni mladenzhi na njo obefhajo; — vfa saframvana, na dufhi savershena, na

pol gnila na trupli vmerje, bres vse spovedi, bres vsake pokore. — Bres strahu boshjiga odraslen sin prevseme Obirzhovo od svojga ozheta. — Sdaj vama Bog pomagaj, ozhe ino mati! — V' kratkih dneh sazhne sin per misi pikati svoje starishe; skoraj njim je pretesno; v' neki temni mokri zhamnati morta vboga starisha na svoje stare dni prebivati: alj mati she pervo leto od shalosti vmerje. Mladi Obirzh se svoje pridne shene v' kratkim nadovoli; po ze le dni ga ni bilo is litushov damu. Kvarte ino pa polizh je bilo vsak den njegovo delo; preshestvanje nja nar slajshi dobra volja. Kdor pa s' kurbami orje — on s' berazhami vlazhi. — — — Oj kako shalostno je gledati gospodarja, ki v' eni roke kvarte — v'drugi berafhko palizo ima! Pjanz sa misoj fedi — ekfekuzijon pa med vratami stoji. — Mladi Obirzh se tak sadolshi, de ni vezh klopi njegove, kamor bi se v'fedit. Gosposka mu kmetijo na boben prodá, shena ino otrozi jishejo dobrih ludi, sapravlivu ozhe pa v' boleshnizi vmerje. — Starishe! kako vam ta perpoved dopade? — Kaj mislite? — Kaj pravi vafha vest? —

Kristjani, kristjani! vam shiba boshja sa ptujih grehov del po ushefah ne poje?

S k l e p.

Ozhetji! ne pregledujte grehov svojim sinam, kakor Heli, de vam ptuji grehi vafhkih otrok vrata ne vlómijo. — Matere! ne sagovarjajte grehov svojih hzheri — ne svetujte njim hudo, kakor Herodijanka svoji hzheri plesavki, de je bila svetmu Joanesu kerstniku sa del nje glava odsekana; kaj takiga je gnufoba pred Bogam. Pripov. 17.

Gospodarji, svoji drushini greha ne velevajte, de njih dushe ne vbijete, kakor David Urija svojga flushavnika; — gospodinje, ne hvalite grehov svojih domazhih, kakor bi se vam dobro sdelo, kedar gres'hijo. — Tovarshi, ne pervolite v' greh svojim tovarsham, zhe ravno rezhejo: „Ta greh jes na — se vsemem,“ de se vam ne bo godilo, kakor Pilatushu, ki je dal Jesufa Judam krishati, ki so vpili: „Krishaj ga! krishaj ga!“ — Strafhno je nedolshno kerv sa ptujih grehov del na se klizati! — Sofedje, ne delajte se ptujih grehov deleshni, de bi krivizhnim ljudem potuho dajali, krivizo pod svojo

štreho fkrivali; sakaj on, ki mavho dershi, je ravno tak tat, ko on, ki krade. „Ne le samo tiste ljudi kasnuje gosposka, ki sami kradejo, — uzhi sv. Krisostomus — ampak tudi one, ki tatam krafti ne branijo, ako samorejo.“ Ravno tak ne bo le samo tistih Bog nekdej tepel, ki hudo delajo, ampak tudi one, ki drugim hudobno delati ne branijo, naj si bo is bojezhnost; alj sanikernosti. Ti lahko sam sa se poshteno ino nedolshno shivish; ako pa verh tega dobriga ne storish, ino drugih k' dobrimu ne vladash, bosh kasnan. — „O Gospod! ozhifiti me mojih fkrivnih grehov, ino sa ptujih grehov del prisanesi svojmu hlapzu!“ Amen.

III.

Od hudobnih sakonov.

Kdor se moshi alj sheni, naj se sheni v' gospodu. I. Kor. 7, 39.

N a g o v o r.

Kaj je nar vezhi nefrezha na sveti? — Neki porezhejo, de bolesen; alj bolesen zhloveka s' Bogam spravi, ino je boshja narvezhi dobrota, ako njo zhlovek k' isvelizhanju svojmu voljno prebije. — Kaj je nar vezhi nadloga na sveti? Ljudje mislijo, de vbofhtvo. Bofhtvo radovoljno, ako je po volji boshji, je velik dar boshji, ki vezh ljudem k' zhafni frezhi ino vezhnimu isvelizhanju pomaga, kakor bogastvo. Vbogim v' duhi je Kristuf nebesfko kralestvo oblubil, rekozh, de bojo bogati teshko v' nebesfko kralestvo prifhli. — Kaj je na sveti nar vezhi hudo sa greham? — Hujfhiga na sveti ni, kakor nefrezhen sakon, — on je shivi pekel na sveti. — Ino sa ta shivi pekel si mladi ljudjé toljko persadevajo — sa nefrezhen sakon svojo nedolshnost — poshtenje, premoshenje in tudi sdravje spravljajo! — Oh kako shaloftno je to! — Ravno sato pa tudi v' nafhkih krajih tako malo frezhnih sakonov najdemo. Redki so med nami sakoni, v' katirih bi mosh ino shena v' ljubim miri shivela bres krega in kletve. Vezhidel sakonov je shola pohujfhanja, v'

katirih laſtni ſtarifhi ſvoje otroke omehkushijo (ſzartlajo) — vſiga gerdiga navzhijo ino ſapeljajo. Sami ozhetje ino matere ſel vſake pregrehe v' mlado ſerze ſvojih otrok ſafejejo. Ino taki ſakoni ſo peklenſke jame, is katerih vſtaja vſaka nefrezha ſa zhlovehki rod, kakor zherna megla is prépadov ob hudim vremenj. —

Miſlite, de ſe med nami — ino ravno per vaſ vſe to ne godi? — Poſluſhajte doneſ prav tenko ſhaloſtno perpoved od hudobnih ſakonſkih ljudi, ter ſami ſebe pobarajte, ali niſte v' mnogoterih rezhih njim podobni tudi vi? — Bog nam pomagaj!

Pogovor.

Dva ſakonſka bres Boga.

Lenka, kmetiſhka dekla, poredniga oſebenjaka hzhér, je hotla moſha imeti, ino pod ſvojo ſtreho priti; pa ne po ſtéſi poſhtenja ino zhednoſti, ampak po ſhiroki zeſti pregrehe. — Brénko, neki néſaroblen gorjánh, ſa katirim je zelih pet let hodila, njo je poſlednizh vſel, ker ſe nje ni mogel ſnebiti. — Moſha je vlovila, pa ſvoje frezhe ne, kakor je miſlila. — Pravo frezho le Bog da, ne pa neframna pregreha; kako bi ſi njo pa zhlovek poſilil? Kako bi zhlovek frezhen bil, ki je le peklu ſluſhil? Savolj pregrehe ſo ſaversheni angeli nebefa — naſhi prvi ſtarifhi veſel ino frezhen raj ſgubili, vi pa greſhite rekozh: „Me bo vſel, ſe rada imava — bova frezhno ſhivela!“ — Oh praſna vera — groſovitna goljſija! Tako ſhivlenje je ravna pot v' pogublenje, pa ne v' frezhen ſakon. Narvezh ſakonov je ſato nefrezhnih, ker ſo v' ſvojim ſamiſhkim ſtani nepoſhteno ſhiveli. „Kar zhlovek ſeje, tudi ſhenje. Kdor v' meſeno poſhlenje ſeje, bo tudi od meſa pogublenje ſhel.“ Gal. 6, 8.

2. Prvi teden po goſtiji ſta ſe ſhe ſkregala, v' ſhtirnajſtih dneih ſhe dvakrat ſtepla; kako bi bil tak ſakon frezhen? V' ſtrahu boſhjim niſta pred ſakonam ſhivela, nobene ljubesni do Boga imela; kako bi ſe pa med ſeboj ljubila? kako eden ſdrugim poterpela, eden druſga k' dobrimu vladala? „ſlepez je ſlepza vodil, — obadva ſta v' jamo nefrezhe padla.“ Obedva naglojeſova, ne otéſana divjaka, ſvojoglavna, ſe vſaki ſvoje terme derſhi, nobeden ſi dopovedati ne da. Vſak v' ſvoj

rog trobi, de vse po hihi glava boli; — kako bi ljubi mir per taki hihi prebival? Kje bo v' takih hudobnih ferzah lepa slo-ga ino ljubesen sakonfka shivela? Ali she ni pervo leto tak sakon pol pekla? — She drugo leto bo pekel zel; sakaj takim sakonfkim ferze hitro s' ternjam vsih hudobij obrafte. — Pred poroko tisti vezher se je Lenka hvalila: „Sdaj sim svojo fre-zho najdla!“ — Sdaj se pa vezh ne hvali, ker nobene frezhe ne obzhuti. Sa frezho mora zhlovek drugazh ravnati, kakor je ona ravnala. Kdor hozhe kdaj frezhen biti, ne sme nezhistofti bolj ljubiti, kakor Boga. Pregreha nima frezhe, tudi nezhistoft nje ne da; naj si ravno ljudje ne verjamejo. Nesramne ljubeshi sladke obljuje so hitro grenke kakor pelin; nezhistofti mehka postel se sakonfkim v' ojfthro ternje premeni. — Mozhno nefrezhni so taki ljudje v' svojim sakoni; pa trikrat nefrezhnej so njih otrozi. O prevbogi otrozhizhi ki se v' pekli nepokoja porodijo — v' hihi preklinjanja ino sovrashtva israfstejo! Kaj bo is takih otrók? —

3. Dvoje otrok fta imela, fanta ino dekleta; pa kaj, de ni mater ne ozheta poskerbelo, kako jih morta prav isrediti? De bota morla nekdej od svojih otrok na sodbi boshji odgovor dajati, njima she na misel ne pride. Sama bres vfiga strahu boshjiga, nobeniga praviga podvuzhenja, v' kershanfkim navki nevedna, sa molitev ino boshjo flushbo mersla, vfa zhres glavo v' pregrehih, vesti pa nobene — kako bi otroka sa nebefa isre-dila? — Oj posebno vi nesakonfki ozhetje ino matere, ki otroke imate, sa njih kershanfko isrejenje ino podvuzhenje pa nobene fkerbi; ali ne veste, de grehi, ki jih vi sadite, v' nebo vpijejo? — Mlado shivinzó lepo redite, prej ko mogozhe njo delati vu-zhite, de vam hafen prinese; nevmorjozhe dushe otrok — sa neskonzhno vezhnoft vftvarjene — po ze le dni — po ze le mesenze ino leta ne poskerbite, ali kaj molijo, ali njih kaj kdo kershanfkiga nauka vuzhi? Po ze le vezherke se po zhumnatah valjajo — po pol leta per shivini oftanejo, dokler se zelo po-shivinijo. — Kakor drevesa — tak je sad. Pomislite vi mla-denzhi ino famize, ki fte toljko sakona sheljni, de si je sa frezhen sakon dalej perpravljeni potreba, kakor tri nedela pred porokoj; de mora kaj vezh v' rokah ino v' glavi imeti, kakor snamje perpushenja od komisije, ino pa perftan na roki.

4. Kako bova kaj otroke prav isredila in preskerbela? Tako marškateri vezher skerben ozhe ino mati eden drugga barata, po dokonzhanih poslih pesebno ob nedelah ino prasnika sa misoj fedé; sakaj otrozi so starishov nar imenitnej blago, njih podvuzhenje ino isrejenje nar perva ino nar vezhi skerbi. Kako bi prav naravnala, de svoje dolshnosti prav dopolniva, in bova mogla nekdej pred Bogam odgovor dati? Vezhkrat se pobarata posebno sa shtir rezhi:

- a) Kamo kashejo najni otrozi?
- b) Kake slabe navade ino nespodobnosti se per njih kashejo?
- c) Kako njih bova tiga alj uniga pregreshniga nagóna odvadla?
- d) Kako njih hozheva v' dobrim podvuzhiti, de se njih bo prijelo?

Tako isprashvanja sa rejo otrok je starisham bolj potrebno kakor barati, po zhem je psheniza alj shito; — zhediti mlado ferze slabih navad teshej delo, kakor simino pléti. Lepshi je, ljube otroke poshteno ino po kershanfko isrediti, kakor podobe svetnikov, ki na altarji stojijo, isobrasiti. To lepo imenitno delo imate, ljubi starishi vi; — ino to svoje delo morte pogosto premishlovati. — Pa unima dvema se sa kaj takiga smeniti (shpravhati) ni prishlo na misel. —

5. Otroke poshteno isrediti nista skerbela, pa tudi nista Boga profila, de bi jima ino otrokam pravizhno pamet dal. Od juternize do vezherniga mraka se nista vtegnila pokrishati od same skerbi sa delo na polji, sa delo doma, sdaj per shivini, sdaj per vinogradi; nista vedla, kako bi kaj prigospodarila; — ni zhudo, de se Martinek, tak je bilo fantu ime, she v' sedmim leti pokrishati ne sna, ino Ajtika, njuna hzher, sheft let stara — ne ve, kdo njo je vstvaril. — Ljubi ozheti in matere! shtir rezhi vam je potreba, otroke freshno isrediti: a) njih skerbno uzhiti, b) vedno svariti, pa tudi c) resno s' shiboj shahovati. d) Verh vsiga pa vsak dan kakor Job, otroke Bogu priporozhiti, per vsaki sv. masli sa nje moliti, de bi njih Bog blagoslovil. Sa to profiti je ravno tako potreba, kakor sa vsakdajni kruh. — Tiga pa una dva sakonska nista zhafa imela storiti. Poglejte, kako se njima godi.

6. Slabi vertnar je, ki da po svojim sadunofnim drevji ternju rasti. Takimu ternju rasti sta unadva na svojih otrokih dala — ternju sedem naglavnih pregreh. Dala sta svojmu

finu ino hzheri vfo svojovoljo; otroka ſta ſtorila, kar rada; ino otrokam termo puſtiti, je prvi naglavn greh v' reji otrok. Dete, ki ſe materi kuja, ozhetu herbet obrazha, otrok ki prejpofſtavljenih ne vboga, je ſhe hudobno pregreſhno dete, is njega pride ne bo; tako ne pojde v' nebeſhko kraleſtvo. Huda korenina pregrehe raſte v' njegovim ſerzi. — Brenko je zhertel ſina, Brenkovka pa hzher; ino to ſta otroka lahko videla ino obzhutila.

Raj eniga imeti kakor drugja med otrozmi — ne kakor ſaſluſhijo, temuzh kakor ozhetu alj materi dopadejo — je drugi naglavn greh per otrokih. Taka ſlepa ljubesen do eniga, ino krivizhno ſovraſhenje drugiga obadva otroka iſtrati, kakor Brenkova. — Starifhi! vſi ſo vaſhi otrozi — vſe morte enako radi imeti; pa darvati jih le po ſaſluſhenju.

Brenko je klel njo — ona pa njega; ter ſta ſi v' jesi nar gerſhi rezhi ozhitala — otrozi nju pa poſluſhali; glejte tretji naglaven greh per otrokah. — Kar ozhe alj mati ſlabiga ſtorita, ſin ino hzher vedeti ne ſmé. Oj ſtarifhi, le na ſamim ſe poſvarite — otroke is hiſhe — zhe kaj do eden drugja imate; de ſta ſi ozhe ino mati o kresi — otrozi ne ſmejo ſvedeti, de bojo ſtarifhe v' ſveti zhaſti imeli.

Ozhe je poſtaval hzher, naj na mater gleda, de ne bi kaj od hiſhe predala; — mati poſhilja ſina ſa ozhetam gledat, s' kom pije; ino otrozi ſo ſe navadli poſhte noſiti, goljſati ino legati; glejte zheterti naglavn greh per otrokah. Otroke naſtavljati ſa poſhte, ino pa hudimu v' ſholo poſhiljati, je vſe eno.

Vezhidel ſta Brenka malopridne poſle imela; kaj pride njima bliſo vogla ne gre. Med raſvujsdanmi hlapzi ino med ſapeljanimi deklami ſta otroka ſhivela, vſe gerdo ſliſhala, vſe neſpodobno videla; ino to je peti velik naglavn greh per otrokih. Vmaſani hlapzi ſo klaſali, neſramne dekle ſo ſe pa ſmejale; vboga otroka ſta ſe ſhe v' mladih letah vſake neſramnoſti od teh peklenſkih najemnikov privadila.

Mati daja Martineku ſkrivaj boljſhi jedi, ino ga raſvadi, ozhe jemle ſvojo hzher s' ſeboj, ter njo po kerzhmah vodi, de ſe piti ino poſedati privadi; — ino glejte ſheſti naglaven greh per otrokah. — Starifhi, kar éno

otrok jé, naj dobi tudi drugo, ako so sdravi, de med njimi od mladih nog savida ne bo. Ako pa ozhe ino mati v' litush grefta kupizo vina pit, naj grejo otrozi damó. Otroke ofhte-rije vaditi — ino pa njim roke posekati — je fkoraj vse eno.

De bi Brenkova otroka v' zirkvo ino v' fholo hodila, njima nobeden rekel ni: „Saj midva tudi bres tega shiviva“ — fta stara djala. Kaj so pridgvali, od katere refnize je bil kerfhanfski nauk? se nobeden per Brenkovih smenil ni. Le kedar je bil Brenko prav dobre volje, sazalne góspoda fajmosfhtra vkarjati (oponafhati) kako pridgujejo, ino se je boshji besedi fmejal. Poglejte sedmi naglaven greh per otrokah. — Kaj mislite, kaj bo is Brenkovih otrok? Nizh prida. — Sin je israftil fhkarlojédizhin (isberliv) pa sanikern zhlovek, sa nobeno delo; — hzher pa je bila lena — gisdova — prevsetna pjanka ino vlazhuga. Lep sad otrofhke reje, de se Bogu vfmili! —

Od fame jese je sdaj mati vmerla, ki je veliko jeserkrat otroke preklela — pohujfhala; — poboljfhala pa nizh, ino s' svojimi sedmernimi naglavnimi pregrehami je stopla na sodbo boshjo. Prevboga mati! —

Ozhe, ki fina videti mogel ni, ga v' flushbo da, po zelo leto sa njim ne pobara, ali gre po ftesi v' nebefa alj peklu naproti? Glejte — vrashjiga ozheta, ki ni vreden, de ga sonze obfije. — Bog hotel, de bi med nami takih ne bilo! — Sa hzher je ozhe fkerbel; pa bolj, de bi tako fkerbel ne bil. Kaj bo is nje? Nizh prida.

V' sedmerih naglavnih grehah israftla — se kofhato nosi, ino sa moshkimi gleda; svoje devifhtvo ozhitno prodaja, ino ga ne vé, sadofsti hitro prodati. Sapletla se je s' nekim potepuhom, ki nji je lepe oblazhila kupil, ino ona sa take zunje angeljsko oblazhilo nedolshnosti da, kakor Esav svoje pervorojenstvo sa fkledo kuhane lezhe. Kakor kazha noge — tako se je Lenke nezhisto poshelenje oklenilo. Mofhki so se sa njo ftepli, ino eden nje perviga tovarfha savolj nje v' nekim lefi vbije. She le nekoljko dni potem merlizha neki dervar najde, ter ga she na pol gniliga v' véf perpelja. Ravno ga Lenka frezha. „Le pogléj, njo dervar saklizhe, blishaj stopi, pa prav poglej tiftiga, katirim si is ljubesni svojo devifhtvo prodala!“ — Od vfih sapufhena ino savershena, v' fovrafhtvi

ino globoko v' pregrehah, savolj katerih njo je vest nevmileno pekla, nefrezhna Lenka obvupa ino — v' vodo skozhi, — zhefar naš sam vezhni Bog ovarji! — Voda je mertvo truplo na suho vergla, ino po vezhni luzhi o mraki so njeno truplo svunaj britofa pokopali.

S k l e p.

Mladenzhi ino dekleta! vi, ki v' svojih roshnih letah v' samishkim stani le greh delate — nezhisto ljubesen med sebo pasete, ino eden sa drugim lasite, svoje telo, tempel svetiga Duha ogerdujete ino slabite, — vi dobrovoljzi, ki po nedelah ino prasniki per polizhih sedite, vse raje ino plesavnze pometete, ino si s' samim nesramnim greham zesto v' sakon nadelujete; — posebno ve samize, ki po gerdim blati nezhistofti svojiga kruha — svoje strehe jifhete — ino po takim blati v' sakon stopiti shelite! — oj poglejte, kaj val v' prihodnosti zha-ka! Pregreha nima srezhe ino gerdoba — gnade boshje ne da. — Kdor ternje seje, ne bo pfhenize shel. — Kdor se sheni alj moshi, naj se v' Gospodi sheni ino moshi! Amen.

IV.

Sanikernost v' flushbi boshji je naglaven greh.

Perpravite pot Gospodovo, ravne storite njegove stese. Luk. 3, 4.

N a g o v o r.

Od vsake bishe imate pot do svoje farne zirkve; — ino bolj pridni ko so ljudje, lepshi pot si naredijo. — Od vsake soseske gre zesta do fare; ino bolj pridni, ko so sosedje, lepshi zesto imajo. Po zestah ino potih lahko ljudi sposnash, ki v' tim kraji prebivajo, kako so pridni alj pa sanikerni. —

Pa tudi is farne zerkve more she dalej pot biti — stesa v' dolgo vezhnost — na Ozhetov dom. Po tej stesi pride nash

Isvelizhar po naf — po tej stesi gremo tudi mi sa njim. Sato klizhe sv. Joanes v' puhavi: „Pripravite Gospodu pot, de bo samogel kvam priti, — poravnajte njegove stese, de bote mogli sa njim jiti!“ Pa sa to pot is farne zérkve v' nebefa — ljudi po navadi le malo skerbi; — sato njim je stesa v' isvelizhanje s' ternjam sarafhena, s' velikim pezhovjam sanikarnosti saloshena. V' nebefa priti njih zlo malo — zelo nizh ne skerbi. — Oh zhlovek! ali nifi ti sa nebefa vstvarjen? —

Sanikarnost v' flushbi boshji je skoraj per vsaki hifhi doma; sanikarnost vezhi del kristjanov na svoji vajeti ima; — alj kamo zhloveka sanikarnost v' flushbi boshji pripelja — vam bom v' prigodbi pokasal — od sanikarniga Boshtjana — od slabiga kristjana; — kakorfhnih je veliko med nami. — Poflushajte me! —

P o g o v o r.

1. Shivel je bliso Drave neki mersel kmet, Rateja so ga imenvali. Delal je pridno, kakor se je pervadil; pa sa vse lepo je bil mersel, ko led. — Ako so prifhli gospod fajmoshter k' hifhi, se je Ratej skril; ino zhe je bilo potreba kaj k' farni zerkvi perpraviti, ni krajzerja gleftal. — Kako nehvaleshno tak zhlovek proti Bogu ravná, ki mu vse da; — ali bo imel frezho per svoji hifhi? — Skako mero se méri, s' tako se mu bo nasaj merlo.

Shena mu je ediniga fina rodila; tudi Boshtjana so ga kerftili. Ratej je pa is doma fhel, kedar je Ratejka na porod prifhla. Ako bi je dobre sofedinje ne bile stregle — gotejev pojiskale, bi bilo dete bres kerfta vmerlo, in mati vfa sapufhena lahko konez vsela. Kaj se vam sdi od takiga ozheta? — Ali ni grosovitnej, kakor v' planini volk? — Ni fhel na nobeno gostijo — ne fedmino, ni perftopil sa botra; bil je bres vse kerfhanske ljubesni, mersel ko led — in terd kakor les. Kakor starifhi, radi tudi otrozi. —

Ratej ni imel hlapza ne dekle; drushinzhe nobeno per njem oftalo ni. Mati se je komaj s' shivinoj obijala, ozhe pa od jutra do vezhera na polji bil, ino ko je svezher damo prifhel, shvino napojil, se navezherjal, je fhel spat. Sa Boshtjan-zheka ni nobeden poskerbel, alj bo kaj molil, alj se kerfhan-

fkiga nauka uzhil. — Poglejte prvo samudo per otrokah — ki se vse shive dni ne popravi. Sadje od sonza sori, otrofko ferze od Boga lepo podobo dobí. Mati mora otroku na persih v' nebefa kasati — ozhe ga molitve uzhiti, kedar mu prvi kofez kruha da. Tak nauk je otroku juterna sarja; — ni juterne sarje — tudi ne bo lepiga dne; — nima otrok nauka materniga — ne ozhetniga — tefhko se ga bojo flejni nauki perjeli. — Oh starifhi — otrók uzhiti ne samudite! Boljshi, de shivina en vezher oftane, de ji nobeden ne poloshi — kakor otrozi sapali — de bi ne molili; raj sjutraj shivine ne napojiti — kakor otrozi samuditi, de bi poprej jedli, kakor se pokrishali. — Zhefar se otrok navadi — bo fhe starzhek snal. —

Zel teden si ni Ratej dobriga vofhil; — v' nedelo je pa hitro po opravili v' taberno fhel — jedil ino pil do terde nozhi, pogošto prifhel fhe le v' polnozhi domu. Mati je malokdaj v' zerkvo mogla; Boshtjanzhe s' drugimi fantinami hodil; pa per kerfhanfkim nauki oftal ni. Po leti je moral popoldan shivino pasti, po simi se je pa potepal; ino zhe je doma prav priden bil, ga je ozhe s' feboj v' taberno vsel; — sa kerfhanfki nauk ni nobeden pomislil. — Poglejte drugo samudo per otrokah, ki se vse shive dni zhloveku posná. — Bog vam je dal fhest delavnikov sa vashe dela — sedmi dan je on febi posvetil — ga odlozhil v' svoje posvezhenje. Slushba boshja — molitva in pa beseda boshja — mora biti nafha prva fkerb. Kdor nedelo ino prasn timer Bogu vkrade — se smertno pregresfhi. — Ne le sveto mafho flifhati — ampak tudi besedo boshjo posebno pa popoldni kerfhanfki nauk — sapoveduje druga zerkvena sapoved. — Oh koljko dufh se is nevednosti pogubi — ker njih h kerfhanfkimu nauku ni — posebno pa otrók, kakor se je nafhimu Boshtjanu godilo.

Boshtjan je odrastil, — she 14 let star, pa fhe ni per spovedi bil; — pa kako bi bil h spovedi fhel, ki ni snal deset sapoved boshjih, ne pet zerkvenih, ni vedel pet rezhi ki k pokori gredo, ne ferzhne shalosti obuditi. — Poglejte tretjo samudo per otrokah, ki se ob pravimu zhasi k spovedi ne spravjo, de bi se privadli v' strahi boshjim shiveti, svojo vest isprafhovati, hude navade sposnati, dokler se fhe otrok lahko vfiga odvadi. — Vfako hudo nagnenje per otroku — je kakor gosenzhno gnesdo na drevesi; — ako ga o velizhki (spomla-

di) fkerbno ne oberefh, bojo fe is njega zhervi rasklésli, ino vfo drevo objedli. — Ako fe mlad zhlovek hudiga odvadil ne bo-oftane krivo drevo, ki fe ne da vezh poravnati, kakor nafh Bofhtjan.

2. Ozhe fe mu je ispil — ino mati oflabela; Bofhtjan fe osheni, ino kmetijo prevseme. Pa kakor mladenzh navajen — tudi mosh shivi: bres Boga — bres molitve ino kerfhanfkiga nauka. Njega ozhe je faj delal vfak delavnik, in vfako nedelo v' zerkvo fhel; — Bofhtjan je fhel proti zerkvi — pa pogofto gredé v' taberni oftane, na mefto flushbe boshje kofulzhi (jé), namefto kerfhanfkiga nauka pije in pa jigra; — ino ker mu je nedela prekratka, po dva — tri dni po kerzhmah oftaja, in kedar svezher po nozhi posno damo pridé, ino mu shena le shal befedo sine — jo otépe. — Oh, de fe Bogu vfmili, imeti takiga mosha — takiga ozheta! — Ali ni tat ino vbijavz fvoje shene ino otrok? — Le poslufhajte! —

Kar je shena doma perdelala, Bofhtjan sapije ino saigra. She nifo prav omlatili — fo she tabernarji na fhkeden hodili. Otroke faj sa filo oblazhit, dekli ino hlapzu, ki fta nju mogla imeti, plazhilo dat — sa fol ino pofodbo je morla vbo-ga shena fvojo laftno vkrafti. — Pa vfe ni pomagalo; — v' defetih letah fo dolshniki pertifnili — Bofhtjann kmetijo prodali. — Sapravil je fam — pa berazhit mora jiti s' njim shena ino otrozi. — Ali je to po pravizi? — Bode Bog takimu zhlo-veku pregledal? ki fe isgovarja, rekozh: Ako pijem — fvoje sapijem. „Kdor sa fvoje — pofebno domazhe ne fkerbi — veli fv. Pavl, — je vero satajil, ino je hujfhi od hajda” — kakor nafh Bofhtjan.

3. Bofhtjan, od vfih fvojih nar boljfhih tovarfhev sapufhen, kres Dravo gre, ter fe po ptujih farah v' dnini teshák pomika; shena gre k' pofhtenimu fofedu flushit, ki je otrokam gotej bil. Neke tri leta fta tak shivela. Bofhtjan ni po ze le mefenze v' zirkvo prifhel — vfe tri leta ni per fpovedi bil. Ali mora is take sanikarnofiti kaj prida biti? — Kdor Boga posabi — njega tudi Bog sapufti. — Ni bil Bofhtjan sato nefrezhen, de je sgubil ftreho in premoshenje; — faj fe veliko tavshentam ravna táka sgodi; alj de je Boga zelo sapuftil — to je bila njega nar grosovitnej nefrezha. Kaj miflite, kaj fe je sgodilo? —

Ko se je Boshtjan po svetu vlazhiti she nadovolil, se gre goteju ponujat, naj bi ga v' flushbo vsel, ter hozhe s' svojo sheno sopet shiveti. — Od boshizha do fred leta skupaj shivita, alj kar si je vboga shena priflushila, ni mogla sadosti pred mosham skriti; — vsel nji je tudi posiloma, ino shel sa njejne dnarje shganja pit. — Neko poletno nedelo pride posno damo. Bilo je vrozhe, ino sheno, ki je noshezha bila, tako dolgo spravljja, de se snjim kópat gre. Pjanzhe sheno sa vodo na samoti, kakor Kajn Abelna popade, vbije, mater ino otroka pod njejnim ferzam, v' globozhino vershe, ter se poverne damo spat. — Poglejte, tak dalezeh se poshvini zhlovek, ki se is mladiga lepo Bogu flushit ne navuzhi, — ne moli, k kerfhanfkim nauku ne hodi — k' spovedi ne gre. Tak dalezeh pripelja kristjana sanikarnost v' flushbi boshji. — Oh kako hudo je vender Boga sapustiti — sgubiti svetiga Duha! — Takimu so gavge postavlene — njemu je pekel odpert. —

Drugi dan Boshtjan dolgo leshi; ino ker shene na svetlo ni, ga barajo, kamo bi bila? „Meni se samimu dolgo sdi, de nje ni“ — Boshtanzhe pravi; — pa se mu she na zheli vidi, kaj je storil. Gospodar poshle po gosposko; gospod pride ino od njega isprafha, de sta se snozha bila kópat shla. Sa vodo ga peljajo, gospod ga sa roko dershi, ino mu na shilo zhi je. Ko pride na mesto, kjer je sheno vbil — mu sazhne shila nesnano plati. „Ravno tukaj si sheno vmertil!“ gospod nad njim sahrufhi; — ino Boshtjanzhe, ki je toljkokrat rekel, de se ne boji ne hudizha ne berizha — sdaj vef trepezhe — obstoji, kaj je storil, mertvo truplo pokashe, ki ga is shume potegnejo. — O vi mersli terdovratni greslniki, ki pravite: „Meni vef kaj ne ozhita“ — poglejte ino pomislite, kako strafhna je huda vef, kedar se isbudi, — sa toljko hujshi, dalej ko spi. Strafhno je, shivimu Bogu v' roke priti — katirga sanikarnik tak nemarno sapusti, kakor nash Boshtjan.

Na sodbo Boshtjana postavijo, ter ga barajo, kako se je mogel svoje lastne shene lotiti? Kaj mislite, kako se je isgovoril? — Mojo kravo — je djal — vbijem, dokler je moja; sakaj bi pa shene ne; — saj sim svojo vbil, ne vafho.“ — „Ali ne snafh deset boshjih sapoved, veli sodnik, katerih peta pravi: Ne vbijaj?“ — „Od tih she pa nisim slishal,“ Boshtjan odgovori. — Ino kedar na dalej posvedujejo, se sodniki pre-

prizhajo, de ne sna nar potrebnej keršhanfskih refniz, de ni veliko let per spovedi bil. — Duhovski gospod ga morjo sdaj v' jezhi podvuzhiti, zhefar se poprej ni v' zerkvi podvuzhiti dal. V' sheftih mefenzih je njegova sodba obtekla, bil je k' smerti obfojen ino obefhen. — Shaloften konez sanikarniga — pa vender navadniga shivlenja! — Kako je perfhel Boshtjan na gavge? — Sanikarnost od mladih dni je bila shaloftna lojtra, po kateri je na gavge shel. Pervi klin so mu sabili nefkerbni ftarifhi, ki ga niso v' keršhanfskim nauki podvuzhili; — drugi so mu puštali duhovski pastirji, ki ga niso bolj ojstro iméli, ino dopolnit keršhanfskih dolshnost perfilili; — tretji klin so mu sabili flabi tovarfhi, ki so ga hvalili, ino v' sanikarnim shivlenju poterdili; — triji klini so pa sadosti — nefrezhen konez ftoriti — ino zhe ravno ne na gavge, kakor nefrezhen Boshtjan, v' vezhno pogublenje priti; — ino to je she le narvezhi — nefkonzhno vezhna nefrezha. — Ino kako gladek je pot v' pekel med nami — s' sanikarnostjo nadélan — per mladih — koker per ftarih ljudeh; — de fkoraj vezhidel ljudi, posebno pa moshkih praviga pota v' nebefa ne posna, ter hodi po zefsti, po kateri sanikarnost kristjane v' pekel pelja. —

S k l e p.

Oh dufhe moje! hozhete v' nebefa priti, sanikarnosti varjite se!

Sanikarn v' flushbi boshji je, kdor ne móli vfako jutro, vfak vezher — kdor vfako nedelo ino prasn timer spodobno flushbe boshje ne opravi — h keršhanfskim nauku ne gre. — Sanikarn je, — kdor pogosto fvoje vesti skus spoved ne ozhisti — fvoje dufhe s' nebefhko hrano per boshji misi ne nahrani.

Povete, ali ni veliko vaf ravno takih sanikarnikov per naf? —

Hozhefh, moj brat — moja sestra, priden kristijan biti, opravljaj svefto tri rezhi:

1. Móli vfako jutro — vfak vezher. (Saj Bog tebe ne posabi, — ne posabi tudi ti Bogá.

2. Obhajaj fkerbno flushbo boshjo ob nedelah ino prasn timer, poslušhaj svefto keršhanfske nauke; — zhe pa v' zerkev ne morefh, moli doma; — daj Bogu, kar je boshjiga.

3. Ozhisti hitro po vsakim smertnim grehi svojo vest v' sakramenti svete pokore, ino spovedi kar ne odlagaj. Ako pa ravno velikiga greha ne storish, tudi malih se isповé vsakiga mesenza, alj saj vsake kvatre, ino ofkerbi svojo dusho s' presvetim refhnim Telefam. — Tak si bosh pripravljaj Gospodov pot, po katirim frezhen v' nebefa pojdes. Amen.

Prasnik svetih treh kraljov.

(Poslali g. Matija Vodufhek.)

V.

Darovanje vbogih.

Modri so darvali slata, kadila in mire. Mat. 2, 11.

V v o d.

Lepa je pripovešt denafhniga svetiga godu od svetih treh modrih ino njih zhudne svesde, katira jim je Mesijesa osnanila, ino pred njimi shla do Jerusalema — Judovfkiga poglavitniga mesta, tam pa se jim je skrila. — Tem, ki so v' smertni senzi sedéli, je luzh sajjala, — tem pak, ki so sedéli v' fredi svitlobe ino prerokov je luzh vgafnila. — Po zelim Jerusalemu prafhajo modri po Mesiju, pa zelo mesto ne ve od novorojeniga kralja. Tako daljni vezh vedó, ko blishni, — tak neuzhérimu dostikrat boljshi luzh sije, kakor vuzhenim. Kar ptujzi s' veseljam jifhejo, saflishijo domazhi s' straham. Kar modri na nebi rasodeto najdejo, morjo Judjé she le v' svojih pismah jifkati; pa tudi tam najdejo boshjo refnizo od Mesijesa sapifano po preroku Mihéju: „Ti Betlehem, semlja Judova, nisi nikakor nar manjshi med vojvojdmi Judovimi; sakaj is tebe bo prifhel vajvoda, kateri bo vishal moje ljudstvo.” Mih. 5, 2.

Pa tud sdaj se nihzher ne vsdigne v' Betlehem s' nimi. Sam Herodesh modrim veli, naj le sami gredo, fkerbno naj

dete posvejo; svoje zhefhenje pa odlaga na drugokrat. Taj se podajo s' veseljam; in kér njih nobeden ne spremlja, jih so-pet svesda peljá, dokler oftane nad fhtaljzo, kjer je dete bilo.

Tam pak se novi zhudesh godi! Mesijesa jifhejo, pa najdejo dete; prafhajo po vsigamogozhnim kralju, pa je vboge matere fin; gospoda nebes in semle pridejo gledat, pa pod flamnato streho stanuje. Alj vera doverfhi, kar ne vidiyo ozhi, ino ravno v' tem detetu sposnajo svelizharja svojga. Pred detetam klezhijo, pa ga molijo in zhaftijo sa svojga Odrefhenika. Otroku so naprej poloshili svoje darove, pa darvali so Boga — Sakaj se je Bog tak filo sakril v' zhloveshko nifkost? Vbogim v' tolashbo, premoshnim v' poskush kakiga vsmilenja so, ki jih on, vsmileni, objifhe; vsm pak v' podvúk, de Bog ne gleda na veljanje ino stan, ampak na snotrajno voljo ferzá. Prijemal je darove is zhloveshkih rok, de bi stokrat povernil. Terje modri se vernejo na svoj dom; angel jih v' njih deshelo pelja.

Osrimo se she enkrat sa njimi — sa svetimi tremi kraljmi in pozhastimo v' njih tri lepe rezhi: 1. Njih terdno véro, ki jih je tak svet perpeljala, svelizharja jifkat. 2. Njih svefto savupanje, ki jim ga ni smefhalo toljko smotjav ino sadershkov po poti, in she sdaj; ki ga vidiyo na maternim krilu, ne dvomijo, de ravno to dete jih bo v' svet raj perpeljalo. In pa kaj she lepfhiga vezh? 3. To, de so ljubesnivo, vsmileno ferze v' svojih perfh noshli. Ni so samo poljubili ino molili Jesufa, boshjiga Sina, temuzh tudi obdarujejo dete ino mater, od katre milofhne se je vezh let Joshefova vboga familja preshivela.

N a u k.

Tudi mi molimo Jesufa sa svojga Boga ino gospoda, tudi mi klezhimo pred jafkami — presvetiga refhniga telefa, — tudi mi savupamo, de ravno to jagne boshje naf bo v' svet raj perpeljalo. — Kje pa so nafhi darovi? —

Moj Bog! bote vi djali, vse bi radi dáli, ko bi bili vredni, videti Kristufa v' nja nebeshki svetlofti. — V' nebeshki svetlofti ga tudi nifo videli sveti triji krali, ne sploh vsi njegovi vuzhenzi, — videli so ga pak v' njegovi zhloveshki nifkosti. On pak je — preden se je v' svoje kralestvo povifhal, name-

sto lebe sapuſtil na ſemli vboge, krulove, revne ino je djal: „Ti ſo moji bratje ino ſeſtre; karkolj bote enimu takimu ſtorili, je toljko, ko bi meni bili ſtorili; na tem ſe bo ſpoſnalo, de ſte moji vuzhenzi, zhe bote miloſt imeli do njih. Nam tedaj ni druga potreba praſhati, raſen ſami dve lepi rezhi: 1. Ali noſim v' ſvojih perſih vſmilenno ſerze do vbogih? 2. Kje je tiſti reveſh, ki nameſti Kriftuſa na moje vſmilenje zhaka? Pervi praſhaj ſi ſami odgovorite; do Kriftuſa pak jaſ vaſ hozhem, kakor evangeliſka ſveſda, peljati.

1. Pojdi moj prijatel, prijatelza moja, prek naſhkih bre-gov na ſonzhni kraj, in praſhaj tam, ker juterno ſonze v' naſho ſaro ſaſije, kje je tiſto vboshzhe, ki zheſ dvanajſt let ſkluzheno na rokah ino nogah veliko revo terpi, ki nima ne ſtarifhev, ne dote, ne obleke, ne ſhivesha; ki nemore ne ſtat ne leſhat', in vender ſe ſhe niſo raſſipale njegove ſuhe koſti, ki je kakor eno dete neſmooſhno, ki ſhe beraſhke paljze der-shati ne more, ino noſiti ni vſtan; pojdi pod njegovo revno ſtreho, ſaj tudi triji krali ſe niſo priproſte ſhtalize framovali. Poglej golo oſtriſheno (okolbano) glavo, ker ſe ſamo ſna-shite ne more; poglej, zhe ima boljſhi poſteljo, kakor ſo bile jaſlize v' Betlehemſki ſhtalizi; poglej, zhe ni njega blede lize Jeſuſu podobno — zhe ni prava boſhja martra pred taboj; zhe ni Bog to ſirozhe — (tako rekozh ſe ga odpovedal) ſamo naſhimu vſmilenju prepuftil? In zhujte! zelih, zelih dvanajſt let ſhe terpi! —

Sakaj ſe mu tako godi? Povéte, ali hozhe Bog njega poterpeſhlivoſt, alj naſho vſmilenje ſkuſhati? Povéte mi, in na odgovor mi ſtopite vi ſarmani vſi: koljko miloſhne ſte vi temu vbogimu Kriftuſu ſnoſili, in pred nja polooſhili? Vſako leto obhajate veſel god ſvetih treh kraljov; ali ſte tudi kedaj zhednoſt ſvetih treh kraljov poſnéli, in v'refnizi Kriftuſa dar-vali? Vſaki ljubi dan ſonze ſvojo veſelo luzh perneſe na njega poſtel, koljko meſenzov pa mine, preden ti ſroto ſ' zhem raſveſeliſh? Kaj bo govorila ta reva, zhe njo Bog do-neſ alj jutre k' ſebi ſaklizhe, koljko naſhtela vſmilenih rok pred boſhjim ſodnikam? Kaj bote vi odgovorili na ſodni dan, zhe bo Kriftuſ ſponaſhal: „Jes ſim bil lazhen ... ſhejn bolen ... ſhaloſten ... zelih dvanajſt let ſte moj prikafen

imeli v' svoji fredi, alj vi me niste sposnali! — Ali bi smeli siniti, de niste vedili sa froto? Niste vedeli, kdo je nar potrebnaj vboshzhek v' fari? pa tazhaf bi ravno sami sebe satošili, kako malo kerfhanfke ljubeshi je per naf. Ali bi smeli se sgovarjati, de frote niste sposnali? Tazhaf bi bili pifarjam podobni, ki so fzer brali v' pismah od Kriftufa, pa ga niso fhli ene stopinje objifkat. En sam odgovor vam vftane: De vaf nihzher spomnil ni. Donef pa vam jes tudi ta isgovor fpodmeknem — ino hvala Bogu, de se refhim svoje dolshnosti.

Kaj pa bo, zhe se mi eniga famiga dareka spomniti ne vemo, ki bi ga bili tej revi podali? Vefte, kako se je godilo evangelfkimu bogatinzu, ki Lazaru ni ene drobtine kruha vofhil? Vmerl je, ino bridko shejo v' pekli terpel. Vpil je k' nebesam faj sa eno kaplo vode. Nebesa so fzer odperle se in mu odgovorile, de vřak prejema po svojim saflushenji; pa nobene rofe niso fpuřtile na njegov raspezhen jėsik, ker tudi kaple vodė vbogimu, ki je dořti let pred njegovim pragam leřhal, vofhil ni. — „Tak pa faj pořhto daj mojim bratom na semli, — fhe proři — de ne bodo tak nevřmileno shiveli.“ — „Tam imajo preroke in pořtave — mu nebesa odgovorijo — zhe tiřtih ne pořluřhajo, ne bodo verjeli, naj bi tudi mertvi is groba vřtali.“ — Tako se je godilo Judam, ki so Kriftufa v' svoji fredi imeli, prikasen boshji s' lařtnimi ozhmi gledali, pa niso verjeli, kar řvete pifma govorijo od njega. Tak slo so Judje po Meřiju sdihvali, kakor triji krali, tak slo so ga potrebvati, pomozhnika in odrefhenika, kakor oni; sakaj ga pa niso sprejeli? Sheleli so ga videti v' řvetlořti ino oblařti; kir pak je priřhel v' bořhtvi, so ga sanizřhvali ino savorgli.

De je ta reva, ki med nami terpi v' řefnizi prikasen boshja, vam is řvetga pifma pokashem. Kak raslozhek je med evangelfřko sheno, ki je dvanajřt let na tekozhi kervi terpela, ino med to revo, ki dvanajřt let v' nafhi fredi terpi? Per letah řta ři enake kakor pri řtarořti; pri terplenju ři podobne, kakor pri vbořhtvi; famo en raslozhek bo, de vřmileniga Jefufa ni-kdo ne domeřti, ki bi priřhel in govoril vefele beřede: „Savupaj moja hzhi, tvoja vera te bo osdravila.“ Blesda bi se pri taki vefeli beředi ohladile njejne rasbolene kořti, blesda ři odehnilo řhalořtno ferze; blesda bi fřota posabila na svoje terplenje.

Vem ino posnam tri deklize, ki pridejo v' zhaſi, ino reſi kakov groſh, kaki koſ kruha, kako kaplo vina perneſejo; vem vſe to, in ſim njih veſel; pa tudi to ſ' ſhaloſtjo perſta-
vim, de niſo is domazhe ſare, in de daljni ſe poprej naſhih
reveſhov vſmilijo, kakor domazhi. Tudi triji kralji ſo bili is
druge deſhele. Pridi pak, od kodar ſhe hoſheſh, to ti po-
vém: de tiſti groſh, ki ga darujeſh, poloſhiſh ſa ſe nar lep-
ſhi ſaklád v' nebefa. Tiſti koſ kruha, ki ga vbogimu perne-
ſeſh, ti ſhegen ſa ſtaroſt pervarje. Tiſta kapla vina, ki ga
potrebniſu daſh, tvojſmu blagu tek in blagoſlov da.

2. Pojdi moj prijatel, prijatelza moja, ſ' menoſ po dru-
gim poti; po ravni gladki zeſti te hoſhem peljati. Terdo ſa
zeſtoj najdeſh drugo revo, ki jo je Bog ſ' krisham obloſhil,
de bi ji ti pomagal krish noſiti, kakor je Simon Zereneſki
pomagal Jeſufu krish noſiti. — Neka vdova je — zeli dve
leti na boleno poſtel perveſana. — Nizh nima laſtniga, raſen
ſapuſhene otroke ino pa ſtaro mater, ki od ſive ſtaroſti dve
gube léſe, ſama potrebna, de bi kdo njej poſtregil. Ona mora
na ſvoje ſtare dni, ſebe, ſvojo hſher, in njeſne otroke o be-
raſhki palizi ſhiveti. Oj gorjé taki materi na ſtare dni; gorjé
takimu ozhetu alj moſhu na ſvoji ſmertni poſteli, ki v' taki
revſhini ſvojo ſamiljo ſapuſti!

Neke dobre duſhe ſo jo vſele pod ſtreho; alj jo vi dru-
gi tud kaj vſemete pod ſvojo vſmileno ſerze? Terdo ſa zeſto
ſe je ſpravljja, de bi loſhej miloſhna priſhla do nje. Po zeſti
ſe hodi, voſi, noſi; ali pade kak milen dar na njeſno boleno
leſhiſhe? ali ſe ſdaj rajſhi kako oveſelenje v' njeſno hiſho
oglaſi? Memo ſe hodi v' zerkvo ino naſaj; ali ji kdo veſeliga
evangelja glaſ prineſe na dom?

Vem ino poſnam ſzer dve alj tri matere, ki vbogo pod-
pirajo, de gladu ne vmira; ali pa le ſami dve materi vſmileno
ſerze noſité v' perſih? ali ſami dve materi potrebujete boſhjiga
vſmilenja ſa ſebe ino ſa ſvoje otroke? ali ſami dve materi
véſte ſebe in ſvojo ſamiljo pred boſhjo pravizo odteti? Glejte!
po zeli fari nimamo vboshza, de bi bil perſilen od hiſhe do
hiſhe vbogajme proſiti; to ſroto pak je Bog is druge ſare v'
naſho ſredo poſtaviſ, de bi nam Bog perloſhnoſti ne odvſél,
ſi ſkus miloſhno pri Bogu vſmilenje ſluſhiti. Morebit' ravno
ſavolj naſ ino naſhih pregréh mora ona terpeti, de bi nam

Bog persanefil; de bi mi Boga vezhniga Gospoda skus vsmileno djanje lepshi zhaftili. Kaj je odgovoril Jesus svojim jo-gram, ki so ga pri slepzu, kir se je slep vlegel, vprafhali: „Kdo si je pregreshil, ali starifhi, alj fin?“ — „Ne starifhi, ne otrok — je Jesus djat — temuzh to se je sgodilo, de se boshje ime zhafti.“ Skus kaj se je per evangeljskim slepzu boshjo ime zhaftilo? — Skus vsmileno delo, ki ga je Jesus temu slepzu naredil. Tako se Bog hvali in zhafti, koljkokrat se kolj dela milofhi fkashejo vbogim. Ali pa vi le tiste sposnate sa boshje namestnike, ki od hifhe do hifhe petlajo? Oj tazhaf ste vi malo trem kraljam podobni, ki so tako deljo svoje darove nefli.

. S k l e p .

Vzhaf svetih treh kraljov vam fhe neki domazh spomin povem. Shega je stara per naf, de o svetih treh kraljih velki hleb spezhejo: Pomoshnik — Stanjek — alj mozhni kruh imenvan. Pomoshnik (spominik) naf spomina na darvanje svetih treh kraljov, de bi veliko darov rasdelili med vboge — Stanjek se imenuje, kir dolgo na misi stoji (od svetiga vezhera noter do dnef) potrebniga popotnika zhaka, in ker ga hifhni ozhe stojé reshejo, de loshej pregledajo svoje ljudi in nikogar ne sgrefhijo. Poglej ino pomifli fhe enkrat moj ozhe, prej ko se vfedefh, zhe ni eden alj drugi tvojih reveshov v kakim skritim kotu bres kófa oftal? — Mozhni kruh mu pravijo, kér je perpravlén sa mozhne popotne ljudi. Stari so rekli, kadar pridejo sveti kralji, jim damo mozhniga kruha na pot. Nekteri veliko takih mozhnih kruhov okushajo, de bi bili mozhnejí. Shtejte le veliko vezh reveshe, koljko fte jih vi s' mozhnim kruham okrepzhali ino nasitili na poti njih teshavniga shivlenja, de vam bo tud vsmileni Jesus na vafho sadno uro svojga nebeshkiga kruha sa vezhno popotnizo pernefil napróti.

Dofhi je — in preden neham, fhe enkrat poprafham: Ali imate vsmileno ferze do vbogih? Ali veste sdaj, kje Kristus zhaka na vafhe dare? Denafhna boshja befeda vam naj sa evangeljsko svesdo velja! Vsdignite se tedaj ino pojдите, kamor vam kashe vafhe dobro ferze in boshja befeda! Sa tovarfhijo vam pa dam dva Jesufova vuzhenza, Petra ino Jo-

anesa na pot. — Od njih se bote vuzhili, kako vi per vbogih govoriti ino storiti imate; sakaj, kedar sta ona dva shla v' tempelj molit, sta se poprěj oserla po vbogih, in kedar sagledata berazha pri slatih vratah vbogajme profiti, sta djala: „Slata in frebra nimava; kar pa imava, ti podava: V imeni Jesufa vstani in hodi.” Jes pa verh tega she rezhem: Pojte tud vi taj, in ravno tak storite; vsaki po svojim premoshenji. Amen.

VI.

Pervo sveto obhajilo sa otroke.

S velikim poshelenjam fim poshelel to velikonožno jagne s vami jesti. Luk. 22, 15.

Preljubi otrozhizhi! imeniten ino vesél dan je donef sa vaf. Vi bi radi Jesufa boshjiga Sina v' svoje serze prijeli. — Velika rezh je to — lepo se morte perpraviti. Prej pa, ko bote Jesufa prijeli — morte Jesufovi prijateli — boshji otrozi biti. — Bili ste otrozi boshji, bratje ino sestre Jesufa fkus svet kerst. Prifhli ste v' sveto katolshko zerkvo; pa niste sami tega saflushili, niste sami obljudili pridni biti, niste she sposnali milost ino dobrót, ktire ste per svetim kersti prijeli. — Sdaj ste she bolj per pameti; lahko sposnate velike gnade, ktire vam je dober Bog dal, kedar ste kerfheni bili. Saj veste, de vam je bil isvirn greh isbrisan — de ste dedizhi nebeshkiga kraljestva — vudi svete matere katolshke zérkve postali. — Pa tudi veste, kaj ste Bogu sa to dolshni?

1. Kedar so vaf per svetim kersti namestnik boshji barali: „Se odpovesh hudizhu — vsimu njegovimu djanju — vsimu njegovimu napuhu? — so vafhi botri odgovorili: „Se odpovém.”

2. Prashali so vaf: „Verjesh v' Boga Ozheta — v' Jesufa Kriftusa — v' svetiga Duha — v' sveto katolshko zérkvo

— obzheftvo svetnikov — odpufhanje grehov — vftajenje shivota — ino vezhno shivljenje? — Vafhi botri fo odgovorili: „Jas verjem.“

3. Obljubili ste po svojih botrah tudi shiveti po navkih svete katolfske zérkve, ker fo vam rekli namestnik boshji: „Hozhefh v' vezhno shivljenje priti, dershi sapovedi boshje: Ljubi Boga zhres vse, in blishniga, kakor sam sebe!“

Kar fo per kersti vafhi goteji sa vaf obljubili, to morte donef sami tudi obljubiti. Glejte, vafhi kumeji vaf poslufhajo, kako bote svoje kerstne obljuje ponovili. — Vprafham vaf torej v' imeni presvete Trojize:

1. Ali se odpovéste hudizhu — vřimu njegovimu djanju ino napuhu? — „Odpovemo se.“

2. Obljubite v' novizh terdno vervati v' Boga Ozheta vřigamogozhniga, — v' Jesufa Kristufa — v' svetga Duha — v' sveto katolfsko kerfhanfko zérkvo — obzheftvo svetnikov — odpufhanje grehov — vftajenje shivota — ino vezhno shivljenje? — „Obljubimo.“

3. Ste perpravleni po tej sveti kerfhanfski katolfski, edino svelizhanfski véri vse svoje shive dni shiveti ino vmreti — sveto voljo boshjo sveřto dopolniti — Boga zhres vse, pa tudi blishniga, kakor sami sebe ljubiti? — „Smo perpravleni.“

Sdaj beri eno — ino drugi vři sa njim klezhé ponovite kerřtno obljubo, rekozh:

Ponovljenje kerřtne obljuje.

Srezhni smo, vřtvarjeni od Boga Ozheta po boshji podobí, odrefřeni řkus Jesufa Kristufa, pořvezheni otrozi boshji řkus svetiga Duha! Kar smo nekđaj per svetim kerřti po svojih botrah obljubili, to obljubo s' hvaleshnim ferzam ponovimo, ino se veselimo, de smo v' sveti kerfhanfski katolfski, edino svelizhanfski zerkvi isrejeni. —

Odpovemo se hudizhu, ino vřimu njegovimu djanju, kakor tudi vřim sapelivzam, njegovim nájémnikam. Odpovemo se napuhu, vřim napzhnim řhegam, hudobnim navadam, ino vřim drugim pregreham, kakor vřim sapelivim řvétam (noterdajanju).

Verjemo v' Boga Ozheta, vřigamogozhniga řtvarnika nebes ino semle: vérjemo v' Jesufa Kristufa, edinorojeniga

Sina boshjiga, ki je rojen bil, ino je terpel; verjemo v' svetiga Duha, sveto kerfhanfko katolfsko cerkev, gmajno Svetnikov, odpušhanje grehov, vstajenje shivota, ino vezhno shivljenje.

Po navki svete kerfhanfske katolfske zérkve hozhemo, kakor pokorni otrozi do smerti shiveti, svete Sakramente vredno prijemati, ino skus te vrata nebefske v' vezhno svelizhanje priti; po Jesufu Kristufu, Gospodu nashim, ino skus profhnjo Marije vselej devize, vsih boshjih angelov, nashih varhov, boshjih Svetnikov ino Svetniz, nashih patronov. Amen.

+ Otrozi! pomnite, kaj ste donef obljubili v' prizho Boga, ki vse vé. Vafhi angeli varhi so vaf flifhali, vafhi patroni ino patrone so vaf zhuli, kako ste obljubili, Bogu lepo flushiti. Vafhi starifhi, snanzi ino prijateli vaf veselo glédajo, kako obezhate, Boga nikolj vezh shaliti. — Oh, ne posabite tega, kedar vaf bojo v' greh vabili — hudobni ljudjé hotli v' greh sapeljati. Nedaj Bog, de bi prelomili, kar ste donef obljubili. Boljshi, de bi vmerli, kakor kdaj smerten greh storili! — Bogu bi se slegali. — Ako pa is zeliga ferza obljubite, kakor savupam, glejte — se vam posvezhejozha gnada boshja svetga kersta ponovi — zelo obilno pomnoshi; ino tako bote vredni perstopiti pervokrat frezhno ino veselo k' sveti misi boshji.

1. Nefkonzhno dober Bog ne da le samo ene milosti tistim, ki jih sa ljubo ima, ampak milost na milost. — Tudi vam ne bo samo donef posvezhijoze gnade svetiga kersta ponovil — on nefkonzhno velik Bog, katirga vsi angeli molijo, njemu sveto, sveto, sveto neprenehama pojó, ino ponishno pred njim oblizhje sakrivajo — on nar svetejsi hozhe donef v vafhe ferza priti, in per vaf prebivati. „Jidi na visoke gore, veli prerok Isaia 40, 9 — 11, ki veselo osnanilo prinesefh; — osnanuj na ves glas: Poglejte, vafh Bog! Bog vafh gospod pride s' mozhjo, ino njegova roka bo kraljovala. Kakor pastir bo pafil svojo zhedo, v' svoje narozhje bo sbral svoje jagneta.“ Ravno taki jagnezhi Jesufovi ste vi, moji preljubesnivi otrozi. Vaf hozhe Jesuf donef objeti, vaf ovarvati, kakor skerbna puta svoje mlade pifhke, ki ste njegovi ljubeji.

+ 2. Ste flifhali, kako frezhni so bili svoje dni tisti otrozi, ktire je vsmileni Jesuf na svoje narozhje jemal, jih objemal, na svoje ferze pertifnil, ino jih blagoflovil, rekozh: „Takih

je nebeshko kraljestvo!“ Oh, pazh frezhni tisti otrozi! — Jesufu so na kolenah sedeli, njega boshali ino objemali. — Pa vender bolj frezhni ste s'he vi! Jesuf zlo v' vas'ho serze pride, hozhe v' vas'him serzi prebivati, de ga lahko objamete, ino na njegovih persih flonite, kakor Joanes, ljubesniv njegov vuzhenz per posledni vezhérji. — Oh frezha ino veselje preveliko! — Kakor je nek'aj svojim vuzhenzam djal: S' velikim poshlenjam sim hotel to velikonozhno jagne s' vami jesti; vsemite ino jéte, to je moje telo, ki bo sa vas dano; vsemite, ino pijte, to je moja kerv, ki bo sa vas prelita; — to tudi vam donef pové. S' vami se hozhe Jesuf sdrushiti, per vas hozhe ostati, de bo on s' vami, ino bote vi s' njim vezhno shivljenje imeli. Kdor od t'ga kruha jé, bo vekomaj shivel; Jesuf ga bode obudil posleden dan.

3. Pa kako potreba je, de se vredno pripravite prijeti toljkiga gospoda ino Boga. — Kedar pride zefar koga objiskat, kako sferbno mu his'ho perpravljajo, pometajo ino olepshajo, kjer bo prebival. Vse v' kraj spravijo, pozhedijo ino vgenejo, kar bi kralju nedopadlo, de bi le rajshi per njih ostal. Ino kedar kralj pride, s' koljko zhaftjo ga sprejmejo, kako ga ponishno hvalijo, sa toljko zhaft!

Kaj bi pa bilo, zhe bi gospodar, h katerimu se kralj oglasi, svoje hishe ne ozhedil, ne poravnal, ino s'he neposdravil bi kralja? — Hitro bi sopet rekel vprezhti, se dalej peljati, ino ne oserl bi se vezh na tisto his'ho. — Oh, to bi bila nefrezha! —

Tudi k' vam pride donf pervokrat kralj vsih kraljov; — s' koljko zhaftjo in hvalo ga morte prijeti, s' koljko ponishnostjo pod svojo streho vseti vezhniga kralja nebf ino semle! — Kakor kralj hitro his'ho sapustí, ki perpravljena sa njega ni; — tako bo tudi Jesuf, nebeshki kralj, kitro sapustil vas'ho serze, ako prave poboshnosti, ponishnosti ino ljubesni per vas ne najde. Vestte, kaj strashniga vam sv. Pavl pové? „Kdor po nevrednim od t'ga kruha jé, ino is kelha Gospodoviga pije, si sam jé ino pije obfojenje.“ — Kakor bojo sodni dan hudobni od dobrih odbrani — eni k' vezhnimu shivljenju, drugi k' vezhnimu pogublenju obfojeni — tako tudi per svetim obhajilu: — eni savshivajo, ako so vredni, vezhno shivljenje, drugi, nevredni pak vezhno pogublenje. —

4. Nar imenitnejši — pa tudi nar nevarnej je prvo sveto obhajilo; — kakor donef Jesufa vredno alj nevredno préjmete, — bote zelo svoje shivljenje, kakor je navada, prvo sveto refhno Telo vredno alj nevredno prijemali. — Naj otrok pervokrat svojga narljubesnivfšiga Jesufa vredno prejme — to prvo sveto obhajilo fpodobno opravi, sa vse svoje prihodne dni bo frezhno, v' dobrim terdno. Lehko fzer tud takiga otroka sapeliv svet omôti ino v' hudobo sapelja, pa le kratko bo po fhiroki zefti zhlovek hodil, ki je prvo sveto obhajilo poboshno prijel. Naglo se bo jifkra poboshnosti mladih let v' njegovim ferzi sopet vnela; hitro se bo povernil sgublen fin — sgublena hzher v' hifho svojga nebefhkiga Ozhetá. Kakor mlado drevze, ki sa potokam ftoji, bo tako dete raftlo; ino naj ga ravno vihar nagne, povodna podvali, kedar se vtezhe, drevo sopet svojo glavo vsdigne k' svetim nebefam.

5. Je pa prvo sveto obhajilo nevredno — oh prijateli ino prijatelze moje! is tega sa otroka toljko hudiga pride na vse shive dni — tud sa vezhnost, de vam dopovedati ne samorem. Otrozi per pervim obhajili sami sebe obfodijo. — Vfi grefte k' (sveti boshji misi: — pa eni vredni — lepo perpravleni; — drugi nevredni — ino tako raslozhene se bote od boshje mise povernili.) Eni bote prijeli vezhniga shivljenja saftavo — nevredni vezhniga pogublenja grishlej. Eni se poftavite na defnizo — drugi she sdaj na levizo, na kateri bote ftali fodni dan. Enim porezhe donef Jefuf: „Pridite isvoljeni mojiga Ozhetá“ — drugim: „Peberite se v' vezhen ogenj!“ Kar donef Jefuf vfakimu porezhe, to bo nekda j poterdil.

6. Pa she kaj ftrafhniga vam imam povedati: „Gorje zhloveku — klizhe Jefuf — boljfi, de bi nikdar tifti zhlovek rojen ne bil!“ Kdo pa? — ali Judjé, ki fo ga fovrashili? — krivi fodniki, ki fo ga obfodili? — trinogi, ki fo ga tak grosovitno vmorili? — „Gorjé zhloveku — veli Jefuf — fkus kateriga bo Sin zhlovekov isdan; — boljfi mu, de bi nikolj rojen ne bil;“ — ino ta je Judesh Ifhkarijot, ki je Kristufa isdál; drugi Ifhkarijot pa je tifti zhlovek, ki po nevrednim Jesufa prejme; on ga svoji pregrehi, ktiro je samolzhal, nje ne is ferza fpravil, predá, ki ga v' svojim gerdim ferzi vnovizh krisha. Oh, Bog naf tega varji!

Med dvanajstmi apostelni je bil en Judesh — oh — de bi med vami nobeniga ne bilo! — Pobaraj vsako sebe: „Al sim jes?“ — — —

Pokleknite torej sdaj k' nogam Jesufovim, molite ino profite rekozh:

„Preljubesnivi Jesus! odpusti nam vse nafhe grehe! — Nikolj jih ne bomo vezh storili. Isbrifhi vse hude misle is nafhe glave, vse hudobne shelje is nafhiga serza, de bo vredno tvoje prebivaljshe. — V' tebe shivo verjemo, v' tebe terdno savupamo, tebe gorezho ljubimo zhes vse. — Pridi, premili Jesus, oftani per naf, de bomo tudi mi tvoji. Posvétí naf — svoje braterze ino sestrize! Tvoji hozhemo biti shivi ino mertvi!“ Amen.

VII.

Kershanfski nauk od sedme sapovedi boshje.

(*Postali g. Matija Vodufhek.*)

Bog je rasdelil svoje dare med svoje ljudi, dal je vsakimu sa potrebo. Kdor nima, naj si pridela alj pa isprofi; le drugim fkrivaj jemati, kar je njihoviga, je prepovedal v' sedmi prepovedi s' bliskam ino gromam na gori Sinaj rekozh: Ne kradi.

Ste slifhali boshje sapovedi glas, ki jo je Bog na gori Sinaj govoril? Ta sapoved je nam vsem dana, de bi varvala nafho premoshenje, ino svarila krivizhno roko. — Postavimo si sedmo sapoved pred se, ino rasmifhlujmo njo:

1. Tri pregrehe sedma sapoved zherti, fhterto pa sovra-shi. Tatvino-goljsijo — ino rop; najdeno rezh satajiti pa sovra-shi. Vse te pregrehe fhkodvajo nafhimu premoshenju, kakor muhe — zhervi ino gofenze sadu. Tatvina jemle skrifhi, goljsija pri oflepljenih ozhéh, rop pride po fili, in vseme po fili.

Od teh grehov pravi Bog, de od boshjiga kraljestva od-vershejo tega, ki jih dopernafha. „Tatje ino rasbojniki ne pri-dejo v' boshje kraljestvo“ — uzhi sv. Pavl Gal. 5.

Lehko verjememo to, de tatje boshjiga kraljestva ne bodo posedli. Ker she poshteni ljudje takih v' svoji tovarfhiji ne ter-pijo, kako fhe le bo tatinski zhlovek v' tovarfhijo isvolenih smel!

Oftudnost te pregrehe nam kashe hudi nastòp tatinstva. Glej, kaka shaloft, kaka jesa, kaki strah, kaka kletva, kako sdihvanje, kako hudo isdajenje sa tatam gre! En sam greh je dopernesef, veliko — veliko grehov pa sa njimi gre.

De je ta greh filno velik, naf zerkuv tudi podvuzhi, ker gresfnika takiga prej ne odveshe grehov, dokler storjene krivize ne popravi. Vsaki drugi greh se s' kako drugo pokoro spokori, famo ta pregreha ne bo prej odpu fhena, dokler se fhkoda ne popravi. Svet Augufhtin veli: „Sapftojn misli fh odpu fhjenje svojih grehov sadobiti, dokler storjene krivize ne povernesfh po svoji mozhi.“ Kako teshko se poverne, kdo ne vé?

Tatvina nefrezhniga stori tata, ino tako tatinsko blago nobene frezhe nima.

Veste, kaj sv. Gregor od tata pravi? „Tat je nefrezhna ftvar na sveti!“ Sakaj tako pravi? Sato, ker se mu nigdar ne bo dobro godilo. De bote pa vishej obrajtali svetga Gregorja befedo, vam bom povedal, kdo je bil sv. Gregor. Tifti sveti papesh je bil, ki je s' vsakim gresfnikam tako vsmilenje imel, de je djal: „Ta nima ljubesni boshje, ki se nad gresfnikam jesí ino krega; prej se rasjoka naj nad njim, kakor bi ga klel.“ Vender le svet Grégor tata sa nefrezhno ftvar ima; blesda sato, kir tat febe in druge nefrezhne stori.

Tatinsko blago tudi nobene frezhe nima. To nam prizha ftar pergovor: „En krivizhen vinar deset pravizhnih vje.“ Sprizha nam sv. pismo ino lastna fku fhnja. Zhujte, kaj se je s' pervim tatam od kateriga se v' svetim pismi bere, sgodilo, ki je sedmo boshjo sapoved prelomil: Kedar so Israelzi mesto Jeriho v' peft dobili, so dobili tud veliko blaga s' njim. Prepo-vedano je pa bilo foldatam, de ne smé nobeden kaj spodnefti. Shel je pa vender Nahon fkriv fhi, in is kupa, kjer je blago leshalo, dragine in obleke pobere, ino fkrije. Pa kaj se pod sonzam vse ne své? — Israelzi Nahona sgrabjo, s' kamnjam

ga pobijejo, ino mervto truplo na germado vershejo ino sashgejo — s' njegovim tatinskim blagam vred. Sakaj so blago tud sashgali? Sato, ker rekli so: „Bog ne sadéni tatinskiga blaga med drugo blago djati!“ Tatvina nefrezhno stori tega, ki krade, in drugo poshteno blago sné.

Zhujte eno domazho pripovešt, ki je is lastne skufhbe vseta: Neki sofed je bil od svojih mladih dni sila skerben, várzhen alj fhparliv, pa skop. Od kodar je kolj prifhel, vselj je kaj s' seboj prinesel, alj na rami, alj v' rozi, v' nedarjih alj v' shepi; sdaj jiglo, sdaj shrebl, sdaj kako orodje — bodi si lesno toporishe. Kar je on na polji, zefti, svunaj strehe steknil, si je she ofvojil. Vse kashte, kleti, s-hrambe in pojate so bile blaga polne; kar si je eden smislil, je najshel tam. On je vmerl — pa blago sinu sapustil. Alj njegovo premoshenje nobeniga teka nima. Kar sta sin ino sneha kolj spozhela, nista frezhe imela; vse gre v' kraj.

Onadva sta v' petih letih vse sapravla, kar je ozhe v' petdesetih letah s' terplenjam nabral. Sofedje, ki so videli ves lep stan rasdjan, strehe vifele she na kup — so eden drugimu djali: „Kaj bi rekel nash rajni sofed, ko bi sdaj vstal, in bi prafhal, kam je sjishlo toljko lepih rezhi?“ Kaj bi rekel mi ne vemo, pa sveto pismo namesli nja odgovori: „Krivizhno blago, veli Bog, bom jes na dan moje jese rasgnal, kakor zeftni prah pish pomete.“ Ezech.

2. Pa sedma sapoved se prelomi tudi na drugo visho, — ker se blishnimu fhkoda pri blagi alj premoshenji naredi, pa nar majn sa greh obrajta. Poglejmo, kako se prelomi she sedma sapoved?

Delavez, ki delo in blago strati, pa vseme plazhilo, — teshak, ki slabo dela in malo opravi, pa s' pridnimi vred si plazhati da; — drushina, ki po sanemarnosti fhkodo stri, alj ne varje, de shivino, orodje, posodvo vjima vseme; — pafstir, ki v' fhkodo spusha — kaj je drujga, kakor tat? Barantavez, ki per vagi, prazhu goljfa, ki skashéno blago sa dobro da, ki podkupuje, dragoto, vinke, smote dela, prevelike obresti jemle, tatinsko blago kupuje — kaj je drujga, ko lat?

Kmet, ki menike prestavlja, na drugo semljo fhkodo napeljuje alj priorja, ki pred desetino fkriva, dazje, mute ne

plazhuje, aji ta ni tat? — Gospodar, ki saflusheno plazhilo perterga, ki shivesha, strahu, pravize svojim ljudém ne da, ki sheni ino otrokam sapravlja, ki na erbiji, alj pravizah blishniga poshkodje, ki serbeshno prek vinograda, travnika, njive gre alj peljá, meje, lese, planke tere, — kaj je druga, kakor tat? Ta, ki drugiga obropa, ki posilim vseme, alj ta ni tat? On ni samo tat; ampak je hujshi, kakor tat: ta je rasbojnik, ropar, tolovaj; on she huje grefhi. Tat sedmo sapoved prelomi; rasbojnik njo zhisto sakole. Sato tud zefarska sapoved tatu szer shiveti da; rasbojniku sa shivljenje gre — tatu jezho — tolovaju gavge prifodi. Tako se pride prej alj slej skus prelomljenje sedme sapovedi boshje alj v' jezho, alj na gavge, narvezh pa v' pekel; zhefar naf sam Bog ovarjil! Amen.

VIII.

Kriva véra

od shešt rimskih mash ino dvanajšt postnih pétkov.

Zhudno je, pogosto smeshno, pa tudi shalofstno, kako ljudjé, sa drugo dobro podvuzheni kristjani, v' duhovskih kakor v' telesnih potrebah radi le tam pomozhi jifhejo, kjer pomozhi ni: sa dusho v' fkrivnih, krivovérnih molitvah ino ismishlenih poboshnostih; sa truplo pa per masezah *) ino zopernikih, ter se pomozhi zogiblejo, kliro je dober Bog sa vsako potrebo zhloveku odkasal. Takih duhovskih, goljufnih ponud je veliko; nar imenitnej je

Shešt rimskih mash.

Najde se med ljudmi posebno podvuzhenje od ismishlenih shlahtnost tih svetih mash, katire tud general-mashe (po nemshko: Sechs Glorienz oder Passions-Messen) imenujejo, skus katire se sa shive ino mertve veliko gnad ino vsmilenja isprosit samore, ki govori, de, zhe en kristjan skus eniga shegna-

*) Masez, Quacksalber — in Paderen so genannt.

niga mafhnika sa eno dufho v' vizah teh fheft svetih mafh po verfti eno sa drugo brati da, tako bo tifta dufha, sa katiro bo teh fheft svetih mafh od eniga mafhnika Bogu darvanih, fkus saflushenje Jesufa Kriftufa kmalo is ognja viz refhena. Govori na dalej, kakor bi hil to vifok uzhen mafhnik ino uzhenik svetiga pifma ljudftvi ozhitno pridigval, de kdorkolj teh fheft svetih mafh sa eno dufho v' vizah brati da, bo tifta dufha fkus ofer svete mafhe is viz ino marter refhena, ako bi ona ravno tudi do fodniga dneva terpeti imela. — Bere se v' tiftim popifki, kakor bi bilé dve sheni to flifhalé, ena drugi obljbile, de bo vfaka sa drugo tih fheft mafh najéla, ktira bo dalej shivela; ino ko je ena vmerla, ino druga sa njo to ftorila, bi se bila rajna prijatelza v' taki neisrezheni svetlobi prikasala, de ona od velikiga vefelja ni tri dni zlo nizh jedla ne pila; ino ko je sopet fama k' febi prifhla, ni drugiga shelela, kakor vmreti; je dala tudi tih fheft mafh sa febe brati, ino ko fo odflushene bile, se je tudi ona sedmi dan po tem s' vefeljam tega sveta lozhila. — Spet od druge dufhe tifti popif govori, de se je dufha, ki je do fodniga dne v' vize obfojena bila, nekimu brumnimu mafhniku prikasala, ter ga fkus miloft boshjo profila, sa njo tih fheft svetih mafh Bogu darvati; ino kedar je mafhnik to ftoril, ino posledno sveto mafho opravil, se mu bi bila tifta dufha prikasala, ter ga sahvalila, de njo je is terplenja viz refhil.

Ono popifvanje narazha te sv. mafhe sa vboge dufhe v' vizah, k' zhafsti terplenja Kriftufoviga ino sedem shalofst Marije opravljati, ino fheft namenov po terplengu Kriftufovim ftoriti.

Sravno tiga dalej obeta neisrezhene gnade tiftimu, ki to imenvano andoht fheft svetih mafh tudi drugim kriftjanam na snanje da. Ino zhe bi zhlovek po zelim sveti vse boshje pote obhodil ino objifkal, ni vftan toljko dobriga ftoriti, ne toljko saflushenja perdobiti, kakor fkus te sv. mafhe, posebno, zhe on tudi druge k' temu opominja ino jim svetje, ker bo fkus to veliko dufh s' viz refhenih.

Poslednizh pravi, de kdor she per shivlenji teh fheft svetih mafh sa se brati da, posebno velike gnade sadobi; ino naj bi tak zhlovek per Bogu tudi v' sameri bil, bo vfigamogozhni Bog fkus mozh teh fheft svetih mafh ino saflushenje

Kristusovo njega k' sposnanju svojih grehov perpeljal, ino ga vezhniga pogublenja ovarval.

Ta sveta andoht, pravi popisvanje, je od svetiga sberaljšha, od veliko svetih zérkvenih vuzhenikov, ino tudi od Klemenena dvanajstiga, papesha poterjena.

Ali je pa to vse gotova refniza? Refniza je, pa le toljko, kar na svet katoljška vera uzhi, de je saflushenje Kristusovo neskonzhno; ravno tak neskonzhna svete mashe vrednost. — Koljko svetih masih pa biti mora, de se ena dusha is viz réfhi, tega nobeden zhlovek ne vé, tudi Bog nobenimu ni rasodel. Boshji milosti mormo vérne dushe perporozhiti, sa nje svete mashe flushiti, moliti ino dobre dela po premoshenji storiti. Kdor pa veli, de vé, kje je ena dusha alj druga rajnih, alj pa koljko svetih masih potrebuje, je prasnoverz ino duhovski goljuf; ino ni sa prashati, ne sa poslushati, naj si bo babéla alj ded.

Prasna véra je, de bi se morlo teh sheft svetih masih od eniga mashnika po versti dan na dan, ob ravno tisti uri, per ravno tistim altarji brati; kar duhovnikom tudi po gošto mogozhe ni; ker ne najdemo nobene boshje, ne zerkvene postave, ki bi to sapovedala, ino posebno vrednost taki versti dala. Bog tudi na shtevilo ne gleda, ampak na saflushenje Jesufa, ino na nafho ferze, kako smo vredni vslifhani biti; pa tudi, kako je dusha rajniga vsmilenja vredna.

Shkodлива véra pa je, ako bi mislili, de je teh sheft masih sa rajniga alj sa rajno dovolj; njih pregreshkov bi pa ne poravnali, ptujga blaga sa njih ne odrajtali, storjene shkode ne povernili, kar je mogozhe. Bog ni le vsmilen, on je tudi pravizhen; do posledniga vinarja se mora poplazhati, govori Kristuf.

Nevarna véra bi bila, ako bi se kdo shivih na teh sheft svetih masih sanafhal, de ga bo Bog kako posebno sato k' pokori obudil, ino vezhniga pogublenja varval, ino bi bres vse fkerbi sa svoje svelizhanje bil, alj zlo pokoro ino poboljšhanje odlagal. Bog vedno klizhe ino opominja na tihim v' ferzi, pa tudi na glas; ino zhlovek ne sme slatiga zhafa samuditi. »Ako donef njegov glas slifhite; ne sakerknite svojga ferza« — veli sv. Duh. »V strahi ino trepeti mormo sa svelizhanje svoje fkerbeti.«

Lashniva pa je, de bi bila ta poboshnost shest svetih masn od svetiga sberaljska, od kakih zerkvenih vuzhenikov, alj zlo od njih svetosti papesha Klemenca XII. poterjena. Ni najti, ne slishati kaj takiga v' pravih pismah svete katolske zerkve, kateri je Bog kluzhe nebeskiga kralstva isrozhil. Ako pa kdo kaj tega vé, naj pové! — —

Jas pa kaj drugiga najdem v' pismih svetiga vesoljniga Tridentinskiga sbora v' XXII sédi, ker se bere: „Shtevilo pa nekaterih masn ino svezh, ki je vezh od prasnóvrne flushbe, kakor pa od prave vére isnajdeno, se more zlo od zerkve pospraviti, ino ljudstvo podvuzhiti, od kodi nar vezh pride, ino kateri je tega presvetiga darovanja (svete mashe) predrag ino nar vezhi sad.“ Po tem so premili ino prezlasti vredni Grafhki shkof ino knes teh shest rimskih masn v' leti 1843 prepovedali.*)

Dvanajst petkov posta ino molitve.

Druga velika smota med ljudmi je neko pismo polno smeshnjáv ino krivoverskih pomót. Bere se, kakor bi bilo od Kristusa is nebes poslano, ino de v' Neapolitanški desheli pred nekim obrasam alj pildam vesí, ino nobeden ne ve, na zhem? Pisano bi bilo s' slatimi pismenkami (pukshabi) ino od svetiga Mihaela pernesheho. Kdor nozhe to pismo prijeti, od njega sgine; katiri ga pa hozhe brati alj prepisati, k' temu se ono oberne ino samo odpre. Tako le je pa napisano:

„Jas vam sapovem, de vi v' nedelo nimate nizh delati; ne na vashim polji, na vertih, tudi ne per pohishtvi, i. t. d. Jas vam tudi sapovem, de vi nimate v' Sabotah delati savolj zlasti moje matere Marije, katira vse sa vas isprosi. Dneve mojih apostelnov imate posvezhovati i. t. d. Dershte moje postave, tak vam bom mir, shengen ino sdravje dal.

Katiri timu pismu ne verjame, on je preklet; ino katir to pismo ima, ino ga ne rasglasi, on ni vterjen v' sveti katolski zerkvi, ino sgublen od vsigamogozhnosti. — Leto pismo ima eden od drugiga prepisati. Ino ako bo she toljko grehov imel, ko je na nebi svesd, peska na morji, ino trave na semli; ako bo le on pokoro ino poboljšanje storil, tak mu

*) Seckauer Ordinariats-Berordnung ddo. 4. November 1843, Nr. 3021/9.

bojo vsi odpuščeni. — Katir to pismo per sebi ima, bo najhmel pomozh pri meni, ino kdor verje vse to, kar vas uzhim. Ino katir timu pismu ne verjame, ima konez vseti, ino s' vezhno smertjo vmreti. On bo martran, ino njegovi otrozi bojo eno hudo smert storili. Preobernite se, alj bote vekomaj v' pekli martrani. — — Katir le to pismo v' svoji hifhi, alj per sebi nosi, ta ima eno posebno gnado od mene sadobiti, ino bo obvarvan pred strelo, ognam ino vodo. Ino katira shena ga bo imela, bo lahko porodila, ino otrok bo brumen ino v' dobrim imenu per svojim gospod Bogu ino per vsih naprej postavljenih. Kar bo on profil, bo sadobil.

Katir hozhe vsak petek sheft Ozhe nashov ino zheshe-nih Marij k' zhafti Kristusovimu terplenju ino proti vsmileni njegovi materi moliti, sadobi 1000 dni odpustkov, ino dusho v' nebo pripravi. Kdor moli k' zhafti svetimu Mihaelu sheft Ozhenashov, zheshenih Marij ino vero, sadobi 100 dni odpustkov vsakokrat."

Tako se blodi od molitve ino postov, kakor bi jih bil svet ozhe papesih Klemen, tretji sa svetim Petram, svojim vér-nim dal, de vsakteri vérni kristjan, ki se ob suhim kruhi ino ob vodi dvanajst petkov posti (ino to bi bilo sadosti le enkrat v' svojim zelim shivlenji) takiga hozhe Jesus Kristus obvar-vati pred peklenfkim ognam, ter ga hozhe vseti po smerti v' nebesfko kralestvo. Ino kdor te petke dopolni, ino da sa eno sveto masfo v' zhaft svetiga Petra Apostelna, bo sadobil se-dem darov svetiga Duha: 1. De ne bo v' framoto prifhel; 2. De ne bo pogublen. 3. De ne bo nagle smerti vmerl. 4. De mu bo dvanajst dni poprej smert osnanjena. 5. De se ne bo bres svetih Sakramentov tega sveta lozhil. 6. De mu bo pri smerti mati boshja h pomozhi prifhla. 7. De ga bo po smerti gospod Bog v' nebesfko kralestvo vsel. Kdor bi to molitev ino poste imel, pa bi njih ne hotel drugim povedati, ima smer-ten greh.

Potem se dvanajst petkov fhteje po svetim Matiju apo-stelnu po rasnih prasniki (do petka pred boshizhnimi prasniki, ob katirih bi se ob kruhi ino vodi postili ino molili po 5, 12, 30, tudi po 62 Ozhenashov na zhaft nekih skrivnosti, ki njih sveta zérkva zlo ne posna.

Ravno tak môtna ino smefhana je tudi molitva, katiro to krivoverno pismo uzhi. „Nam prizhnje sveto pismo, je nauk poštave, ko so Judje Kristusa krishali,“ i. t. d. Le ti sveti pošti ino te molitve so dane — (kakor se dalej bere) na veliko pomozh Kristjanov k' frezhni vezhnosti. Bilo je samerkano v' leti 1795, 25ga Sufhza v' zefarskim mesti Dunaji, ker je moder gospod Karl pridgar bil. On je sposnal, de je skus te svoje dela saflushil 12 dni pred svojo smertjo videti veliko trumo angelov, ki so mu osnanvali, de bo vmerl, ino bojo njegovo dufho v' nebefa spremljali. Pa tudi on mora to prerokvanje ino saflushenje ljudem osnanvati.

Kdor bo to sam bral, alj pa drugim pravil, sadobí per Bogu veliko gnado. To pismo se mora hitro en drugimu dati, ne dolgo per enim oštati. Katiri zhlovek to storí, bo videl 12 dni pred svojo smertjo trumo angeljzov; ino od veselja mu bo ferze poskakvalo. Sraven tega pa ne smé ravno gresfno shiveti.“

Kdo bi ne sposnal, ako je per pravi pameti, de je to pismo pisano, kakor bi otrobe vesal, bres glave ino bres nog, gola smotjava, polno prasnih obljub, natlazhenó fhkodljivih vrash!

Sveti Papesh Klemen ni kaj takiga nerodniga poterdil. Ne najde se tako pismo ne na Neapolitanfkim, ne v' Londoni, kakor drugi popifki kvantajo. Na Dunaji (v' Bezhi) nevemo nobeniga pridgarja Karola, ki bi bil kaj takiga osnanil. Tudi v' Grazi ni bilo, ino ni bogabojezhiga Shkofa, ki bi od te zhudne poboshnosti ino nje saflushenja kaj vedel. Vfi ti pošti, dari ino obljuje so prasna ismifhléna lash; ino kdor take kvante vérje, njih dersht, ino se na nje sanafha, se goljfa. Kar sveta mati katolfhka zérkva ne poterdi, tudi per Bogu kaj ne veljá. Ino kdor take smote ino lashí med ljudi spravlja, ino se posvariti ne da, on gresfhi; sakaj Bog je vfem lashém foveráš.

Kdo fi je pa take spake vmiflil? — Sovrashnik je ljulko med pfhenizo safjál. Kakor se najde v' starih zerkvenih pismah, je ta vrasha zhudniga pisma svetiga Mihaela kaj stariga; ino zhe ne tista, faj enaka. Bere se od svetga Bonifazja, nemfhkiga aposteljna, vifhi Moguntinfkiga fhkofa, ino marternika,*) de je ta smota pred dvanajst sto letami she svetimu osnanovavzu

*) Magna Bibliotheca veterum Patrum Colonie Agrippinæ 1618. Tom VIII. pag. 124 — 127.

boshje refnize ino pravize nadlego delala. Neki hudoben duhovn Aldebert je to ljuljko safjál, se slabovernimu ljudstvu perkupiti. Svet Bonifaz poshle nekiga poboshniga duhovnika po imeni Deneardi v' Rim h' papeshu Zahariju, ino od te pomote tako le pishe: „Veliko krivize ino preganjanja fim prestál, narvezh od krivih duhovskih . . . nar huj opraviti pa fim imel s' dvema hudobnima krivoverzama: s' enim po imeni Aldebert, ki je frankovskiga rojenja, s' drugim, ki mu je Klemen ime, ino je v' Shkozji domá; po smoti si nista podobna, po teshi pregréh pa enaka.“ Svet Bonifaz je dal obadva sapreti; pa nista pokore storila, ampak she dalej ljudi sapeljavalá. „Sa del njih — pishe sv. Bonifaz — me je veliko ljudi preganjalo, sovrashilo ino klelo; ino zerkvi Kristusovi se na veri ino upanji shkoda godí. Dolshijo me, de fim ljudém narbolj svetiga apostola (Aldeberta) vsel, jih ob pomozhnika ino besednika, ozheta zhednost, ino ob zhudodelza spravil. — On je bil v' svoji prvi mladosti she hinavez, ter pravi, de bi mu bil angel Gospodov v' podobi zhloveka od poslednih krajov sveta svetinje (svete ostanke) prinesil; ino po tem lahko od Boga vse sadobi, kar poprosi. Ino s' to svojo hinavshino, kakor je sv. Pavl prerokoval, se v' veliko hifh vrije, ino lovi babele s' grehi obloshene, ki se dajo od mnogoterih shelj voditi. Kedar ljudjé k' njemu pridejo, ino pred nja pokleknejo, ino se svojih grehov spovedati shelijo, jim pravi: „Vem vse vashe grehe; saj so mi snane vashe fkrivnosti. Ni vam potreba spovedovati se; odpushteni so vam vashi pretezheni grehi; sdravi ino odvesani se povernite v' miri na svojo dom.“

Mafhnik Deneardi je ono, alj ravno tako pismo, ki ga v' sedajnih dneh med ljudmi najdemo, Papeshu v' prizho sbranih shkofov pokasal rekozh: „Poglejte Gospod, pismo, ki ga ima ino ljudem kashe, ter pravi, de je pismo Jesufovo, ki je s' nebes padlo, v' Jerusalemi od svetiga Mihaela najdeno. To pismo bi bil najdil neki boshji mafhnik Mervis, ki je poslal to pismo na goro svetiga Mihaela arhangela. Ino pismo to je prifhlo skus angeljske roke v' Rimsko mesto do pokopalisha svetiga Petra,“ i. t. d.

Zaharija, sveti papesh so na to rekli: „Vrefnizi, preljubi bratje! uni imenvani Aldebert je v' neumnost sapadil; vsi, ki se tistiga lashniviga pisma poslushijo, so kakor otrozi bres pameti. Kaj bote na to odgovorili, prezhaustilivi bratje?“ Zha-

stislivi fhkofje so rekli: „Kaj bi bilo storiti drugiga, kakor vse to, kar se nam je bralo, v' ogenj vrezhi ino sashgati.“ Papesch Zaharija so djali: „Sposomalí ste, zhasislivi ozhetje, naj bi njegove písmá vse v ognji sgorele; pa je tudi dobro, de se v' nafhi fveti fhkrinji (ladizi) ohranijo, naj se bo s' njimi prizhalo, de je saverssheno njegovo djanje.“

Ves sbor fklene po tem: „Aldebert ne smé vishej nobeniga svetiga opravila imeti, ino pokoriti se mora sa svoje djanje, ino naj ne sapeljuje vezh ljudstva. Ako pa v' teh smotah terdovraten ostane, ino ljudi she sapeljuje, naj bo preklét, ino vezhnimu obfojenju boshjimu isporozhen; ino tud vsaki, kdor s' njim potegne, ino se njegoviga nauka dershi.“ Tako je ta vrashja smota she v' ofmim stoletji po Kristusi obfojena ino saversshena bila.

Kakor so pa svoje dni slabovérni sapeljani kristjani svetiga fhkofa Bonifazja sa del teh krivoverskih vrash foverashili ino preganjali, tako she sdaj prasnóvrne babele ino dedeji, ki take rezhi rasnafhajo, svešte flushavnike boshje zhertijo, ki njih podvuzhiti hozhejo, de so to vrashje smote; kaj, zlo dolshijo njih, de nimajo prave vere, ki takih popák ne obrajtajo. Ako pa najdejo kakiga v' teh rezheh flabo podvuzheniga duhovnika, tak jim on vse veljá, in sa svetnika imajo ga, od vsih krajov sa njim letijo, mafhe plazhujejo, se mu ispovedujejo, de vbogi flepez flepze vódi, ino s' njimi v' jamo pade. Ali ni to svijazha hudizhova?

Kakor to fkrivno písmo, je she vezh drugih vrash med ljudmi; kakor molitva sedem kluzhavniz, s' katirimi se lehko dufha pred peklam saklene; shebranje svetih treh kraljov, ki tudi pravijo, de v' Kelnu na Rajni v' stolni zérkvi na slati niti visi; molitva svete Korone sa prijeti 31000 guldinarjev; duhovna bramba, slati ozhenafh, i. t. d. ki jih tergavzi (kramarji) po semnih prodajejo, ino po hramih trosijo. Najdejo se tudi bukvize, imenvane: Pravi Kolomonov shegen, kakor bi bile polne fkrivne boshje mozhi, v' katerih najdejo prasnóvrzi zhudne molitve ino besede, katirih ne rasumejo, ino mislijo s' njimi dnarje kopati, v' lotriji dobiti, se vsake bolesni, tudi smerti ovarvati; kaj, zlo.tobakarji jih per sebi nosijo, ter mislijo, de njih zefarfka praviza dobila ne bo.

Kaj ima pravizhen kristjan od vsih teh ino takih vrash dershati? Ne verjeti vsaki babeli, ki mu v' bolesni, alj v' kaki drugi fili take rezhi perporazha; ne poslušhati ptujih berazhov ino krivih prerokov, ki po boshjih potah, ino po fkrivnih kotih take pomote trosijo. Ljuljka so take smote na njivi svete vere, ki pshenizo dobriga nauka dushijo, de se vérje, kar nizh ni; kar je potreba snati, pa posabi. Prasno vrazhtvo alj sdravilo so take smote, ki bolnika motijo, de se mu bolesen sajde, ino pomagati samudí. Goljusen dnar so take rezhi, s' katerimi upajo prasnoverni ljudjé dolge svojih grehov poplazhati, ino si nebefa kupiti; alj jidi si kupvat s' goljufnim dnarjam; she saperli te bojo, ako takiga dnarja ne pokonzhásh.

Kaj je storiti pravovernimu kristjanu s' takimi vrashnimi ino prasnovernimi rezhi?

Pod smertnim graham ne drugim priporozhati, ne prepisovati alj posojvati, ino ljuljko po njivi katolske zérkve fjeti; ampak, kakor so sveti shkofjé v' Rimi pod papesham Zaharijam sklenili, mora vse te ino take lashnive rezhi v' ognji sashgati in pokonzhati, drugazhi greh stori; ino ako se takih vrash terdovratno dershi, je od svete zérkve v' pano djan, ino vezhni boshji sodbi isrozhén, zhefar naf vezhni Bog obvarji! Od vsiga tega Kristuf govori per svetim Matevshi 15, 13 — 14. rekozh: „Však sadesh, kteriga ni sadadil moj nebeshki Ozhe, bo s' korenino isruvan. — Pustite njih, slepzi so, ine slepze vodijo; zhe pa slepez slepza vodi, oba v' jamo padeta.”

IX.

Pifanke sa veliko nozh rasloshene.

Radi o veliki nozhi stari ino mladi pifanke dajajo, pifanke jemlejo. Na Rusovfkim tudi zesar in zesariza s svojimi podloshnimi pifanke menita, rekozh: „Kristuf je od smerti vstal,” Kaj pa pomenijo pifanke lepiga, njih malo vé.

Rudezha pifanka, she tako majhina, nam veliko frezho kashe, ki jo o veliki nozhi dofeshemo. Po velikonozhni spovedi

ino po svetim obhajili smo novorojeni otrozi boshji, prerojeni v' presveti refhni kervi boshjiga jagneta Jesufa, odrefshenika nashiga. Jesuf je sa naf pervo rudezho pifanko dal na svetim krishi, on ki naf ljubi ino pod svoje peruta spravlja, kakor skerbna kokla svoje pifheta.

Rudezha pifanka nam kashe véro nashiga odrefshenja, pa tudi sladko vupanje prihodniga vstajenja, ker bomo vstali is groba, kakor is lufhine, po kralevo oblezheni s' velizhaftnim plajsham nebeshkiga veselja, ako bomo frezhni. Pazh lep spomín!

Shlahtno jajze se prav sa prav dvakrat porodí. Jajze se vleshe, potem oshiví, ino mlado pifhzhe se isvalí. Poglej tudi dvojno zhlovefhko shivljenje, na pifanki vidish shivljenja dvojno rojstvo.

Putá okroglo jajze isnese; pa jajze she nima praviga shivljenja, dokler je v' terdo lufhino saperto. Kokla mora dolgo sedeti ino jajze greti, de dosorí ino se lepo mlado isvalí, kedar kokla jajzhno lufhino prekluje ino rastruple. — Ravno tak mora tudi zhlovek, rojen po zhlovefhki naturi, veliko let terpeti v' svojim slabim trupli, ki je polno terdih teshav, mora soriti sa prinodno shivljenje; potem pride smert, ino truplo v' grobi potruple, is kateriga bo zhlovek novo rojen, kakor is svoje lufhine velizhaftno vstal. — Kdo se ne zhudi, ako pomifli, kako is flabe smerdlive lufhine lep pifan ptizh isletí? Tako bo tudi vfigamogozhen Bog is rasdjaniga, perhliga telefá novo telo, is strohliviga nestrohливо, is posemelfkiga nebeshkó, is vmerliviga nevmerlivo, is mertviga shivo velizhaftno telo obudil, kakor svet Pavl prizhuje. I. Korin. 15. Kaj je sedajni nash shivot kakor rahle jajze; majhen veterz sapiha, ino ga lahko stere. Sato sv. Pavl milo sdihuje, rekozh: „Kdo me bo refhil telefá smerti? Gnada boshja skus Jesufa Kristufa Gospoda nashiga.“ Rim. 7, 24 — 25.

Posvetni modrijani prav radi barajo, kako bi mi nekdej vstali, kako se is prahu iskopali, ki ga veter na vse kraje sveta rasnese? — Prashaj jih, prashaj, naj povejo, kako se lep ptizhko is jajzeta isvalí, de toljko veselo izletí ino póje, ki je bil v' lufhini dolgo mertev ino pokrit? —

V' jajzeti se najde belák, neka vlazhna bela stvar; sa belakam je pa romenjâk. Is belaka se mlado porodí, ino romenjâk ima sa shivesh, dokler se isvalí. Kako pa kokla s' svojo

fejo is belaka pifhzhe porodi, od kodi ga oshivi, mu kofti, mefo ino perje dobi — kdo mora to zhudo povedati? kdo rasuméti? Ako je pa mogozhe kokli, vfaki ptizhizi po naredbi boshji toljko lepo zhudo narediti, sa koljko bolj lahko bo vezhni Bog nafhe kofti oshivel, ino obudil nafh prah, kedar ga bojo angeli od fhtirih vetrov sbrali. Vfi, ki po grobih fpijo, ino fhe bojo saspali, bojo glaf „Sinu boshjiga zhuli, ino is svojih grobov vftali, kakor ptizhi is svojih lufhin: to nam velikonozhna pifanka kashe.

Is jajzhiz fe ne svali riba, ki po vodi plava, ne zherv, ki po semli lese, ne shivina, ki hodi, — ampak vefeli letavzi, ki pod nebam letajo, fe le teshko vjemejo, ino vprezhi ne dajo. — Ptizhi, ki fe is jajz isvalijo, imajo bolj biftre ozhi, bolj sdravo mefo, kakor druga shivina. Vefelo shivijo, ino pod milim Bogam pojó.

Ravno tak bojo isvoleni is svojih pokopov vstali, ter bojo po besedah Jefusovih, kakor angeli boshji. Sa vse posemeljko jim ne bo mar; le nebefhko bo njih vefelje. Dopolnile fe njim bojo vse njihove shelje. Karkolj bojo posheleli, hitro dofegli bojo; kamor bojo hotli, kakor bi trenil, bojo lahko dofhli Vfi frezhni ino sadovoljni porezhejo: „Smert, kje je tvojo premaganje? — Mi smo premagali s' Kriftufam, ki je donef smert prvi premagal. Kakor kralevi orel se je vsdignil is svojiga groba, ter se perkasal svojim ljubim ravno v' tiftim hipi, kjer je hotel. Lahko je rekel velizhaften premagavez svojim foverashnikom: „Spal fim, ino terdno fim bil saspál, pa fim sopet vftal. Ne bojim se, naj me ravno jeser (tavshent) ljudftva obleshe.” Pfalm 3.

Ravno to fe bo vfm isvolenim dan vftajenja dopolnilo po besedah Isaija preroka, ki pravi: „Kteri v' Gospoda savupajo, bojo dobili novo mozh, bojo vseli perute, kakor poftojne; bojo tekali, ino fe ne bojo vtudili, hodili bojo, ino ne pefhali.” Isaija 40, 31. Slabi na tim fveti bojo mozhni, boleni tukaj bojo sdravi, krulovi bojo ravni ko ferna; po vftajenji ne bo med isvolenim fromaka vezh. Kakor gleda poftojna, ki se vifoko nad hribe povsdigne, ispod neba fhiroke ravnine, fhume, fela ino ftanovanje s' svojimi biftrimi ozhmi, tako gledali bojo isvoleni po vftajenji s' ravno tiftimi, alj neisrezheno bolj popolnimi ozhmi po nebefhkih fhirjavah nove zhudne ftvari, ki jih fhe sdaj imenvati ne vémo. Tega njihoviga vefelja konza

ino kraja ne bo. Ino she zhakajo isvelizhane duſhe v' nebeſih ſvojih trupel vſtajenja. To nam okrogel, lepe rudezhe piſanke pravijo.

Mladizhi iſlésejo ſhivi, pa zelo goli is jajzhjih luſhin, le rahlo belo romeno vovnato odejo imajo. Dokler ſe ne isgodnjajo, ſhivijo mirno pod habami kokle, ſvoje ſkerbne matere. Tudi iſvoleni pozhivajo bres odeje zhloveſhkiga trupla v' nebeſhkim pokoji do ſodniga dne; ob vſtajenju pa bojo oblekli nevmerlive velizhaſtne teleſa nebeſhke zhaſti. Do tiſte dobe ſhivijo v' lepoti, lepſhi ko zhiſto romeno slato v' nebeſhki ſvetlobi, ter Boga gledajo. Od tega ravno perpoveduje ſvet Joanes v' ſvojim ſkrivnim rasodenji na 6. poſtavi, rekozh: „Vidil ſim pod altarjam duſhe pomorjenih ſa del boſhje beſede, ino ſavolj prizhovanja, katiro ſo dale, ino ſo na veſ glaſ vpili rekozh: Kako dolgo Goſpod ne ſodiſh? Ino dano je bilo vſakimu is njih belo oblazhilo, ter jim je bilo povedano, naj ſhe nekoljko zhaſa pozhivajo, dokler bojo njih ravno hlapzi ino bratjé doſhteli.” Pod altarjam ſo, kjer Boga glédajo, nobeden zhlovek pa njih videti ne more. Vſakteri je pervo belo oblazhilo prijel, belo oblazhilo duſhniga velizhaſtva; drugo bo prijel per vſtajenji teleſa, de bojo vſi domazhi boſhji po dvoje oblezheni. Do tiſte dobe pa pozhivajo frezhni ino veſeli pod perutami miſloſti boſhje, kakor piſheta pod habami ſkerbne kokle. Vſe jeſera let do ſodniga dne ſo njim le kratek zhaſ.

Iſvalijo ſe is jajzhnih luſhin mnogoteri mladizhi, rasni po podobi, po lepoti pirja, ino po petji. Tudi med pravizhnimi bo ſodni dan po nauku ſvetiga Pavla velik raslozhik. „So nebeſhke teleſa ino poſemeljſke teleſa. Druga zhaſt je nebeſhkkih, druga poſemeljſkih. Drugo ſvetlobo ima ſonze, drugo meſenz, ino drugo ſvetlobo ſvesde; ſakaj ſvesda ſe od ſvesde po ſvetlobi raslozhi. Tako bo tudi vſtajenje mertvih.” I. Kor. 15, 39 — 42. Kakor raslozheni pa bojo ſvelizhani po ſvoji zhaſti, tako bojo vſi med ſeboj frezhni; ſakaj vſaki bo ſvojo mero veſelja vſhival. Ni zhiſtejjiga veſelja od nebeſhkiga, v' katerim nobene nevolje ni.

Jajze je med vſimi jedilami narbolj zhedna, zhiſta jed, ki ſe, v' luſhino ſakritá, ne more naſmetiti, ne ofkruniti. Tudi veſelje nebeſhko je nar zhiſtejjhi, nar bolj popolnoma. Na ſemli ni blaga bres ſhkode ino teſhave, ki ga greni. Eden je moſh

shlahtniga ferza, pa vboshez; drugi je bogat, pa hudobez; tretji ima vfiga dovolj, pa nima sdravja. Vnebesih pa ni smerti, ne shaloſti, ne vpitja, ne bolezhine, ampak golo, zhifto vefelje, ki ſe vekomaj ne more sgubiti.

Ako ſe piſanka od vſih krajev enako — ſhe tako možno ſtiſne, ſe ne potruple; tudi nebeſhkiga velizhaſtva nihzher viſhej iſvolenim odvſel ne bo. Kriftuſ, ki je od ſmerti vſtal, ne vmerje vezh; vezhna je zhaſt njegoviga Ozheta, v' katiri prebiva; vezhno bo tudi iſvolenih nevmerljivo vefelje. Ino ravno ta vefela vezhnoſt je iſvolenih nar vezhi kinzh. Vſaka ſhe toljka in taka poſemeljſka frezha ſvojo pravo zeno, kakor nepriftno ſlato ſvojo ſvetlobo, sgubi, ako ſe ſpomnimo, de le en zhaſek terpi; kar tudi moder Salomon poterdi rekozh: „Nezhimernoft zhres nezhimernoft, ino vſe je nezhimernoft. Kaj ima zhlovek vezh od vſiga ſvojga dela, ſ' katerim ſe trudi pod ſonzam? Pridg. 1, 2 — 3. S' Kriftuſam pa bojo iſvoleni vefelo ſpévali rekozh: „Mojo ſhalovanje ſi meni v' vefelje ſpremenil, ſhaloſtno oblazhilo ſi meni odvſel, ino me ſ' oblazhilam vefelja obdal; naj tebi moja duſha zhaſt ino hvalo pôje!" Pfalm 29, 12 — 13.

Piſanka lepa ſe na troje rasdeli: Pervi delj je luſhina, kervavo rudezha. Ona pomeni terplenje ſedajnega ſhivlenja, ki je terda, pogofto ſ' ternjam naſtlana ſteſa, pot kervavo ſasnamvana, dokler ſmert trupla ne potruple. Se pa jajze ſtere, ſe perkashe zhifſt beljak, podoba zhiftoſti naſhe duſhe, ki ſe mora ohraniti v' prvi nedolſhnoſti, alj iſzhifſtititi v' kopeli oſſtre pokore, dokler kaj nezhiſtiga v' nebeſa ne more. — V' ſredi beljaka najdeſh romenják, (ſholt) kakor zhifto ſlato; podoba je krone nebeſhke, ki je pripravljena vſim, ki Boga ljubijo. In kakor ſlato vſe rezhi poſlati, ino njih ſtori ljudem prijetne, ravno tak tudi zhifſta ljubesen vſe naſhe dela Bogu dopadlive dela. Tudi lizhna piſanka je Bogu prijeten dar, ako njo iſ zhifſte ljubezni ſvojimu bratu alj ſeſtri daſh. Vſe to naſ lepe piſanke alj pirhi uzhijo.

Vefeli torej piſanke takajmo o vefelim velikonožnim zhaſi; radi piſanke eden drugimu delimo, pa tudi, kaj pirhi pomenijo, pomnimo, ter proſimo vſmileniga Jeſuſa, ki je zhaſtito od mertvih vſtal, naj nam po ſmerti ſa piſanko da krono nebeſhko.

X.

Bog naf varji svojomorštva!

Kedar sveta véra vmira, hudobija raste, rastejo tudi svojomorštva, sa zhloveka nar vezhi hudobija, nefrezha s' ver-hane mére, katiro v' misel vseti naj naf bo strah; sakaj peta sapoved boshja prepové: „Ne vbijaj, ne smerti drugih ne se-be, ne polahoma ne mahoma!“ Bog je zhloveku shivljenje dal, le Bog ga ima pravizo vseti. Kdor pa Bogu v' pravizo sega, njega bo Bog.

Pogosto se slisli v' sedajnih zhasih tudi na kmetih, ako gospod duhovski slabim kristjanam po volji ne storijo, starisli rasbersdanim otrokam volje ne dopolnijo, alj shena sapravli-viga pjanza pokrega: „Se bom pa obefil, se vstrelil, pa v' vodo skozhil! i. t. d. Oj beseda grosovitna, oj misel is fami-ga pekla! Pokrishati se je pred tako besedo potreba, kakor pred nar hujshi skufhnjavo.

Marfkateri malovernesh alj nuloverz pravi: Ne morem prebaviti; nozhem shiveti vezh, se bom ob shivljenje djál? — Oj neumnost! Ako deshi, ino si vef moker, de nemorefh dalej prestati, ino porezhefh: Me premaka, mi ni sa obftati na de-shi; bom pa v' Dravo alj Savo shel? — Ako terplenja zhasni-ga prestati ne morefh, kako pa bosh vekomaj terpel?

Ako sonze prav vrozhe sije, de zhelo kipí, ino tebi od zhela kaple, ti pa porezhefh: Mi je prevrozhe; mi ni na sonzi sa prestati; bom pa v' gorezho apnenzo skozhil, de se bom ohladil; — ali ne bo vfaki rekel, de si obnorel? — Tako sko-zhi vfaki svojomorz v' grosovitno apnenzo vezhniga ognja, ki si shivljenje perkrajsha. — Le v' fenzi vsmilenja boshjiga re-vesh od vrozhine potivnih dni shivljenja nafhiga dobro po-zhije, ki shivo vero ino terdno savupanje ima. Kdor pa kaj takiga sine, alj premishluje, daja hudizhu las, is kateriga bo tolstó verv ispletil, na kateri ga bo v' strashen pekel potegnil. Bog naf ovarji takiga!

Strah in groša je brati od isdajavza Judesha Iſhkarjota, kako je verv vsel, ino se na verbo obefil, ino se je po fredi raspoznil, ino se isful vef njegov drob. Po vſim Jerusalemi se je to ſvojomorſtvo k' ſtrahu vſim ras-snanilo. Apost. 1.

Koljko ima v' ſedajnih dneſh ſvojomorz Judesh hudo-vérnih tovarſhev ino tovarſhiz! — Tam ſe mladenzh vſtreli is flepe ljubeshni do ſvoje; njo ljubi, ſam ſebe pa ſovraſhi; alj ni to vrashja ljubeshen, ki duſho peklu isdá? — Tukaj ſe vtopi nefrezhna dekliza ſa to, ker njo je njejni ſapuſtil, hudoben zhlovek ſapuſtil, ki nje nikdar prav ljubil ni. Druga je v' vodo ſkozhila, ker je ſvoje poſhtenje ſgubila. Kaj tebi ni perva ſguba ſadoſti, de ſhe ſhivlenje in duſho verh daſh? — Tamo ſe je ſkopez obefil, ker mu v' ſgubo gre, ino miſli, de mu per polnih ſhitnizah ſernja, per kupih dnarjev ni ſa ſhiveti, ker je ſhito ino vino na zeni padlo, de bojo vbogi ljudje bolj kup ſhiveli. Oj neumnost in hudobija! — Sdaj ſe ſhganopivz ob ſhivlenje dene, ki ſi je ſam v' ſebi ſhivi pekel priſhgal, ter miſli, de ni ſnotrajſhniga ognja drugazhi pogafiti, kakor de ſe v' peklenſki bresen ſakadi? — Oj hudobija!

Pa tudi marſkdo ſi krivo poboshnoſt iſmiſli, ki ni od Boga, ne od ſvete katolſhke zerkve, ampak od krivih, ſapeli-vih prerokov iſmiſhljena, ino od ſame neumne poboshnoſti ſe po malim, alj pa naglo ſamori, ſatan ſe mu pa ſmeji, de ga je ſmotil, ino ſkus tako groſovitno ſmert veliko kriſtjanov pohujſhal, de pravo poboshnoſt zhertijo, ki nje ne poſnajo. Terplenje ſamo tako Bogu dopade, ki nam ga Bog ſam na-loſhi, ne pa naſha laſtna neſpamet. —

Tako zhlovek ſam ſebe vmori, ſamo tak, v' katerim prave vére, terdniga ſaupanja, alj pa zhifte kerſhanſke ljubeshni ni. Kjer pa teh treh boſhjih zhednoſti ni, tudi iſvelizhanja ni. — Ne pukſha, ne verv, ne voda, ne ogenj; ampak iſvelizhanſko ſnamje ſvetiga kriſha nam pomaga, ino naſ k' nebeſam perbliſha.

Praviſh, de ne moreſh dalej ſhiveti; alj boſh pa ſamogel vezhno terpeti? Vſaka minuta zhaſniga ſhivlenja je toljko vredna, de ſe ſ ſlatam ino frebram vſiga ſveta poplazhati ne da; od nje viſi milijonov let frezhne alj nefrezhne vezhnoſti.

Ne rezi, de nifi sa nizh na svet. Ako drusiga ne morefh, pa terpi; tudi terplenje Bogu dopade, pomaga tebi ino drugim ljudém. Per vsaki stopinji she najdefh kaj dobriga storiti, she kako slabost opustiti; le jifhi, ino bofh najdil, toljko de she vmreti vtegnil ne bofh. — Ne klizhi smerti, kakor bi bila na tebe posabila. Smert posabila ni, ampak le ti si posabil sa frezhno smert perpravljati se. Kedar pride, bo she prehitro. „Zhujte — Jesus opominja, ker ne veste ure ne dne. — Kar pa vam pravim, vsm pravim: zhujte!“ Mark. 13.

Pa tudi marke 11 krivo pobošnost izmislil, ki ni od Boga, ne od svetle katoliške cerkve, ampak od krivih sapali-
vili prerokov izmisljena ino od same neumnosti pobošnost. To po majhn, ali pa nazlo samar, lalun le ma pa lalun, do je smoti, ino lkus tako grosovino imet verko kriljanov pobilal, de pravo pobošnost zberije, ki nje ne pobošajo. Terpenje lamo tako Bogu dopade, ki nam ga Bog lani na-
loshi, ne pa nalha lalina neplanet. —

Tako zhirovek lani lebe vmoti, lani tak, v katerim pravo vete terdenja sapanje, ali pa zhiše kerhanke ja-
paci ni. Kjer pa teh došjih zhebnosti ni, tudi izvel-
zhanje ni. — Ne paklha, ne vev, ne voda, ne ogenj, ampak
izvohabanko samaj svetiga krisha nam pomaga, ino na k
neblam perhishan. zhanje tak zhanje zhanje ino na k

Pravil, de ne moreli dalei shiveti; ali bolj pa samost-
gel vevno terpenj Vlak minula xhalniz shiveti je toliko
vredna, de le a slatam ino lebram vga svetga pobošani ne
da; od nje viš milijonev let treshne ali netreshne vevnost.

B.

Prigodbe

vesele ino žalostne

preteklih ino sedajnih časov v slaven spomín ino
podučenje.

Pravičniga spomin ne bo prejšel, in po njegovim imeni se po vpraševalo od roda do roda. Njegovo modróst bojo perpovedovali narodje, ino njegovo hvalo bo oznanovalo zberaljše.

Sirah. 39, 13 — 14.

I.

Jakob Strašek,

rajni kaplan Lavantinske škofije.

Gospod duhovski, Jakob Strašek, rojeni per svetim Petri na medvedovim seli (Bärental) v' Celskim krozi so imeli vboge, to de poštene stariše. Moder oče je vučil mladenčca lepo Bogu služiti, se Boga bati ino pa greha varvati. Lep očetov nauk je bil vse žive dni blagimu sinu zvest angelj varh. — Srečni otroci, ki bogaboječe stariše imajo.

Mladi Jaka se je naučil od očeta slovensko brati. Radovedno serce se je mladenču po šoli vnelo. Prosil je; ino de si ravno oče le mali mlin za svoje življenje ima, v' Boga zavupa, in Jaketa v' Cele v' beraško šolo pelja, ki je bil med svojmi tovarši v' šoli narbolj odrašen.

Dobrotnik njegov, rajni gospod Tomaž Hirš, slavni predstojnik latinskih šol v' Celi, latinskih šolcov skerbni oče, so mu pomagali v' Celi, ino potem v' Ljublani šole srečno isgotoviti. — Ni se bati mladenčam sromaške šole, ki imajo dobro glavo, pa nedolžno, poštenu serce. Dobrotniki takim radi pomorejo, kar vbogi stariši ne premorejo. Vbogi mladenčci bojo skuz tako šolanje imenitni gospodje, kakor sinovi bogatih ljudi berači, ako pameti per njih ni.

Duhovske šole so v' Celovci dokončali, na male Maše leta 1824 so bili mašnik posvečeni, ino so enokoljko potem pri svoji domači farni cerkvi, ker so keršeni bili, zunaj per cerkvi, ki je bila pretesna, novo mašo peli. Lepo, pa tudi čudno je bilo gledati toljko ljudi na strehah, po drevji ino po oknah sveto novo mašo poslušati. Bilo je, kakor svoje dni, kedar je Kristus po sveti hodil; in kaj bi ne, ker njegov na-

mestnik Očetu nebeškemu prvokrat ponovijo, kar je on pri posledni večerji storil, rekoč: „To storite v' moj spomin!”

Služili so narpoprej v' Pišecah, v' gorati težavni fari kaplan. Bili so ljubej farmanov, pameten ino pohleven gospod, mladine poseben prijatelj ino vučitel. Njih veselje bilo je vučiti, se z' tovaršami pogovarjati od duhovske paše, pa kako lepo pesem zapeti, to je bilo njih kratek čas. Ako so pa po poldne vtegnili, šli so z' žagico, vinjekam pa z' drevesno smolo, ino so po vsih potah divjake cepili, ino sadunosno drevje žlahnili. — Blagor gospodu, ki svoj duhovski vert tako lepo obdeluje: v' šoli ino v' cerkvi za nebesa, po sadunosnih homcih ino dolinah pa tudi za boljše čase tega sveta! Ni bilo človeka, ki bi se ne bil rasjokal, ko so leta 1826 od Pišec slovo jemali. Stari ino mladi so v' dveh verstah stali videti še enkrat ljubiga učenika, ki so se na pot od njih podali.

V' Vojniku blizo Cela so ravno tako zvesto svojo duhovsko službo opravljali, kjer je bilo veliko več duhovskega posla. Ojster oznanovavec božje besede so bili Vojnški gospod Jakob; serčno so se poskušali za božjo čast, ter se niso zbali posvetnih bahačev, ne razberzdanih modrijanov, ki se njih povsodi za veliko cesto najde, več kakor po drugod, po samotnih krajih. „Vidi se mi, kakor bi zlomek nadevan voz hudobij ino pregreh po veliki cesti vozil, ino po vsaki strani lučal; ne moremo dosti čediti ino popravljati, kar pohujšanje pokvari,” so pisali, pa tudi skerbno svarili mladino ino stare ljudi. Mnogeterimu merzlaku ino ošabnežu niso dopadli; alj kdor bi takim ljudem dopadil, bi služavnik Kristusov ne bil. Za toljko raj so njih pa vsi pošteni imeli, posebno nedolžna mladina, ki so njo brez truda v' šoli, posebno ob nedelah ino praznikih učili.

Onemagali so, ino hudo kašlati jeli; ni bilo ozdravila več za njih, ako so ravno vsi dobri farmani za njih skerbeli, kakor otroci za svojga očeta. Eni so abotno djali, de jim je nareto, drugi, de so se pregnali, ino si sami krivi; pomagati jim nihčér zamogel ni. Oni pak so se v' božjo voljo podali, voljno terpeli, ino v' djanji pokazali, kar so bolnike poprej učili. Spisali so lepe molitevne bukvice v' svoji bolezni; ino ker niso mogli učiti, so šolarjam lepe pesme pisali.

Prelep nagovor je, ki so ga rajni gospod Jakob od obiskvanja bolnikov popisali, de bi ga zamolčal. Tako le so pisali:

N a g o v o r.

Nikolj ne potrebuje človek veči pomoči, kakor ravno v svoji bolezní na smertni posteli. Zatorej ne mislimo, de smo mi svojo dolžnost že dopolnili, če smo bolnika 'z svetmi Zakramenti prevideli. Bolnik, ktir na svojim trupli ino duši veliko terpi, potrebuje od nas tudi telesno ino duhovsko pomoč. On terpi velike bolečine, terpi veliko žalost čres svoje storjene grehe. Zdaj ga je strah pred bližno smertjo, groza pred prihodno sodbo, ktira mu naprej stoji. Skušnjave gredo črez njega, z' katirim se more bojvati, ker hudič, naš narveči sovražnik, si nikolj več ne prizadeva, nas zapeljati, kakor ravno ob naši smertni úri. Takrat jiše pri bolniku grešne misli ino želje obuditi, mu vse njegove grešne navade naprej postavlja. Bolnik, če ravno v' djanji greha ne stori, tak se vender lahko prigodi, de on, kir je od bolečine, straha ino groze ves zmešan, k' eni hudi misli alj želji privolji, ino to je že lahko zadosti k' njegovimu pogublenju. Iz tega se vidi, v' kaj za eni nevaršini se znajde bolnik na svojo zadno uro, od katire njegovo zveličanje alj pa pogublenje visi. Ali nismo mi dolžni, takmu človeku na pomoč priti? ali nismo dolžni skrbeti za zveličanje njegove duše, za katiro je Jezus toljkajn preterpel, ino svojo kri za njo prelil? — Ja, to smo mi dolžni storiti! Zatorej moj kristjan! objiši rad bolnika, prijazno ga ogovóri, ino pokaži, de vsmilenje z' njim imaš. Pogovarjaj se z' njim od svetih rečí: kakor od božje preneskončne ljubezni, od njegove previdnosti, od večniga veselja, ino tako zmiram njegove misli k' Bogu obračaj.

Če se bolnik črez svojo bolezen, bolečine ino reve potoží, tak potolaži ga, spomni ga, de je Jezus še vse več terpel za njegovo zveličanje. De vse njegovo terplenje nič ni proti večnimu veselju, katirga bo po smerti prijel, če le tudi on iz ljubezni do Jezusa vse križe in težave voljno prenese, na Boga terdno zavupa, ino vse njegovi sveti volji prepusti. — Moli z' jim, béri mu z bukvic lepe ino svete molitve naprej. Sprejmi njegovo dušo v' večnost, zroči njo Bogu Očetu, ktir

jo je vstvaril, — Bogu Sinu, ktir jo je odrešil, — Bogu svetimu Duhu, ktir jo je posvetil; ino vedi, karkolj si ti bolniku storil, to si storil Jezusu.

N a u k, 6

kako se mora pri bolnikih zadržati.

1. Kedar k' bolniku prideš, ne vsedi se njemu nasprot; zakaj njegova sapa zna tebi škodлива — tvoja pa njemu zuperna biti; ampak vsedi se vštrič njegoviga zglavja, tak de boš dolj proti njegovim nogam obrnjen.

2. Preden z' njim móliš, alj kaj svetiga naprej bereš, mu povej, de ni potrebno, deb' on glasno molil za teboj, ampak de je zadosti, če on le to premisli ino v' svojim sercu ohrani, kar mu naprej móliš alj bereš.

3. Ne móli mu naprej dolge molitve, zakaj bolnika oslabilena zastopnost hitro péša.

4. Ne móli mu naglo naprej; zakaj, kakor bolnik hitro jiti ne more, ampak le tedaj pa tedaj prestopi, ravno tak tudi ne more on hitro misliti ino zapopasti; zatorej mu le prav po lahoma od besede do besede naprej moli, postavim tako:

O moj Bog! — mene greva — iz celiga mojga serca, — de sem jas tebe — o nar večí dobrota — toljkrat raz-žalil. — O moj Jezus! — ozri se — milo na me — ino vmi — mojo revno dušo — z svojo sveto kervjo.

5. Večkrat prenehaj; zakaj, koker se otroku le po malim in pogosto jesti da, ravno tak se mora tud bolniku le po malim ino pogosto naprej moliti.

6. Varuj se, de ne boš preglasno, alj bolniku clo v' vuhó govoril; ampak z' bolnikam moreš le rahlo — brez vsiga vréša govoriti, tak, kakor deb'te nobeden zraven njega zastopit nesmé. Zakaj vsak hrup, vreš alj glasno govorjenje je bolniku le k' nadlegi in nepokoju. Če ti tedaj preglasno govoriš, tak mu ti le nadlego in nepokoj delaš, njegove težave pogmiraš, in njega nejevoljniga storiš. Bolnik se bo nejevoljn od tebe obračal, in komaj dočakal, deb' se te skoraj iznebil.

7. Če še bolnik govori, tak je dobro, de mu ti skuz prašanje imenitnejši resnice naše svete vere naprej prineseš, postavim tako:

Moj ljubi kristjan! saj verješ ti, de je en Bog, naš dober oče, ktir je vstvaril zemljo in nebo? Saj verješ, de je on svojga Sina na svet poslal, de nas je od večniga pogubljenja odrešil? i. t. d.

Saj se ti v' svojih težavah na Boga zaneseš, ino zaupaš od njega večno zveličanje zadobiti, zato, kér je on zvest v svojih obljubah, ino neskončno milosten? Saj imaš do Boga narveči veselje, ino njega iz serca ljubiš za to, ker je on narveči dobrota? Ali te kaj greva, de si ti Boga, svojiga narvečga dobrotnika toljkrat v svojim življenju raz-žalil? Ali želiš, de bi ti tega nikolj storil ne bil? Ali si pripravljen, is ljubezni do Boga vse voljno terpeti, ja tudi vmreti, če je njegova sveta volja? Hočes ti v' božjo voljo vse isročiti, ino le tó želeti, kar je božja volja? —

Ker ti tak terdno na Boga vérješ, na njega zavupaš, ga iz celiga serca ljubiš, ino tudi vse svoje grehe zgreváš ino objočeš: tak skleni tudi, ljubi brat (ljuba sestra), vse svoje terpenje ino tudi smert z terpenjam ino z smertjo Jezusa Kristusa na križi, ino boš večno veselje dobil.

8. Bolnika nar večí trošt in veselje na smertni posteli je le Jezus Kristus, njegov Zveličar; zatoorej podaj mu božjo martro, ino ogovori ga rekoč: Vzemi ljubi moj kristjan! tukaj podobo svojga križaniga Jezusa, ino premisli, kaj je on terpel za te. Iz ljubezni do tebe je on nebesa zapustil, prišel na zemljo, človek postal, se je martrat' in križat' dal deb' le ti zveličan bil. Vidiš, kak te ljubi tvoj Jezus! Ljubi ga tudi ti, kušni z častjo vse njegove rane, ino terpi voljno, kakor on, iz ljubezni do njega vse težave, ktire ti Oče nebeški k tvojmu zveličanju pošle. Koljkokrat kolj na duši alj trupli težave terpiš, le ozri se na božjo martro, in se spomni, de je tvoj Zveličar še veliko več terpel, kakor ti terpiš.

Če po noči spati ne moreš, tak spomni se, kako je tudi Jezus po noči od velikih težav v vertu Gecémani na svojmu obrazu ležal, ter kervave kaplice po svojim životi potil, kakor sam pravi, rekoč: „Moja duša je žalostna do smerti;“ — de je ravno po noči od svojih sovražnikov vjét, pred krive sodnike pelján, ino od njih nedolžen k smerti obsojen bil.

Če tebe ves život bolí, de se komaj géneš, tak poglej svojga — do belih kostí razgajžlaniga Jezufa, ino ti boš

spoznal, de je on na svojim truplu še večje bolečine terpel, ko jih ti terpiš.

Če tebe tvoja glava močno boli, tak se le ozri na Jezusovo sveto glavo, kako je z' ternjam kronana, razbita ino vsa kervava; in ti boš spoznal, de tvoje terpenje proti njegovimu nič ni.

Če tebe bolijo roke alj noge, tak poglej na sveti križ, kako so Jezusove svete roke ino noge z' žeblami prebite, in vidil boš, de je on več na rokah in nogah terpel, ko pa ti.

Če tebe že od samiga ležanja bolijo kosti, tak spomni se, de ti vender na mehki posteli ležiš; alj Jezus je ležal na svojo smertno uro po celim životi rana pri rani — na terdim lesu križa, ino nima kam svoje glave položiti, ampak jo na križi viseti pustil.

Če te perse bolijo, le pogléj, kako je Jezusova stran z' sulico prebodena.

Če te žeja, spomni se, de je tudi Jezusa žejalo na križi, kakor je sam klical rekoč: „Žeja me! Alj ti vender merzle vode piti dobiš; Jezusu pa so nevsmileži le jesiha s' grenkim žolčam piti dali.

Ti žaluješ, kir se boš moral ločiti od svojih; ali ni žalval tudi Jezus, kir je videl stati ine jokati svojo ljubo mater pod križam? On je zročil svojo mater Joanezu; ti pa zroči vse svoje nebeškemu Očetu; ta, ktir vse živi, bo tud tvoje preživel.

Vidiš moj kristjan! de ti nič ne terpiš, kar bi že Jezus poprej terpel ne bil. In ravno ta Jezus, katir je toljkajn terpel za te, tudi v' tvoji bolezní za te skerbí; on sam te objiše, te nasiti z' svojim mesam, napoji z' svojo kervjo. — O moj Jezus! preneskončna je tvoja ljubezen. Kaj pa hočem jas tebi dati za to? Skleniti hočem svoje terpenje z' tvojim, ino z' taboj voljno terpeti, de bom se tudi z' taboj večno veselil.” —

Ker dalej služiti niso zamogli, so zapustili Vojnik, ako se jim je ravno po vsmilenim fajmoštru K . . ., ki so bili bolniku dobra duša, močno tožilo. Pa tudi dobri Vojnčani so jim pomagat obetali, ako per njih ostanejo. Tudi njih sovražniki poprejni so po njih milovali, rekoč: „Zdaj še le vémo, koga smo imeli, ker jih več nimamo. Res, gospod Jakob so bili

dober učenik ino mašnik praviga zadržanja." — Tak se kri-
vičen serd prej alj slej v' ljubezen premení; pa tudi posvetna
ljubezen v' sovraštvo.

Preselili so se spomlad leta 1829 v' svoj domač kraj
k' svetimu Petru, pod streho svojga prijatela ino dobrotnika
fajmoštra S . . . ino ljubezen vučencov njih je spremila.

Ko so v' svoji nevarni bolezní nekdanjemu fajmoštru
L . . . v' Pišcece pisali, naj bolnika Piščecanam v' molitvo pri-
poročijo, ino fajmošter po pridgi za bolniga g. Jakoba, poprej-
niga učenika, spomnijo, začne vsa cerkva na ves glas izdihvati
ino jokati z' g. fajmoštram vred, toljko de niso mogli dalej
moliti. Bil je pa tudi njih jok lepa molitva. Ne le v' besedi,
tudi v' djanji so bolenimu gospodu svojo ljubezen zkazali.
Pisali so mi od tiga lepo pismice, ki priča, de so bili tudi
v' hudi bolezní dobre volje.

Preljubi Anton! Na kakšnim konjičku si Ti k' meni pri-
jahal, (po pismi) na takšnim prijaham k' Tebi tud jaz. Krotek
kakor ovčka je ta konjiček; kamor hočem, ga lahko jaham,
ako sim ravno betežen (holen). Alj močno se vender bojím,
de bom zanaprej črez večí hribe, gore ino doline imel do Tebe,
kakor zdaj. *) — Kaj bo, če nama konjiček opeša? Bratec!
ti prašaš po meni, ali me še niso medvedi na medvedovim seli
vjedli? Braním se še, kakor Turki v' Šumli; **) alj vender
zmiraj bližej smerti prihajam. Tonček! kaj če vmerjem; ali se
boš kaj jokál po meni? Kaj bi se jokál po struplenim črepaku,
ki se več zceliti ne da. Veči škoda je, če se nov lonec vbije.
Ako se star piskar razleti, toljke škode ni, de se le, kar je
dobriga v' njem, ne pokazí. Naj se torej le črepak razvalí, de
le duša izleti k' svojmu Očetu.

Objiskali so me ob veliki Maši (o velikim Šmarni) tudi
Piščecani. Bili so pri meni dve noči. Perpeljali so mi tudi pišet,
kruha ino suhih češenj. Pisale so mi tndí nekdanje šolarce,
ino lepih krušek so mi poslale. Jas pa sim njim poslal Nevesto
Jezusovo, ***) de bi tudi one Jezusa ženina, Marijo za vodilo,
ino svetnike za svoje svate imele." — Lep dar; pa lepši hva-

*) V' Celove na Koroško.

**) Leta 1829 so Rusi Turke v' imenitnim tabori Šumli obsedali.

**) Pesem od neveste Jezusove.

ležno serce, ki ga je dalo; — Tako priden delavec ni brez dela, dokler ga viši Gospodar na plačilo zakliče. Kdo pa tudi poreče, de bi dober dušen pastir kdaj pozablen ino zapušen bil?

Dolga bolezen, gotova smert, pravijo. Po dolgi težavni bolezní dveh let so morli tudi gospod Jakob vmreti. Z' svetimi Zakramentami prevideni, k' smerti pripravljeni, celo v' sveto voljo božjo vdani so v' rokah fajmoštra, svojga zvestiga prijatelja dokončali svoje kratke dni, pa dopolnili veliko časov. Bog jim je hitro dal zaslužen dnar, katerga mormo mi še v' vedni nevarnosti služiti. Vmerli so 22ga rožniga cveta 1830, ino ravno na tistim mesti počivajo, na katerim so šest let popréj novo mašo péli.

Namesti rezaniga kamena naj rajnimu v' spomin nasočna pesem pisana stoji, holenimu prijatlu v' leti 1829 v' oveselenje ino v' tolažbo zložena.

Hudo vreme.

Rajnimu g. Strašek Jakobu v' spomin.

Vroče je vroče,
Čelo kipí,
Sonce pekoče,
Zemlja rezi.

Za plugam oráč omaguje,
Na cesti popotnik zdihuje. —
Le nižej se sonce nagiba
V' zaglavje visokiga hriba.

Ravn tak strašno serce peče
Vsaka huda grešna strast;
Od spekline človek steče,
Ako pride grehu v' last.

Vest ga žge,
Strašno je,

Dokler mile rose ni,
Ki mu serce ohladi.

Sonce zakrilo
Se je v' oblák;
Hitro stemnilo, —
Káj bo že mrak? —

Le glej, glej! od zgorniga kraja,
Od tam huda ura prihaja,

Zlo gerdo se vreme napravlja,
In zemlja vušesa nastavlja.

Vse tiho molči,
En list ne zmají;
Vse gleda in čaka

Kaj čudniga pride 'z oblaka. —
Milost božja zapustila
Je hudobneža sercé,
Sveta luč se mu stemnila
Skuz življenje grešno je.

Vest molčí
Grešnik spí,

Ino hudobavlja;
Alj nad njim se mu pripravlja
Bošje roke grozen strah,
Velik strah, ki zagromí,
Ino grešnika zdrobí
Kakor sončen prah.

Meglo prezvanja
Ino strelí,
Vreme odganja,
Mólit vuči.

Berš cvetni (žegnan) les žena prižiga,
In dim se na kviško povzdiga;
Vremena pa ne spreoberne; —
Molitev le hudo odvérne. —

Prazne so vse šege tvoje,
Ki njih ti Bogu storiš,
Ako grešnik serce svoje
Prav ne spokoriš.

Vsa molitev,
Vsa daritev

Le pred njim gnušoba je,
Dokler ne poboljšaš se.

Buči že globoko,
Pa vstaja visoko
Nevarno vremé.

Biš začne vertéti,
Za bliskam grométi,
Pospravljat vse gre.
Po cestah praši,
Se v' kroge verti,
Vse suho nalága,
In vleče do praga.

Zlo ptice letijo,
Pred pišam bežijo.
Pod stropam nebés
Ma burja svoj ples.

Prek logov letí,
In drevje šibi.

Vse dirja spod kapa; —

Debelo 'z oblakov naškrapa. —

Človek v' sladen svet zaljubljen
Se v' veselji ves topi,
Ves v' nesrečo svojo zgubljen
Le v' pohujšanji živi.
Po vsih razvujzdanih potah
Kakor divja zvir letí.
Zapeluje po vsih kotah,
Vleče za sebo ljudi
V' greh in pogubljenje,
Kakor piš zelenje.

Alj hudobnež stoj! —

Ozri se, ino poglej —

Le en malo saj naprój,

Kaj bo storil Bog z' teboj!

Glej, kok bliska!

Čuj, kok treska!

Megle goni hud vihár,
Grom sa gromam križam vdar,

Toča skaka,

In se taka; —

Strašno po goricah hruje,
Grozno po vsim polji suje,
Česa, lomi, prisekava,
Žanje, mlati in vrezáva;

Vse zravná

In' pokončá. —

Več zelenja videt ni. —

Vse je belo;

Na debelo

Nje pod kapam kup leží.

Od prestrašniga rožlánja

Se ne čuje glas jokánja. —

Grozno dela hudo vreme,

Velko škodo naredí,

Vso veselje kmetu vzeme,

Celo žetvo mu zdrobí;

Stokrat hujši pa vdelava
Duše zapelivi tat,
Ki nedolžnost zapeljava,
Božjiga kralstva sad. —

Čedno duše vse cvetijo,
Lepo žlahno še dišijo
V' svoji sveti čistosti,
Kak' nedolžni angelci
V' verti svetga raja. —

Zapelivec se pervleče,
Vse gerdobe po njih meče:
Gerdo klafa ino kolne,
Strupa ima usta polne: —

Tam se sladko perlizuje,
Tukaj zanke nateguje.
Cvet nedolžnosti mori,
Sramožlivost odpodi.
Kakor rože pomandrane
So njih serca zapeljane.
Ceste polne slab'ga djanja,
Hiše polne zapelvanja.
Njiva božja je zatrena,
Sveta čednost zamorjena,

Grešniki si vukajo,
Angelci pa jokajo

In bežijo 'z tega kraja. —

Polje bode spet zeleno,
Drugo leto tud romeno,

Časna vjima zemljo rodovitnej stri;

Alj nedolžnost zapeljana,
Tak nevsmileno zaklana,
Teško, alj nikdar ne oživi. —

Božja roka ne počiva;
Vliva! vliva!

Kakor 'z vedra 'spod nebés.
Vse že plava čez in čez!
Blisk in strah! —

Gromska strela
Je zadela!

Rujovito zagermelo,
Kerhko drapati začelo,
Gerdo lomi in kerhtá,
Razdrobljuje ino phá. —
Kjer zadélo, —
Bo gorélo. —

Terd in plah —
 Luka človek in ozíra
 Se okoli — kodej vdíra
 Strela šibre za seboj. —

Joj! joj!
 Tamkaj 'z turna na debelo
 Se je že kadiť začelo,
 Le kadi se, le kadiť, —
 In za dimam pa gori. —

Vse rudečo
 In gorečo
 Poketá.

V' plat zvona že strašno vpije,
 In spod neba voda lije.

Zcurkama;
 Vender vse to nič ne zda;
 Vse okrog gori;
 Že več ne zvoní.

Zvezda nad zvonove pada,
 Zdaj gori zvonovna klada;
 Milo, milo zabrenčijo
 Še zvonovi, ker zletíjo;
 Glas je ojster kakor meč,
 Ni njih slišat več. —

Strela, ki pod nebam vsa kervava skaka,
 Grešnik! lej, na tebe čaka,
 Tebe drami in budí. —

Koljkobart nad tebo grom rujóve
 Toljkokrat tvoj stvarnik tebe zóve,
 In te spametvat' želí.

Ako čakaš, de te bo zadela,
 Duša tvoja že goreť začela,
 Rad bi tistokrat gasíl,
 Rad pokoro pravo stríl;
 Pa zvonovi budo ti zapeli,
 Zlati čas poboljšanja odvzeli;
 Vtihníl bo njih mili glas,
 Minil zveličanski čas. —

Vse gasí,
 In hití

Branit' svojo domačijo,
 Z hranit svojo premošnji;
 Eden drugimu pomága,
 Verč za verčam si dolága,
 Srečno pogasí. —

Gási, — gási tudi ti
 Človek svoje hude želje,
 Kročaj nevgnano veselje,

De ti serca ne skazi.
 Hudim želim se podati,
 In pa pekel si prižgati,
 To vse eno je. —
 Srečen kdor ne zamudi,
 De si pekel pogasi,
 Preden vse požge.

Nebeški strop se gíble,
 Pod njim se zemlja zible,
 In ljudstvo ostermí. —
 Zdaj vmolkne pamet naša,
 In vse plašno serce praša:
 Kdo je, ki to stri?
 Eden pravi: copernija,
 Drugi: prazna pergodija,
 In ta tretji sam ne vé,
 Kaj neumniga pové. —
 Ljudstvo! tiho, tiho daj,
 Ino božjo moč spoznáj.
 Ta, ki v' hudi uri memo gre,
 On tvoj ljubi Oče je,
 Zemle in nebes gospód
 On, Bog Sabaot.

Na kolena padi dolj,
 In ponižno njega molj. —
 Vidiš, kok je zemljo stresil,
 Pa svoj blagodar je njej prinesil. —
 Kaj se treseš in bojiš
 Človek ti, ki prav živiš,
 Ako hudo vreme zéva? —
 Zvesto upaj, terdno stoj,
 In se hudiga ne boj.
 Božja roka te zadeva;
 Pa ti hudiga ne strí,
 Le zveličat te želi,
 V' večo srečo perpeljati,
 Še veselje slajši dati.
 Če z' levico on jemal,
 Bo še več z' desnico dal. —
 Srečni kraji, srečne hiše,
 Ktire Bog objiše!

Burja potihne,
 Vreme konča,
 Veterc zapihne,
 Vlivat nehá. —

Nebo se po malim océja;
 In megla, kot žlahna odéja
 Pomočeno zemljo odkriva,
 Ki kaže se vsa ljubezniva. —
 Vse je zopet oživélo,
 In še enkrat bolj veselo
 Raste sad,
 Ker je zdrav in zčisten hlad. —
 Ne obvupaj, ljuba duša,
 Ako tebe Večni skuša;
 Téрпи in tolaži se:
 De skuz kratko poterplenje
 Enkrat lepši bo življenje
 Tvoje še.
 Glej! za dežam sončice —
 In za hudim dobro gre.

Lepo zvedrilo
 Se je nebó,
 Sonce odkrilo,
 Sija lepó.
 Veselo se zvečer ozira
 In žarke po gorah opíra,
 Lepo od zémle
 Zdej slovó jémle,
 Ino veselo zahaja
 V' jutro prihodniga kraja.

III.

P o g r e b

rajniga visoko častivredniga gospoda

Juvancí^vč Sigmunda,

viši fajmoštra na Laškim, v' Celskim krozi, Lavan-
tinske škofije, 17ga prosenca 1845.

Ljublanske čedne novice, ki toljko rade povejo, kar se za Slovence veseliga, pa tudi žalostniga zgodí, so v' svojim 8. listi leta 1845 stran 31. omilovaje smert moža ozna-

nile, ki zaslužijo, de se njim hvaležen spomin naredi, rajnimu Juvančič Zigmundu, ki so bili vse žive dni mladine priden vučenik, šole nevtruden viši ogleda, ino dober oče svojih podložnih.

Rojeni na Jamnah, v' sredi vinogradov blizo Konjic, so imeli veliko poštovaniga očeta, oskerbnika cesarskih cest, mater pa skerbno domačo Marto, ki so za otroke skerbeli, kakor za svoje narboljše blago. Izredili so mašnika dva, pa dve pridni gospodinji, liubeznivi gospé; ki so nar lepši hvala dobre rajne matere ino pametniga očeta, po besedah svetiga pisma, ki pravi: Kdor otroke dobro izredí, bo si kaj perdobil, ino jih bo lahko pred svojimi znancami vesel. Oče (ino mati) pomerjeta, ino je kakor bi še živela; zakaj svojo podobo sta v' svojih otrokih zahanila. Dokler sta živela, sta jih bila vesela, ino po smerti ne bota žaliga čula.

Nar starej otrok so bili rajni gospod Zigmund, ki so svoje latinske šole v' Marpurzi začeli, v' Graci ino v' Celovci pa dostorili, ter so v' leti 1819 novo posvečen mašnik prvo sveto mašo služili.

Kaplan pri svoji rojstni fari v' Konjicah, potem v' Celi ino Mozirji, so bili priden ino skerbni duhovski gospód, nevtruden delavec, svojih znancov zvest prijatelj, ino oče svojih podložnih.

Prečastiti rajni škof ino premili knez Lavantinski Ignac Cimmermann so gospod Zigmunda, moža prebrisane glave, v' leti 1826 za svojga dvorniga kaplana ino tajnika izvolili, njih potem za svojga škofoviga svetvavca povzdignili, ino so jim v' leti 1829 šole cele škofije v' skerb izročili; v' leti 1834 pa so bili za kororja Lavantinske stolne cerkve ino za viši ogleda šol povzdigneni.

Hvale vredna navada rajniga gospoda Zigmunda je bila, vse svoje opravke v' lepim redi imeti; delo, kar ga je bilo dones storiti mogoče, nikolj na jutro odlagati. Hitro jim je šlo vsako djanje izpod rok, ino za vsako reč so vedeli prav odgovor dati. Koljko so pisali v' kanceliji Lavantinske škofije v' duhovskih kakor v' šolskih rečeh, kažejo omare pisem od njih na novo v' lepo versto zloženih. Kako so viši šolski ogleda na podučenje učenikov ino učencov gledali, pričajo knige, po nemško spisane: Kurze Vorübungen, Regeln und Borthelpe für das

Kopfe und Zifferrechnen. Graß 1843. imenovane, ki učijo, kako se lahko ino gladko iz glave rajta.

Pa tudi pastirju duhovskimu hvalo dajajo molitvine bukvice, imenovane: Premišlovanje ino molitve, ki so v drugič natisnene v' Celi na prodaj. Tako hvali delo vsakiga pridniga delavca; ino ker so rajni v' življenji svoje ime v' teh bukvicah zamolčali, se spodobi njih po smerti v' spomin vzeti, ker se rajni pohvale ne prevzeme, pa tudi vslužiti ne jiše on, ki hvali, kar je prav.

Po smerti rajniga slavniga viši fajmoštra Matija Balona si poželijo g. Zigmund Laško faro, doživeti tam svoje dni v' tihim zdravim kraji, na fari, ki jim je obetala priložnosti ino prihodkov veliko dobrega storiti. Zapustili so lepo Lavan-tinsko dolino o svetim Jurji 1843 zdravi ino veseli, terdni mož v' narbolji starosti, zavupajóč, še dolgo let vinograd Gospo-dov na Štajarjih obdelovati. V' lep red so si djali vse svoje opravila; veseli so bili Laščani svojga toljko umetniga, pa tudi dobrega nadfajmoštra še veliko let imeti. Alj človek obrača, Bog pa oberne. Ura življenja je veliko popréj dotekla, kakor so si nadjali.

Od prevelikiga sedenja v' poprejnih letih se jim je huda bolezen začela, skuz mnogotere nove opravila na Laškim obu-dila; zboleli so, ino bilo ni mogoče več ozdraviti. Stanovitno so prestali dolgo ino težavno bolezen svojo, naredili rajtengo z' Bogam ino z' tem svetam, prosili na zadno uro svojga pri-jatela, jim za srečno smert narlepši molitvo svetiga Očenaša predmoliti, ino v' tej molitvi so sklenili svoj delavnik na tim sveti. Ob enoj po poldne 15ga Prosenca 1845 je mertvaški zvon Laščanam žalostno oznanil, de je njih farniga očeta zman-kalo. Zajokali so šolski otroci, ves terg je za rajnim ža-losten hrup zagnal. Taka žalost je hvala pokojniga.

Veliko žalost zapušenih farmanov ino prijatelov, pa tudi slavne dela rajniga gospoda Zigmunda pové keršanska be-seda, ki so njo povedali g. vodija Celskih nemških šol zapu-šenim vučencam ino učitelam, farmanam ino duhovnikom, ki so se za rajnim na pogrebu jokali. Rajnimu v' spomin naj se tukaj bere.

B e s e d a

na pogrebšini visoko častivredniga gospoda

Zigmunda Juvancica,

nadfajmostra, dehanta ino šolskiga ogleda na Laskim, Škofoviga svetvavca, nekdanjiga korarja stolne zerkve pri svetim Andreju, viši ogleda sol Lavantinske škofije, i. t. d.

(Poslali g. Matija Vodušek.)

Žena, ne jokaj! Luk. 7, 13.

N a g o v o r.

Bolj zveličavno je jiti v' hišo žalovanja, kakor v' hišo veselja, pravi sveti Duh.

V' tako hišo žalovanja smo mi dones prišli. Imenitna Laška nadfara je vdova postala! Vsa je v' žalost djana! Z' njo vred žaluje vsa soseska, vsa dehantija, bližni in daljni prijatelji z' njo vred skomnijo, dokler našiga preljubiga Zigmunda, vašiga predobriga pastirja, vašiga dehanta, vašiga narboljšiga očeta so sem na pare djali. Ta žalost nam v' živo sega! —

Le žalujte! Toljka zguba je toljke žalosti vredna. Le prelivajte solze! saj nad boljšim pastirjam jih težko kedaj več prelivali bote. Sem jih zlite svoje solze pred štable svetiga altarja, naj služijo darilo večnemu Bogu rajnimu za hladilo na vagi božje pravice, in nam v' blaženo tolažbo. Saj Bog sam hoče sprijeti našo žalvanje, katiro je sam skuz poklicanje svojiga hlapca na svoj dom nam naredil; pa hoče tudi, de bi nam ta žalost h' zveličanju stregla. Alj kako bi žalost k' zveličanju služila, ki nam jemle moč za molitvo in za delo? Saj Bog ni stvaril človeka za žalost, temuč za veselje.

In vonder je res, kar sv. Duh pravi: „Bolj zveličavno je jiti v' hišo žalvanja, kakor v' hišo veselvanja.“ Zakaj? Zato, ker se človek raj v' žalosti k' Bogu oberne, kakor v' veselju.

Kdor pa v' Boga obernjen gleda, tega tudi Bog z' milostjo pogleda ino zveliča. Vbogo, razranjeno serce, ki si nikod več pomagati ne vé, se oberne zadnič k' Bogu, sačne računiti z' njim, ino praša na ravnost: „Zakaj si nam tako nevsmileno verzal naredil?“ Pri takim prašanju stopi človek bližej Boga, ino sam ne vé, de je stopil bližej zveličanja svojga; zakaj od-

krito serce ima vsaki božji besedi, odperte ušesa derži razodevanju božjemu nezapopadljivih naklonov. Bog pa rad stopi z' človekam v' račun. — Poslušaj ljuba nadfara, kaj sv. Duh na tvoje potoženje pravi: „Moje misli niso vaše misli, moje pota niso vaše pota. Kakor je nebo višej od zemle, tako so moje pota višej od vaših; kakor je hladen dež boljši od mraza, tako so moje misli boljše od vaših. Ali nisim jez Gospód, ki sukam svete po svoji volji, ki soncu rečem, de zasiya, ino mignem, de gre v' božji gnadi? Ali nisim jez vse vaše lase preštél, ino živlenju menik postavil, katirga prestopiti nihčér ne more?“ reče Gospod, vsigamogočni Bog v' bukvah Izaija preroka. 51.

Kaj bote rekli na take besede svetga Duha? Ali ne bote voljni božjemu v'klonilu? Ali ne bote rekli z' poterpežlivim Jobam: „Bog ga je dal, Bog ga je vzel; visoko čéšeno naj bo njegovo ime!“ Job. 1, 21. Ali še bote delj prelivali solze zastojn? zlašt, ker vas vsmilen Jezus sam potolaži rekoč: „Žena, nikar se ne jokaj! Čujte, in bote veseli evangelske nagodbe; ki se pri vas spet ponóví, kar se je nagodilo v' Najmskim mestu, kjer je Jezus naklonil ravno k' takimu žalostnímu opraviilu, ki ga dones obhajamo mi. Ediniga sina svoje matere, zadni trošt vboge vdove so nesli k' pokopu. Mati je silno žalvala, stopil Jezus k' nji, ino je djál: „Žena, nikar ne jokaj! On je zapovedal jokanje vstaviti, ki se je sam britko razjokal, kedar mu je bil njegov dober prijatel Lacarus vmerl. On pak je tudi dal trošt ženi ino sestrama Lazara, kakoršniga svet dati ne more. „Jaz sim vstajenje ino življenje; kdor v' mene vérva, bo živel, če ravno je vmerl.“ Marta, verješ to? Če verješ, boš videla božje veličastvo.“ Jan. 11, 21. In za pričo svoje besede je ženi sina, ino sestrama brata od smerti obudil. Tako je vsmilen Jezus priča denašne pogrebšine pri sv. maši, in reče tebi nadfara: „Ne jokaj se dalej! Jez sim tvoj dober pastír, ki življenje dam za svoje ovce, in tebe vodim po paši zveličanja svojga; moje hlapce pa preseljujem po volji svojga Očeta.“

Saj tudi nam velja, kar sv. Pavl Tesaloničanam piše od mertvih: „Za rajnim pa, bratje! vam povém, de ne bote žalovali, kakor nevéрни, ki vupanja nimajo, se zopet videti. Če mi vérjemo, de je Jezus vmerl ino zopet vstal, tak bo Bog tud tega, ki je v' Gospodu zaspál, tud k' Gospodu perpeljal. To vam pa povém, de mi, ki še živimo, ki smo še ostali, ne

bomo pred tistimi prišli, ktiri so zaspali. Na naglim, ko bi trenil, bo glas angela nas zaklical k' sodbi, ino v' oblakih bomo šli Kristusu naprot. Tak bomo zmiram z' Gospodam. Vtem potolažite eden drugiga." 1. Tesal. 4, 12.

Kaj bi dones, ljube duše, narboljiga storili, de bi dnešna žalostna obhaja bila Bogu v' čast, rajnimu gospodu v' zahvalo, ino nam k' zveličanju služila? Jaz mislim, če se per njegovih parah vmirati učimo. Srečno vmreti se navučiti, je narviši vuk, ki se ga človek na sveti navučiti zamore. Srečno vmirati se mi od rajniga vučimo.

Kakor boš živel, tako boš vmerl. Lepo je rajni živel, lepo je vmerl. Srečno vmreti se pa ne vučimo na smertni posteli, ampak v' zdravim življenju. Če hočemo enkrat srečno vmreti, mormo dones začet lepo živeti. Poózrimo se nazaj od par na življenje merliča, de vidimo, kako je on živel, ker je tako lepo vmerl.

Ves vesel gledam ljubi Zigmund! kakor v' lepo sonce, ki v' boshji gnadi gre, v' tvoje življenje nazaj. Verli mašnik si bil, Bog bodi zahvalen! bister pred firštam si stal, pohleven pred malim' ljudmi, vsakimu človeku prijazen, glave prebrisane bil, ino dobriga serca, roke premilene nosil, ki so rade dajale, raj ko jemale; koder si hodil, vse te je rado imelo, cela škofija je bila tebe vesela, in kdor je tebe za svojga prijatela štel, je še le vedel obrajtati tvoje vrednosti ceno. V' lepim spominu živiš v' Konjiški, Celski ino Mozirski fari, per katirih si šest let kaplan služil. Zdajci so novi firšt ino škof Ignaz Cimmermann leta 1826 ob svoji prvi firmski obhoji zbirali si svojga kaplana, ino so tebe med vsim' nar goršiga najdlji, in za svojga dvornika in tajnika zbrali. — Tri leta so bili v' ti službi, ino bili kakor David po božjim sercu, svojmu firštu po volji. Na to so jih škof postavli za višiga šolskiga ogleda Lavantinske škofije, ino ne dolgo po tem za korarja stolne cerkve v' Šent-Andreju, kjer so se 13 let prav za prav oče ucitelam ino šolcam obnosili. Zvolili so si zopet jiti pastirčovat na faro, pri vas so mislili doživeti svoje dni, ino vas Boga častiti vučiti, pa že v' poldrugim letu svojga tukajšniga stanovanja ino v' 47 im letu svoje starosti je Bog jim rekel: „Dosti je; pojdi prijet plačila za svoje delo!“

id. 01 Ne bom Tebe hvalil, moj dragi prijatelj, vem de je glasna hvala vselej tebi mierzela; samo dveh lepih reči naj tukaj spominem, ktere so v' Celi ino na Laškim vsakimu znane. — V' Celi so rajni vbožnico vtemili, pri kateri veliko so vbožcov svoj prežvitek najde. Veliko krušnico so vbogim pogernili, katiro še zdaj dobri Celani razpeto deržijo, in rajniga častijo. Če je revež vbožal, ob vse svoje premoženje prišel, če več služiti, ne delati ne more, nima nikogar, ki bi mu kruha vrezal; tukaj še najde svoj dober perhranjen kos. Če daljni popotnik oslablen na zdravju ino troških do Cela prileze: tukaj ga sprime vtemeliti Samaritan v' svojo z-hrambo, ga oskerbi z' zdravilam in z' hrano, ino okrepanimu še potrošek na odhod za popotnico da. — Naj tebi večni Bog dones krušenco razgerne na nebeški mizi tam za toljko nasitenih srot, in obrisanih solz!

Kaj pa so per vas, ljubi Laščani, rajni nadfajmošter dobriga vtemili? To bote vi ložej povedali, ko jez. Jez le toljko vém, de so nekaj sila dobriga, sila lepiga vtemili, potem, ker ste njih toljko sila radi imeli, toljko žalvali v' njih bolezn in smerti. Priča sim bil vaše žalosti, ki je vstala po celi fari, kedar je mertvaški zvon zadno uro oznanil; videl sim, kak je ljudstvo vkup hrulo, vse je jokalo, otroci vpili, gospodarji vsi pred pragam stali, roke zvijali in zdihvali, kakor de bi vsem lastni oče vmerli bili. Kaj neki lepiga so vam omislili, de vam tako mili se za njimi? Kaj lepšiga, ko ljubezen, z' katiro so vas vse v' svojim sercu nosili. Kdor pa tako ljubezen zasluži, je vreden, de se taj preseli v' svet raj, kjer je sama ljubezen doma. Ali je svet vstan plačati pravo ljubezen?

Svet da, kar ima; da premoženje pa bridke skerbi; bogastvo da, pa revšino zravno; dobrote da, pa polne grenkosti; v' čast posadí, pa se človek v' nečemernosti zvé. Blezda pa lepa ljubezen se sme zanašati na lepo poštovanje in zahvalo ljudi? Svet je navajen, kratko ljubiti, in dolgo čertiti, velike dobrote z' veliko nehvaležnostjo plačati. Bog je Tebe, moj rajni prijatelj, obojniga ovarval!

Poglejmo na njih boleno posteljo. Dolgo in veliko so terpeli, celih šest mescov protinsko bolezen imeli. Bog je veliko terplenje nakladil na njih, ker so veliko moči imeli v' sebi.

Zgodaj so se dali prevideti z' svetim rešnim Telesam, če ravno ni bolezen nobene nevarnosti kazala. Kakor so učili, tako storili. Človeku je treba božje pomoči, dokler je zdrav; ako je bolan, mu je še dvakrat več potreba.

O vi slabovérni kristjani, ki spoved na zadno uro odlagate, svojo nar boljši pomoč deržite od sebe.

Poleg božje pomoči so jemali telesne zdravila od kraja noter do zadne ure. Če ravno so več ko 8 dni očitno smert pred saboj videli, ino spoznali, de nobeno ozdravilo več ne pomaga, vonder niso zdraviti se nehali, zato, de so božjo zapoved spolnili, kakor Bog reče: „Jez sim stvaril zdravilo ino zdravnika, rabi (nučaj) oboje, de ti pomaga.“ Božjo zapoved dopolniti pa vselj pomaga. Ta, ki se le na božjo pomoč zanaša, svojo lasno pa zanemari, ino uni, ki vse svoje zavupanje le na zdravilo ino zdravnika stavi, Boga pa v' nemar pustí — grešita oba. Nebo ino zemlja moreta človeku pomagati, če hoče zveličan biti. Kdor se le na eno zanaša, drugo zanemari, zadnič oboje zgubí.

Vse so lepo oskerbeli pred smertjo, in poredost storili, kakor hišni oče, ki se iz doma odpravlja na hod, so svoje reči ino opravila vsakimu posebej izročili, in ne zadniga hlapca pozabli. Nikdar niso kaj na jutro odlagali, zato tud pred smertjo nič niso pozabli.

Jasno so gledali brez strahu smerti v' lice. Vse je okolj govorilo, de smertne nevarnosti ni, de bo kratke dni boljše; gospod se niso lajhati dali, svojga lastniga boljšiga duha so se deržali, zato jih ni vkanil svet. — Vsaki človek ima svojga preroka v' sebi, po njem lahko razloči resnico od lažniviga sveta. Gorjé temu, ki le svet posluša, kaj govori, postane ko šiba na vodi, in se v' njem potopí.

Molivši so sklepali svoje življenje. Pri besedah: „kakor mi odpušamo našim dolžnikom“ je jezik ostermel. Kakor so bili pravi vučene svojga Gospoda, tako so bili svojmu mojstru podobni v' smerti, ki je tudi na križu za svoje sovražnike prosil. Bog daj, de bi pri Bogu za nas prosili!

S l o v o.

Njih duh se je vzdignil k' Bogu, in gre nad oblakam v' božji gnadi svojo večno pot; in dokler še njih trudno telo se med nami mudí, nam dolj govorijo zadno besedo, blezo de tako:

„Opravil sim svoje delo na sveti, stopil sim iz stisk čas-nih slabósti, grem prejemati svojga plačila, in odgovora dajat za se in za vas. Bog je moje stopinje prestêl, mojim greham naj milostljivo zanese. V' božjim imenu vas zapustím, in sv. Mar-tinu sporočím. Ne jokajte se nad meno, jokajte se nad sabo, ino nad svojim greham. Delajte pokoro, dokler je čas, ker pride ura, ker nobeden delati zamogel ne bo. Pa tudi molite za mene!”

Ljubi bratjé in sestre! Vsaka pogrebšna nam pridgje dve veliki resnici: 1. Kratki so dnevi življenja; hitra naj bo naša poprava. 2. Vsa časna dobrota in blago je preslabe cene, de bi pri skerbi za časno večno zamudili. Če nas dosihmal no-bena pogrebšna popravila ni, saj donašna nam naj beseda v' sercu ostane; de večje sreče za človeka na sveti ni, ko Boga častiti. —

Pojdi ljuba duša v' božjim miru k' svojmu Bogu; naj te spremijo angeli z' toljkim veseljam, z' koljko žalostjo mi Tebe zapušamo. — O Bog, dodeli nam gnado, se srečno za smert perpraviti, srečno vmreti, ino enkrat z' vsimi zvolenimi se srečno zniti v' svetim raji! Amen.

III.

L a v d o n,

Turški strah imen van.

(*Poslali g. Pr. Karl Robida.*)

Lavdon ni naš roják, pa je naš ino celiga cesarstva dobrotnik, ki je vse sortne sovražnike krotil, in divje Turke tako splašil, de niso Horvatov, Slavoncov, Krajncov ino Šta-jarcov strašili več.

Rojen je bil v' Livoniji, Rusovski deželi, v' leti 1716. Njega starši so bili vbožni, in niso mogli plačovati učenikov za sina; vonder nja oster um ino samopridnost sta mu bila nar boljši vučenika. Francoskiga jezika se je nekoliko privadil, pa Horvaškiga je v' starosti urno govoril. De bi starsam manj potroškov napravil, si je petnajstletni mladénč zvolil žolnirski stan. Rusovski banderi je služil, in se bojeval z' Prajzam, Francozam in Turkam. Vojska se dokonča v' leti 1739, in Lavdon slovo dobí. —

Zdaj se Prajzovskimu kralju, Frideriku II. v' službo ponudi. Lavdon je bil sredne postave, kumern, in napréj se je držal. Kralj ga pogleda, in reče: „Ta obraz mi ne dopade!“ Dostikrat se je teh besed pokesal, ker je pozneji vidil, kaki žolnir je Lavdon. Tako se motijo, ki človeka po kratkih besedah, alj clo po videzi sodijo! —

Potler se Lavdon na Dunaj podá, in v' leti 1742 per cesarici Mariji Tereziji kapitansko službo dobí. Po Parskim se je bojeval, kjer je bil močno ranjen. Ta rana je bila prva in sledna vse nja žive dni, ako lih zmiraj med prednimi žolnirjami v' boji stal, in se nobeni nevarnosti ni odtegnil. Glejte! de ne bo sleherni pobít, ki se v' vojsko podá.

Lavdon je malo in počasno govoril, pa toljko več je mislil, ino vedno tuhtal, kako se more delo prijeti, de gre srečno od rok. Kar je dobro premislil, je sklenil spelati, naj veljá, kolikor hoče. Ker je na ravnost šel, in se nobenimu ni perlizoval, so mu malopridni večkrat pot zapirali. Nekteri so se bali, de bi jih Lavdon prekosil, ino on, njih podložnik, bil kmalo njih vajvoda. Tožili so ga na Dunaji per cesarici, de je goljufon in kerviželjn. Lavdon je zopet posloven, in tako slabo se mu godí, de si potrebnih bukev kupiti ne more. Nasprotniki so že menili, de njim je Lavdon iz poti. — Gerda kača je nevošljivost, vender v' časi zastojn pika! Lavdon zaupa na božjo pomoč in svojo nedolžnost.

Prijateli so mu per cesarici službo majorja v' Likarnarskim regimenti sprosili. Lavdon gre na Horvaško, katolški cerkvi se perdruži (poprej je bil luterán) ino Klaro Hagen, hčer Horvaškiga oficirja v' zakon vzame. Pet let je v' miru živel, ino se pridno vadil v' rečeh, ktere so žolnirju potrebne. Take so: dogodivšina, zemlepis, rajtenge. Noč in dan se je

trudil, per nar težejšim delu ni onemagal. Kteri ga posnemati niso mogli, alj se njim ljubilo ní, se na novič vzdignejo zoper njega, in ga na Dunaji tako počernijo, de je ravno takrat slovo dobil, kedar se perbližuje sedemletni boj med Estrajh-jami ino Prajzami. To slovo je Lavdona grozno bolelo; pa voljno je poterpel. Z' velikim trudam so njegovi prijatli spro-sili, de je Lavdon k' nemški armadi prestavljen, ker kmalo polkovnik (Obrist) grata, in regiment vižati začne. Tak dober perjatelj več veljá, ko mirnik zlatá!

Lavdon na konji je bil ves drugačni moš, kakor Lavdon v' jispi. V' jispi medel, v' boji ko goreč ogenj; v' jispi tih in plašen, v' bojnim redi ko grom ino blisk. Gorjé nepokor-nimu alj caglivimu žolnirju! tresil se je, kteriga je Lavdon pogledal.

Pa ôče Lavdon je tudi vedno skerbela, de žolnirjam kruha ni mankalo. Raji bi bil sam stradal, ko svoje žolnirje lačne gledal. Kakor nekdej Gideona, so ga žolnirji častili. Zraven njega se serčno bojujejo, ino na ves glas ga hva-lijo, dokler hvala do cesarice seže, ki ga za generala posta-vijo. V' leti 1758 je pomagal Moravško mesto Olmuc rešiti, ino je dobil čast in plačilo reda Marije Terezje, in eno malo pozneji službo velkiga vajvoda (Feldmarschall-Lieutenant). V' nas-lednih dveh letah je Lavdon pokazal, kaj on ino Estrajharski žolnirji znajo. Kar si nobeden ni upal, je Lavdon srečno do-koňčal. On je nar terdnejši mesta požugal, je nar močnejšiga sovražnika premagal; on je popravil, kar so drugi popačili. Jožef, sin ino cesar, naslednik Marije Terezje so Lavdona tako častili, de so ga v' leti 1773 spremlayca po perdoblenih deželah z' seboj vzeli.

Kedar je Lavdon na svoji grašini blizo Dunaja, alj na gradi v' Pemskim prebival, je z' soncam vred vstajal, ter se na vert alj polje podál. Dolgo spanje in tožljivost je sovražil. Proti osmim je damo prišel, in z' gospo kosilčal alj zajterkval. Potlej je delal na verti ko vertnar, in se je putil do kosila. Po kosili je per lepim vremenu eno malo pojezdaril čez polje; na večer je svojiga bratanca (otrók ni imel) učil, alj je kaj pridniga bral, alj za kratek čas šah igral. Cél dan nisi čutil, de je žolnir, če ga nisi na konju spoznal.

Vleti 1789 je Lavdon mogočne in prevzetne Turke tako premlatil, de so Belgrad popustili. Za takšo zasluženje so mu mili cesar Jožef II. drugo svetino (50000 goldinarjev je veljala) ino čast narvišiga vajvoda (Generalissimus) podelili.

Potem je zopet boj od Prajzovske strani žugal; za tega voljo so cesar Lavdona na Marsko poslali. Vender smert je vojšaka dohitela v' leti 1790, prej, ko je sovražnike odgnal. Zdaj počiva blizo Dunaja na grašini, ktero so mu cesarica Marija Terezja za plačilo dali, ino nas uči, de človeški trud z' božjo gnado vse zopernike premaga.

Ni ga vajvoda, ki bi med Slovencami toljko slovel, kakor imeniten Lavdon. Od njega pojejo po vseh slovenskih deželah ino perpovedujejo nja slavne dela. Mnogotera pesem se najde ino sliši. V' gospod Ahacelnovih pesmah eno tako najdeš na strani 100. Med njimi naj tudi ta le stoji Lavdonu v' čast:

Lavdon zbera silno vojskó,
Pod beli grad on pojde z' njo —
Turske moči se bal ne bo.

Čez Donavo on most storil je,
De cela vojska črez nja gre,
Vozovi, štuki in ljudje.

Pod belim gradam je ljudi,
De njih komaj zemlja derži,
Le to se Turkam čudno zdí.

Mesca Oktobra osmi dan
Bel grad je bil z' vojsko obdan;
Lavdon vse kommandira sam.

Poslal je pismo v' beli grad,
Baša ga rekel je prebrát,
Alj vender ga ni slišal rad.

In v' pismi pa tako stoji:
„Alj se hočeš podati mi,
De ne bo teklo toljk kervi?“

Baša mu je odgovor dal:
„Ne bom se tebi jaz podál,
Naj bi tri leta tukaj stal.“

Lavdon pa tako govori:
„Le serce, oj vojšaki vi,
Zdaj prelivate turško kri!“

Notri zdaj bombe mečejo,
De Turki vsi trepečejo,
V' pomoč preroka kličejo.

Po belim gradi vse gromí,
Po mesti teče turska kri,
Kjer toljk tavžent mertvih leži.

Oh lepo mesto Beligrad,
Spet si cesarsko ti enkrat,
Turki so morli ga sad' dat!

Lavdon je pravi vojšak bil,
Je beli grad nazaj dobil,
Ino je Turke zapodil.

Bog Lavdonu to gnado daj,
Storiti strašni vojski kraj,
Potem mu daj še sveti raj!

IV.

Vukasović, hvaležni sin.

„Spoštuj očeta ino mater svojo, de boš dolgo živ,
ino ti bo dobro na zemli!“ Šterta zapoved božja.

(Poslali g. Pr. Karl Robida.)

Visoko rajnka cesarica, Marija Terezja, so bili mati svojih podložnih. Tudi mlade žolnirje v' šoli (Militär-Academie) so večkrat objiskali. Po maternim so poprašovali, kako gre v' žolnirski šoli? kako se mladenči učé ino zaderžé? — Enkrat poprašajo predstojnika šole: Katiri od mojih ljubih sinov je nar prijdnejši? Predstojnik odgovori: „Vaše veličanstvo! vsi so pridni ino vredni visoke milosti; alj nar pridnejši med vsm je mladi Vukasović.“

„Hvalo tega mladenča vedno slišim, pravijo cesarska mati, in ljubeznivo pogledajo Dalmatinca, ki pred njim ponižno stoji. Hočem gledati, kako se bojuje.“

Mladenč, ki je poprej plašen pred cesarico stal, se na enkrat serčno zavrna, oči se mu bliskajo ino ponosno nasprotnika jišejo. Z' komur se sprime, vsakiga premaga. Ročnost in deržanje mladenča cesarici dopade. Dvanajst cekinov mu podajo, mu tako govoré. „Na posebno plačilo (Gratiégage) in

si kupi veselja po hudim boji!“ Mladénč pred cesarico poklekne, alj oni mu vstati zapovedó, ino mu roko ponudijo za poljubit.

Teden preteče, in cesarica se zopet perpeljajo, mladenče objiskat. Vukasoviča vkažejo poklicati, in ga popražajo, kakšino veselje si je kupil za cekine. Prestrašenimu mladenču se jezik vstavlja. „Govôri, ali si dnarje zajigral, ali kamo si jih spravil?“ zapovedo cesarica, in ga terdno pogledajo. — Mladénč pohlevno odgovori: „Svojimu vbogimu očetu sim jih poslal.“ „Kdo je tvoj oče?“ „Bili so oficir, in so služili vašimu veličanstvu; zdaj so brez službe, in revno živijo. Presvitlimu povelju sim mislil nar bolje vstreči, ker sim cekine v' pomoč svojiga očeta obrnil. Leto veselje, je bilo nar vikši, ki sim ga si mogel napraviti.“

„Si jak mladénč; vzemi črnilo ino peró, in piši: „Preljubi oče! Kar vam zdaj pišem, mi cesarica zapovedó. Moja pridnost, moje zaderžanje, in posebno moja otroška ljubezen do Vas, moj oče! so cesarici tako dobro dopadli, de vam od lete ure 500 goldinarjev na leto dovolijo; meni pa zupet 24 cekinov darujejo.“

Vukasovič se je od veselja jokaj, in solze so na pismo kapale. — Otroška ljubezen in hvaležnost je bila per priči poplačana; alj še vekši plačilo je Vukasovič pozneji dobil. Kmalo je šolo zapustil, in oficir v' žolnirstvo stopil; je bil povikšan od stopnje dp stopnje, se je dobro obnašal v' vojskah, ki njih so cesarica in njih nasledniki peljali; ino je vmerl vikši vajvoda (Feldmarschall-Lieutenant) časten od ljudi, in gotovo dopadljiv Bogu.

V.

Andre Črešnik, pošten kmet.

Dober Bog ne gleda na veljavo ljudi, ne obrajša rodú ne stanú, ampak svoje ljubeje ima tudi v' kmetiški sukni. Iz vsakiga stanu steza v' nebesa — pa tudi v' pekel peljá; kamorkolj se človek podá, taj pride.

Pogosto kmetjé zdihujejo, de niso vučene glave. Bili bi rajši gospodje, kakor pa kmetje, ter mislijo, de le gospódi sreča cveti. Veliko več sreče je pod slamnatoj streho doma, kakor po visokih gradovih; prava sreča si je tihoto ino samóto izvolila; kmetič njo najde, ako njo jiše po stezi pravice ino resnice, kakor rajni Andre Črešnik, pošten Poharski kmet.

Za Dravo blizo visoke Kôpe, v' Vozeniški fari na sončnim bregi rojen Andre se je iz mladiga Bogu služiti, pridni biti, ino v' puti svojga obraza kruh jesti učil. Šole še tisto-krat blizo ni bilo, de bi se bil kaj brati alj pisati pervadil; hodil je pa za toljko rajši v' cerkvo, poslušal za toljko bolj zvesto pridge ino keršanske nauke, ter se je naučil toljko svete modrosti, de nje per veliko modrijanih toljko ne najdeš. Vsa njegova modrost je bila njemu navadna beseda: „Se bojim, de bi se Bogu zameril.“ Boga se bati, greha varvati, pa dobriga storiti, kar premoremo, je zadosti modrosti za časno srečo ino večno izveličanje.

Svojo kmetijo je za očetam prevzel, ino se počteno oženil. Sreče zakonske v' ledik stanu ni napravil, zato mu je Bog v' zakonu srečo dal. Ni se zanašal na lotrijo, ne na barrantijo; pridno je delal, in pa molil rad, zgodaj vstajal, ino družino na delo budil, o pravim časi svojo dajco plačal, k' vsem občinskim popravilam je prvi segel, se varval vsake tožbe, pa tudi krivice, zadovoljn v' svojim stani je bil, ino svojga Boga vesel: to je bila Andrejova — ino to bi naj bila vsakiga kmeta modróst.

Ob nedelah ino svetkih ni službe božje zamudil; pa tudi gledal, de je družina per pridgi ino per keršanskim nauki bila, ter je dobro vedel, de družinče, ki ne služi zvesto Bogu, tudi svojmu gospodarju pridno ne bo; za to se tudi po družini pozna, kakiga gospodarja ino gospodinjo imá. Hudobniga znanja Andre ino njegova počtena žena nista terpela. „Ali se počteno zadérži, alj se od hiše pobéri,“ sta djala, ako je kak hlapec kaj nespodobniga zinil, alj pa dekla v' nedelo prepozno k' domu prišla. Tudi po noči je vstal, ino za družinoj pogledal, ali bi per hiši dušniga tatu ne bilo, ki bi počtenje kradil, alj pa hodil po noči kdo njegovih pod druge strehe počtenja krast. Dobro je vedel, de so družine grehi tudi gospodarja ino gospodinje grehi, ino Bogu zaméríti se je bal hujši, ko vmreti. Po

tem je pa tudi njegova hiša po vsi soseski toljko slovela, de si je imel vsak klapec, vsaka dekla za čast, per sončnim Črešniku služiti. Poštenje pa za kmeta več velja, ko zidana hiša. Gospodar, ki dobro sluje, lahko družino dobí, ob pravim časi polje obdela, lepo živino oskerbí, ino vse mu po sreči gre.

Bila je svoje dni nekim Poharcam tistiga kraja gerda navada, de so po cel teden v' kerčmi sedeli, kvartali, vino pili, tabak kurili, besedvali ino bahali se, ter se dali ošterju hvaliti za njihove dnarje. Bil je slab mož, ki mu je dobra žena v' saboto večer belo srajco po perili v' ošterijo prinesla, de se je za nedelo preoblekel. Marskateri Poharčan je mislil, ako ima lep les, žago, pa po dva jarma volov, de ima tudi pravico, po cele dni v' lituži sedeti, alj saj vsako nedelo ino praznik, iz vsakiga semenja pjan k' domu priti. Rajni Andre ni tega znal, ter je vedel, de so ošterije za kmeta veči vjima (škoda) kakor knaver (neki drevesni červ) v' lesu. One mu strehe raztergajo, ino polje v' puši pustijo. Tudi Andre je šel o pravim časi z' svojo ljubo ženko kupico vina pit, pa po noči k' domu hoditi, alj po kerčmah se valjati, ni bila njegava navada. Nar raj se je pomudil per svojmu perjatelju kupčovavcu (handelsmanu) lesa, katerimu je svoj les prodajal, de sta se pošteno pogovorila ino sklenila rajtenge brez vsake pomote ino brez zamere.

Bog svojih brez terpenja ne pusti, med srečo ino veselje mora tudi žalost v' hišo priti, de se človek ne prevzame, ino ne bara: kdo je moj Bog? Edino hčer, ki sta njo Andre ino njegova pridna žena imela, jima je nevsmilena smert pobrala, ino ostala sta brez otrók. Boljši pa, kakor otroci, so dobre dela, ki spremljajo človeka v' srečno večnost. Nista imela svojih otrok, pa sta rejenkov ino rejenkic zadosti najdla, se jih lotiti ino na noge spraviti; zakaj veliko jih je, ki otroke porodijo, le malo, ki jih prav izredijo; kar je narbolj potreba. Zato pravi vsmileni Jezus: „Kdor sprejme kteriga takiga otroka v' mojim imeni, mene sprejme.“

Ako ni mogla babica botrov dobiti, šla je po Črešnikova, ki nista te dobrote nobenimu odrekla. Ino je kako srotle brez matere ino očeta ostalo, per Črešniku je najdljo streho, obleko, življenje, ino nauk. Veliko sta imela zeticov, katerim sta goteja (bótra) bila; pa tudi poskerbela sta za nje. Kolj-

kokrat je rajni Andre sveto mašo najel za tiste otroke, katerim je boter bil, naj bi jim Bog pravično pamet dal, ino jih angelj hudiga ovarval. — Ni bilo sromaka, ki bi bil od Andrejove hiše brez daru šel, pa tudi soseda ne blizo, ki bi v' kaki sili pomoči najdel ne bil. Na obrest dnarjev posojoval ni; pa mladim gospodarjam, ki so težko gospodariti začeli, je rad pomagal, ino bil vesel, ako so se lepo nosili ino dobro izhajali. Vbogiga mladiga soseda, ki so mu stariši pomerli, prej ko se je sam izčajmal, je rajni Andre na noge spravil, ino tako dolgo za-nj gospodaril, dokler ni z' vsem preskerblen bil. — Kjer v' soseski taka ljubezen prebiva, tam je dobro biti, naj bo kraj še tako terd. Dober sosed je velik zaklad (šac) ki se za gotove dnarje ne kúpi.

Pravi kristjan ima na tim sveti dvojno hišo, za katiro mora skerbeti: prva je domače prebivaljše, druga pa njegova farna cerkva, katere po svojim premoženji pozabiti ne sme. Per vsakim cerkvenim popravili je dober Andre prvi bil. Ko so per njegovi farni cerkvi nove zvonove omislili, so njega ino njegovo ženo botra izvolili. Nista se branila take časti, ki je bila k' božji časti. — Kdor se farnim popravilam vmika, mu ni za hišo božjo mar, je ravno tak slab farman, kakor je malopriden sosed, ki se brani, na pošteno svatovšino alj pa sedmino. Tak ne dopolni nar imenitnej zapovedi božje, ki velí: „Ljubi Boga črez vse, ino bližniga, kakor sam sebe!“

Dober sad dozori, ino se zhrani; tudi dober človek doživi svoje dni na tim sveti, ino gre v' svojo hišo večnosti ravno tak lepo ino pošteno, kakor je živel. Andre je zbolel; pa tudi njegova ljuba žena je znjim zbolela. Ako še bolezen ravno ni bila toljko nevarna, le po svojga fajmoštra pošle, de njega ino njegovo ženo po kersansko previdijo. Žena v' enih dneh zopet ozdravi; njej še bolezen ni bila za smert; on će dalej bolj slabi, ino se v' večnost odpravlja. Svojmu duhovskimu pastirju lepo število dnarjev v' roke da, naj poravnajo, aki bi komu bil kako krivico storil, naj vbogim nekaj dajo, pa tudi svete maše za njegovo dušo služijo. Svetimu Miklavžu, farni cerkvi izporoči lep nov mašen plajš omisliti; svetimu Joanezu, podružnici njegove soseske, vkaže nov velik altar narediti, ter še je poprejni že bil postaral. Vbogim domače fare lepo milošno izporoči, naj jo fajmošter obernejo, kakor za

veči potrebo spoznajo. Pahištvo ino drugo blago svoji zvesti ženi zapusti, ter ji naroči, ker nimata otrokam zapustiti, naj veliko dobriga stori za nebesa.

Voljno in poterpežljivo se poda v' sveto voljo božjo, ino lepo pohlevno vmerje, kakor je ves ponižen in pohleven živel. Na svetih treh kraljev v' jutro v' leti 1842 so ga pokopali. Veliko je bilo ljudi, ki so ga spremljali. Jokali se niso otroci za njim, pa dosti rejenkov ino rejenkic, vbogih sromakov ino zapušenih zeticov je po njim izdihvalo, kakor po svojim rajnim očetu.

Zasluzil je rajni Andre, dobrotnik cele fare, de so njegov fajmošter na njegovim grobu vzeli od njega slovo, ino besedo farmanam za podučenje rekli, ki se naj tukaj bere.

Strah Gospodov je začetik modrosti. Prip. 1, 7.

Srečen človek, ki se Boga boji, njega žaliti varje, ino Bogu zvesto služiti skerbi, kakor naš rajni Andre, kateriga truplo dones v' hladno krilo matere černe zemle zhranimo.

Od rajnih se mormo živeti učiti, ki so zato pred nam šli, de bi hodili mi modro za njimi. Eno besedo sim se tudi jaz od rajniga naučil, katire nikolj pozabil ne bom, zlato, besedo, katiro je rajni Andre imel v' navadi, rekoč: „Se bojim, de bi se Bogu zameril.“ Ravno to besedo tudi vam dones za slovo rajniga izporočim; zakaj, bila je njegova vsa učenost ino modróst, ki ga je učila pošteno živeti, ino srečno vmreti. Naj bi jaz rajniga nikdar videl, ino drugači poznal ne bil, zavolj same te besede bi ga poštoval ino zdaj na njegovim grobi pohvalil, ker njemu hvala več ne škodje, pa tudi pohvala meni ne hasne, ampak le Boga časti, ino ljudi podučí! Bral sim veliko bukev, slišal mnogo modrih ino učenih možov; pa toljko čedne besede, ino pa tak po domače nisim slišal, kakor je bila njegova beseda: „Se bojim, de bi se Bogu zameril.“

Kaj ne, de tudi vam dopade? — Pristopite torej krog grôba rajniga našiga Andreja, poprej kakor njegovo truplo zagernemo, ino zastopite, kaj nas njegova lepa beseda učí:

1. Strah božji. Začetik modrosti je strah božji. Mladenči ino deklice ste v' toljko hudih priložnostih, v' velikih

nevaršinah nedolžnost zgubiti, ino greh storiti. Kdo vas bo varval? Starišev dostikrat ni, zvestih prijatlov malo, zapelivih tovaršov ino tovaršic pa veliko. Samo strah božji je mladine zvesti varh pred greham, kakor je bil varh nedolžniga Egiptovskega Jožefa, ki je djal: „Kako bi kaj toljko hudiga storil v' pričo svojiga Boga!“ Zakaj se nisi, preljubi moj rajni Andre, v' svojih mladih letah nesramno zeznanil — se nisi naučil pjančvati, ne gerdo ponočvati? „Se bojim, de bi se Bogu zameril,“ — tako si djal, ino premagal skušnjave, si vse zapelivce odgnal, ostal pošten ino pravičen. Oj prelepa beseda! Vredna je, de njo pomnite vi vsi mladi ljudje. — Ona nas uči:

2. Zvestobo v' našim stanu. Težavne so bile mlade leta rajniga. V' bregih domá, za težavno delo odločen, persilen v' puti obraza svoj krnh vživati, se ni svojim staršam vstavljaj, jim ni vhaaj; bil je na stare dni njihova palica; zakaj?“ Sim se bal, de bi se Bogu zameril,“ je djal; ino je starišam lepo stregel.

Voj vi mladi, sini ino hčere, zeti ino snehe, ki tako pogosto svojim starišam besedujete, jim klubjete, se za prežvitek, starim izpoznan, tožujete, ali se kaj vi bojite, Bogu zameriti? Kdor svojga očeta alj mater do praga pervleče, njega bojo njegovi otroci krez prag sunili, zakaj: „Hudobec svojmu očetu žalost, ino svoji materi težavo nareja; in kdor svoje stariše preklinja, njemu bode luč vgasnila v' sredi nar terdejših tem.“ To nas sv. Duh uči. — Bojte se Bogu zameriti; zakaj to nas uči:

3. Skerb, veliko dobriga storiti. Kdo je tebe, ljubi Andre moj, silil, de si bil vselaj prvi per vsakim dobrim deli, naj bo per cesti, alj per cerkvi? Kaj te je gnalo, de si imel toljko veselje za lepoto cerkve, ino še posledno uro farne cerkve nisi pozabil, si se lepo vbogih spomnil, ino toljko dobriga na tihim, brez vsiga bahanja storil? — Kdo je tebe toljkokrat po zimi v' nar hujim mrazi, kakor po leti v' nar veči vročini, po velikim snegi, ino ob hudim vremeni toljkokrat za goteja (bôtra) perpeljal, de v' kerstnih bukvah, skoraj na vsaki drugi strani tvoje ime zapisano stoji? Tvoja zlata beseda je tebe naučila, nobene priložnosti zamuditi, kjer je bilo kaj dobriga storiti, ter si djal: „Se bojim, de bi se Bogu zameril, ako bi ne storil lete dobrote.“ — Oj, de bi bilo le pol takih

farmanov, le četert takih sosedov, kako lahko bi se vse popravilo, kako veselo živelo! — Pa malo je takih, kakor je rajni bil. Eni bi radi, pa nimajo; drugi imajo, pa nočejo; raj svoj čas zaležijo, premoženje zaklenejo alj pa napravijo, kakor bi dobro storili. — Kje so pošteni možje, dobri kristjani v besedi ino v' djanji, kakor je rajni Andre bil? — —

Vi zetici ino zetike, katire je rajni k' svetim kersti prinesil, ne bo vas vaš rajni gotej višej učil ino svaril; pa zadosti nauka njegoviga naj vam bo nja zlata bezeda: „Se bojím, de bi se Bogu zameril.“ — Vi pôšli, hlapci ino dekle, ki ste per rajnim služili, ne bo vas več opominval; alj za lepo slovo naj vam njegova beseda ostane: „Se bojim, de bi se Bogu zameril.“ — Vi sosedje ino sosede, znanci ino znanke, ki ste rajniga poznali ino poštovali; naj njegova beseda vam izporočilo za srečno časnost ino veselo večnost bo: „Se bojim, de bi se Bogu zameril.“

Ino zdaj preljubi, pogledjte v' jamo rajniga Andreja, kjer bo on v' prahu spal ino počival. Konec njegoviga popotvanja je; težaven delavnik se za njega konča, ino večen praznik se začne. Ponižno, berno je živel v' svojim kmetičkim stanu; zaupam, de zdaj bogat na dobrih delah v' večnost gre. „Blagor jim, ki v' Gospodi vmerjejo; njihove dela grejo za njimi.“ Skrivn. razod. 4, 13.

Ni bilo srote, ki bi ne bila per njegovi hiši daru dobila, ne zapuščeniga otroka, za kateriga bi rajni poskerbel ne bil; vsi božji dari so zdaj njegovi zakladi; ino vsmilen Jezus mu bo povernil, kar je vbogim dobriga storil. V' imeni cerkve, v' imeni vbogih se jaz dones na tvojim pogrebi, moj rajni Andre, zahvalim za vse, kar si jim dobriga storil; plačal za nje bo tebi pa Bog. — Le tri leta sva se poznala; pa vselaj si me rad vbogal, za kar sim te kolj kedaj poprosil. Moje, ino mojih vboščekov plačilo za vse to, naj bo molitva, ki jo hočemo opravljati, dokler srečno za tebo pridemo. Amen.

VI.

S l o v o

Št. Emske*) mladine od svojiga ljubiga pastirja S... Andreja v' pričo slavne družbe sosednih gospodov v' leti 1841.

(Mladénč govori.)

Visoko časti vredni gospodjé! Pošteni možje ino žene! Preljubi moji verstniki ino verstnice!

Vse je mlado ino veselo, kamor pogledamo — vender moje serce žalostno. Prej, de Vam žalost mojga serca povém, naj prav veseliga nekaj pokažem.

Pokažem Vam lep vesel vert, kjer zale rožce cvetijo, mlado drevje raste, žlahen sad rodi. Popotniki, ki memo grejo, se radi pomudijo, gledajo v' verti lepe reči ino hvalijo vertnarja, ki tako čedno svoj dragi vert oskerbi.

Poznate skerbzniga vertnarja — veste, kje lep vert stoji? — Poglejte iz visokiga hriba, kjer naša vesela farna cérkva stoji, krog nje pohvalen vert leží, poštena Št. Emska fara, tako lepo oskerblena od našiga častivredniga gospod fajmojštra. Mi smo tiste rožice, moji tovarši ino tovaršice, ki so jih Oni izredili. Možje ino žene so žlahno drevje, ki so jih Oni oskerbli. Njih pastirska skerb je storila, de so naše cérkve tako lepe, de so dobro podvučeni mladi ljudjé, pošteni možjé ino žene. Radi se ljudjé med nami pomudijo, gledajo čedne reči, hvaljo Pastirja ino farne ljudí, ki so vse tako lepo omislili. Popotniki, ki memo grejo, — v' daljnih krajih našo hvalo pravijo.

To je veselje — katero zaúpam, de tudi angeljci božji z' nami imajo; ravno to pa tudi žalost mojiga ino vašiga serca, ktiro Vam donef povém.

*) Sveta Hema, fara za Sotlo, Horvaški deželi soseda, v' Lavantinski Škofiji, v' Celskim krozi. Lepa farna cerkva na lični gori stoji, iz katire se gledajo lepe vinske gorice, se vidi veliko belih cerkuv ino visokih gradov, polj ino travnikov, pa tudi zelenih hribov ino planin.

Blagi vertnar je 13 let za svoj dragi vert skerb. Viši gospodje, kateri pridniga vertnarja dobro poznajo, so ga v' imenitnej zlužbo zaklicali. Ino glejte! ravno dones svoj lep vert zapuša — jemle od svojih ljubih rožic, od žlahnniga drevja slovo. — Kdo je to? Naš preljubi gospod fajmošter so. Oni so nas lepo vučili, v' svetih Zakramentih z' milostjo božjo rosili. Bili so oče naše šole, velik dobrotnik naše fare. Zdaj grejo daleč od nas. Kaj Jim bomo v' dolžno zahvalo dali?

Lep krancel svetih čednosti Jim hočemo splesti, pridni, bogaboječi ino pošteni hočemo biti. Našo lepo zadržanje naj bo Jim hvala, našo počeno življenje tukaj Njihova nar viši čast, pa tudi enkrat nar lepši krona v' nebesih.

Večni Bog, sam Oče nebeški Jim poverni Njihovo skerb, plačaj Jim toljko stopinj, ki so jih za nas imeli. Saj je vsmleni Jezus obljubil, de bo za nas povernil. Kar so nam malim storili, to so njemu storili.

Med rožcami pa tudi rado ternje raste, ki pridniga vertnarja pika. Oh, tudi v' naši fari je marskateri tern, ki je Njih ljubeznivo serce ranil! — Naj odpustijo, preljubi duhovski oče svojim otročičam, kar smo Njih raz-žalili. Saj vidijo, de Jih vsi radi imamo, ker se nam toljko toži po Njih.

Ker pa na tim sveti nemormo več skupaj biti — daj nam Bog v' nebesa priti, kjer se ne bomo ločili več. Molili bomo mi za Njih, naj se spomnijo tud Oni nas! — Srečen pot Jim vošimo, dobre ovčice Njim želimo; pa tudi za eno dobroto se Jim poslednič priporočimo. Preljubeznivi naš duhovski Oče! ker nas zapustijo — naj poslednič blagoslovijo — svoje otroke!

Kedar je zali mladenč v' imeni mladine slovo vzel, so šolci ino šolke, prazno oblečeni zapéli za popotnico to

P e s e m.

Andre! — kamo se odpravlaš?

Ljubi Andre! kamo greš?

Oh, Ti donef slovo jemleš;

Zapustiti nas ne smeš.

Kaj je Tebi čeda strila,

Oh preljubi naš pastír!

De bo Tebe zdaj zgubila,

Svojiga veselja vir.

Te je fara razžalila,
De njo dones zapustiš?
Alj ni hotla Tebe vbogat,
De si drugo izvoliš?

So Ti gore previsoke,
Kjer si hodil toljko let?
Alj doline pregloboke —
Tebi je premehek svet?

Saj smo Tvoja paljca bili,
Radi Te podpirali,
Dopolnili Tvoje želje,
Tebi steze lepsali.

Oh, boš najdil terde kraje —
Najdil terde tud sercé —
Imel bodeš bolšo faro —
Teško boljše farmane. —

Vidiš lepo farno cérkuv —
Zvezdo v' našim kraju stat',
Gledaš svojo zalo hišo,
Mora serce Ti jigrat'.

Slišiš naše glasne orgle
Bogu čast in hvalo pét',
Čuješ svoje perpravila,
Mora serce 'Ti gorét'.

Lepši, kakor cerkev zlata —
Lepši hvala solze so,
Ki se 'Tebi, ljubi André!
Nam za Tebo vdirajo.

Vzemi naše gorke solze,
In položi na altar;
Za popotnico naj bojo.
Bogu dopadlivi dar.

Deca — ki si njih Ti kerstil,
V' sveti veri njih vučil,

Mladi mošje ino žene,
Ki si jih Ti poročil;

Tudi zvoleni pokojni,
Ki si spremil jih od tod:

Tebi dones vsi želimo
Srečno rajžo, lehek pot.

Dolge leta si nas vodil
Oh preljubi naš Pastir!

Alj kok hitro so pretekle,
Kakor pomladanski vir!

Glej, kak močno se nam toži,
Ker nas dones zapustiš!

Samo to nas še tolaži,
De nas Blag'mu sporočiš.

Druge pasil boš ovčice,
 Vender, Andre! spomni se,
 De si imel dobre duše,
 Ki so Tebe ljubile.
 De bi na desnici stali
 Pred sodnikom zadni čas,
 In se nikdar ne ločili —
 Andrej! blagoslovi nas! —

VII.

Češena si Marija. *Wagner'sche Op. 48.*

Pergodba Španske vojske.

(*Poslovenjena.*)

Španski kralj, Ferdinand VII. je bil vmerl. Stara pravica je bila na Španskim, de je brat kraljevo krono prijel, ako ni rajni kralj sina zapustil. Pokojni kralj Ferdinand ni imel sina; pa je staro pravico podèrl, ino svoji hčeri Izabeli krono izporočil. Njegov brat Karol je tudi po kraljevi kroni segel. Enokoljko Španjolov se je za Karola, veliko več za Izabelo potegnilo, in domača vojska se je začela, de ni hujši. Brat se je vzdignil zoper svojga brata, prijatel se na prijatla zanesil ni, sini so se zoper svojga očeta bojevali. — Bog nas ovarji vsake vojske, zakaj vojska je šiba božja; posebno nas ovarji pa domačiga boja; on je iz pekla domá. — Tudi lepa Španska dežela je v' tej vojski pušava postala; ljudje so obožali; le sila je bila namesti pravice kervava gospodinja.

V' deželi, ki se imenuje Biškaja, je bil premožen žlahnik alj plementáš, po imeni Cavala, ki se je z' zvojo deželo za Karola poskusil. Sovražniki so v' njegovo domačijo planili, so oropali njegovo lastino, požgali njegove hrame, ino so gnali njegovi dve hčeri, nedolžne deklice z' sebo. Serce je hotlo očetu razpočiti, ki je to zvedel; alj vojska le huji prihaja, ni bilo nobeniga vsmilenja med ljudmi. Vedel je, de njegova ljubezniva otroka smert čaka; pa ni se dal premagati.

Pravica, za katero se je po svojih mislih vojskoval, mu je več veljala, kakor lastni otroci, de si jih je ravno serčno ljubil. Vodil je vojsko svojih goranov, ki jo Gverila imenujejo, ino nar strašnej vojvoda Izabelnim vojšakam je Cavala bil. Zale-tel se je iz svojih hribov nad sovražnike, ino jih je veliko pokončal; mu je bila sovražna trôpa kos, se je v' svoje planine vmeknil, kamor se sovražniki prederznili niso. Alj kaj si nevsmilenci vmislijo? — Kedar se nad Cavala podajo, vle-čejo njegovi dve hčeri z' sebo, jin v' prvo versto očetu naproti postavijo, naj perve kugle, ki očetovi vojšaki izstre-lijo, njegovih dvoje otrók vmorijo. Ta strašna nevaršina je premagala očeta kamenito serce. Jel je omahovati, ino se sovražniku ogibati. Pa Cavalova vojska se začne švarati; dolžijo ga, de je serce zgubil, de kaj ne veljá. Ta beseda je štimaniga moža z' novič vžgala. Na ravnost plane iz svojiga pečovja nad sovražnike. Najde jih, pa tudi svoji dve hčeri, kateri spredaj deržijo. Gledal je svojih ljubeznivih otrok blede lica: bilo mu je, kakor bi njuj mili glas slišal, kako vpijeté, naj jih ne da vstreliti. Sovražnikov je bilo veliko veči število; pa njih se vstrašil ni, le za mlado življenje svojih dragih de-čic se trese, ker vidi, de bojo p'erve smertne kugle serce nje-govih hčeri presunile. Zamišlen postoji; ne vé, kaj bi počél. Nekoljko njegovih mu pravi: „Vkaži nam odstopiti; sovražni-kov nam je preveliko.“ On vé, de le iz vsmilenja to pravijo. Spet se oberne serčen na svoje tovarše, ki vsi perpravleni čakajo, ino zavpije: „Strel!“ Ko bi trenil, poknejo vojšaki na njegovo poveljo po sovražnikih. Vse je v' dimi, de se ne vidi kervavo mesto. Cavalovi so svoje meče izderli, ino nad sovražnike segli. Sovražniki so se plahi na vse kraje raz-škopili. Ko snopja, je na bojiši mertvih ino ranjenih ležalo. Med njimi jiše Cavala svojih dvoje otrók, pa jih ni. Skrivna božja moč nji je zakrila, de nji niso kugle zadele. Mož, ki je hčeri vodil, je ležal na zemli, ino vroča kerv mu je tekla iz pers, hčeri pa sté bilé živi ino zdravi. Oče, to videti, se veselja razjoka; meč mu iz roke pade, on poklekne, objame svoja ljuba otroka, katira je sam Bog smerti rešil, ino moli pobožno: „Češena si Marija!“ Ino kakor vidijo divjaški tovarši svojga vajvoda, tudi oni pokleknejo, ino z' njim molijo Češeno Marijo.

Mož, ki je Cavalové hčeri v' boj perpeljal, se začne meziti ino tiho šepetati: „Češena si Marija!“ Cavala moža prav pogleda, ino spozna svojiga narborljšiga prijatela iz mladih dni, ki ga je ljubil preserčno. Ni zamerzelo še nikolj Cavalu na to nesrečno vojsko tako zlo, kakor per tej priči. Ako je ravno svoji dve hčeri srečno dobil, se je vender ves pobitiga serca iz tega nesrečniga moriša pobrál. Minilo je enokoljko let te žalostne vojske. Prijateli Karlovi so opešali. Cavala je še terdno za njega stal, pa huda se mu je godila. Od gladu ino težavniga bôja je zhudel. V' smertni nevaršini si je moral kosec kruha pa merzle vode pojiskati. Sovražniki so ga dobili, mu pravdo naredili, ino bres pomude so ga k' smerti obsodli. „Po spovednika mu!“ sodni poglavár zavpije, ino sklene njegovo smert. Mirno ino serčno Cavala svojo smert zasliši, ino popraša: „Kdaj pa?“ „Pol ure pred večno lučjo — odgovori sodník — alj še kaj drugja poželite?“ Eno smodko (cigaro!) poprosi Cavala; ino peržgano mu sodnik svojo lastno podá; zakaj cigare kaditi, je Spanjolam nar slaj navada.

Dve uri ste munuli; jelo se je večeriti; posledna ura je Cavalu dotekala. Cavala terdno spi; ino vojšaki ga zdramijo — k' smerti. Ves serčen, nekako vesel gre k' svoji smerti, on, ki je toljko težáv v' nevsmileni vojski prestál. Derhal ljudi se je po cesti sula, ki so hotli smert vajvoda gledati, pred katerim jih je poprěj toljko strah bilo. Stiska je le veči rastla, pogosto so morli z' njim postati, prej ko so došli na smerten kraj.

Naredijo krog njega obroč, bojaki pukše napnejo, ino vsi tiho čujejo na poveljo vstreliti. Cavala stoji, ter si ne da oči zavezati, rekoč: „Serčno sim toljkokrat smert srečal brez vsiga strahu, tudi zdaj se nje vstrašil ne bom.“ Vojnik (oficir) bojaški zdaj nekoljko v' kraj stopi, ino zavpije: „Pomerite!“ Ko bi trenil, molí sedem černih gerlov Cavalu v' serce. Vojnik zopet po malim zine, ino hoče ravno izreči, naj vstrelijo, kar se oglašíjo zvoni iz turnov, ino večno luč (Angelj Gospodov) zazvonijo. V' Spanski deželi vsako delo henja, kakor hitro se zvon k' molitvi oglaší. Tudi žolnirjí odstavijo svoje pukše, vojnik (oficir) se odkrije, ino tudi Cavala, ves genjen, še enkrat pred svojo smertjo pomoli. Ino divje ljudstvo, ki ga je

ravno poprél iz gerdiga sovraštva preklinjalo, tudi z' njim vred poklekne, ino moli češenje Mariji, materi božji.

Zvoni vtihnėjo, odmolili so večno luč, ino Cavala vstane, svojo smert prestát. Vse je zopet priplavleno; pa glej — kojnik prijaha, belo rutico v' rokah moli — Cavalu je življenje dano. Vesél glas ljudstvo zažene; zakaj v' molitvi je serd ino jeza ljudi vgasnila. Cavala je vsmilenje najdel; pa zvedel ni, kdo ga je rešil.

Osmi dan potem se je Cavala iz Spanske dežele na Francosko podál. Na meji je pokopal svoj meč, ker je obljubil, zoper nasprotnike se ne vojskovati več. Še enkrat kušne drago zemlo svoje domovine, ino gre ptujic dalej strehe ino kruha jiskat. Dolgo je že hodil po ptujih krajeh, zdaj na večer pred nekim kloštram posedí v' mirnim božjim dôli. Teško glavo naslone, ter premišluje, kamo bi se podál, kje ga bojo pokopali? V' kloštri začne večno luč zvoniti, ino bilo mu je, kakor bi ga Bog klical. Angelsko češenje odmóli, na vrata poterka ino prosi, naj ga vzamejo med pobožno družino. Vslíšali so ga, ino ko je leto pokušbe preteklo, so ga med duhovske brate vzeli. Tovarši so ga spoštvali, ino prav radi imeli; bil je ojster sam nad seboj, pohleven in vsmilen pa drugim. Posebno rad je bolnike objiskaval; ino radi so ga prosili vmerjočim pomagat.

Pokličejo ga k' nekimu bolniku, ki je unikraj velike vode v' gostivnici obležal. Cavala hitro spozná, de je bolniku zadna ura blizo. Oči le malo odperte; roke, ki jih je bila sama kost ino koža, je imel sklenjene, pa njih ni višej mogel deržati. Cavala se k' vmerjočimu perklone, rekoč: „Češena Marija!“ Bolnik se zmezi, oči povzdigne ino pozdravi Cavala od mladiga znanja rekoč: „Cavala, kaj si ti? Oh, kako se razveselim, de te še na sveti zopet vidim. Mislil si, kakor bi jaz tvoj sovražnik bil; pa ni bilo temu tako. Vojska, ki sim njo vodil, me je persilila, tvoja otroka v' kervav boj z' seboj gnati; ko so se pa pukše tvojih bojakov zasvetile, sim se jaz pred tvoja otroka vstopil, nju zakríl, pa ravno te smertne rane sim dobil, ki so scer zacelile, pa ravno one so me tako posušile, kakor me zdaj vidiš.“

Dolgo se gledata, stari menih Cavala ino njegov star prijatelj Alvares na svoji smertni posteli. — Minule so njima mlade leta, zginila vsa posvetna sreča iz pred njih oči; pa

vender jima je bilo tako neko lahko ino dobro pri serci, ker sta se zopet ljubila, kakor svoje dni.

Vzela sta ljubeznivo slovo; spoznal je Cavala, de ne bo več prijatela videl; pa moral je tudi pred večeram v' klošter nažaj. Lehko sta vzela slovo, ker sta čutila, de se bota v' kratkim videla spet.

Star menih se od bolnika prek reke peljá, ino sliši v' kloštri večno luč zvoniti. Hitro se odkrije ino moli, tudi brodnik véslo v' stran dene ino se pokriža. Po visokih gorah se sonce milo ozira. Zvon vtihne, Cavala še le móli, ino pomni svojga prijatela, ki je ravno tisti večer vmíral.

Pomnil je, kako mu je nekoliko let poprěj lepa sveta molitvica večne luči življenje ohranila, pa tudi sklenil, do svoje posledne ure moliti lepo angelsko pozdravljenje: „Češena si Marija!“

VIII.

Lizabona

s t r a š e n p o t r e s. *)

(Poslali g. Pr. Carl Robida.)

Lizabon, poglavitno mesto Portugalske dežele, nam proti poldnevi-večerno na Atlanskim morji leži, tam kjer se reka Taho v' morje steka. Ima okolj 45000 hiš ino 250 tavžent prebivavcov.

Pervi dan listognoja 1755 je božja šiba leto mesto zadela. Pred poldnem, 20 minut pred desetim, se zemlja tako grozno potrese, de vse cèrkve, kloštri in poslopje na kup zropotajo; četerti del mesta je podertiga, ino 30 tavžent ljudi je pobitih. Povsod ležé merličí brez rok, nog; brez

*) Dve stari pesmi se po Krajskim od te žalostne pridgodbe poječe.

Glej: Pesme krajskiga naroda. Peti zvezek stran 26 — 30.

glave, in neizrečeno zmesarjeni. Vmerjoči vpijejo in javkajo, nekteri med zidovjam pod kamnami ino brunami na pomoč kličejo. Ali kdo more pomagati, ker se narbolj korajžni tresejo? Vsi se v' beg podado, in prej mertvim, ko živim so podobni. De bi kak kamen odvalil, in bližniga rešil, se nobeden k' podertiji ne upa, ter misli, de bo tudi njega lahko zasulo. Vsi na prostor hité, vsi iz mesta bežé, ker njem tukaj smert žuga. Pa po ulicah ino pod mestnim vratami njih smert dojde. Kteri so bili v' cérkvah, so večidel pobiti, kir so zvoniki na cerkve z' stropam vred na ljudi zagermeli.

Potres je žgavne reči ognju perbližal, ino v' treh krajih je začelo goreti. Vihar se na enkrat povzdigne, ino kar je mesta ostalo, je v' treh dneh pogorelo. Nobeden ni gasil, nobeden se trudil, kaj rešit, ker je vsaki le mislil na svoje življenje.

Ta potres pa ni bil sledni; za njim jih pride 21 v' sedmih minutah. Vender tako grozen ni bil nobeden več, de bi bil hiše poderal.

Strah ino cagovanje je neskončno. Po dnevi in po noči so ljudje pod milim Bogam. Nimajo kaj jesti, nimajo kaj obleči; ni ga tolažnika, ki bi njim saj z' besedo pomagal; svi tolažbe potrebujejo, ker so eni otroke, drugi starše; žena je moža, perjatelj prijatla zgubil. v' taki nadlogi ni pomočnika zyunaj Boga. On je tudi Lizaboncam pomagal, ki je šibo odvernili, jim daljne ljudi na pomoč poslal, kteri so mertve pokopali, in živim kruha donesli. Gorši mesto, ko je bilo, zdaj tamkaj stoji! ljudjé so pozabili nadlog, de bi le Boga ne pozabili!

IX.

Povzdigvanje

trupla svetiga Favstina marternika, per svetim Petri pod Marpurgam 8. Kimovca 1844.

Na čeli Slovenskih goríc v' nar lepšim kraji dežele Štajarske imenitna fara svetiga Petra pod Marpurgam leži; bela farna cerkva tik Drave na malim homci stoji, in nad

farnoj c rkvo se sveti v' sredi vinogradov podru zna cérkva Device Marije na gori, ki lepo prijazno daleč po de zeli gleda, in kaže z' svojim belim turnam kakor z' perstam prebivavcam  irokiga Ptujskiga polja v' sveto nebo. Serce se človeku oveseli, ki zalo cerkvico na hribi vglada, ino se spomni, kde je domá.

Veliko dobrih ino bogabo e ih pastirjev je  entpeterska fara imela. Pomnim rajniga Breznika, Gasparja Harmana, Franca Goloba, katerim naj vsmilen Bog za njih pastirsko djanje večni pokoj vživati da. Dobila je pa srečna fara v' leti 1843 ser niga fajmoštra G. . . Marka, mo   vnetiga za božjo čast ino zveličanje duš, katerih mnoga cerkva skuz njih oskerblenje ozal ana po  tajarjah slov . Sklenili so fajmošter nov svoji dragi  redi perdobiti posebniga perjatla v' nebesih, narediti svojim farmanam imenitno duhovsko veselje, ter obuditi v' serci vérnih svete želje po nebesih, vneti izveli ansko skerb za izveličanje. Zavupam, de so mnogoterimu zgubljenimu sinu ino hčeri naredili veselo večerjo Očeta nebe kiga.

Velika je bila skerb toljke perprave; pa dobrimu pastirju kaj prete avniga ni, ki da življenje za svoje drage ovčice.

Naprosili so premiliga kneza ino pre estliviga škofa svojga v' Gradci za eno tistih svetih truplj; ki so njih pred nekaj letami iz Rima dobili, naj bi se tudi Slovenci razveselili častitljivih premagavcov božjih, ino hvalili Boga, ki svojim svetnikom toljko milosti da, toljko časti dodeli.

Kakor se bere v' starih pismah svete c rkve, so prvi kristjani v' dnevih grozovitniga preganjanja trupla svetih marternikov častito pokapali. Pomo ili so bele p rti v' prelito kerv marternika, ki so jih potem v' čedno posodvo o m li; alj so pa zajeli z' posodvico kervi koljkor so mogli, ter so posodvico z' svetim truplam v' podzemelske jame, ki se jim katak mbe pravi, častito pokopali, ino djali palmovo vejco zravno, v' znamenje, de je rajni za sveto vero kerv preli, ino srečno premagal. Takih podzemelskih pogrebov je v' Rimi toljko, de njih podzemelsko mesto imenujejo. V' njih so se prvi kristjani preganjavcam skrivaje zb rali, službo božjo obhajali, na pokopali ah svetih marternikov molili, ino prosili za moč stanovitnosti. Iz teh častitljivih po ivali  povzdignejo večkrat svete trupla marternikov, jih dobro pregledajo ino pres dijo, ali so prave

trupla keršanskih premagavcov; ino kedar jih za resnične spoznajo, jim napišejo pričingo, ter njih dajo vérnim v' počenje, de bi se vučili njih posnemati v' veri stanovitni, v' djanji pravičnim, kakor so oni svoje dni posnemali Jezusa, ter so za vero ino prihodno veličastno vstajenje prelili svojo kerv. Iz ravno tistih svetih pokopališ je povzdigneno tudi častitno truplo svetiga Favstina marternika, kateriga so prečastiti Graški škof za Šent-Petersko faro odločili, ino častivredni g. fajmošter pernesti dali.

Lepo drago oblečene veličastne košice svetiga mučenika Favstina, krono, znamje nebeške časti na glavi, zeleno palmo vo vejico premaganja v' rokah, so bile v' pozlateno glažovato alj stekleno škrinjo na žamet položene, de se sveto truplo lahko vidi, ino smertna rana pozna, katero je zvest pričovave Jezusov za sveto vero prijel. Tudi steklena posodvica per svetim trupli stoji, v' njej nekoliko stete kervi, katiro je svetnik prelil, ki so njo prvi kristjani pozajeli, zhranili, ino zravno trupla pokopali za pričo, de je rajni mučenik za sveto véro svojo kerv prelil. Tako sladko spi v' Gospodi truplo prijatela božjiga, kateriga duša se veseli v' diki nebeški; ino kdor le vglada sveto truplo, se mu bo serce vnelo za nebeško veselje; ako še ni celo kamen za svete reči.

Postavili so sveto truplo zvečer v' lepo ozalšano kapelo Device Marije na gori, kjer so v' saboto večernice péli. Zmračilo se je, ino vsa cérkva na veseli gôri se je razsvetlila luči veliko sto lampic, ki so po linah ino oknih visoke cérkve veselo berlele. Nar lepši osvetlena je bila kapela, v' kateri je sveto truplo prijatla božjiga na poti v' svojo novo prebivaljše krez noč počivalo. Kakor juterno sonce, ki iz zagór prisija, svoje žare na vse kraje razliva, tako je bila vsa stena v' samih svetlih žarkih, kakor od sonca obsjana. Lepo znaminje bilo je dalnim hribam ino ravninam nebeške luči svete keršanske vere, ki je po vezolnim sveti zasjala, za katiro je sv. Favstin svojo kerv prelil.

V' nedelo jutro so se zarano svete maše služile; ino pred velikim opravilam so sveto truplo vzdignili, ino v' lepi procesji iz gorne cerkve v' farno cerkvo svetiga Petra prenesli. Prečastiti škof, Roman, premili Sekavski knez, skerben viši Pastir so že v' saboto večer prišli, ino sveto obhajanje začeli

Z' Njimi sta došla prečestita viši dukovska gospoda, prošt stolne cerkve v' Gradci, ino apat Runskiga kloštra, ki so procesjo olepšali. Pred procesjo so nesli podobo križaniga Jezusa, pokazat, de je v' tem znamji križa sveti Favstin srečno premagal. Za križam so šle velike verste nedolžnih mladenčov ino dekelc, pražno oblečenih, rajde sosedov ino domačih farmanov z' banderami; po tem mašniki, za njimi so šli prečastitlivi škof z' svojima tovaršama v' škofovih kapah, ino za Njimi je osem duhovnikov sveto truplo neslo; ino za svetim truplam je spremljalo ženskiga ljudstva vse belo. Svete pesme so se po goricah razlegale, Bogu ino svetimu Favstinu v' čast; vse je veselja kipel.

V' lepo razsvetleni farni cerkvi je bil na moški strani malo pod velikim altarjam čeden altar perpravljen, na kateriga so položili sveto truplo za cel teden lepe pobožnosti. Po procesji je bila pridga ino veliko opravilo. Po večernicah so veličastno škrinjo v' pričo škofa zapečatili, ino tako zhranili svete košice pred vsakim kakim oskrunjenjam. Zvečer so bile line na turni farne cerkve ravno tak z' lampicami silo čedno osvetlene, kakor bi bile se svetle zvezde iz pod neba ponizale, čast svetnika povzdigniti.

Vsaki dan celiga slavniga tedna so bile lepe procesje. Vse fare sosede od Marenberga za Dravo do Ptuja, pa od Mure do Rogačke gore so prišle z' svojimi pastirji veselo godovna obhajati, ponovljaje sveto občestvo (gmajno) svetnikov. Gledati lepe verste mladenčov pražno oblečenih, nedolžnih divic, ki so bile v' belim krili čedno ovenčane, slišati toljko lepih svetih pesm — kdo bi se ne bil veselja razjokal, rekoč: Pogledajte izvolene božje, koljka je njihova čast! Nekdaj preganjani ino vmorjeni, so zdaj med božje otroke prišteti, ino njih del je med svetnikami. — Njih trupla so v' miru pokopane, ino njih ime sloví od roda do roda. Ljudstva bojo pripovedvali njih modrost, ino zberaljšje bo oznanovalo njih hvalo. Sir. 5. 44, 14 — 15.

Vsak dan je bilo za vsak stan posebno podvuenje ino sprašovanje vesti. Pervi den za samice, spet drugi den za mladenče, pa za oženjene može ino žene, naj bi spoznali na tenko vse svoje dolžnosti, pa tudi pregreške ino zamude svo-

jih dolžnosti. Po izprašovanji so imeli spoved, vsakiga stanu posebej. Milo je bilo gledati eno jutro mladenčce, zopet drugo jutro deklice, kako so vjokani, pa vender polni znotrajne tolažbe po dva ino dve kakor v' procesji k' božji mizi šli, zavžiti v' podobi kruha v' presvetim Zakramenti, kar sv. Favstin tamkaj v' nebesih od obličja do obličja zavživa. Obljubim, de je bilo veselje nad mnogim grešnikom med nebeškim' angelji, ki se veliko let ni spovedal ino z' Bogam spravil. Po dvajset, po trideset mašnikov je vsak dan cele osmine izpovedvalo, ino veliko tavžent ljudi je bilo obhajanih, se popolnoma odpustkov deležni storiti, ki so bili za to sveto opravilo dani. — Tako se združi zemlja in nebo k veči časti božji ino nam v izveličanje.

Vsak dan cele osmine ste bile po dve pridigi, v' slovenskim, pa tudi nemškim jeziki, kakor so romarji prišli. Serce poslušitelov je bilo nekako tak čudno lepo pripravljeno seme božje besede prijeti, de je lahko vsak pridigar z veseljam, pa tudi z' pridam govoril. Iz med toljko pridig naj saj ena v' spomin toljke svete obhaje zapisana bo.

Naj velja kar rado — nebesa morjo naše biti!

Nebeško kraljestvo silo terpi, in le silni ga na se potegnejo. Mat. 11, 12.

N a g o v o r.

Kako lepo in veselo je per vas! — — Kdo bi gledal po noči toljko število svetlih lučic veselo goreti — kdo slišal toljko svetih pesem peti — kdo videl toljko lepih procesj v ti sveti božji hram se častitlivo shajati — kdo bi vse to gledal in poslušal, ino bi se veselja ne razjokal? — Kaj pa obhajate na tim izvolenim kraji? — Ali služi imeniten oče svojimu dragimu sinu kako svatbo? — Ali so se nebesa na zemljo izpustile, de je per vas toljko veselo, toljko lepo? —

V' resnici, taka je! Svete nebesa so se z zemljo sklenile, vas vabit te svete dni na nebeško gostijo — so se ponižale, tako rekoč, vam pokazat, kako je tamo v' Očetovi hiši lepo. Častito truplo svetiga Favstina, marternika, ki je pred pet-

najst sto letami za lepe nebesa svojo kerv prelil, je k' vam pernešeno, med vami prebivat, kakor dober prijatelj vaš, vam kazat srečen pot, ino vas sprevnjat na ljubi Očetov dom. — Poglejte, koljko služavnikov božjih, vidite premiliga vašiga škofa, višiga pastirja med svojimi mašniki, preštejte toljko svetih maš, ki se te dni v tej sveti hiši božji služijo, ino povéte, ali se vam serce od veselja ne taja? — Ako je že tukaj tak lepo ino veselo, kako lepo in veselo še le v nebesih bo, kjer je Kristus v svoji časti kakor sonce med zvezdami, kjer se isvoleni svetijo, kakor luči na vse večno čase. — Oh, kako bo tam gor lepo! — Naj veljá, kar rado, nebesa morjo naše biti!

Alj nebeško kraljestvo silo terpi; le oni, ki si veliko prizadenejo, ga bojo zadosegli: to nas Jezus vuči, to nam sveti Favstin, častitlivi mučenik božji, priča. — Živel je v tistih strašnih časih, ki so kristjani morli nebeško kraljestvo kupiti z svojo lastno kervjo. Pregarjan od sovražnikov svete vere, ni porajtal na velike obljube, ki so mu jih delali, naj bi sveto vero zatajil. Kaj pomaga človeku, naj si ves svet perdobí, ako pa na svoji duši škodo terpi? — Zgubil je rajši vse premoženje kakor večno življenje, ker je dobro vedel, de vse terplenje tega sveta ni kaj proti veselji, ki nas v nebesih perpravleno čaka — Ni se vstrašil ognja, ne grozovitniga meča, ampak je stanovitno svojo kerv prelil, po Jezusovim nanku, ki pravi: „Ne bojte se njih, ki truplo vmorijo, več vam pa storiti ne morejo; bojte se veliko več tistiga, ki dušo ino truplo v' peklenski ogenj pogubiti zamore. Mat. 10, 28.

Srečno je premagal vse zapelivosti tega sveta, prelil je kerv, de zdaj večno živi; preterpel je, de se zdaj v' nebesih veseli njegova zveličana duša, njegove svete kosti pa zdaj toljko lepo častijo, ravno tiste noge, ki so svoje dni služavnika božjiga nosile, ravno tiste roke, ki so se k' Bogu v' molitvi povzdigvale, ravno tista glava, ki je za vero Jezusovo vsekana bila, ravno tista kerv, ki je tekla v' znamenje njegove žive vére, katiro so kristjani zajeli ino za pričo njegove častitlive smerti poleg svetiga trupla pokopali, v' katerim je zrečna duša prebivala, ki je Boga toljko ljubila ino zdaj v' nebesih raduje, dokler se bo na dan vstajenja veselo zopet z' njim združila. Zdi se mi, kakor bi slišal nas prijazno za sebo kli-

cati, rekoč: »Bodite moji nasledvavci, kakor sim jaz naslednik Kristusov bil.« Kor. 11, 1. Nebeško kraljestvo silo terpi; z' veliko silo sim ga dosegel tudi jaz; pa le pogledjte, kako lepo Bog zveste služavnike svoje plačuje! »Vse zamoremo v' njem, ki nam moč daja.« Fil: 4, 13. — Naj velja, kar rado; nebesa morajo tudi naše biti!

V' nebesa sta pa samo pota dva:

1. Perva pot nedolžnosti, ki po rožah v' nebesa peljá;
2. druga pot pokore, ki dosti ternja, križev ino težav imá. Kdor je prvo zgubil, se mora druge zvesto držati.

Nebeško kraljestvo silo terpi; alj naj velja, kar hoče nebesa morajo naše biti! Kako? — Peslušajte!

I. Pot nedolžnosti.

Veliko svetlih zvezd na jasnim nebi igra, med njimi nar lepši je juterna denica, podoba čistiga serca. — Veliko pisanih rožic po zemli cveti; med vsemi narlepši je bela lilija, lepo znamje devištva. — Lepo gorijo sveče na božjim altarji; lepši cvetijo nedolžni mladenči ino device v' svoji čistosti; zakaj, nebeško kraljestvo je pedobno desetim devicam, ktere so vzele svoje svetila, ino so ženinu naproti šle. Mat. 25, 1. — Veliko je svetih čednosti v' keršanskim življenji; med njimi nar prijetnejši je sveta čistost, ki človeka angelam podobniga stori. »Oh kako lep je čisti rod, ki se čednosti sveti, govori sv. Duh v' bukvah modrosti 4, 1. zakaj njegov spomin je večn, ker per Bogu ino per ljudéh hvalo ima.«

Čisti mladenč je izvoljen brater Jezusov, ljubljen sin Marije prečiste device; čista devica je izvolena Jezusova nevesta, ljuba Marijina hčer, veselje angelov ino božjih svetnikov, skerbnihi starišov naržlahnej blago, ino žlahten cvet svete matere katolske cérkve. Ni na sveti lepši stvari od mladenča ino deklice, ki v' sveti nedolžnosti čisto živita.

Bog je hotel skoz devištvo svet izveličat. Marijo prečisto devico si je izvolil vsmileni Jezus za mater, in rajši je Bog čudeš storil, kakor bi bila Marija deviško čast zgubila. Izbrál si je svetiga Jožefa, moža nedolžniga, za svojga varha, ino svetiga Janeza, mladenča čistiga, med apostelni za svojga

nar ljubeznivši prijatla, katirimu je na križi svojo deviško mater izročil. »Kaj je dražej, praša sv. Bernard, kakor je čistost? Ona stori človeka angela. Čisti človek ino pa angeli se scer razločita, pa le po izveličanji, ne po čednosti. Srečnej so čisti angeli, alj terdnej v' čednosti so čiste device. — O devištvo! govori sv. Jefrem, ti si serca veselje, ino kakor roža med dušo in truplam cvetiš. Le v' čistosti se sveti lepota svetnikov brez vsiga madeža.«

Kdo bi se naveličal hvaliti preveliko srečo čistih nedolžnih duš? Nar bolj vesele so leta ljube nedolžnosti, nar slaj veselje človek zavživa, dokler nedolžno serce ima. Njegov duh se povzdiguje na perutih svete molitve nad sonce, mesec ino zvezde; le oni, ki so čistiga serca, bojo Boga gledali. Nedolžno serce je veličasten tron Jezusa, nebeškiga kralja. Truplo nedolžnih mladenčov ino devic, čisto ino ljubeznivo, ko jasno nebo, je živ tempel svetiga Duha, polno božjih darov. Čistim mladenčam ino devicam lepši ljubo sonce sije, prijaznej njim bela luna sveti, svetlejši njim zvezde na nebi jigrajo, prijetnej jim rože na zemli cvetijo, gmetnej njim vesele ptice pojó, ino vse stvari njim pričajo, de so ljubeji božji. Clo smert je nedolžnim veliko bolj lehka, srečna ino vesela, zakaj ona pride kakor nebeška prijatelca, ino vzeme nedolžno dušo v' sveto nebo, ter jo kakor cvetečo rožo iz te solzne doline v' sveti raj presadi. »Deviško telo, uči sv. Avguštin, naj si ravno v' prah zibne, v' černi zemli počivat, bo zopet k' večnimu življenju vstalo; alj nedolžnosti posvečeno telo, bo lepši ino imenitnej od drugih trupl izvolenih, ki niso te časti imeli. Veliko veči veličastvo jih tamkaj čaka, kateriga duše ne morjo doseči, ki niso čisto živele.« »Videl sim jagne Jezusa na gôri Sion stati, priča svet Joanez, ino z' njim 44 tavžent, ki so imeli njegovo imé. — Ino glas iz nebes, katerga sim slišal, je bil, kakor teh, ki na arfe pojó. Ino péli so novo pesem pred sedežam; ino nobeden ni mogel te pesme peti, zvunaj unih, kateri se niso z' nečistostjo ognusili; zakaj device so, ino hodjo za jagnetam, kamorkolj gre.« Skrivn. raz. 14, 1 — 4. Nobeno oko ni vidilo, ne uho slišilo, ne serce občutilo, kar je Bog takim pripravil, ki njega z' čistim sercam ljubijo. Poglejte tedaj preljube čiste duše, koljka je vaša lepota ino čast, pred Bogam ino pred ljudmi! Lepši ko sonce je oblačilo vaše nedolžnosti. Sonce bo otemnelo, čista nedolžnost se bode svetila

vekomaj. Ona je tisti narboljši del, ki vam ga nihčér vzeti ne more, ako ga zvesto ohranite. Za ta del je toljko čistih devíc ino mladenčov rajši kerv prelilo, kakor bi bili sveto čistost zgubili. Iz med jezer vam bom en sam izgled deviške serčnosti povedal.

Sv. Teodora, imenitna devica v' mesti Alesandriji na Egiptovskim, je bila tožena, de je kristjana. Pred nevérniga sodnika njo perženó, nargrozovitnej martre ji kažejo, ako Jezusa ne zatají. Teodora se smerti ne vstraši, ino Jezusu zvesta ostane. Neverni grozovitnik si kaj strašnejga vmisli, kakor je smert, ino devici izvoliti da: alj keršansko vero zatajiti, alj zgubiti deviško čast. Rada bi Teodora življenje dala; alj nar lepši lepoto svojga serca zgubiti, se več, ko smerti boji, ino nevé, kaj bi začela. „Naj bo, je djala, sveti veri hočem zvesta ostati; za mojo čistost naj Bog skerbí!“ Hitro njo zgrabijo, ino v' nesramno jispo zapró. Bogaboječa devica povzdigne svoje oči, ino izdihne: „Gospod! reši mojo čistost, ohrani moje poštenje.“ Stopi k' nji bradat žoldnir; čista devica pred njim trepeče, alj on jo potolaži, rekoč: „Ne boj se moja sestra; kristjan sim, tvoj brat, ino hočem tvojo devištvo rešiti. Didimus mi je imé; preoblekel sim se, de se ti zdaj preoblečeš ino izbežiš; jaz pa na tvojim mesti ostanem.“

Teodora se preobleče ino izbeží. Sovražniki pa hitro to zvejo, bogaboječiga Didima obsodijo ino v' smert peljajo. Teodora perhití, ino hoče za njega vmreti. „Mene je sodnik smerti obsodil,“ pravi Didimus. „Nikar, odgovori Teodora; jaz sim le to dovolila, de si rešil mojo deviško čast; ne pa, de bi za mene vmerl.“ Neverni sodnik vkaže obedva ob glavo djati. Veselo vmerjeta, ino prejmeta dvojno krono, diviške čistosti ino keršanske stanovitnosti.

Kde so pa zdaj med nami toljko serčne device, kakor je sv. Teodora bila?

Kje se najdejo toljko pošteni mladenči ino možjé, ki bi kakor sv. Didimus, devištvo varvali? — Brez števila veliko razvujzdanih mladenčov ino zapelivih možakov hodi okrog, ki jišejo, kakor rujoveč lev, kogar bi požerli. Kdo prešteje toljko zapeljanih deklic, ki zasramvane, kakor zgublene ovce, med nami krog lazijo, sramota svojga kraja, ino nesreča svoje

žlahte? Kdo je med nami toljko mladih ljudi vmoril, njim lepoto nedolžnosti vzel? Gerda nečistost jih je vmorila, kakor huda slana cveteče rože. Vgasnile so njih jasne oči, zginila zarja iz njih obličja. Podobni so žalostnim drevesam, ki so njih gosence objedle. Koljko njih od neznane nečistosti zigniye, koljko se jih posuši; koljko svojo časno ino večno srečo zapravi! Koljko jih obupa, koljko se jih zamori, koljko zavolj nečistiga življenja pod mečam alj pa na gavgah življenje zgubi! — Ino kaj bo za dušo prešestnikov ino prešestnic? —

Gnada božja vgasne v' nečistim serci, nebeško žlahnost duša zgubi, ino nečistnik gre za svojoj pregrehoj, kakor vol, ki se v' mesnico peljá. Nečistnice hiša je pot v' pekel, ki v' pogubljenje pelja. Kdor nečistost vganja, bo hitro červam živež, ino nja duša izbrisana iz bukev življenja. Nič nečistiga v' nebeško kraljestvo ne pojde; govori sv. Duh.“

Gerda ino oftudna je scer vsaka pregreha, pa gerši ní od nečistiga djanja; zakaj nečistnik, pravi sv. Pavl, se pregreši na svojim lastnim truplu. Prešestnik je dereč volk med nedolžnimi ljudmi, prešestnica je živa kuga v' keršanski soseski. Cele dežele nečistost popači, mesta ino vesí z' nesrečnimi ljudmi napolni, ino hrame z' srotami nadeva, ter pohujša ves človeški rod.

Pravičen Bog tepe vsako pregreho, nečistnike kaštiga do bele kostí. Nečisto je živel prvi svet; Bog ga je potopil, razen pravičniga Noeta ino njegovih otrók. Nesramno so živeli Sodomitarji; Bog jih je z' živim ognjam požgál, le pošteniga Lota je rešil. Nesramna možaka sta hotla pošteno Suzano v' nečisto djanje prisiliti; Bog nju je dal s' kamnjam posuti. Onam je storil silo gerdo reč; Bog ga je dal vmoriti. — — O vi razvujzdani nečistniki ino nečistnice, vi slepi kerti v' svojim nespodobnim poželenji, ne prevzetujte, kakor bi bili brez vsiga strahu! Pravičen sodnik, ki je pokončal Sodomo ino Gomo, bo obsodil tud vas. Ne poslušajte krivih prerokov, ki pravijo, de prešestvati ni greh; oni so najemniki tiste kače, ki je perve stariše zapeljala, ino tudi djala, de prepovedan sad jesti ni greh. Ne rekajte: Saj jih veliko nečisto živí, kaj se jim pa zgodi? Njihova sodba teče, ino bo dotekla, poprej, ko so si svesti. Ne recite: Kaj pa, če nečisto grešim; saj se mi ne pozná, lahko se spet spokorim. Posodva struplena ni

več cela, ino mazilo, ki se razlije, nikolj več celo ne bo. Ako se vrežeš, če ravno začeliš svojo rano, se vonder poznala bo. Kdor pa na božjo milost greši, kakor po navadi nečistniki vi, brez božje milosti vmerje. „Noben nečistnik, noben kurbir, ne bo božjiga kralstva deležen. Ne dajte se nikomur zapeljati z' praznimi besedami, opomina sv. Pavl; zakaj zavolj tega pride jeza božja na otroke nevere.“ Efes. 5, 5 — 6.

Vi pa poštene mladenči ino device, vam naj moja prva prošnja dones veljá. Ne podajte se po široki cesti, po kateri njih veliko v' pogubljenje gre; ampak po voski stezi pošterja hodite, imejte Boga pred očmi, kakor Egiptovski Jožef, rekoč: „Kako bi zamogel toljko hudobijo storiti, ino grešiti zoper svojga Boga?“ I. Mojz. 29, 9. Varjte svoje oči, de nespodobniga vidle ne bojo; ohranite svoje ušesa, de nesramnih marnov ne bojo poslušale; ne najte jeziku klaferskih gučov, zakaj od vsake prazne besede bo nekda rajtenga. Imejte nedolžne roke, pa tudi noge, de ne bojo po nevarnih potah hodile. Ne pozabite, de nad vami eno oko gleda, ki vse vidi ino vse vé. Varujte se posebno treh sovražnikov. Pervi je laftno, telesno poželenje, ki se kakor iskra v' serci vneme, ino v' človeku nesramen ogenj prižgè. Le sramožlivost v' zadržanji ino pa sveta ponižnost v' noši vas bote nečistiga ognja ovarvale. Drugi sovražnik je zapeliv svet, ki vas v' slabe tovaršije vabi, ino v' nečisto znanje zapleta, vam gerdo ljubezen kaže, ino zakon obeta. Vse te ino take obljube so ledena gas, na katiri lahko padeš, ino težko vstaneš; — so jabelke Sodomitarske, od zvunaj lepo rudeče, znotraj pa polne strupne gnilobe. — Tretji sovražnik je satan, ki po besedah svetiga Avgušтина v' sedajnih časih skuz nečisti greh več ljudi v' pekel spravi, kakor jih je svoje dni z' mečam, kedar je perve kristjane preganjal. Per svetim kersti ste se odpovedali hudiču, njegovi gizdosti, ino vsimu njegovimu djanju; nikarte se mu ne podajte; on hodi okrog, kakor rujoveči lev, ino jiše, koga bi požerl. Tri prijatle vam priporočim: Pervi je vaš angelj varh. Pomnite ga, ino kličite v' pomoč. Vaša druga prijatelca je dobra vést. Vbogajte jo, kedar vas svari. Tretji vaš prijatelj so spovedník. Njim odkrite svojiga serca želje; zakaj po nauku svetga Filipa Nereja, boljši pomoči ni zoper nečistost, kakor skrivnosti svojga serca dobrimu spovedniku odkriti.

Moja druga prošna vas zadene, vi ljubi očetje ino matere. Vi ste vertniki ino oskerbniki bele lilije deviške nedolžnosti. Živite pošteno v' svojim zakoni, ne pohujšajte svojih mlajšov skuz nespodobno zaderžanje; varjite svoje otroke slabe tovaršije, ohranite jim ljubo sramožlivost; ona je varh svete čistosti; in kjer per otrokih sramožlivost vmerje, tam tudi nedolžnost vmira.

Moja tretja prošnja naj bo vam, vi gospodarji ino gospodinje. Ne dajte svoji družini svojovolje per mizi, alj pa na deli, nespodobno gučati, alj nesramno péti. Nesramni guč ino klafarsko petje je krivo, de je toljko zapeljanih mladenčov ino deklic. Kdor k' temu molči, se ravno tega greha deležen stori. „Gorje človeku, ki pohujšanje daja; bolje bi mu bilo, de bi se mu mlinski kamenj na vrat obesil, ino se v' globočino morja potopil.“ Mat. 18, 6. Gorje pa tudi vsem gospodarjam, ki svoje hiše pohujšanja ne varjejo; Bog bo duše njih podložnih tirjal iz njihovih rok. Ne dopustite ponočniga vesvanja svoji družini; glejte, de vam ponočna zver kateriga vaših domačih ne razterga, ino varjite svoj hram greha bolj kakor ognja. Požgane hiše se postavijo lepši kakor so bile popréd, zapeljane deklice ino razvujzdani mladenči se teško popravijo spet.

Vi vse ovčice Jezusove, skerbite, koljkor premorete, naj šlahne lilije svete nedolžnosti med nami lepo cvetijo, naj se svet v' čistosti zopet omladí, naj bojo angeli božji za toljko več tovaršov ino tovaršic na zemli, ino enkrat v' nebesih imeli.

„Kdo bo šel na goro Gospodovo, alj kdo bo v' njegovim svetim mesti prebival? On, ki ima nedolžne roke ino čisto serce, kateri se z' nečimernimi rečmi ne peča.“ Psalm 23, 3 — 4.

Le tisti gre po ravni lepi stezi v' nebeško kraljestvo, ki svojo nedolžnost ohrani. Zatorej, mladenči ino device! naj veljá kar rado, nebesa morjo vaše biti po prvim poti nedolžnosti. Kaj pa bo za vas, vi zapeljani, fantje ino dekleta, ki ste zgubili prvo pot ljube nedolžnosti? Naj velja, kar rado, nebesa morjo tudi vaše biti po drugi poti prave pokore.

II. Pot pokore.

Marija, Egipčanka imenvana, je v' svojih mladih letah svojo nedolžnost zgubila, 12 let stara starišam vtekla, ino v' velikim mesti Alesandriji sama zapeljana, tudi druge zapeljuje,

ino 17 let v' strašnih pregrehah prešestvanja živi. Sliši, de se veliko ljudi v' sveto mesto Jeruzalem na božji pot odpravlja, in tudi ona gre, ne molit, ampak grešit. Pride na prag častitlive cerkve božjiga groba, pa v' cerkvo ne more. Trikrat poskusi, pa trikrat njo sveta skrivna moč nazaj derži. Milo začne jokati, in na svoje perse klati. Vgleda milo podobo Marije prečiste device, se k' nje oberne, ino milo zdihuje, rekoč: „O presveta devica, dobro véim, de nisim vredna biti tvoja hčer, ki sim zaslužila, de me zaveržeš. Pa vender, ker si perbežaljše grešnikov, vsmili se mene. Veči ko je moja revšina, veči pravico imam, de za me prosiš. Velike so moje pregrehe, odpušanja vredna nisim; pa veči je vsmilenje tvojga sina Jezusa Kristusa. Obljubim, vse žive dni, pregrešno življenje pokoriti, hudoben svet zapustiti, ino jiti, kamor mi boš ti pokazala.“ To izgovori, in lahko v' cerkvo stopi. Poda se v' sveto samoto, veliko let v' sveti pokori živi, ino srečno dojde po drugi poti pokore v' nebesa, kir se zdaj svetnica veseli.

O vi vsi mladi ino stari, ki ste zgrešili prvo pot ljube nedolžnosti, brez odloga se podajte na drugo pot prave pokore. Dones vam je obljubil Bog vsmilenje, uči sv. Avguštin, jutre vam ni obljubil. „Ne odlagaj se poverniti h' Gospodu, ino ne odkladaj od dne do dne; zakaj njegova jeza bo naglo prišla, ino ob časi mašovanja te bo razdjal.“ Sir. 5, 8 — 9. Ne zamudite, prelubi vi, izvolenih sedajnih dni pobožnosti ino odpustkov, ki so vam odločeni k' vašimu izveličanju. Poglejte, kako ljubeznivo vas vabi Oče nebeški, ki vam daja vsaki dan toliko dobrot za dušo ino telo, če ste ga ravno tolikokrat nehvaležno zapustili. Vidite, kako skerbno vas vsmileni Jezus skuz svoje namestnike jiše, ki vam pokoro ino vsmilenje oznanujejo. Čujte, kako glasno vas kliče sv. Duh skuz vašo vest, ino skuz strašne prigodbe, ki se godijo pred vašmi očmi. Naglo vmerje tovarš pregrešniga življenja, tovaršico nesramnosti h' pogrebi nesó. Edniga drevo pobije, drugiga strela zadene, in kakor listje na zemljo, padajo grešniki v' grob.

Tavžent milijoncv ljudi na zemli živi, vsako leto njih 30 milijonov pomerje, vsaki dan dva ino osem deset tavzent, — vsako uro tri tavžent, stir sto, — ino to minuto 60 ljudi v' večnost gre, veliko poklicanih, malo izvolenih, ker prave gokore med grešniki ni. „Sekira je že pomérjena, pravi

sv. Joanez kerstnik; vsako drevo, ki ne stori dobriga sadu, bo izsekano ino v' ogenj verženo.“ Luk. 3, 9.

O vi prelubeznivi zakonski možjé ino žene, ki ste pred altarjam prisegli, eden za drugiga skerbeti, ki pa vidite, de vaš drugi slabo ino pregrešno živí, opominajte, prosite ino molite, de božjiga vsmilenja ne zamudí. Ni prave keršanske ljubezni med zakonskimi, ki se h' pokori ne opominjajo. — Vi očetje ino matere, ki odrašene otroke imate, pa čutite, de so v' veliki nevarnosti, ne zamudite, njih opominati, naj pogosto k' spovedi ino k' svetimu obhajilu grejo. Nobena stvar vaših otrok pogubljenja ovarvala ne bo, ako ne moč teh presvetih Zakramentov. — Vi gosgodarji ino gospodinje za svoje hlapce ino dekle skerbite, naj večkrat v' leti te svete Zakramente vredno prejmejo. Družina, ki se greha varje, bo škode varvala tud vas. — Vi prijateli no prijatlice, ki se v' resnici ljubite, svojo pravo ljubezen skažite v' tem, de eden drugiga po stezi pokore podpirate, ino si v' nebesa pomagata. „Ima vedeti, uči sv. Jakob, de kdor grešnika verne od njegove krive poti, reši nja dušo smerti, ino pokrije veliko število grehov.“ Jak. 5, 20.

Ena sama duša pred Bogam več veljá, kakor ves svet; in kolikor duš poglobljenja rešiš, toljko več žlahnih kamnov bo imela tvoja krona v' nebesih. Ne bojte se svariti grešnikov, ne porajajte na njih besedvanje; vi imate apostolsko delo, ino med angelami bo v' nebesah vašo plačilo.

Kdor hoče pravo pokoro storiti, more pet stopinj dopolniti, brez katerih prave pokore ni.

Perva stopinja je prava spoznava svojih slabost, grehov ino hudobij. Potreba je sprašati čisto svojo vest, tudi poslušati modro druge ljudi, kako nas sodjo. Kdor svoje slabosti le po verhi spozná, se njih le na pol obtoži, je slabimu kmetu podoben, ki na svojim polji ternje poseka, korenine pa v' zemli pusti. Hitro se mu bo zopet ozelenilo.

Tudi grešnik se prav spokoril ne bo, ki svojih grehov v' korenini ne spozná, ino se njih prav ne spové.

Druga stopinja je serčna žalost alj grevenga, de svoje grehe, razžalenje božje objokaš, ino dušo čisto omiješ. Mile solze spokorjeniga grešnika, ki iz serca izvirajo,

našo dušo grehov opirajo, de dopade zopet svojem Bogu. Vroče solze, ki se po lici grešnika vdirajo, so drage jagode, ki jih angelci pobirajo, ino polagajo na vago božje pravice; svetle kaplice juterne rose so, v' katerih se sonce božje milosti vtrinja, ino obeta spokorjenimu lep dan noviga življenja. „Kakor je Peter milo jokal, pravi sv. Avguštin, ino je z' solzami svojo pregreho omil, tako omij tudi ti svoje pregrehe z' solzami.“ Oh kaj ste toljko suhe naše pregrešne oči, de je per nas grehov toljko, pokore solz pa tako malo!

Tretja stopinja prave pokore je terden sklep, zapustiti vse pregrešne priložnosti, se odpovedati zapeljivim tovaršijam, in opustiti vse, kar nas h' grehu napeljuje, naj bi nam bilo tako drago, ko desno oko, tako potrebno, ko desna roka. Kaj pomaga prešestniku alj nečistnici k' spovedi jiti, ako zapelivi peršoni slova ne da? Kako se bode pjanc alj zapravlivec poboljšal, če hitro po spovedi v' kerčmo gre? Podoben je, po besedah Kristusovih, oraču, ki z enoj roko za drevo (oralo) derži, pa nazaj gleda; on ne pojde v' nebeško kraljestvo.“ Luk. 9, 62,

Šterta stopinja prave pokore je čista spoved, de si grešnik dobriga spovednika pojiše, ino prav spové. Veliko grešnikov se le obresti svojih grehov obtoži, zalage pa zamolči; velike rane zakrivajo, ino se dušniga zdravja bojijo; kako bi se jim pomagalo? Še več jih je, ki si lehke spovednike jišejo, kateri so podobni periljam, ki perilo namočijo, pa ga ne ôžmejo, in ne pomislijo, de spovednik, katiri po pravici ne sodijo, ino po nevrednim odvežejo, grešnika na svojih ramah v' pogubljenje nesó. O slepota, de nje ni več! Ako tvojo truplo zbolí, si narbolj modriga zdravnika pojišeš, ino mu vse na tenko poveš; alj ni tvoja duša več vredna, kakor telo? Spomni se, de, kedar pred spovednikom klečiš, na sodbi bôžji stojiš. Vsevedejoči Bog se goljfati ne da.

Peta ino posledna stopinja prave pokore je poboljšanje ino poravnanje poprejniga življenja. Odrajtaj ptuje blago, odvzemi pohujšanje, ki si ga dal, poverni škodo, ki si njo storil. Dokler se to ne zgodi, prave pokore ni. Ne bodi te sram, pošteno živeti, ino služiti lepo Bogu, ker te ni bilo sram, Boga žaliti ino pohujšati svet. Ne porajtaj hudobnih ljudi, ki se ti zavolj pokore smejijo, te

zaničujejo ino preganjejo; angele božje prijatele imaš, ki se te veselijo. Stanoviten bodi v' pokori do konca svojga življenja; kdor do konca stanoviten ostane, bo izveličan. Mat. 10. 22. Veselo na posledno uro z' vetim Petram od Alkantare porečeš: »O srečna pokora, ki je meni zaslužila toljko plačila v' nebesah!«

Poglejte ino nezamudite pet stopinj prave pokore storiti vi vsi, ki ste grešniki; ona je druga ino posledna pot za vas v' svete nebesa. Nebeško kralstvo silo terpi, ino le oni, ki si veliko prizadenejo, ga bodo dosegli; alj naj veljá kar rado nebesa morjo naše biti, tudi po poti ojstre pokore.

Dokončanje.

Ljube duše! pogledjte, kako lepo ino veselo je tukaj — kako lepo ino veselo bo še le tamkaj v' nebesih! Naj veljá kar rado, nebesa morjo naše biti, ako ne po poti nedolžnosti, saj po poti pokore. Imamo v' nebesih Jezusa svojiga ljubezniviga pastirja, ki nas jiše ino k' sebi želi; — imamo Marijo, preblašeno mater, ki za nas prosi, ino se izveličanja našiga veseli; — imamo svetiga Favstina, marternika, svojga posebniga prijatela, ki nam pot kaže, pot poterpljenja ino stanovitnosti, ter nam pomaga, premagati svet ino nja hudobije; — imamo svetnikov ino svetnic, prijatelov ino prijatele v' nebesih, ki nam podajajo roke svoje priprošne, ino nas želijo v' svoje veselo društvo. Vse je perpravleno, posebno sedaj te prijetne dni našiga izveličanja; bodimo perpravleni tud' mi za nebesa. — Naj velja kar rado, nebesa morjo naše biti. Amen.

X.

Vesela povest

od svetiga Jansha bratovfhine.

(Poslovenjena.)

V' jefen leta 1844 sim sopet v' svoje domazhe kraje frezhno došel, k' svojim ljubim rojakam, Shlesam ino Poljam. *) Dolga pot je bila, prej ko sim med viſoke domazhe gore stopil, med viſoke planine, koſhate Karpáte. Veselo sim

*) Tako piše popotnik iz tistih krajev.

prehodil mnogo selenih dolov, kar pridem v' domazh kraj — v' lepo Šhlesijo. Bilo je jasno jesensko jutro in pa sveta nedela je bila. Zhedno so se verstili ljudje po stesi v' zerkev, deklizhi zhedno oblezhene po lepi stari shegi v' rudezhnih nogovizah; mladenzhi ravni kak svezhe, v' lepih prunih hlazhah, s' rudezhimi opasivkami; prijasno posdravljajo me, rekózh: „Pohvalen bodi Jesuf!”

Dofhel fim sa njimi v' véf, kde je farna zerkva. Véf je bila velika, to de borna videti, hrami leseni, nifko is shinteljni kriti, oknize zlo male, po navadi nafhih vefi. Ogledal fim se po kerzhmi, ino jo hitro sposnal, zhe ravno snamnja videl nifim, ino stopil v' navadno pivnizo, ki je slo prostorna — pa zhudo! zlo prasna bila. Ker fim vedil, de drujga ni dobiti, fim si rekel shganja dati, ter se na klop sa steno vsedel. „Pa le nar boljshiga, ko ga imate, dajte mi!” — fim likebu djali. „Taki, moj gospone!” mi gospodar poterdi, ter v' temnim koti omarzo odpre, po kélizhek (malo kupico) feshe, ter ga is prafhne slafhe natozhi. Kélizhek poln pred me postavi; alj na! muha she dolgo mertva po shganji plava.

„Kaj mi pa muhe natakjete!” fim vef nevoljn rekel. — „Oj neték! ne samerite mi gospód” — mi odgovori; ino nekoljko fram ga je bilo. „She vezh mesenzov per naf nobeden sa shganje ne rezhe; in lahko je muha v' kelizheku konez vsela; in miflil fim frotá, de je zhedno omít.” — „Kaj pravite, de ljudje ne pijejo vezh shganja? pobaram zhudama. „Ref, ref de ne — mi sazhne praviti; le prasno pivnizo poglejte! Pred neko pol letam je per naf druga bila. She pred mafhoj fim dofti pivzov imel; po opravili pa, ko so godzi sagodli, jih je vse shivo bilo. Dro, gospod, o poldne so she vfi, stari kakor mladi bres vse fkerbi dobre volje bili, pili ino rajali do ponedeljka jutra. Sdaj je vfa druga. Nikdo po kerzhmi ne pobara; moja hifha je tiha puhava; plazhati fhtant pa le moram, in pa she prav drago; sam ne vem, kaj bo!”

„Kako, ali tudi v' vezherko pivzov ni?” fim dalej prafhal. „Ni jih ne, gospod, ne. Kar so fajmoshter sazheli ljudem pridgvati, kakor bi shganopija bila velika hudobija, ki jo Bog fovrashí ino s' velikim nadlogami kashtiga, se je vse preobernilo, ino ljudjé so vfi drugi ljudje. S' kraja so se takim pridgam posmehvali, ter so djali, de bi radi tiftiga posnali, ki bi njim shganjizo prepovedal, ino stari vefhani so po svojim go-

vorili: „Nafha vodka, to je dobri trunek i pa na frazunek.“ Fajmoshter pa le niso henjali kmetam osnanvati, kako pregrešno je jih djanje, in vsaka nefrezha, ki jih frezha, vsaka nadloga, ki jih stiska, samo od shganja pride. She po drugi pridgi so se jeli opominjati ino glave obeshati, rekózh: „Gospód fajmoshter le vender prav imajo.“ In pa ravno tisti so tako govorili, ko so popréj nar raji per meni pili. Ni bilo nedele, de bi ne bili fajmoshter prav shivo ljudém saterdili, kako vezhi dobrote ino hafna ni, sa zelo familjo, pa tudi Bogu bolj dopadliviga daru ni, kakor zhe kdo shganje opustí. Ino le vezh ino vezh se jih je sdrushilo, Bogu sveto saobljubo storilo, shganja ne piti vezh, pa tudi svojim ljudém ne dovoliti; ino odvaditi sosede, prijatele ino snanze, koljkor komur mogozhe.“

„Od te dobe je moja kerzhma prasna. Tud ola alj pira, ki mi ga moj gospod na litush da, nobeden vezh ne pije. Popréj sim ob nedelah, kakor donef, po 82 garnjez (po nafhim she nad 4 vedre) shganja potozhil; sdaj bi lahko kerzhmo saperl, naj bi kak vosník alj pa popotni zhlovek, kakor vi, se ne oglasil, ino kak kosarz ne popíl. Pretezheno nedelo ga nisim pólizh predál.“

Ko sva se tak pogovorila, sim kerzhmo sapustil, ino dalej posvedóvat grem, ali bi temu taka bila, kakor sim slishal; ino v' refnizi! Vse se je tako premenilo, kar me ni v' tajistim kraji bilo, de sim se zhudil; ino pa prav na dobro smenilo se je. Shganje ino vfa njegova hudoba je po desheli gospodinla, ko sim is tistiga kraja shel: Vodka — vodka! je bila vsaka druga beseda vse povsod. Kmet, naj bo hlapez alj gospodar, bres vse shole ves shvina, ni flajshi dobre volje posnal, kakor shganja. Vef v' dolgéh ino v' fromashtvi ni drujga veselja imel, kakor vpjaniti se, ino posabiti svoje reve, ino je bres vse mere pil. Prilike so povsod bile, ino Shidovi, kak ti pivke, so po vsih selah shganje prodajali, ino ljudem ponujali tudi na úp, ako ni dnarjev bilo, de so se kmetje per njih sadolshili; ino jih Judje tak v' svojo oblast dobili. Je kmet she toljko na úp sapíl, de ni na pervo terjanje Shidova plazhati imel, hitro ga je Shidov nagnál, ino ga s' toshbo toljko v'trafnil, de je fromák ker dnarja gleshtal ni, prodati blaga tudi ni mogel, persilen bil, Shidovu ponuditi. Shidov se je pa tako dolgo branil kupiti, dokler ni kmet mu robo dal po zeni, ki se je Shidovu sdela. Ako ni kmet per volji bil, si je vedil Shidov s' svojmi

penesi hitro pravizo narediti, ino kmeta perfiliti — de je saftavil, kar se je dalo hrama odtergati. — Po leti je zlo saftavil koshuh, ki ga po simi refhit imel ni sazhem — Tak je kmet huj ino huj oboshal, ino je svojo shetvo Judu poprej predál, ko je polje posjal, na katirim bi rastla. Zelo leto je pa bilo doma došti kaj potreba sa otroke in drushino, pa sa shganjè tudi. Tudi to mu da Shidov na up; alj ker mu nima kmet kaj prodati — nima vezh saftaviti, mu pa delati mora. Po takim je kmet Judu truplo ino dušho tak rekozh prodál, in tak je bil Shidov v' vèfi hujfhi gospod, kakor gospod shlahni v' gradu, in pa sa toljko hujfhi, sa kolkor je obogatel. Tako so kmetjé oboshali — Judje pa obogateli ino po Poljfski fhegi Shidovke zekine po glavi napeljane nofile, de se je vse obehfhalo, ino se oglavniza vidila ni.

Kako so se pa shganja tako hudo prijeli? — Vse po malim in pa nevedama. V' tistih krajih je gospôda vboshna; pa bogato le rada shiví. Ako dnarjev ni, mora Shidov pomagati, ino zlo delavze sa shlahtnika plazhuje. Le poslušajte, kako se godi! Vbogi kmet je fhel v' visoko planino, sa shlahtnika derva sekati. Sekal je tri dni, neflane podsemlíze jedel, ino v' nedelo vjuto s' shupanam pred gosпода pride, naj bi mu plazhali. Shlahtnik se sareshí, ino pravi, de nima dnarjev, ino mu na Juda napisek da, 30 kr. plazhati. Vboshez gre k' Judu po majhino plazhilo; pa Shidov se brani, ino kmeta k' fhlahtniku nasaj fili. Kmet pa le prosi ino se k' gospodu nasaj boji. Zelo uro se Jud obotavlja ino kmetizha pripravi, de mu napisek le sa 20 kr. pusti. Jud gre v' omarzo jískat, ino kmetu le 8 kr. prinese, ter pravi, de ne gleshta vezh; ako pa 12 kr. sapiti hozhe, mu rad shganja da. Vbogi kmet nima sa svoje teshavno delo drugga, ko slafhko nefrezhne shganjize; ino ker si s' ofmimi krajzarji kaj pomagati ne vé, fhe tiste sapije. Tako se frote shganja privadijo.

Shganje piti vuzhijo tudi litushi in semenji. Vfaka vef ima litushev pol vezh ko jih potreba; shganje dober kup, ol alj pir ino vino predrago. Vfaka vef, fhe tako borna ima po 12 fomenjev na leto. Vfsak semenj je po navadi nar vezhi zerkvanje. Vse fofeske is vfih blishnih ino dalnih krajov grejo na semenj, zhe ravno nimajo kaj prodati ne kupiti, ampak sa male dnarje vpijaniti se. Tud kosa se ne preda, tud jagnizhe ne kupi, de bi si kupez in prodavez ne napijala. V' vfsakim

litushi gofle zvilijo, ino meh (dudelsak) bôli, ter femarje vabi na dobro voljo. Teshko se Poljzu sdi memo kerzhme jiti. Tako ves shidane volje kmet s' svojo shenko do terdiga mraka v' kerzhmi sedí, se po vezhni luzhi domu pelja, pa konj po stari navadi per vsakim litushi postoji; in zhudno se konju sdi, ako ga gospodar s' bizham memo kerzhme poshene.

Kakor pa stari snajo, v' to se mladi tud podajo, ino otrozi navuzhijo od svojih staršev. Ne le môshki so bili shganopivzi, tud shenske so jim terdno pomagale. Vsako nedelo in sapovedan prasník sta mosh in shena v' lepi saštopnosti v' kerzhmo na shganje shla. Otrok doma pušiti famih varno ni; sato tudi s' njimi grejo, vidijo pjanze, pa tudi sami poskushajo, kako dobra je vôdka, ter jih ozhe ino mati, strizhek ino tetka, kumej ino kumejza piti filijo rekozh: „Napij si, napij si, de hozhefh mozhen biti.“ Vsak den lahko vidish, kako mati svojmu dojénzu persi vsame, ino kelizhek vodke v' vušize vlije, naj se ravno dete brani.

Tako so se vbogi ljudje poshvinili, vôdka (shganjiza) je bila njihov bog. Kar je kdo hotel imeti, sa vse je moral vodke obljubiti. Vodko je obezhal popotnik, zhe je shelel hitrej naprej priti; vodko je dajal gospodar svojim delavzam, ki je hotel delo sgotoviti. S' vodko se je plazhalo vsako dobro delo; sa vodko si je lahko ferze kupil, kdor le rad.

Ob svetih nedelah ino prasníkah, ki se po drugih deshelah tako poboshno obhajajo, so na Poljskim ljudje nar huj divjali. She pred boshjo flushbo so v' kerzhmo shli, ino is zerkve spet na ravnost v' kerzhmo. Ino ker so jeli godzi zviliti, ni bilo nepokoja konza ne kraja. Štrahno je bilo gledati pjane babe per napol divjih moshih, ki so se tergali ino topli, ino she le posno v' nozh veliko njih vsi kervavi kerzhmo sapušili. Kar jih pa moglo ni, so v' enim koti ko derva leshali, kakor bi mertvi bili, do beliga dne. Veliko jih je berafhko palizo dobilo, veliko od shganopije oflepelo, koljko polamanih od prevelikiga tepenja, krulovih vse shive dni. Veliko jih je po simi pjanih na stesi smersnilo, veliko jih je sgorelo, ker se je shganje v' njih vshgalo, ino njim storilo ravno tako gerdo kakor grosovitno smert.

Pred nekimi letami je neki kmet bliso mesta (Téshen) na Shlesarskim sinka dobil. Babiza ino kumeji se k' fari pe-

ljajo, deteta kerstit. Po svetim kersti so v' kerzhmo fhli, pili dobre volje na sdravje novorojeniga deteta do terde nozhi. Po nozhi se domu peljajo; pa babiza je bila tako pjana, de je dete is vosá sgrabila, ter se savedela ni. Bilo bi fhe lahko, ako boshja volja, dete najti. Kedar pa ogledajo, de otroka ni, se v' pjanosti nobeno spomniti ne vé, ali so dete v' kerzhmi pustili, alj gredé sgrabili. Hitro se nasaj peljajo ino v' kerzhmi jifhejo; pa sabstojn. Povernejo se k' domu, ter najdejo vbogo dete povosheno, od kolef njihoviga vosa kervavo rastergano — ino takiga vbogi materi pernefó! —

Takih shaloftnih prigodkov bi ze le bukve napisal; pa to fim samo sato popisal, de me saftopite, sakaj fim se toljko zhudil kerzhmarju, ki mi je pravil, de shganja ljudjé ne pijejo vezh; de pa tudi fposnate, koljko drushba velja, ki v' Poljskim ino Shlesarskim ljudi shganja odvaja.

She tifti dan fim se preprizhal, koljka frezha je ta drushba sa deshelo. Pred flushbo boshjo nifo v' kerzhmi fedeli, ampak na vesi, krog ftudenza ftali; ino ki so bili shejni, fi vodo sajemali. Drugi so po kerzhmi gledali; pa vidilo se njim je, kako malo njim je sa kerzhmo mar, kakor bi nje fhe ne bili poprej nikolj objifkali. Povfodi fim flifhal pametne pogovore; pjanza, ki so jih bile poprej vse zefte polne, ni bilo fluha ne duha vezh. Sdelo se mi je, kakor bi v' drugim kraju bil. Mnogo kmetov, s' katerim fim govoril, je od fhkodlivofti fstrupniga shganja mi tak na tenko pravilo, kakor bi bili dohtarji. Eden mi je s' veselim ferzam pripovedval, kako so v' fofefhki, ker so vfi terdno obljudo ftorili, ne okufiti shganja vezh, poln fod vodke od Juda kupili, ino v' nozh s' velikim veseljam svunaj vesi peljali, ino tam sashgali, de je sgorelo. Tudi v' njegovi fofefki so se vfi shganju odpovedali, rasen nekoljko saftaranih pjanzov; pa tudi te savupajo fkoraj dobiti. „Enimu — je djal — bo v' kratkim shena povila; pa fmo fi vfi v' roke segli, ne jiti sa botra, ako shganja ne opufti. Naj le gleda, kedar bo fvatov alj pa pogrebnikov treba, kje njih bo dobil.”

Zhudil fim se, vse to videti ino flifhati, kako modro ino pametno so ljudje od te poboshne drushbe govorili, ino pa kaj vse ftorili, svojo obljudo dopolniti. Vidi se ozhitno, kaj sveta véra premore, ino pa kaj vse duhovski paftrji pri svojim ljudftvi samorejo, ako fi le v' refnizi prisadevajo, posebno pa per Slovenzih.

Stari pjanz se preoberne — pravijo — kedar se v' jamo sverne; — ino vender poglejte, kaj se vse sgodi: — zeze vesi, zeze okoljze shganje popustijo, per katirim so ljudje tako rekozh israftli ino se postarali. Kdo da fromaku mozh, de vse svoje shive dni kaplize shganja ne okusi — tudi na smertni posteli ne, vse she tak hude skufhnjave premaga, ino ozhe posledno uro svoje otroke vkrog postele poklizhe, jih profi in saroti, faj vse shive dni shganja ne piti; ino tak vmerje sam svoj mogozhen premagavez? — To vse le sveta vera premore.

Nekoljko zhafa po tem sim bil v' neki veliki fari pri opravili. Imeniten slovenski besednik so pridgo naredili, lepo ko boshji dar, prav tako, de je poslufhavze dobro sadela. „Strafno — so djali — Bog greh zherti, kateri nar drashji dar boshji per zhloveku, svetlo luzh pameti tak dolgo topi, de njo zlo vgafne, ino zhloveka — po boshji podobi vstvarjeniga — pod shvino vershe. — Kako strafhne so pa tudi shibe, katire shganopivzi ino pivke sami sebi spletajo, pa tudi kervavo obzhutijo. S shulami saflushen dnar, ki so ga tak kervavo potrebni, bresdufhnim ljudem sa vrashjo pijo snosijo, sebi premoshenje jemlejo, ino jim dajo, de si snjim lepe hifhe sidajo, dokler so per shganjopivzah strehe rastergane. Dokler she kaj gleshtate, vas lepo posdravljajo, kedar oboshate, vas nobeden kerzhmar ne pogleda. Dokler imate kaj v' moshni, vas sa miso posadajo, je moshna prasna, vam sa vrata kashejo. — Poglejte sgubo! — Tudi sdravje vam shganje jemle; shganopivze smert narprej pobera; sdravila se njih ne primejo vezh. Pojdite s' meno — so djali — pogledat velikih ritaftih kotlov, v' katerih se she selen volk saraftil, bote videli, kako smertna pija tiho po njih tezhe vam sa strup. Ostanke dajejo volam, de jih mesarjam obredijo; shganje dajajo vam, de vas sa pekel dosorijo. Pjanzi ino pjanke ne bojo nebeshkiga kralestva dosegli, uzhi sv. Pavl, in tudi drugazhi biti ne more.“

„Kako shalofno je videti po vafih revnih bajtah, kako sjutraj sa kosilo, kakor o poldne sa jushno skledo smefniga kruha nareshete, s shganjam nalijete, ino mali, kakor veliki, starishti kakor otrozi s shlizami pjan mozchnik sajemate, dokler vfi omotjeni se vezhkrat sami nesavefte, ino tak napol pobiti k svojmu teshavnimu delu feshete! — Kaj — tudi matere svoje otroke, ki so jih she le odstavile, s to ostrupjeno zhorbo tru-

fhijo (pitajo ali kermijo) ino ftrafhniga konza ne vidijo, h katerimu fvoje laftne dojenze peljajo. — O preljubi vi ftarifhi, matere ino ozhetje! Bog je vam otroke dal, jim sa sdravje na dufhi ino trupli fkerbeti, jih ne sa pekel, temuzh sa nebefa rediti. Tako shivlenje shganopivzov pa ni vōska ſtesa k nebefam, ampak fhiroka zeftha v pekel. — Sarotīm vaf per drago odkuplenih dufhah vafhiah otrók, ki jih bode Bog terjal is vafhiah rok, povernite ſe is fhiroke zefte pogublenja. Sarotīm, vaf vi ftarzheki (ſferezi) ino babele per vafhiah nevmorjiozhiah dufhah, ki jih bote ſkoraj ſtvarniku odrajtati morli, ne dajajte mladini viſhej pohujſhanja; preoburnite ſe h Gofpodu, dokler ſhe vtegnete; doneſ je ſhe zhaſ, jutre bi bilo prepoſno. ſaj ſdaj na grobu ſazhnite poboljſhanje, dajte mlajſhim lep iſgled, ino popravit ſtrafhno pohujſhanje, ki ſte ga doſdaj ſkus ſvojo pjanofť dajali!”

„Bog pa, vſmilen, dobrotliv ino vſegamogozhen, ki ſe vboshzhekov vſmilifh, ino jim pomagafh, — ti, ki vſako dobro delo ſazhneſh ino dokonzháfh: ogledaj ſe milo na naſ vboge ſirote! Pomagaj vſtati is groba nefrezhne pjanofťi; daj ſtanovitnoſť vſim, ki bojo ſveto oblubo ſtorili, shganje opuſtiti ino ſi potem nebefhko kraleſtvo oſvojiti. ſaj v tebi, o Bog, vſe premoremo, ki nam mozh dajaſh!”

ſveta groſa me je obhajala, ſliſhati vſe te gorezhe befede. Pa ne le mene, tudi moſhe ino ſhene ſo ſolſe polivale, ki ſo ſi refnize te pride bolj poſkuſili, kakor jaſ. Bilo mi je, kakor bi bil pred veliko ſto letami gorezhiga pridgarja ſliſhel — vojſko ſa ſvet krifh oſnanvati. Kakor ſo ſvoje dni trume ljudi vſe ſapuſtivſhi — krifh objeli, ino ſe podali ſ' krifham iſvelizhanja ſvojiga jiſkat, tako ſo po ſveti maſhi ſtiſkama hiteli pred altar, Bogu vſevedjiozhimu na vef glaſ ozhitno ſaoblubo ſtoriti, ſvojo hudo navado opuſtit', ſami ſebe tak rekozh krifhati, ino shganja, ki ſo ga doſdaj nar raj imeli, ne vezh piti.

V' prizho maſhnika ino nekoljko bratov ſe ta obluba ſ' tem befedami ſtori: „V imeni Boga Ozheta ino ſina ino ſvetiga Duha. — Jaſ I. I. ſe ſaoblubim proſtovoljno ino dobropremiſhleno Bogu vſigamogozhnimu, preblaſheni Divizi Mariji, ſvojimu ſvetimu angelu varhu, vſim ſvetnikom, ino krog ſtojezhim prizham, ſe ſ' pomozhjo gnade boſhje vſake shganjize, poſebno pa shganja, bodi ſi kakor rado, zhifto varvati,

pa tudi v' drugih pijazhah se merno ino tresno sadershati. Satoraj profim preblasheno Devizo Marije, svojga svetiga angela varha, vse svetnike boshje, ino vse prizhejozhe: profite Boga sa me, de to svojo proftovoljno ino dobro premishleno saobljubo tresnosti svešto ino terdno deršim ino tajiste nikolj ne prelomim; kar mi naj Bog pomaga! Amen.

Sapifali so se v' posebne bukve — v' bukve zhafti — ino vsakimu se je snaminje storjene saobljube podalo. Koljko hvale vredni so duhovski pastirji, ki so to bratarno sazheli ino tak lepo postavili! Vezhi dobrote so svojimu ljudstvu storili, kakor bi jim bili she tak verle hrame posidali. Le kjer pjanost beshi — tam prava frezha prebiva. Kar se je ljudem poprej nemogozhe sdelo, se je s' boshjo pomozhjo sgodilo.

Sovrashili so to lepo bratarno plementafhi, ki so shganje shgali, ino se sa svoj dobizhek bali. Kmetje svojo gosfodo shposhtovavfhi, so se ji bali sameriti, ako bi shganja ne pili vezh. Vezhe samere se je bilo bati she duhovshini, kaj takiga sazheti ino uzhiti. Pa nobene samere ne obrajta, kdor se Boga bolj boji, kakor ljudi. — Sovrashniki she hujfhi so bili Shidovi alj Judjé, ki so s' shganjam vboge kmete v' svoji oblafsti deršhali, ki so per njih vezhidel she prej shetvo sapili, kakor posheli. Braterna svetiga Jansha je kmetovske ljudi Judovske fushnosti refhila. Slifhati je torej po vsih potih ino ftesah Jude, kako se shvarajo zhres te nove shege, ter le staro navado hvalijo, ino ne vejo, kako bi jo fpet poravnali. Shidovi terjajo dolshnike bres vfiga vsmilenja, ako nozhejo vifhej shganja piti — ol alj pir tozhijo, pa po taki zeni, de ga vbogi kmetje plazhati ne morejo. Ako to ne pomaga, sazhno lagati, ter prav debelo strafhijo, v' kako nefrezho jih hozhe ta obljuba perpraviti, kako bojo vezho dazjo potem imeli, hujfhi tlako (gospodzhino) dobili, ino vezh takih kvant. Tako Shidovi po mefenz dni, po zele kvatre zele fofefke motijo v' lepo bratarno ftopiti, de le dalej kerv njih premoshenja pijejo. Tako se so-pet v' teh krajih Judovstvo s' Kerfhanftvam vojfkujé; pa kakor nekda j she tudi sdaj kerfhanfska vera flavno premaga. — Sovrash so tej bratovshini tudi meftlani, ki shganje delajo, alj pa predajajo, ino se sa svoj dobizhek vlezhejo.

Premagali so ferzhni duhovski pastirji vse she take in toljke sovrashnike, ino sa toljko vezhi je flava njih lepe du-

hovske premage. Hvale vredno je pa tudi lepo fhtevilo shlahtnikov, ki niso na svojo sgubo porajali, ino vezh sa frezho ljudi, kakor sa svoj zhasen dobizhek fkerbijo, ino svojim podloshnim lep isgled dajo. Bog jim daj frezho ino sdravje, ki k' tej slavni drushbi pomorejo! Po kerzhmah, kjer so poprej trufhali, vriskali, vpili ino se derli, pjanzi valjali, s' rokami plufkali ino spakvali se, je sdaj vse tiho, pametno ino poshteno. Le medizo, pa ol fhe pijejo, kjer vina ni; to de le po kershanfki meri. Kdor si nima sa kaj medize alj ola kupiti, raj sdravo vodo pije, kakor bi sa neke krajzarje v' shganji pamet sapil, ino svojo obljudo prelomil. Neki kerzhmar bliso mesta Tropave, ki je poprej samo o binkofhtih po tavshent goljdinarjev is samiga shganja fskupil (refhil), je preteklo leto le sa neke grofhe vödke (tako Poljzi shganje imenujejo) predal. Voljno je svoj litush opustil, ino si jel drugazhi pomagati.

Kakor po Shlesiji, se tudi po Marfkim braterna svetiga Jansha fhira. Ni fkoraj nedele ne prasnika, pa tudi fare ne de bi lepo fhtevilo vérnih farmanov v' to braterno ne stopilo V' mesti Radifh so vsi prebivavzi to obljudo fstorili, ino to lepo braterno s' sahvaljno pefmjo fsklenili. — Ko se je ta bratovfhina po Poljskim rasglafila, so se hitro tudi Poljzi sapifati dali. Tarnovfki fhkof so svojim duhovnikom to dobro rezh priporozhili; ino v' nekih mefzih je bilo v' vfaki fari vezh ko poloviza farmanov ino farmanz v' bratovfhini. S' zelim ferzam se vbogi ljudje tej braterni isrozhujejo — v' savupanji na brambo Marije boshje matere, se refhit nefrezhne shganopije, svoje nar vezhi nefrezhe. Sa posebno zhast imajo, med bratami ino feftrami svetiga Jansha shiveti. V' Mogilani, nekim tergi bliso Krakove, je 6000 prebivavzov (vse, rasen eniga) saobljudo fstorilo, shganja ne dalej piti. Poslednizh je bilo tudi tega fram, ino dal se je med svoje fofede v' bratovfhino vseti. — Is Marfkiga se je braterna svetiga Jansha tudi she po Vogarfkim rasfhirala. Po tifuzh bratov ino fester svojo fstorjeno obljudo dershi, ter nobeniga shganja ne okusi. Tako je sazelo ljubo sonze tresnosti Slovenzam po takih krajih fjsati, po katerih je veliko let shaloftna tema pjanofsti leshala. Ljubo sdravje ino frezha bota pri ljudeh prebivala, katiro njim je dosdaj nefrezhno shganje poshiralo.

Bog je pravilnik.

Od pisem (Ljubeznj)

C.

Rasgled

sa stare ino mlade ljudi,

v' opomin ino posvarjenje.

Rešljed

Poglejte ino povsdiignite svoje glave!

Luk. 21, 28.

Opomimo ino povsdiignite

I.

Bog je pravizhen.

(Is pisem svetiga Jefrema.)

„Shivel fim mlad ino sdrav, bres vfiga strahu — tako sv. Jefrem perpoveduje. Starifhi me zhres polje poshlejo. V' lëfi najdem mlado brejo kravo, edino premoshenje nekiga vboshzheka. S' kamenjam fim njo naganjal tako dolgo, de je padla ino poginila. Sbëshal fim, kravo pustil, ino sverina njo je rastergala. Vbogi mosh me frezha, ino po kravi bara; jas pa fim prav po hudobzhevo njega smérjal, ino mu jesik kasal.

Preteklo je mesenz dni, ino sopet me starifhi v' tifti kraj poshlejo. Smrazhilo se mi je v' fredi dobrave, ino pastirji, ki so tam zhede pasli, me nagovorijo, de pri njih prenozhim. Ravno tisto nozh lopi divja sverina nad zhedo, nje nekaj raspodí, nekaj rasterga ino odnese. Na to pa mene obdolshijo kakor bi bil jas tatam pomagál, zhedo obropati. Isgovarjal fim se, pa ni kaj pomagalo. Sveshejo me, k' sodniku peljajo, satozhijo; ino bres vfiga vsmilenja so me v' voso (jezho) djali.

Preteklo je shtirred dni, ino v' tim zhasi imel fim to le prikasen. Sali mladenzh v' spanji k' meni pristopi. Grosa me je pred njim bila; on pa ves perjasen mene poprafha: „Jefrem! sakaj pa ti tukaj (temo) sedish?“ — Jokaje mu svojo nefrezho pravim, ino terdim, de fim nedolshen. Smejé mi on odgovorí: „Vem, de si v' tem nedolshen, zhesar te dolshijo; vem pa tudi, kako si se letunoj nad brejo kravo ino njunim lastnikam pregreshil. Le sposnaj is tega, o Jefrem, de je Bog pravizhen, ino refnizhna njegova sodba. Tvoja dva tovarsha v' jezhi sta ravno tak nedolshna v' tém, zhesar njih toshijo; pa le poprafhaj nju, jeli nista velikih hudobij kriva?“ — Sginil je mladenzh. V' jutro, ko se isdení, unadva pobaram, sakaj bi bila vjeta? — „Mene dolshijo, je prvi djal — de fim zhloveka vmoril; pa vse po krivizi.“ — Drugi velí: „Mene pa hozhejo sa preshestnika obfodit'; pa Bog vé sa to, de fim nedolshen.“ — „Lehko, de sta nedolshna, — fim djal; ali se pa vesta kakiga

drugiga greha spomniti?“ — „Dro je taka, — se prvi oglasi, ki je bil morije toshen. — She ni dolgo, kar sim prek bervi zhres globoko vodo shel. Dva moshaka sa menoj prideta, ino se tak hudo skregata, de je eden drusiga v' vodo prekuznil ino vtekel. Srotej je is vode roko pomolil, ino sa boshjo voljo profil, naj bi mu pomagal; alj puštil sim ga, de je vtonil. Vidim ref, de morem sa to svoje nevsmlenje terpeti.“

Drugi jetnik pravi: „Pred dvema letama so neki starishi pomerli, ino sapuštili dva sina ino eno hzher. Brata sta jiskala sestro ob premoshenje spraviti. Sestro toshita, de je skrivaj omoshena. Sestra prifeshe, de je nedolshna. Brata meni petred (petero) tolarjev ponudita, ino me podkupita, de sim krivo prizhal, kakor bi sestra bila preshefniza. Obfodili so njo, ino ob vse premoshenje so njo spravili. Ino vsiga tega sim jas krivez.“ — Tudi jas sim njima svojo hudobijo povedal.

Drugi dan potem so nas vse tri v' terpivnizo gnali. Na natesavnizo so nju raspeli, ino terpinzhili. Terdila sta stanovitno, de sta v' tem nedolshna, ino ispuštili so nju. Mene so sopet v' jezho peljali, ino bil sim she shtirdefet dni sapert, v' katirim zhasi so druge tri k' meni saperli.

Sopet se mladenzh meni prikashe, ter me saklizhe: „Jefrem! ali si unadva moshaka pobaral, sakaj sta bila saperta?“ — „Vse sta mi povedala, sim djal.“ „Vidish tedaj, kako pravizhne so sodbe boshje? Ali pa posnash te tri nove tovarshe? Dva is med njih sta ravno tista brata, ki sta svojo sestro ob premoshenje pripravila. Tretji pa je ravno tisti, ki se je na bervi skregal, ino tovarsha v' vodo vergel.“ Drugo jutro sim jih isprashoval, ali bi bilo vse tako ref? Vsi trije so mi poterdili, de je taka. Povedal sim jim tudi jas svoje, ino vsi smo molili boshjo pravizo, pa jokaje odrefhenja zhakali. Drugi dan sa tem nas v' terpishe peljajo. Skus strashno terpinzhanje (martranje) so jih persilili, de so obstali, kar so storili, pa tudi, kar ni bilo ref. K' smerti so one tri obfodili; mene po vsmlenju boshjim niso terpinzhili, ino sopet so me pet ino dvajset dni samiga v' jezho saperli.

Angelj se mi tretjobart prikashe, rekozh: „Jeli sposnash sdaj, de je Bog pravizhen?“ — „Vsmili se vender svojga klapza, de me tukaj konez ne bo!“ sim profil. Ojstro me je she posvaril, obljubil, de bom refhen, ino je sginil. Pet dni po tem so me sopet pred nekiga sodnika gnali, ki je moje

ftarifhe posnal. — Lepo fim se isgovoril, de fim nedolshen, ino potem so me ispuštili. Na ravnoft fim se v' pufhavo podal h' ftarimu pufhavniku, ter fim jel pufhavnik biti.«

Kakor svoje dni, se tudi v' nafhlih zhafih ozhitno pokashe, de nikdo po nedolshnim ne terpi.

V' Shlesarfki vojfki je bilo neko jutro pod smertjo vfm bojakam alj foldatam prepovedano, se sglafti, kedar bojo odri-nili. Sholdnirjov eden ljubo juterno fonze vgleda, ino od ve-selja juterno pefem posablivfh sapôje. Sgrabijo ga, ino mahoma obfodijo, de bo obefhen. Duhovniku, ki ga na viflizo fpremljajo, se le zhudno sdi, kako bi zhlovek savolj juterne pefmi na gavge prifhel. Pod kolom, ki je she pripravleno, ga zherftvo ogo-vorijo, rekozh: „Zhlovek, famo eno minuto fhe imafh shiveti, ino ftopil bofh pred vfegavedejozhiga fodnika; daj Bogu zhaf, ino povéj, alj nimafh kake druge krivize na svoji vefi? — „Oj, de bi tak ne!“ obfojen isdihne, ino pové, de je v' tifti vojfki zhloveka vmoril, kar se poprej rasvedelo ni.

Na Nemfhkim se je vojfhak tak zhedno nofil, de fo mu vifhi vse dovolili, ker fo ga radi imeli. Kar ni poprej nikolj ftoril, gre neki nefrezhen dan v' kerzhmo alj ofhterijo, v' ka-teri je veliko njegovih tovarfhev jigralo ino pjanzhvalo, sa kratek zhaf. Njegovih pjanib tovarfhev eden se sazhe s' kerzhmarjam tepfti. Pofhten vojfhak palizo vsume, ter s' njo golo sablo odvrazha, naj bi kerzhmarja tovarfh ne ranil. Pri-meri se, de pjanza s' palizo ravno na fênze sadene, de okolj pade ino v' enih dneih vmerje. Ako fi ravno sdravnik ni prav prefoditi vupal, ali je paliza, alj pjanzhvanje tovarfha vmo-rilo, fo ga vender obfodili, fkus fhibe jiti. Njegov kralj Fri-derik ga da drugim fodnikam obfoditi, ki fo ga zelo ne-dolshniga fposnali. — Kralj nevoljn ga da tretjim fodnikam; ino oni fo mu pervo pravdo prifodili. Rasferden kralj obfodbo podpifhe, de ga imajo skolam tretji.

Kedar na smerten proftor ftopi, poprofi, naj mu dajo pregovoriti, ino praviti je sazhel: „Bog! ti fi pravizhen! Vmerjem fzer, kakor bi bil tega svojga tovarfha vbil; pa vmoril fim le pred dvajftimi letmi eniga svoje blifhne shlahte. Bog mi je odpuftil, vupam, vse moje grehe; pa dopolniti se morjo vse njega shuge kakor obljuje, tudi nad meno. Vfmilil se bo moje dufhe, naj fi bo ravno mojga trupla ftrafhen ko-

nez, ki fim ga saflushil. Rabelj! sdaj stori svoje delo!“ kmalo je bil stren.

Nauk. Ne toshúj, o zhlovek, de nedolshen terpísh; Bog ti poshilja terplenje sa pokoro, ker te sa ljubo imá. Si pa nedolshen, tebi terplenje daja vezhi saflushenje. — Ne sanashaj se pa tudi ti, hudodelz, de bi boshji pravizi odifhel. Naglo te bode boshja roka sadela; pripravi se! —

III.

Krishi in teshave.

Matevsh. „Kako je to, Marka, de si smiraj vesél, naj si bo lepo alj gerdo vreme, dobra alj huda letina; naj te she sadene frezha alj nefrezha, smiraj si tifti, ko si pred dvajsetimi letami bil, kar te posnam. Rad bi tudi jas bil po tvojim; pové mi, pové, kako bi to bilo?“

Marka. „Prav lehka je ta; ino prav po domazhe te bom tega nauznil. Orati faj snafh? — Glej, mi ôrjemo semljo, Bog ôrje pa naf, de bi kaj dobriga sadu obrodili. Pridejo reve ino nadloge nad mene, hitro se spomnem na oralo, s' katerim polje rasôrjem, pa na brano, s' katero brasde raspam, ino sel pokonzham, de se dobro seme v' semli vzímiti more. Pa tudi jas najdem she dosti flabe selí po svojim ferzi.

In kedar me kaka shalost obide, kaka nefrezha objifhe, vidim, de mi Bog ferze pleje ino zhifti, ter fim vesél.“

Matevsh. „Ref je taka; pa vender le zhlovek teshko zhaka boljfhih zhasov, kedar se mu hudo godí.“

Marka. „Tudi meni se dolgozhafno sdí, ako je hudo vréme, predolgo deshuje, v' zhafi zelo trefka ino gromí. Pa tudi is zhernih oblakov pohleven deshek fetvo pomózhi, ino fapo pohladí. Lehko se potolashim, ino otrokam velím, ki se hudiga vremena ne bojijo: Le tiho, tiho deza! deshek odide, spet sonzhize pride; svedrilo se bo, in sjalo lepo. — Ali se sme tvoja njiva fhvarati, Matevsh, kedar njo orjesfh?“

Matevsh. „Kdo te je pa tega vuzhil?“

Marka. „On, ki daja sonzu, de sije pravizhnimu kakor greslniku, in deshiti po polji pravizhniga kakor krivizhniga.“

Matevsh. „Bog ti daj sdravje sa dober nauk, meni pa pravizhno pamet!“

III.

Kdo je vezhi divjak?

Indjan, divjakov eden, ki v' Amerikanfskih dobrovah prebivajo, si je na lovi sajfhel, ino pride Englesu na prag, ki si je v' tistim divjim kraji kmetijo kupil, ter ga prosi sa kozzhek kruha, pa kupizo vode, ker je lazhen ino shejn. Engles mu betva ne pervofhi, ino prav po pefje ga okrega ino sapodí.

Nekoljko mefzov po tem si tudi Engles v' gofsti dobrovi sajde, ino ravno tistimu Indjanu v' bajtizo naletí, ino ga prosi, naj bi mu pravo pot pokasal. „Preposno je; rezhe Indjan; per meni oftani. Jutri o fsviti te na pravo sled popeljám.“ — Lepo prijasno mu poftreshe, divje kure mu fpezhe, ino piti mu da, kar premore. Pogerne mu pofteló s' mehko kosho, de prav fladko fpi. V' jutro sgodaj ga isbudi, ino mu gre poti kasat. Grede Englesa pobara, ali bi se she bila kdaj vidila? Engles fvojga dobrotnika prav na tenko pogleda, ino ravno tiftiga divjaka fposna, ki ga je is pred fvojih vrat lazhniga ino shejniga isbajkal. „Strah ino fram ga je, de dalej ne more. Ker je pa she na pravim poti bil, mu Indjan frezhen pot vofhi, ino se poverne.

Nauk. Ptujzov ino she toljkih fromakov ne sanizhuj; hudo pa s' dobrim, koljker premorefh, povrazhuj. Tako Bog hozhe.

IV.

Vbogajme dati boljshi, ko saigrati.

Brata dva, Shimon ino Lovrenz, vefelje dobrih ftarifhev, fta na semenj fhla. Ozhe vfakimu tolar dajo, naj si fejma kupita, ino pa dobre volje bota, kar je prav.

Po fejmifhi gor in doli gledata, jifkaje, kaj bi kupila. Prideta do zhrevlarja (fhofhtarja) ki je fholjne, zhrevle ino opanke na prodaj imel. Sravno je ftala bleða shena, ino fvojmu finku zhrevle kupovala, de bi v' fholo po simi hodil, pa nima sazhem. Nagloma pride memo neki mefar, ter njo sa jopo sgrabi rekozh: „Ako imafh dnarje sa blago, sakaj pa meni ne plazhafh, kar si dolshna?“ Vbogo sheno rijavza obide, de

jo na tersi térja. „Poterpite faj, je djala, faj fim mefo le sa bolnika vsela; ino fhe ni fhtirnajft dni, kar mi je mosh vmerl, ino mi zhvetero otrók sapuſtil. Nimam kaj jeſti, ne obuſi. Fanteku je fhkorenz potreba; pa ne gleſhtam vezh, ko fheft grofhov. Vsemite jih v' imeni boſhjim.“ Meſar dnarje vsame ino gre; vboga vdova pa joka. Shimon ino Lovrenz poſluſhata. Shimon vdovi pomigne, ji ſvoj tolar ſkrivaj v' roko da, ino ſe oberne. „Si pazh bedak, de ji tolar daſh!“ pravi Lovrenz. „Meni doneſ dnarjev potreba ni,“ odgovori Shimon. „Semenj fim vidil, ino grem na ravno k' domu.“ Shimon veſel na dom pride, ino prav lahko mu je pri ferzi. Lovrenz gre v' kerzhmo pit, ino jigrat ga ſpravijo. Sajigral je tolar. Dnarjev ni imel vezh, in de bi naſaj dobil, ſvojo novo ſuknjo Shidovu (Judu) ſaſtavi, ki je ravno po kerzhmi prodajal. Sakvartal tudi ſvojo ſukno, ino ſe h Ozhetu domu ne upa. Pobrál ſe je is tiſtiga kraja; ni bilo ſluha ne duha od Lovrenza vezh. Shimon je pa frezhno per ſtarifhiv ſhivel, bogabojezh ino priden, vſe ſvoje ſhive dni vbogim vſmilen.

Nauk: Vbogajme dati je boljſhi ko ſajigrati, boljſhi ko ſapíti ino ſapraviti, tudi boljſhi, ko v' ſemljo ſakopati.

Sveti Duh govori: „Blagor mu, ki ſe na vbogiga ino fromaka ſaſtopi; Goſpod bo njega ob hudim dnevi reſhil; Goſpod bo njega ovarval, ino per ſhivlenji ohranil, on ga bo na ſemli frezhniga ſtoril.“ — Kdor vbogim daruje, Bogu poſojuje.

V.

Hudodelnikov ne ſakrivati.

Melito Jovanovizh is Verbovza na Serbſkim je imel ediniga ſina, ki je s' dvema tovarſhama popotnika vmoril, ino v' Moravo vergel. Raſdelili ſo ſe, ino ſin je oſemnajſt pjaſtrov (7 g. 12 kr. po naſhim) ino pa dve piſtoli dobil; pa vſe ſakôpal, ker ſe je ozheta bal.

Ne dolgo po tem eden tovarſhev ſbolí ino vmerje, drugi pa v' Moravi vtóne. Vſe je potihnilo, ino raſen Melitonoviga nikdo na ſemli kaj vedel ni. Zhres pet let dnarje ino piſtoli iſkople, ter miſli, de ſe mu nikogar bati treba ni. Ozhe pa te rezhi per ſinu vgleda, ga napne, ino ſin obſtoji, kar je ſtoril.

Ako ravno ljudje vsega tega vedeli niso, sklene ozhe, kaj je storiti. Sveshe fina, ter ga h' gosposki shene, trepetaje, rekozh: „Nate mojga fina, edino dete moje. Vsi smo deshelfki oblasti ino pa knesu svojimu svestobo prifegli, ne med seboj hudo-delza terpeti. Moj sin je vbijavz; sodite ga po ojsstri pravizi.“ — Knes Milosh pa je pridnimu ozhetu sgubleniga fina nasaj dal.

Nauk. On, ki fkriva, je ravno toljki tat, kakor on, ki krade.

VI.

Kriva prifega.

Na Rusovskim pride v' leti 1843 listognoja v' mestize Korgopolj kmetizh, ki je ribe kupoval, ino kupi od ribizha tistiga mesta ofem pud, to je po nashim 320 ₰ rib, ino jo bres vfiga plazhila na tihim potegne. Ribizh ga posvé, ino sa plazhilo toshi. Kmetizh v' sazhetki dolg tají; ker se mu pa sodnik grosí, obljubi plazhati, ako ribizh pred svetimi podobami prifeshe, naj oflepi, zhe te dnarje po krivizi prejme. Bres premislika ribizh prifego stori. Kmet dnarje odsheteje, potem pa tudi on ravno tak prifeshe pred svetimi podobami, ki so na misi stale, de ta dolg she drugokrat plazha. Potem se na pot podá, kuplenih rib po stranfskih selah prodajat; alj naglo po tem na obéma okama oflepi ino flep dalej ne more. Neki selan na poti revesha najde, naloshi njega ino njegovo blago na svoje sanke, ino ga v' njegov dom sapeljá. Doma je svojim fofedam ino duhovnikom obftál, de je krivo prifegel.

Is mladiga pomnim, kako sim se germade bal, ki je v' gaji bliso Bresja v' Shent-Jurski fari bila v' spomin krive prifege, ki se je, kakor perpovedujejo, v' tistim kraji — lahko je she vezh ko sto let od tiga, — na Slovenfskim sgodila. Pravdali so se sa njivo, katire gosposke bi bila: Rifenske alj pa Verbovske? Malopriden kmet Rifenske gosposke svoje semle v' fhkorenze dene, po tem pa na uno njivo stopi, ino prifeshe, de na Rifenski semli stoji. Slabo mu prihaja, gre is polja v' blishen gaj, se sverne, ino naglo smert stori. Jamo so mu iskopali, ino ravno tam pokopali so ga, na grob pa germado nanofili sa prizho, kaj kriva prifega stori.

VII.

Svete rezhi sa svete ljudi.

Samotna zesta pelja od Marburga na Korofhko; od Selnize bliso Blekovza tikoma nad derezho Dravo pod visokimi gorami vlezhe. Ne frezhafh lahko veliko drugih ljudi, kakor flosarjov, ki po vodi dol peljajo, po suhim pa gor grejo, svoje sekire in pa vervi (fhtrike) na rami.

V' tistih krajih v' fredi smrezhja lepa boshja martra (raspelo) stoji, zhedno is lefa isresana, le famo noga je ravno pod shreblam globoko vsekana. Perpovedajo, de se je pred nekimi letami pjan flosar memo pervlékel, krish v' gledal, kleti sazhél, ino poln hude volje je s' svojo flosersko sekiro v' britko martro vsekál. — Nekoljko strelajov dalezih pride, ino grosovitno ga sazhne vjedati (grifti). Do blishne ofhterije se savlezhe, se svija ko klavzhizh, ino dufho da.

Pred nekimi letami, bilo je okolj leta 1830, so hodili neki fajmoshter is Poharij od svoje gorize, ki jo bliso Marpurga imajo. Drava je mozhno raftla, ino neki lefen krish bliso zeste je sa Dravo tako globoko v' vodi stal, de je voda noge dofegala. Neki ofhaben gospod v' taberni to na smeh vershe, rekozh: „Spodaj sa zestoj pa berazh noge v' Dravo namaka; mu bo pazh Drava sdrava kopel.“ — „Prijeteli, so fajmoshter djali, dobro pomnite, ta nespodobna beseda ne bo gospodu frezhe prinesla.“ — Zhres eno leto se sopet pri tisti ofhteriji frezhajo. Uni gospod nekiga prijatla v' kozhijo spremi, ga poljubi, se sakukne — ino nogo vlomi.

V' nekim kraji sa Dravo je flosar stanoval, imel svojo bajtizo; to de nekoljko je fhe dolshen bil, ino v' lotrijo je stavil, de bi dobil, ino svoje dolge poplazhal. Kedar je mislil v' lotrijo nesti, je boshjo martro na miso postavil, lepo pokleknil, ino prav svesto molil, de bi sadél; ino to se je vezhkrat sgodilo. Pazh posvetna molituv! —

Nekoljko zhafa stavi ino moli; ker pa njegovih fhtevilk alj numer le ní, ga gerda jesa sgrabi, de britko martro popade, ino sa vrata vershe, rekozh: „Po kaj bi molil; faj nizh ne pomagafh!“ — Bog naf varij take misli!

Eno leto po tem ravno on, bil je karmonifh, flos po Dravi pelja, na moft savosi, oftermi, fi pomagati ne ve, ino se vtopi. Vfi njegovi tovarfhi fo po moftnizah frezhno smerti odifhli.

Ne smemo foditi boshje previdnosti; nesapopadlive fo njegove fodbje, njegove pota neisvedne. Pa tudi tajiti ne smemo, de je Bog pravizhen mafhovavez svetih rezhi.

VIII.

Gorjé roki, katira fvojga ozheta vdari!

V hribih bliso Nemfhkiga je neki rasvujsdan fin s' fvojim vujzam na Shentjanshevo posno v' nozh pil. Vfa vinnjena k'domu prideta. Dva popotna pogorelza, ki fta po tiftih hribih vbogajme brala, fta ozheta profila, naj bi kres nozh pri njih oftala. Rekli fo jima oftati, ino sladko fta she pozhi-vala, ko pjan fin domu priropozhe. Pjanz se sazhne s' ptujzama kregati, jih gerdobe dolshiti s' njegovo: bil je she oshe-njen, ter jih is jifpe góni. Ozhe se sa pogorelza poskufi, re-kozh, de fta mosha ftreho poshteno isprofila, lepo odvezher-jala, ino se pametno vlegla; ni se kaj nespodobniga pergódi-lo. Hudoben fin se nad ozhetam is-huja, jih sa uho vdari, ter se sazhne s njimi tergati. Vujz, ki je poprej sholnir bil, ino bliso fstanoval, flifhi hrup, ino pride ozheta ino fina mirit. Mir na-redijo, pa vfi fhe jese fopihajo. „Tak fin, rezhe vujz, ni dru-giga vreden, kakor de bi ga vftrelil.“ — Pukfhe fo na fteni vifele. Sin, vina vrozh, ino raskazhen, pukfho popade, ino vujza v' vamp vftrelí. Vujz se sverne, fin pa fkus vrata fko-zhi, fkus okno pa v' hram gleda, ali bo fhe vujz kaj vftal? Vujz se vsdigne rekozh: „Jas fim she dofti dobil; pa tudi ti ne bosh odjifhel.“ Popade sa drugo pukfho, ino fkus okno po finu pokne, ki per prizhi mertev obleshi.

„Shposhtuj ozheta ino mater, de bosh dolgo shivel, ino ti dobro bo.“

IX.

Kamo pregrešna dobra volja pride.

Imeniten rasbojnik, Shobri na Vogarfkim je bil vbogiga svinjarja fin. Ozhe je bil poshten, bogabojezh mosh, ki je pridno v' zerkvo hodil, pa skerbno po koshatim dobovji (hraftji) svinje pafel. Vuzhil je svojga fina moliti, ino svešto Bogu flushiti; ino dokler je Joshe, tak mu je bilo ime, s' ozhetam zhede pafel, je bil priden ino poshten mladenzh. Ko pa Jofhko odraste, ravni zhverst korenjak, sazhne sa drugim spolam hoditi, ino vlazhugam v' roke pride, kamor so ga flabi tovarfhi privadli. Sdaj hozhe drago oblezhen hoditi, de bi ga shenfke raj imele, po kerzhmah rajati ino dobro piti; namesti dela le dobre volje biti. Sdaj ni gleshtal noviga oblazhila, ki si ga je po novi shegi omislil, ne kerzhmarja plazhati, kar je sapil, sazhne svinje krafti; ino dvakrat so svinfkiga tata saperli. Ko ga drugokrat ispuftijo, se po malopridnih shenfkih vef spriden, s' nekim pastirfkim dezham sesnani, ino hitro s' njim nekiga zhrednika oropa. To-varfha so dobili; Shobri pa vjide, se vlazhi, ino od te dobe se le od tatvine ino pa ropa shivi. Sdrushil se je s' nekim vha-jalzam alj defenterjam, kateri je per nekim ropi vstrelen obleshal. Kmalo si je vezh drugih rasbojnikov pojiskal, ino je bil njih poglavar. Sto slatov je bilo na njegovo glavo postavlenih, ako shiviga kdo vjame; sa mertviga pa petdeset.

Pravijo, de dobre volje mofhne kole, ako je dobra volja pravizhna; ako je pa krivizhna, truplo vmori, in dufho pogubi.

Grosovitni rasbojnik M... ki so ga v leti 1823 na R... obefli, je flushil per imenitni grafhini sa berizha. Sazhel je pjanzhvati, ino prevezh dobre volje biti, tudi jigre se je privadil, ino je grafhinskih dnarjev sajigral, ki so mu jih poberati dali. Sgubil je flushbo bres vfiga dobriga slovesa, ino se h konjuderzu v flushbo podá; pa tudi konjaderz ga sapodi, ker ni dela navajen, vse gerdobe pa snal. Saljubil se je v' neko rasvojsdano kerfhenzo L... ino, de bi dobro shivela, je kradil, ljudi zhakal ino tudi vbijal. Slifhal je krivoverno hafati, de kdor otrozhjo rokizo is marterniga telefisa ima, ga nihzher ne vidi. Mislil si je, ako to dobim, bom lahko kradil, de me

dobili ne bojo. S' svojimi tovaršhi nofezho vbije, detetu rokizo odreshe, mater ino dete pa sakople. — Kaj hudiga prasna vera dela! — Ali pa kaj pomaga? —

Ne dolgo potem M... v nekim predmestji raja. Gospofka ga své, sgrabi, de fi ravno rokizo per sebi ima, ino obfodjo ga, de bo obefhen. — She je sedel pred bridko martro, ino mafhnik per njemu, de bi ga sa smert perpravili. Terdovraten hudodelz se ne ogleda, ino duhovskimu pastirju ne odgovori, le kar saframuje njih.

Profjo ga, shugajo, molijo sa njega; pa vse saftojn. Tretjo jutro; ravno fo se perpravljali, njega na smertno ledino peljat, pridejo deshelski gospod, mu slato uro pokashejo, rekozh: „She pet ino fhtirdefet minut imafh shiveti; oberni se k' svojmu Bogu!“ — Hudobnesh v' tla gleda, ino se ne smesi, dokler ga vsdignejo ino k' smerti peljajo. Grede memo jezhe svojo vlahugo posdravi, ki je bila saperta. Starejšhi berizhov mu móli, kar sna, hudodelz pa krog sebe gleda ino upa, de ga bojo tovaršhi smerti refhili. Rabelj ga sveshe, ino na kol potegne. Tiftokrat she le sazhe gledavze profiti, rekozh: „Molite sa mene, molite sa mene!“ — Kdor poboljšhanje odlaga, lahko samudí.

X.

Ne presheftuj.

V' sedajnih zhafih veliko ljudi svet sakon malokaj obrajta, po divje v presheftvanji shiví, ino misli, de je tako po gosposhko. Takim gerdesham moram eno refnizhno povedati.

V' leti, ki se je pisalo 1837, je shivel v' neki lepi Korofhki dolini sa Glanoj na nemfhki strani bliso mesta sv. V.. bogat kmet L.. she nad dvajset let v' divjim sakoni s' svojo gospodinjo, kakor bi sakonfka bila. Imela fta fina, verliga mladenzha, ki je bil she devetnajft let ftar. Mati presheftnikova je tudi njega rasen sakona imela, ino je hotla imeti, de se njejni fin (fazhek alj pankart) ne osheni, dokler ona shiví, ker se tudi ona sa njega del omoshila ni. — Oj nevumna fkerb in pa slepa ljubesen! — Sin mater vboga, pa s' famizoj pre-

shestvaje shiví, ki ga je gospodinila. Mati sdaj na smertni posteli fina profi, naj se osheni; alj fin, rasvajan divjiga shivljenja, she dve leti bres sakona po starim shiví. Vse ga profi ino opominva, naj se da s svojo porozhiti, de bo fin she odraffen, ozheta po zefarski postavi imel; pa Gradizhar (tako ga imenujejo, ker je njega oblast gradizhu podobna) se ne more sa sakon perpraviti. —

Po nozhi enkrat vstane, k' posteli svoje preshestnize gre, njo isbudí, rekozh: „Tr. ! napravi mi hitro zhaja (Thee) meni je slabo.” Isgovoril ino se je mertev sverníl. Sapustil je nad petdeset tavshent goldinarjov premoshenja; pa nobeniga praviga dedizha (erba). Shivel je she njegov nesakonfski ozhe ino pankerski fin; pa po zefarskih postavah nobenimu premoshenje slifhalo ni. S' dnarmi, kar je bilo gotovih, so se sizer hotli rasdeliti ne pravni dedizhi; pa so se hitro skregali, ino jeli toshvati, koljkor je kateri vsel. Vse premoshenje zefarju pade, kateriga je pokojni Gradizhar savolj dazje toljkokrat klel. Sa grobam fosedi mertviga kolnejo, naj bi ga hudi is pekla prinefli gledat, kako sa njim prodajajo, dokler njegov laftni pankerski fin vboshez po sveti pojde.

Sveti sakon je Bog postavil; divji sakon pa hudobni svet sazhel. „Vfaki fadesh pa, kteriga ni safadil Ozhe nebefhki, bo is korenino isrovan” — govori Kristuf.

Slabi fosedi velijo: „Kaj je nam sa to; naj shivijo drugi, kakor radi; vfak bo sa se odgovor dajal.” Bog pa tako fosefsko zelo tepe sa eniga hudobnesha del: s' povodnjo, s' tozho, ino s' drugimi nadlogami.

Na gorni Veliki med Korofhkim ino Shtajarskim je v neki bajti neframen lotar s' svojo vlahzugo po divje shivel; imela sta dvoje alj troje otrok. Dva dni pred svetim Antonam pufhavnikam leta 1843 vstane ponozhi straffen naliv. Ploha pridere, pobere kajfho, odnese babo ino otroke, de ni shivih videl vezh; sam lotar v' frajzi vjidé. Pobralo je mostov, ber-vi, shag poderlo ino mlinov rasfulo, de se ne vejo spomnit, kdaj tako.

Varvati je potreba ognja, de fosefka ne pogorí; varvati je treba she bolj greha, de se fosefka ne pohujfha. H grehu molzhati se pravi, ptujih grehov deleshen biti.

Levno merkovza.

D.

Prilike ino Bafni,

Smeh ino Refniza.

Veverzi ino merkovza.

Prilike ino Bafni.

V' prilikah bom svoje ufta odperl, ino bom isrekal fkrito
od sazhetka fвета.

Mat. 13, 25.

I.

Lev ino merkovza.

Pravijo, de je sverina svoje dni pod nekim kofhatim dobam semenj imela. Kraljevi lev v' fredi tovarshije v' senzi fedí, merkovza pa po vejah skakla ino se spaktuje, ter sazhne shelod v' leva luzhati. Lev njo ojftro pogleda, kakor bi njo s'ozhmi predreti hotel, pa besede ne sine. Merkovo groša obletí, alj hitro se potolashi, rekozh: „Pazh dobro, de do mene ne morefh“ — ino sopet leva drashi, ter shelod po njem mezhje. Merkova fhe enkrat vershe, in lev sarujove, de se je semlja potrefla, merkova pa od strahu is veje padla. — Trepetaje levu pod tazami kuzhí ino smerti zhaka, de njo bo rastergal. Vsa sverina ftermí ino gleda. — „Ne bofh me vishej drashila ne“ — se merkovi oroflan sagrosí; — pa vender nifi vredna, de bi te rastergal.“ pravi, ino merkovo ispustí. Vsa sverina se oroflanu priklone ino svojga vsmileniga kralja pozhafti. —

Nauk. Abotno je mogozhne drashiti; lahko vbogiga v' fhako dobijo. Lepo je sa mogozhne, nad revami se ne mafhvati; nar mogozhnej fo, kedar radi odpustijo.

II.

Veverzi ino merkovza.

Posno v' jesen ste veverzi pod nekim oreham skaklaje hrane jiskale. Krivez pohlidi, ino lep oreh na tla pade. Hitro fkozHITE, oreh pobrat. Vsa bi ga rada imela. „Moj je, pravi perva; jas sim ga perva vgladala.“ — „Moj je, terdi druga; jas sim ga perva pobrala.“ Tako se kregate ino sa ôreh pplete; merkova pa memo pride, ino poprafha, rekozh: „Pri-

jatelzi! kaj pa imate?" — Sazhneté ji praviti ino trufhati, de ene ino druge ne saftopi. „Meni dajte ôreh hranit, ino ena po famim, potem pa druga svojo pravdo pové; pravizo vama bom naredila." Merkovza toshbo poslušhaje ôreh raskóle, jederze sne, dokler se veverzi pravdate. Pravda dotezhe, lufhine pa prasne. Merkovza vsaki pravizo sposná, pervi, ki je oreh vglédala; drugi, ki je oreh pobrala. Vsaki prasno lufhino vershe, ino gre smeje svoj pot. Veverzi imaté vsaka svojo pravizo, lufhino pa prasno.

Nauk. Boljšhi je kratka sprava, kakor pa dolga pravda.

III.

Dekliza ino kresniza.

Po leti o krefi je na vezher v' mraki modra pesterna Marjana na verti sedela, ino mladi deklizi Naniki svesde kasala, ki so ravno na jasnim nebi berleti jele. Nagloma Nanika pesterni vjide, ino sa svetlo stvarzo dirja, ki s' blede luzhjo krog leta, dokler njo vjame ino Marjani prinese pokasat. V' jispo grefté; sakaj hladno je prihajalo, ino per luzhi hozhe Nanika lepo rezh pogledati, ktiro je vjéla. Kakor pa per luzhi svojo pest odpré — na! — majbina muha ji po dlani lasi. Samersí ji ino njo savershe. Marjana Naniko poduzhí, de je to le krefna muha, ki se v'temi sveti, na svetlim pa otemní, ino rezhe: „Taka kresniza je dekliza vsaka, ki fi truplo salo oblazhi ino lifhpa, serze pa gerdo vmasano ima; Bog bo tudi vse take dokleta savergel, kakor fi ti krefno muho savergla.

Nauk Deklizhi je vsak posvetnesh podoben, ki le po zhasnim blagi grabi, tega pa posabi, kar je nad nami. Naj bi tudi mi svojo smoto sposnali, kakor Nanika, de imamo namesti zhištiga slata le prah!

IV.

Roshize sa dekleta.

Bliso krefa je bilo, ino dedek pod kosmato jabelko v' sadunofniku (śádovjaku) sedíjo, Marjetiza pa krog sa'plotam roshize bere. „Dedek! glejte, glejte, kako velika rosha tamkaj na gredi lepo romeno zvetí, njo bi rada” — veli Marjetika. „Sonzhniza je; le naj zvetí, — rezhejo dedek — njo bošh drugokrat dobila.”

O poldne hudo vreme pride, burja hozhe drevje potreti, ino ploha polje odnesti; na vezher se spet svedrí, ino Marjetika gre s' dedekam na vert gledat. Peljajo deklizo sa plot, ino nji shlahno violizo pokashejo, ki je v' tihi senzi difhela. „Oj, kako lepo difhí; le povohajte dedek!” njim rezhe. „Glej, fo djali, tukaj le pa sonzhniza polamana leshi, ki si njo pred poldnem hvalila; ali jo hozhefih imeti?” Odreshejo njo, ino Marjetizi dajo. Marjetki se do sonzhnize gabi, ki je v'fa ofmukana bres v'figa perja, ino bres v'fe difhave bila. „Ne maram sa tako — je djala; imam violizo raj, ki difhi.”

„Glej, rezhejo dedek, kar tej sonzhnizi — se v'sim shti-mankam godí, ki rasfhopirjeno hodiyo, ino se kosmato nosíjo. Hitro njih nefrezha ponisha, ino nobeden sa nje vezh ne mara. Violiza skrivna na tihim raste ino difhi; v'fak se nje ras-veseli, kdor njo najde. — Bodi le tudi ti Marjetika lepo tiha, ponishna ino pametna, violizi podobna, de bošh ljuba Bogu ino poshtenim ljudém.”

Nauk. Prevsetnost je dober kup; poshtena, zhedna obleka pa draga. Bog je prevsetnim sovrash, ponishnim pa svojo gnado daja.

V.

Hojka ino koštanj.

Bilo je roshníga zveta, ino zvetelo je koštanjevo drevo v' svoji nar vezhi lepoti. Zelo drevo je bilo v'enim zvetji, belo ko sneg; le tam pa tam je kako seleno perefze is med zvetja lukalo; ino zelo drevo je bilo gledati kakor nar gorfhi brajdelz alj pa svatovfki pufhliz.

Shaloftna je hojka bliso nja ftala, globoko isdihvala, koljkokrat je veter po njejnih temno selenih vejah potegnil. Djala je koſtanju: „Sofed! kako lep ſi pazh ti! Kako ſlaba ſim pa jas polek tebe! Po tebi ſe rad vſak zhlovek ogleda, tvojo zvetje dalezh okolj diſhi, bres ſhtečila buzhelz po tvojim zvetji leta, ino veſelo ſhumljaje ſterdi nabera; tudi ptizhiza rada na tvojih vejah prebiva. Sama lepota ino dragota te je. Na mene ſe nihzher ſhe ne osre.”

Tako je hojka kôſtanj hvalila, ker bi rada fama taka bila. Na to nji je kôſtanj djal: „Seſtra! nikar me ne prehvali, de ſim gorſhi od tebe; hitro mine roshenzvet, moje zvetje bo obletelo, tudi poletja bo ſkoraj kraj, ino hudi jeſenſki vetrovi me bojo otrefli, ljudje me ſ' priklami otepli, vseli mi ſadje ino liſtje. Veſ gol bom oſtal bres zvetja ino selenja; nobeden me vezh obrajtá ne bo. Ti pa neprenehama lepo seleno oblezhena, ravna ko ſvezha ſtojſh, ſe po ſimi ino po leti ne premenſh. Naj ſi ravno ne zvetiſh, je tvoja glava ſmiram ſ' zhednim selenjam opleténa; ino v' terdi ſimi pridejo radi ljudje po tvojga selenja ſa bôſhizh, jaſelze boſhje olepſhat, kedar na meni nobene lepote videti ni. Nikar mi torej moje lepote ne oponaſhaj; rad bi ſ' teboj meni.” —

Nauk. Bog je dal vſakimu ſtanu njegovo dobroto, njegovo lepoto, veſelje, kakor ſhaloft; vſaki naj ſa ſvoje Boga ſahvali, ino pa ſadovoljn naj bo!

VI.

Vran ino leſiza.

Vran is okna ſir vkrade, ino ſ' njim na vejo isletí; pod dreveſam leſiza zhepí, po ſiri ſline zedí, ino ga hozhe od vrana dobiti. „Oj prelepi ſi ti, vran; nar lepſhi med ptizami pôjeſh. She ſdavnej te niſim zhula; ſapoj, ſapoj mi eno prav lepo.” Vran ſe ſadère, ſir mu pa is kluna leſizi v' gobez pade. Leſiza ſir hitro poje, ino ſe vranu ſmejí. Vbogi vran, prevezh pohvalen, je goljſan.

Zhres neke dni ſe ſopet ſa logam frezhata, ker vran na dobu vkraden ſir obéra. „Ho, ho, — rezhe vran — ne

bošh me višhej vkanila.“ — „Oj kaj ſhe! odgovori leſiza. Se mi ne plazha ſ' teboj pezhati ſe; ſakaj na ſveti ni vezhi bedaka ne ſijaka, kakor ſi ti, vran. Tvoje perje, zherno ko ſaje, tvoje petje nar gerſhi vreſh, ino pa tvoja jed gerda, de ſe mi gábi. Narbolj ſavershen ptizh ſi vran.“ — „Molzhi, ti hudoba ti! To pa ni ſa preſtati; ſa ſvojo ſhlahto ſe moram poſkufiti; zhaj ti, zhaj, jeſizhniza!“ — Tako ſe vran kregati ſazhne, ino od jeſe odſkakuje; ſir pa med tem ſopet leſizi v' ſobe iſleti.

Nauk. Prevelika hvala ino prehuda graja (tádlanje) zhloveku ſhkodje; nar boljſhi je vſe po reſnizi ino pravizi.

VII.

Ribiza ino paſterizhka.

Velika povodnja je bila, ino povahila veliko travnikov. Voda pada, ino ribiza na travniki v' jamizi ſaoſtane. Bolj ko voda vſehnuje, huje ſe ribiza premetuje, ino od velike ſhaloſti ſe zlo na ſuho verſhe. — Paſterizhiza priſkaklá, prijaſno ſ'repizam mahlá, ino ribizo lepo tolashi: „Kaj boſh toljko po kalni vódi ſhalovala, je djala; le glej, kako je na ſuhim gmetno, kako lepo ſonze ſije, kako ſelena traviza raſte, kako zhedno roſhze zvetijo; le per meni bodi veſela!“ — „Oh, kaj ti veſh, zheſar je meni potreba, je ribiza odgovorila. Bres vode mi ni ſhiveti.“ To iſgovori, ino vmerje.

Nauk. Vbogimu lepe beſede malo pomagajo, ako mu ne poſtrefheſh, kar premoreſh.

VIII.

M u h e.

Muhe ſo v' neki taberni, ker ſo ravno rajali, prav dobro ſhivete, pile ino jedle, kar rade, pod ſtropam letale ino poſluſhale goze. Vſa ta dobrota njim pa ſhe ni bila ſadoſti.

Grejo si sbe vezhi dobrote jiskat, vsaka po svoji glavi. Perva hozhe po gladkih tleh lasiti. Plešavzi se pervertijo, ino muho smenejo. — Druga se vsede na kupizo vina, tri kaplize posferkla; omoti se nji, ino v' vini se vtopi. — Tretja se dekletu na rudezhe lize vsede: deklina jo sgrabi, ji hábe popiple, de frota ne more letati vezh, ino gladu na tleh pogíne. — Shterta se zlo nekimu pertenimu gospodu v' ufta vsede, ki jo ves jesen isplune ino pozepla. — Shaloften konez nesadovoljnosti!

Nauk. Taka se ljudém godí, katirim nikolj sadosti ní.

IX.

K o s e l.

Planinz kosla kupi, ino ga k' svojim ovzam sapre, ter vsem skupaj polaga. Pa borne ovze per koslu slabo s-hajajo; kedar je ovzhar ovzam poloshil, ino jim dobre kerme dal, jih je kosel tako dolgo butal, de jih je od jafli spravil, sam pa nar bolji pizho posherl. Ovzam le malo isberkov pusti, katirih se sbe najedle niso. Ovzhar kosla ispasi, kako dela, ga na verv (shtrik) priveshe; ino kar sdaj ovzam kerme oftane, kosel dobí.

Nauk. Kdor drugim dobriga ne privošči, poslednizh sam sebi shkodje. Savidnik je shkorpjon, ki sam sebe grise.

X.

Smertni hlapzi ino deklet.

Pravijo, de je smert v' nekim kostenjaku (karnarju) sberaljshe iméla, v' fredí svojih flushavnikov ino flushavniz fedéla, ki so grehi ino pa bolesni. „Isvoljite si glavo, jim rezhe; nar pridnejshi med vami, naj bo vaš poglavár; ino de losbej sposnamo, vsako naj svoje delo pové, kako meni flushi.“ Vfi se sazhno hvaliti, eno nad drugo bahati, koljko ljudi pomori. Mersliza (treshlika alj kobila) se perva oglási,

sdaj rudezha ko rak, pa spet bleđa ko sid, ino sazhne: „Mertvafhke bukve poglejte; one prizhajo, koljko njih vřako leto poberem, sdaj polahoma pridem, sdaj nevřmileno priderem, ino sdravo kerv pofreblem, ter bres řhtevila ljudi pomorim. řSaj posnate pregovor, de je merselz dva ino ředemřeset. Kdo bi se s' menoř pokřuil? — řSa řreshelko protin priřhantuje, ino se pohvali rekořh: „řJas le po malim ljudem kořti polomim, pa jih ne iřpuřtim, ako se njih lotim. Musek jim iřpijem ino jih pofuřhim. Kdo samore mertve preřhteti, ki řim jih pod semljo řpravil?“ —

— řSdaj priřopiha řuřhiza (řetka) ino prav tiho perpovedovati sazhne: „řLe po malim jih řas pokoplem; pa katirga se lotim, mi ne vřide vezh. řTudi řa mene priřgovor priřha: „řNeduha te bo řpravlja od kruha.“ —

Kakor goreřh kolovret perhrôpe kuga (pômor), se řvim drugim řestram nařmejĩ ino pravi: „řKaj bote ve reve; řas ljudem kakor blifk vse veřelje ogabim; le od mene sařliřhati, řhe trepezhejo, ino mi ravno sato vtezhi ne morejo. řStorim, de kořti ino udi raspadejo; v' kratkim kupi merlizhov řa meno leřhijo, ki jih pokopajo teřhko.“ —

Tako řo se bolesni bahale, perpovedvale řvoje mořřtrije, de je grosa řliřhati bilo.

Sdaj se neka ptujka ořhabno med nje priřlati rekořh: „řřestre! ali mene kaj posnate? řNaj bi mene ne bilo, vse druge ve bi kaj pořla ne imele. řJas se vředem s' ljudmi řa miso per řřaki dobri volji, jih toljko mikam ino napeljujem, de se preobředô ino preopiřejo, dořriga prevezh savřhijejo, po tem njih sgrabim, ino bres řhtevila greřhnikov tebi řmert, v' roke peljam. řDruge bolesni le dodelajo, kar řas sařhnem, ino pa imé řa mene imajo, de řas pri ljudeh nedolřhna ořtanem. řVam moře řestre, priřhenem trume mladih ljudi iř pleřiřha ino od miře; vam řredam pjanřov, řhganopiřvřov, kořetarjev ino kořetarř, tobakajřov ino řhnořavřov, pojedinov, ki kapune preradi oberajo, pa tudi krumpirjovřov, ki se podsemliz preobřejo; — kaj tudi prenařliř delavřov, ki se preřhenejo, ino sařpanřov, ki predolgo řpijo, alj hodijo zelo po poldne řpat. řNi ga řtana, ni řtarořti, kjer bi řas dela ne iméla; ljudje mi řami pomagajo, de jih morim. řSlovenzi me prav radi imajo, alj po imeni řhe prav ne posnajo. řEni pravijo, de řim goľt alj

poshreshnoft, drugi me imenujejo zhesnemzhinoft, tretji nesmer-
noft alj na pol po nemfško: nesmafnost. Vſak pa pravi, de
niſim jas kriva, dokler shiví. Goſpôda vreme toshuje, ako
sholí; kmetje pa hudobne ljudi, rekozh: de jim je naréto, ako
osdraviti ne morejo. Tako je vef ſvet moje moriſhe, ino vſako
pokopalifhe moje delo, „Smert! jas ſim tvoja prva dekla.“ —
„Molzhi! ſavpije ſmert, de ljudje ne ſaſliſhijo, kaj ti na tihim
s' njimi delaſh. — Vſe bolesni morjo ſpoſnati, de ſi ti, po-
shreshnoft, moja prva dekla, njihova mati, ino hozheſh oſtati
glava vſih ſmertnih bolezhín.“

Nauk. Le baſen je ta pripoveſt; pa vender gotova re-
ſniza, katiro ſam Bog poterdi, rekozh: „Veliko jeſti priprav-
lja bolezhine; poſhreshnoft jih je veliko pomorila; kdor pa
vſe po meri vſhiva, bo vzhakal ſtarih let.“

E.

Ogledalo

z a

šolo ino domačo rejo otrok.

gleiche

Pustite otrokam k' meni priti, ino nikar jim ne branite ;
zakaj takih je božje kraljestvo.

Jezus per sv. Lukeži 18, 16.

„Motto: obzr. očsmeb oni ološ“

I.

Kraleva zverina.

V učitel. Otroci! koliko je svetih evangelistov?

Šolarji. Štiri fo; sv. Matevž, sv. Marka, sv. Luka ino sv. Janez.

V. Kake znamenje imajo štiri evangelisti?

Š. Sv. Matevž ima angela, sv. Marka léva, sv. Lukež vólja, ino sv. Janez postojno.

V. Kaj pomenjo te znamenja evangelistov?

Š. Mladenč v' podobi angelski, ki ga sv. Matevž imá, kaže, de je on pisal od včlovečenja Kristusoviga, kako je po človeški natori živel, terpel ino vmerl. Lêv pri sv. Marki nam pravi, de je sv. Marko svoj evangelj od preroka v' pušavi popisovati začel. Ino kakor lêv v' pušavi zarujove, de se po dolinah ino gorah glasi, tak se tudi evangelski glas po vsim sveti oznanuje. — Vol per sv. Lukažu pokaže, de je sv. Lukaž svoj evangelj od mašnika Caharija začel. Mašniki so v' starim zakoni vole Bogu darovali. Jezus pa je nar viši mašnik, kakor ga sv. Lukež popiše, ki se je sam za ves svet na svetim križi Očetu nebeškemu vdar dal, ino je vse stare kervave darila overgel, de se vóli ino taka živína več ne daruje. —

Postojna, ki jo sv. Janež ima, pomeni Jezusovo božjo naturo, katíro je svet evangelist Janez nar lepši popisal. Kakor se postojna nar viši pod sonce vzdigne, tako se je vzdignil tudi sv. Janez v' svojim popisvanji, ino je per Bogu v' začetki začel; ino zato postojno imá.

V. Ker ste tako dobro pomnili, kar so vam gospod duhovski od štirih evangelistov povedali, vam bom tudi kaj lepiga od kraleve zverine povedal:

1. Lév alj oroslán,

Nar močnejši zverina je lev, katirimu po nekih krajih tudi oroslán pravijo. Dolg blizo devet — visok pa okolj štiri šoljne. On je večí ko ona. Njegovo truplo je krepko ino šmetno, kakor bi iz samih kit spleteno bilo. Lehko se vzdigne, ino skoči po petnajst šolnov na daleč. Glavo ima grozovitno bustasto, kakor mačka dolge berke, oči velike ino ognéne, ker vidi tudi po noči, košato glavo ino persi, grive velike, ki jih tako razšopiri ino otresa, de ga je groza gledati. Gobec ima silo širok, pod nosam kakor prerezan, jezik ojster ko šet, de z' njim lahko kožo do kerví odêre. Zobe ima tako močne, de z njimi vse kostí zdrobi ino zmele. Rep je po tri prače dolg ino tak močen, de z njim človeka pobije. Lev zarujoye, kakor bi iz zemle zagromelo. Po uri daleč se sliši njega votel glas, ino vsa zverína, ki ga čuje, plaha stermí, nektira beží, druga ječí ino od groze vjiti ne more. Kralj zverine mu pravijo, ker ga nobeno ne premaga. Počasi ino ošabno hodi. Vgleda svoj rop, skoči na-nj kakor bi vstrelil, ga z' tacami zgrabi ino razterga, Vsak dan mora narmanj po petnajst liber alj funtov mesa imeti. Le 25 alj 30 let starosti včaka. V' mladih letah hodi po planinah na lov, ino si lahko zverine v' živeš dobí; kedar se že postára, ino lahko ne loví, se ljudém približa; pa žvine se le poprej loti, kakor človeka; le za silo ljudi morí. Pravijo, de lev pred človekam beží, dokler njegove kerví ne okusi, ako pa človeško kerv olíže, njo hoče imeti, ino brez vsmilenja ljudi morí. Kač ino pa ognja se narbolj bojí.

Lev je v' velikih pušavah Afrike ino Azije domá, ker je vsaki zverini kos, ino se tudi človeka ne vstraši. Jame mu izkoplejo, z' véjovino pokrijejo, ino nad jamo živo žvinče nastavijo, de nad-nj skoči ino se pod njim vdere. Vjami ga je toljko sram, de se da na lanec (ketno) djati, železen korbel na gobec privezati, ino vsakmu otroku peljati. Takih levov po sveti kazat vozijo; clo vpregli so njih svoje dní, ino se z njimi vozíli. Vjéti se dajo svojim strežajam gladiti, ino z' njimi jigrajo. Neverní hajdi so njim pa tudi kristjane ino vboge sužne raztergat dajali. Veliko lepih prigodb od levov beremo, de se kristjanov niso doteknili, pa tudi dobrotniku svojmu iz stariga znanja hvaležni bili. Eno lepo vam naj povém:

V' Rimi so hajdji veliki boj naredili, v' katerim so se morli sužni k' smerti obsojeni z' zverino tergati. Izpustijo velikiga verliga leva nad nekiga sužna, po imeni Androkluz. Lev Androkla vgleđa, ves čudama postoji, ino kakor bi ga poznal, prijazno k' njemu gre, ga začne z' repam božati, ter mu kakor starimu znancu roke ino noge liže. Androkluz, od strahu na pol terd, si odehne, leva pogleđa, ino obedva sta vesela, de se zopet znideta. Ljudje se čudijo, ino cesar Androkla bara, zakaj ino kako sta si z' levam toljko dobra, de mu lev žaliga storil ni? Androkluz pripoveduje:

Ko sim v' Afriki svojmu gospodarju vtekel, sim si v' samotne pušave zajšel. Vnar huj vročini sim velik berlog vgleđal, ino sim v' senco šel. Nekoljko poznaj ravno ta lev za meno v' berlog prišantusa, ječi ino stoka, ker ga noga boli. Ko me vgleđa, ves krotek k' meni gre, ino mi boleno nogo molí, naj bi mu pomagal. Najdil sim dolgo skalo v' nogi tičeti, od katere mu je noga hudo otekala. Skalo izderem, gnoj iztišim, mu bolečino očedim, mu nogo piham, ino lev z' nogo v' mojim krilu zaspi. Od te dobe sva tri cele leta tovarša bila, v' berlogi živel, ino jedla, kar je lev vlovil ino meni prinesil. Narboljši kose pečenke mi je prinesil, ki sim njih na pečini od sonca spekel. — Naveličal sim se tega življenja; in kedar je ravno lev po dne na lovi bil, sim jas njega ino berlog zapustil, tri dni po pušavi hodil, ino prišel vojšakam v' pest, ki so me mojmu gospodarju nazaj prignali; on pa me je smerti obsodil, zverini raztergat. Lehko, de so v' tem časi tudi tega leva vjéli, ki me pozna, ino hvaležen za mojo malo postrežbo meni žaliga ne stori.

Ko je ljudstvo to zvedilo, so prosili, Androkla ne vmoriti, ga izpustiti, ino mu leva v' dar dati; kar se je tudi zgodilo. Androkluz je leva na vervi (štriki) po mesti vodil; veliko dnarjev so Androklu nametali, leva pa z' rožami navenčali, rekoč: „Glejte leva, ki je tiga moža živel, ino moža, ki je leva ozdravil.”

Zverina svojga dobrotnika pozna; kako gerd mora nehvaležen človek biti, ki dobrete pozabi! —

2. Orel alj postojna.

Nar imenitnej divja ptíca je postojna, ki po visokih pečínah ino košatih planinah prebiva, ino se le živalj živí. Postojno imajo ptice za kraljico.

Orli alj postojne so mnogoterih plemen. Nar hujši je planinski orel, velika postojna, nekteri čern, drugi rijav orel, ki v' nar viših pečinah gnezdo ima. Jezerska postojna ribe loví, ki jih za svoj živeš ima.

Orel vsako leto po dvoje mladih izvalí, in kakor hitro se zgodnjajo, jih z' gnezda načene, de se leteti navučijo, ino si samí živeža jišejo. Orla življenje je lov ino rop. Ima silo bister pogled, ino visoko iz podneba svoj rop zagleda; nevsmileno ojster klun ino čerstve kremple, de kar zgrabi, mu ne vjide več. Pobera zajce, jagneta, cele kóze ino večí ptice; z' majnošo perutino se ne pečá, ter njo drugim roparskim pticam prepustí. Vrane ino krokarje z' smertjo poštrafa, ako mu preveč vrešijo.

Postojna rada na samim prebiva; naj le ptica blizo pride, jo hitro načene. Večidel sto let starosti včaka; ino kedar se že postara, nemore velike živali vloviti več, pa kačé ino kušarje pobéra, ter se tistih živí.

Svoje dni je v' gorah blizo Doberne mati žela, dete pa v' zibeli za košatim lesam spalo. Velik orel perletí, dete za plenice popade, ino ga visoko pod nebam v' planino odnese. —

Kako nevarno je, male otroke same pušati! — Mati joka, ino gre po planini jiskat, kje bi nevsmilena zver vbogo dete oberala; pa ne najde ne sluha ne duha.

Na drugim kraji sta dva poštena zakonska živela, premoženja dosti, pa otrók nista imela. Ravno so želi na polji, ker vgladajo, de orel kres hribe priplava, kaj beliga v' kluni nese, ino slišijo dete milo jokati, ki ga na pečino položi, ino misli z' njim dobro kosilo imeti.

Ženjice velik hrup naredijo, orla odženejo, ino grejo po lepo dete, ki sta ga primožna zakonska sinovca vzela. — Glejte, kako dober Bog za nedolžno deco skerbi, kako jih angelj varje! — Kdo je orlna vodil, de je otroka tak blizo ljudi prinesil? Kdo mu klun zavezal, de ni poprej deteta vmoril, alj pa izpustil, de bi se bilo pobilo? — V' nekih tednih se je mati, samica, isvedela, ki je dete zgubila; pa bogata zakonska sta dete kakor svoje izredila, ter mu celo kmetijo izporočila. Bil je dolgo let pošten planinski kmet.

3. Vol.

Več vreden, ko kraljev oroslán ino postojna je kmetu domač vol, ki nam ljubi kruhek perdeluje, daja meso, obutelo ino oblačilo, ter je kmetiču nar boljši prijatelj; zato mu ljubi volec pravi. Ne moremo vola sadosti obrajtati.

Kakor potreben je vol za oralo, tako potrebna je krava za mleko, ki je toljko dobro ino zdravo, posebno za mlade ljudi, naj si bo sladko alj kislo, srovo alj kuhano. Is mleka se naredi srovo maslo alj puter, ki ga na kruh radi pomažemo; to de preveč masleniga kruha jesti za želodec zdravo ne. Puter se ometa iz zmetane (verhnje) srove alj kuhane, ki jo otroci radi ližejo, kar prav ni, ino dostikrat duši in trupli škodljivo. Za vmetati je potreba pinje alj vmetance; posebno dobra je gospod Ferlanova pinja. Vmetki so za otroke posebno zdravi. Iz putra se naredi žlahno maslo, dobro za zabelo, pa tudi za mnogotero zdravilo. — Tud síra veliko iz mleka naredijo, naj že bo laški masen sir v' velikih hlebi, alj pa domač borov sir v' majhnih kepah. Dojna krava je prava mati za rejo otrok. Pa krava, pravijo, per gobcu molze. Kdor hoče dobro dojiti, ji mora dobro polagati; posebno kedar tele ima.

Vol, krava ino tele se goveja živina imenuje, meso pa govedina, ki dobro juho alj župo da. Ako se tele zakole, se nja meso teletina reče. Kakor pohleven je vol, posebno, kedar vozi, tak hudoben je bik; potreba se ga je od spredi varvati.

Goveja živina je večidel po hribih rijava, tudi rudečkasta, pa nekoliko manj; po ravnini je večí ino bela, ima dva roga, kakor dva serpa, de se sovražniku brani, pa tudi dolg rep, de si muhe ino hude obáde podí.

Mladim volam pravimo junci alj terci, mladim kravam telice ino junice alj jalovce. Seno ino otavo, pa tudi slamo goved za kermo imá. Za prilast je vsaka zelenjava dobra; pa vsako zelše enako mleko ne da; se tudi zel najde, ki kravam mleko vzeme, alj pa rudeču ko kerv naredí, kar mislijo neumni ljudje, de je nareto. Svoje dni so imeli stari očaki velike čede volov, krav ino pa ovc, ki so bile njih narveči bogastvo. Še zdaj tajisti kmetji narbolj izhajajo, ki veliko lepe

goveje živine imajo. Ona polje pognoji, ino rodovitno stori. Ker ni ljube živine, je po malim kruha. Strašna nesreča je živinska kuga, ki se večidel tam začne, ker nimajo živini dobre kermie polagati. Voli vozijo po šest, po deset let; po tem se obredijo ino mesarju prodajo. Krave po deset, tudi po dvajset let mozijo, potem se opitajo ino zakolejo. Voli dajo loj za lojene sveče, kožo za podplate, roge za žlice ino glavnike, dlako alj arovzo za sedle, stole ino komate (homote), meso za jesti, ino kosti za gumbe ino veliko drugih reči. Hvaležni mormo biti Bogu za toljko žlahno živino, pa lepo njo mormo imeti ino oskerbeti.

II.

Hrastovje.

Per Novaki so nabrali 50 celšekov šipkov (hrastovih ocvirkov); prodali so jih po tolarji v' šajnah; koljko so izkupili v' srebri? Odg. 32 gl. srebra.

1. Kde rastejo šipki (zkippek), alj kakor jim po nekih krajih pravijo volki (vučec), po nemško pa knopar? Šipki rastejo po dobih, alj po hrastih; ino pridni otroci si v jesen veliko zaslužijo, ki jih pridno poberajo. Pa krasti šipke bi bilo ravno tak greh, kakor sad skrivaj jemati. Le kar se isprosi, se slobodno nosi.

2. Hrast poznate; pa tudi veste, kaj lep hrast velja? Dob alj hrast je košato, veličastno drevo, ima široke veje ino tolsto deblo, de ga po terje alj štirji možje težko obsežejo, kedar doraste. Ima široko listje, čedno narezlano, ki je prav dobro za stelo. Iz hrastoviga lesa, ki je posebno terpoči, delajo sodarji doge za sode, škafe ino čebre. Kar je lepo ravnih dobov, se prodajo na morje za barke. Vejevna, ki se ji pravi po Koroškim hrastovje, da čerstve derva za netiti. Hrast po malim raste, po 200 — 400 let; pa tudi včaka svojih 1000 let starosti. Kdor ima hrastov les, naj ga varje; lepo ravno dobovje per hiši je velik zaklad.

3. Kak sad še dob rodi? Dob ima želod, lepo okroglo zernje z' zelenmi kapcami. Želoda se svinje debelo redijo, pa tudi ludje si kavo iz nja kuhajo. Želod se tudi dobro preda. Na hrastovji izrastejo tudi šiške, ki jih za čer-

nilo, alj za tinto imajo. Neke muhe v' perje piknejo, ino svoje mlade v' vanj založijo; ino na takim perji rastejo šiške. — Šipki so roglati ino mastni, de se roke po njih sprijemajo; za to jim po enih krajih ocvirki pravijo. Kupijo tako robo kožnarji alj ledrarji, ter jih zmelejo, po tem pa kuhajo za podplate delat.

4. Po leti je v' senci pod dobam hladno ležati, ob hudim vremeni pa ni varno; košat hrast rad strelo na se potegne. — Pravijo, de je svoje dni neki ošaben zaležanc pod hrastam ležal, ino gledal, kako na mali bučevini po pol centa težke tekve, alj kakor per nas velijo, buče rastejo; na toliko velikim dobi pa droben želod. „Ni prav, je djal; jas bi hrastu buče dal, bučevini pa želod, ako bi jih stvaril.“ Zdaj veter pohlidi, želod pade ino ošabneža ravno na nos vdari, de odskoči. „Joj meni, zavpije, zdaj sim njo po nosi dobil. Bog ne daj, de bi na dobi tekve rastle; vbila bi mene bila.“ Bog je vse modro stvaril

5. Koljko pa celšek derži? Škaf Celske mere je pol mecelna alj vogona, alj pa po 20 firtelnov (pintov) mokre mere. Dva celšeka deržita en vogon alj mecel.

6. Suha mera ni povsodi enaka; potreba vam je saj vediti, kako mero v' naših krajih imajo. Prava cesarska mera je mecel. 1 mecel alj vogon derži 40 firtlov mokre mere. — 1 mecel (Meßen) derži 2 škafa alj celšeka. — 1 škaf alj celšek (Schaff) ima 2 polovici (Schaffel).

Za Dravo, blizo Slovenogradca merijo na piskarče.

1. Piskerč (Görz) derži 18 firtlov; dva piskarča pa 36 firtlov, je v' teh krajih 1 škaf (Schaff). — Po Koroškim merijo na bern.

1 bern (Bierling) ima 4 piskarče. 3 berni deržijo 4 vogone alj mecelne; 1 mecel pa 3 Koroške piskarče derži.

7. Mokra mera se tudi v' Celskim krozi razloči. 1 šartinjek ima 2 polovnaka; 1 polovnjak pa 2 petaka.

1 veliko alj Estrajharsko vedro derži 40 firtlov, 1 firtl po 2 poliča, 1 polič po 2 maselca.

1 malo alj Celsko vedro derži po 20 firtelnov; ino dva Celska vedra deržita 1 veliko vedro.

1 šartinjek ima 10 velikih alj pa 20 malih vedrov.

Naj pa bo mera kakor rada, de je le dobra ino popolnoma. Mera in vaga v' nebesa pomaga, ako je dobra; pa v' pekel tudi, ako je slaba.

III.

N a r e k i

za posloveniti ino slovensko po nemško povedati.

Schüler! hüthet euch vor der Sünde mehr, als vor der Schlange; sie verwundet das Herz des Menschen weit schlimmer, als die giftigste Viper den Körper. Der erste Schritt zum Bösen ist der gefährlichste; wer den ersten thut, hat schon den zweiten zur Hälfte gethan.

Po Slovensko.

Šolci! varujte se greha več kakor kače; on rani serce človeško veliko hujši, kakor nar strupneji gad. Perva stopinja v'hudo je nar nevarnej; kdor prvo stori, je drugo že na pol storil.

Razlaganje.

1. Zakaj se kače toljko bojimo? Kača je že v posvetnim raji prekleta, ker je hudi duh kačno podobo na se vzela, naše prve stariše, ino z' njimi tudi nas nesrečne storiti.

2. Kaj nam škodujejo kače? Nekatere kače imajo v svoji gorni čelusti smerten strup v' majhnih mehurcah. Kedar piknejo ino rano naredijo, izpustijo strup skoz votle zobice, de se v' človeško kerv razlije, od kateriga človek zboli ino vmerje, če se mu hitro ne pomaga.

3. So vse kače strupne? V' naših krajih je nar strupnej gad, ki mu tudi za Dravo pačkan pravijo. Pačkan majhina kača ima arjavkasto kožo, po herbti černo rižo, ino se zato pisana kača imenuje. Rad se v' pečovji ino v' germovji na sonci greje. Ni varno otrokam za germovjam blizo pečovja igrati; ako na pačkana stopiš, piknil te bo, kakor lani malo punčiko per Višni gori na spodnim Krajskim, kakor smo v' novicah Ljublanskih leta 1845 v' 17. listi brali.

4. Ni nobeniga zdravila zuper kačni strup? Primorci imajo neko žlahno rožo, katero astromontano imenujejo, iz katere sok izkuhajo, lek naredijo ino ga človeku za povžiti, rano za pomazati dajo, ki ga je gad piknil.

Beri v' Ljublanskih novicah leta 1845 list 23, stran 9. List 24, stran 95. Tako zdravilo naj bi pri vsaki hiši imeli v' krajih, kjer pačkani lazijo. Potreba je hitro pomagati, de se strup ne zajde.

5. Nar strupnej kača je po Afriki ino Aziji ropotača (Slapperschlange) ki je po dva alj tri prače dolga, ino tolsta, ko roka, ino z' repam, ki je rakovému podoben, nekako klopoče, de se nji človek lahko od daleč zogne. Ako ta kača kako ptico, alj miš, alj veverco vgleda, njo iz svojim bistrimi očmi toljko prebode, de dalej vjiti ne more, ino nji v' gobec naletí.

6. Po neznanih pušavah so kače čudno velike, ki se njim pravi velikanske, po 10 do 50 šolnov dolge, ino kakor mož debele. Taka celo serno požre, ino vola zmučka, ako se ga oklene; pa strupna ni.

7. Naše domače kače, beloušnice, naj bojo še tako dolge, niso strupne, povžijejo veliko merčesa, ino so nam k' hasnu. Toplej, ko je kraj, več je kač, ino hujše so. Per nas po zimi kače odrevenijo, kakor bi mertve bile, ino spomlad (vigredi) svoj meh izslečejo, ter novo kožo dobijo.

IV.

Pravopis.

Štajarsko je lepa rodovitna dežela, vina ino žita, železa ino živine toljko pripravi, de mnogo tiga blaga sosedam popreda. Sonce Štajarcu iz Vogerske zemle prisije, na Krajnsko ino Koroško pa zahaja, pod severjam Estrajb, pod jugam Horvaško leži. Štajarska vajvodija se razdeli v' zgorno ino zpodno Štajarsko, ima 20 mest, 96 tergov, 3536 vesi ino 1,034,964 prebivavcov, okolj 602703 Nemcov, 432261 pa Slovincov. Poglavitno mesto je nemški Gradec, v' katerim je visoko čes. kralj. vladarstvo. Pet krogov alj kresij je: v' Graci, v' Bruki, v' Judenburgi na Nemškim; v' Marpurzi ino v' Celi pa na Slovenskim. Poglavitne vode so Drava, Mura, Sava ino Savina; imenitne gore na spodnim Štajarskim so Pohorje, Vohar ino več drugih.

Steiermark ist ein schönes fruchtbares Land, erzeugt Wein und Getreide, Eisen und Vieh so viel, daß es eine Menge von diesen Waaren an die Nachbarn absetzt. Die Sonne geht dem Steiermärker von Ungarn auf, nach Krain und Kärnten aber unter; gegen Norden liegt Oesterreich, gegen Süden Croatien. Das Herzogthum Steier theilt man in das obere und untere Steiermark ab, hat 20 Städte, 96 Märkte, 3536 Dörfer und 1034964 Einwohner, bei 602703 Deutsche, 432261 Slovenen (Windische). Die Hauptstadt ist (deutsch) Graz, wo das kais. kön. Gubernium den Sitz hat. Die fünf Kreisämter sind: zu Graz, Bruck und Judenburg im Deutschen, zu Marburg und Gills im Windischen. Hauptflüsse sind die Drau, die Mur, die Save und die Sann; bekannte Berge in Untersteier sind der Pacher, der Wacher u. dgl. m.

Razlaganje.

1. Koljko poglavitnih krajev sveta se šteje? Štirje poglavitni deli sveta so. Oberni se proti sončnemu izhodu, ino boš imel jutro pred sebo, večer alj zahod za sebo, na levi sever, na desnici pa jug.

2 Kde je tedaj Vogersko alj Magjarsko? Vogersko kraljestvo je proti jutru Štajarcam, ino se Turčije dotika, je posebno rodovita zemlja ino ima čerstve ljudi, sosebno kojnike, katerim se Huzarji pravi. Vogri so Magjari, Nemci, nar več pa Slovencov.

3. Krajnska vajvodija ima 424878 prebivavcov, ki večidel krajnsko alj slovensko govoré, alj saj razumejo. Dežela je gorata, pa ima tudi rodovite doline. Nar viši gora je Triglav ispod kateriga Sava izvira. Poglavitno mesto je Ljublana, v katerim je sedeš visoke ces. kralj. vladije, alj gubernjuma. Razdeli se v Gorensko, Dolensko, pa v notrajno Krajnjo, ino ima tri krajsije v Ljublani, v Novim mestu ino v Postojni.

4. Koroška vajvodija ima dva kroga; v Celovci poglavitnim mestu, ino pa v Belaki ima krajsije. Dežela je gorata; viši gore so Golovca, Svinja, Peca, Kočna, Dobrač; nar večji voda je Drava, ki iz Tirola perteče ino na Štajarsko gre. Korošcov je 285,583, ki večidel nemško — po Junski-Rožni ino Silski dolini, za Dravo do Belaka ino krog Celovca pa slovenje marnvajo. Med nemci je veliko Lutranov.

5. Estraj alj Rakužansko, viši vajvodstvo našiga Cesarja, ima lepo dobro obdelano polje, tudi vinograde ino pa prijazne dobrovoljne ljudi. Poglavitno mesto polek nar večji reke v' našim cesarstvu je Dunaj alj Beč (Wien) kjer naš svetli Cesar prebiva.

6. Horvaško kraljestvo ima okolj 800.000 prebivavcov, poglavitno mesto je Zagreb; drugi znani varoži so Vrožlin, Karlovec, ino primorske mesta Senj ino Reka. Zemlja rodovita ima dovolj vina ino žita, ima gore ino velike ravnine, ter se Turčije dotika. Horvati slovensko divanijo ino se terdno katoliške vere deržijo. Nar imenitnej vode so Sava, Drava ino pa Kulpa. Sotla loči Hrovatijo od Štajarja.

7. Polek teh dežel imajo Estrajharski cesar tudi Poljsko, Pemsko alj Česko, Moravsko, Bukovino, Erdelijo alj Sedemgraško, Slavonjo, Dalmacijo, Tirolsko ino Lombardijo na Lažkim i. t. d. Po vseh teh deželah nekaj nad 34 milijonov ljudi prebiva, katerih je blizo 18 milijonov Slovincov, 6 milijonov Nemcov, drugi so Lahi ino Mažjari. Kdor hoče po Estrajhi naprej priti se mora nemške besede naučiti; za to so nemške šole; pa vender se slovensko pozabiti ne sme.

8. Gorno Štajarsko ima visoke gore, dosti železa ino soli, pa vina nima. Spodno Štajarsko ima velike ravnine, Graško-Lipiško, Ptujsko ino Celsko polje. Nar imenitnej vinske gore so Slovenske gorice od Marpurga do Radgone med Dravo ino Muro; po tem pa Haloze ino Bisterške gorice. Tudi na Bizelskim med Sotlo ino Savo veliko dobriga vina priraste; pa vino Lotmersko je čes vse drugo.

9. Gradec poglavitno mesto za Muro je v' lepim prijetnim kraji, ima nad 2650 hiš, ino več ko 45.000 prebivavcov, viši šole, cesarsko deželno vižarstvo ino škofa Sekovske škofije. — Cele je staro imenitno mesto med Savino ino Voglajno. Svoje dni so mogočni Celski knezi po Slovenskim gospodarili, katerih stari grad še na pečovji stoji. — Marpurj je prijazno mesto za Dravo v' veselih vinskih goricah.

Po Štajarskim iz Dunaja nova železna cesta memo Bruka, Gradca, Marpurga ino Cela na Krajnsko peljá.

10. Nar večji voda v' naših krajih je Drava, ki v' Tirolu izvira, po Koroškim ino Štajarskim teče ino se na Vogerskim

v' Donavo izlije. Veliko lesa po Dravi na Hrovaško, Vogersko ino Tursko odpeljajo; nazaj pa voziti ne morejo, ker preveč dere. — Sava na gornim Krajskim izvira, teče po Štajarskim skoz Horvaško, ino se per Belimgradi z' Donavo združī. Po njej vozijo les, apno, ino take reči dol, žito ino vino pa v' ladijah gor. — Mura blizo Salepurškiga izvira, po Nemškim pride, ino se na Hrovaškim z' Dravo sklene, ter tudi šajke ino flose z' lesam nese. — Savina, bistra voda med Koroškim ino Krajskim ispod nar viših gor izvira, memo Cela flose nosi ino se per zidanim mosti v' Savo izlije.

Pohorje (Pogorje) 15 mil obseže, od Slovenograca blizo Marpurga, med Dravo ino Dunajsko cesto, je bogata gora na lesu, ima veliko glažūt ino sužin, po sorčnih krajih pa tudi vinogradov. — Vohar, košata planina od Kozjiga do Save, kjer lepo živino redijo.

Poglejte šolci, popisano domačo deželo. Potreba vam je vsiga tega vediti; Bog vé, kamo še pridete?

V.

Ptičja rajtinga.

N e m š k a.

Gin Vogelfänger fing in einem Jahre 70 Amseln, 103 Stieglitz, 25 Finken, 260 Meisen, 83 Zeistge, 1805 Drosseln, 3 Nachtigallen, 12 Wachteln und 112 Krammetsvögel; wie viel hat er zusammen gefangen?

Razlaganje.

1. Poznate ptice, ki jih je ptičar naložil? Kos alj košič (Amsel, auch der schwarze Drossel genannt) ima černo perje, pa rudečkast klun, po germovji žvižga ino rad v' vinograd nad grozde hodi, pa tudi brinje zoble. V' ptičniki se lepih vižic nauči, ki jih do smerti poje, pa teško osem let včaka.

2. Liseč, alj lišček (Stieglitz, auch Distelfint) lep pi-san ptičko, ima rudeče lise na glavci ino pod vratam, po perutih pa romene. Gnezdice ima verh drevja, pa ne visoko.

Po leti červe in mešičovje obero, pa tudi zernje zoble; se v' ptičniku tudi peti nauči. Na zimo v' tople kraje leti ino je prav vesel letavec.

3. Šinkovc (zéba) (der Finf) prav vesel ptičko, ima pepelnato, pa tudi romeno, rudečo, zelenkasto černo perje, se od drobniga zernja redi, po zimi per nas ostane, ter si za cestami živeža jiše.

4. Senica (die Meise) domača ptičica, ki pepelnato sivkasto sukno ima, ino je mnogotere postave, velika čopasta, gojzdna ino terstna senica. Mlade po votlim drevji ima, ino rada červe po drevji pobera; za tega del ne smemo senic pokončavati, ino jih mormo po sadunosnikih radi imeti. Nektire so tako hudobne, de majhnim otrokam, ki varha nimajo ino se braniti ne morejo, oči izkljujejo; tudi svoje slabej tovaršice vbijejo, ter jim možgane izpikajo.

5. Konoplišica, cizek (der Zeisig), ki mu po drugih krajih šterline alj ternjavka pravijo, je majhina romeno zelenkasta ptičica, katiro tudi v' ptičnik zaperajo, de si ravno prelepo ne poje. V' jesen nas po navadi rada objiše.

6. Drozek (die Drossel) ki se mu černi, komatni, plavi, beli drozek, pa tudi mala brinjavka pravi. Teh ptičic v' jesen veliko perleti. Ene tedne per nas ostanejo, ki jih ptičarji veliko tavžent polovijo.

7. Slavič (die Nachtigall), ki se tudi slaviček, slavul imenuje, nima lepiga perja, pa za toljko lepši pôje. Malo veči ko vrabel, rijavkast ptiček, se živi mravlinških jajčic, muhe ino červičke pobera, ino po germovji rad skače, kjer je kaj bolj toplo. Boječ ptičko po dnevi molči; po noči pa ino za rano zjutraj prepeva, de po hribih ino dolinah slovi, nič drugači, kakor bi orglal.

8. Prepelica (die Wachtel) nekajko veči ptica od drugih poljskih, ima rujavo črnkasto perje, po njivah živi, po osem alj desetero jajčic iznese, ino ne preživi šest let svoje starosti.

9. Brinjovka (der Krametsvogel, die Bachholzer-Drossel) ki jo tudi po nekterih krajih smolnico alj brinjav drozek imenujejo, pride v' jesen v' naše kraje, ino se brinja alj smoljovga zernja živi. So posebno žlahtne ptice na mizo; za to se jih veliko polovi ino popreda.

Ptičar popreda slavičke po 8 petic; vsako prepelico po desetki; brinjovke po 4 kr. šinkovcev tri je oslepil ino jih je po goldinarji dal; kose po groši — drugih pa vsako sto po tolarji; — koliko je iskupil?

VI.

Postave za ptičji lov.

1. Ali se smejo ptice loviti?

Mladenči, posebno šolci z' veseljam ptice lovijo, pa morjo gospoda za pripušenje prositi. Čigar je zverinski lov alj jaga, je tudi ptičji lov. Ptice loviti je pripušeno od 1. kimovca do 1. sušca.

2. Kaj pravijo cesarske postave?

Skušnja uči, de se gosanc, ki sadunosno drevje objedaja, za toliko več izplodi, zakoljkor več se hostnih ino poljskih ptičic, ki te červe objedajo ino mešičovje oberajo, poloví. Zato je prepovedano vsim malim hostnim ino poljskim ptičkam, ki se červov ino njih ploda redijo, jajčice ino njih mlade iz gnezda jemati, naj bo za se, alj za druge, za kratik čas, alj na prodajo.

Prepovedano je ravno za to tudi stare ob časi, kedar valijo, loviti ino streljati.

Kdor to prepoved prelomi, bo v' dnarjih od 1 do 5 gl. štrafe plačal; ako pa dnarjev ne glešta, bo po 12 ur alj po 2 ino po 3 dni zapert. Ako se drugo- alj tretjokrat v' tim pregreši, bo po tolikokrat huj kaštigan.

Šolci, ki takim ptičicam gnezda poberajo, jim jajčica alj pa mlade pobijejo, se morjo kaznovati, kakor šolske postave zapovedo.

Šolskim gospodam je sosebnó naročeno mladino podučiti, kako gerdo, nevsmileno, ino škodljivo je, gnezda starim ptičicam jemati, jih pobijati ino zaterati, dobriga Boga pa žaliti, ki je ljube ptičice stvaril, ino toliko dobrotno za nje skerbi.

(Hohe f. f. Gubernial = Verordnung, ddo. Graß am 27. März 1839, Z. 3970. Laibach, ddo. 16. Juni 1838, Z. 14164.)

Kaj pa Bog pravi od ptičjiga lova?

Bog pravi v 2. buk. Mojz. 22, 6. „Ako si na poti, ino najdeš na drevji alj pa na tleh ptičje gnezdo, v katerim starka na jajcah alj pa na mladih sedi, ne jemli nje z' mladičami, ampak daj ji proč izleteti — — de ti bo dobro ino boš dolgo živel.“ „Poglejte ptičice pod nebam, uči Kristus, ki ne sejejo ino ne žanjejo, ino ne spravljajo v' žitnice, ino vaš Oče nebeški jih živi.“ Mat. 6, 26. Ako jih Oče nebeški živi, bi gotovo dečaka oestro tepel, ki bi njegove ptičice gerdo moril, jih slepil ino mučil. „Kdor iz hudobnosti goloba zadavi, ki mu iz roke zoble, lahko tudi nedolžnost zapelja, ki k' njemu pribeži,” govori sv. Duh. Pa tudi drugo živinco martrati ino nevsmileno tepsti, jo vlačiti kakor mesarji teleta, je gerdo ino greh. „Pravični se vsmili tudi svoje živince, hudobnika serce pa je nevsmileno.” Prip. 12, 10. Bog je ljubo živinco stvaril, kdor njo po nedolžnim tepe alj muka, njega bo Bog. — Bog za živinco tako lepo skerbi, de tudi v' praznikih prepove žvino vpregati rekoč: „Šest dni imaš delati ino vse svoje dela opraviiti; alj sedmi dan je sabota (per nas nedela) Gospoda tvojiga Boga. Tisti dan ne delaj kaj, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hčer, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja žvina.” II. Mojz. 20, 9 — 10. Vozniki alj furmani torej grešijo, ki so cele nedele ino praznike na cesti, de vboga žvina ob nedelah počitka nima.

Pokaj nam je pa Bog ptice, ribe ino drugo žvino dal?

De žvino k' svojimu pridu obernimo, naj bo za delo, alj za jed, de jo vprežemo, zapremo, obredimo, vstrelimo ino zakolemo, pa brez vsake muke, koljkor premoremo. Kakor so pogosto ženske šemaste, ki ne morjo kokoši alj pa praseta zaklati od samiga vsmilenja, tako so še večkrat mesarji nevsmileni, ki cele voze telet terdo zvezanih nadevajo, de jim glave iz voza visijo; pa tudi hudobni dečaki, ki mačke dèrejo, pticam peruti piplejo, pese dražijo, kamnje po živini lučajo, i. t. d. Tudi muh ne smemo nabadati alj jim habic pipati; ampak hitro jih pokončati. Komur se živinca ne vsmili, ne bo imel vsmilenga serca tudi do ljudi. Kdor pa vsmilenje skaže, tudi vsmilenje najde.

(Beri Blaža ino Nežice stran: 157.)

VII.

Petnajst naglavnih grehov per otroški reji.

Otroci so žlahtno sadunosno drevje v' božjim verti, katire je Oče nebeški starišam ino učitelam v' rejo dal. Kar izredijo, to imajo: ternje alj pa žlahtne zadunosnike. Grehi otrok so po navadi pregrehe starišov ino učitelov. Kakor stara ptica poje, nauči tud mlade svoje. Takih naglavnih grehov je veliko; nar imenitnej pa jih je petnajst, ki si jih vsak oče ino mati, pa tudi gospod šolski naj dobro zapomni ino skerbno varje.

1. Zanikarnost per otrokih. Trepe izrediš, ako jih celo dopoldne, cele večerke sedeti pustiš, jih zapreš ino na delo greš, de se po svojim blati valjajo; — nobeniga veselja z' njimi nimaš, ako te božajo, alj ti kaj kažejo. — Zanikarnike izrediš, ako jih ne učiš se čedno omiti, počesati, obleči; ako rečeš družini vse za otroke storiti, za njimi popravljati; ako jih nobeniga dela ne privadiš. Železo rija sne, nečimernost pa otroka.

2. Nevboglivosť. Nevboglivo in nepokorne otroke izrediš, ako jih za vsako delo poprosiš, jim vkažeš, pa jih pustiš, ako ravno ne storijo, kar si jim rekel; — če jim z' štrafo žugaš, pa jih po tem ne poštrafaš; — ako se daš pregovoriti, de ne dopolnijo, kar jim rečeš; — če otrokam obljube delaš, ako bojo svoje dolžnosti dopolnili; — ako otroke za zjaka imaš, kedar te za zamero prosijo; ako dopustiš, de otroci drugim storiti velijo, kar si jim vkažal; — ako oče otroku zapove, mati ga pa izgovarja ino mu potuho daja. Kdor ne vboga, je brez Boga — vse svoje žive dni za nič.

3. Vertoglavnost. Vertoglave otroke, ki nimajo nobene stanovitnosti, se vsakiga dela lotijo, pa nobeniga ne skončajo, izrediš, ako prekilovim več naložiš, ko so vstan dopolniti; — ako jim drugo vkažeš poprej ko prvo storijo; — ako jim preveč jigráč dopustiš ino če jih eno ne veseli, hitro drugo dovoliš. — Noroglave otroke spodrediš, ako jih premalo v' strahi imaš, poštrafaš tako slabo, de ne občutijo; — jim vedno žugaš, pa ne dopolniš, de se ti lahko smejijo; ako si daš vtajiti alj nalegati; če njih slabosti izgovarjaš, alj clo perpoveduješ pregreške svojih mladih dni, če jih pustiš

med noroglave ljudi. — Vse razmišlene otroke boš imel, ako jih k' temu siliš, kar jim merzi; ako jih hvališ brez zasluženja; če jim praviš, de tega alj uniga vediti toljko potreba ni. — Česar se Janezek nauči, bo tudi Janže znal.

4. Lažnivost. Lažnivce ino lažnivke si izrediš, ako jim obetaš, pa ne daš; — ako vpričo otrok drugim objubiš, pa obljube ne dopolniš; — če otroka prehudo imaš, kedar kako škodo naredi; — če se ti dobro zdi, kedar otrok prav na debelo govori, pristavlja ino hablá, več pové, kakor je res; — kedar oče otrokam naročí materi tega ne praviti, to zamolčati; — ako jim pomagaš, de si izgovarjajo, alj jih clo pohvališ, de so se tako zvito odrekli; ako jim daš med lažnivce hoditi ino jih poslušati. Lažnive usta dušo vmorijo.

5. Besedlivost. Besedlivce ino besedlivke izrediš, ako vpričo otrok drugim beseduješ, hočeš vselej posledno besedo imeti ino hočeš, de bi le tvoja veljala; kedar otrokam daš nazaj jezlati, jezik iztegati ino se izgovarjati na mesto vbogati. — Opravljati otroke privadiš, ako jih izprašuješ, kako se per uni hiši godi, kaj so govorili, delali, jedli alj pili, brez vse potrebe; če jih za ogleduhe postaviš, naj ti povejo, kaj drugi storijo ino pošte nosijo; če si vesel, de prav druge ljudi onivajo. Več se jih skoz jezik pogobi, kakor skoz meč pomori; potreba je iz mladiga jezik med zobmi deržati.

6. Mehkužnost. Otroci so mehkužovi alj razcartlani, ako jih pretoplo oblačiš, mladim kožuškeke, čamre ino kosmate kape omisliš, jim pôčne obuvati daš; jih na pernce polagaš, jih pretople peči privadiš, jim le mlačno vodo piti dajaš, jim na merzlo ne daš, ino jih omiluješ, ako se vrežejo, vdarijo alj zbodejo, več ko potreba; posebno pa, ako se ti vsmilijo, de bi delali, alj se kaj pridniga učili. Kilov človek ino pa puhla repa malo veljata.

7. Samogoltnost. Samogoltni otroci smetano ližejo, cukar (sladkor) steržejo, orehe kradejo ino izteknejo vsako sladko reč, ki jim podiši. Taka razvada se zgodi, ako otrokam posebej jesti dajaš, de so zberlivi, ako jim dobre jedi prehvališ, ino si pred njimi jedi izberaš; — kedar posebne jedila v' pričo njih vživaš, otrokam pa pokusiti ne daš; — ako jim sladkorije nosiš, ino takih jedil pred njimi ne zapiraš, ki jih posebno štimajo, naj si jih vzemejo brez vsake prošnje, kakor se jim poljubi; ako jim vina, žganja okusiti ponujaš, jih zalivaš, alj

siliš rekoč: „Le čerstvo pij, de boš bolj močen“ — boš pijance izredil. Otrok naj prosi; ino kar izprosi, to slobodno nosi ino zavživa.

8. Ošabnost. Otroci se navadijo bahati ino štimate, ako jih hvališ, kako so lepi, lepši kakor sosedovi; — če opravček na njih povzdiguješ, kako kitlič, avbica verlo stojé; ako šiviljo vpričo otroka kregaš, de oblačila ni lepo naredila; ako jih preveč po novi šegi oblačiš. — Otroci bojo prevzetni, ako jim povéš alj pokažeš, de so bogateji, imenitnej kakor sosedovi, ino druge sa berače alj capine imaš, kedar se znjimi kregaš; če otroke za svét baraš, dokler še prave pameti nimajo, ino jim družini zapovedvati daš; — ako jih prehvališ ino pred drugimi povišuješ; če družino kregaš, ki otroku po volji ne streže; ako se sam bahaš, kaj znaš ino koliko veljaš. Bahanje je dober kup, blago pa drago.

9. Lenost. Mlačni otroci ino zanemarni izrastejo, ako jim preveč na enkrat naložiš, ako neprenehama nad jim reglaš ino jih kregaš; če jim nič ne rečeš, ako ravno ne storijo, kar so bili dolžni; ako jim predolgo ležati, ino se po klopeh valjati daš; če jim pustiš, de se potepajo ino brez dela pomikajo; ako sam ne storiš, kar jih učiš: priden ino nevtruden biti. Lenoba je vsih gerdob nar veči gerdoba ino mati vsih drugih hudobij.

10. Nezaroblenost. Otroci bojo neotesani nezaroblenci, ako jih preklinjaš ino jim gerde nespodobne imena dajaš; — ako jih v' pričo drugih ljudi osromotiš; — jih v' pričo družine tepeš, jih brez potrebe drugim tožuješ, kako so malopridni, hudobni, ino drugim njih slabosti razodevaš; — ako jih za malovredne reči nevsmileno oestro štrafuješ, ino jih lepo ne pogledaš; — eniga prehvališ za nič, drugiga pa čertiš zabstonj. Taki otroci se navadijo z' drugimi ravno tak delati. Kar je preojstro šerbinje naredi, ino se težko pobrusiti da.

11. Nesramožlivost. Otroci, katerih ni sram, jih tudi greha ni strah, in božji angel jih je zapustil. To se zgodi, ako stariši otroke v' svojo zakonsko jispo alj posteljo jemlejo, kedar se že čajmati začnó; ako predolgo fantam ino dekletam, v' eni posteli ležati dajo; ako golim, alj na pol oblečenim letati, se kopati pustijo; po kotih za njim ne pogledajo. Otroci se razvadijo nesramniga djanja, ako premladi kavo, vino pijejo, ino premočne dišane jedi zavživajo; — mladenči, ki jez dario, — otroci, ki poslušajo alj gledajo nesramne reči, naj si bojo pisane alj namalane; — ako se nesramno ošlatujejo in

roke v' hlačah alj pod predpertam deržijo; ako poležavajo brez spanja. Otroci bojo skrivni nesramniki ino nesramnice skoz nespametne, nesramne pesterne ino varučke; — ako pretesne hlače nosijo, na trebuhu ležijo, noge križam deržijo; se nesramno pertiskajo, ino živino gledajo, kako se poja. Nar več se jih pa nesramniga djanja od drugih nauči. — Kdor otroke zagleda kaj takiga počenjati, hitro jih naj posvari, rekozh: pfuj! to je gerdo.

12. Zapravljivost. Zapravljati se otroci navadijo, ako jim dnarjev daš, pa ne poprašaš, kaj so kupili, kam so jih djali; — če jim ne poveš, kaj dnar velja, kako težko se zasluži, kako lehho pa zapravi, — ako jih navadiš predobro piti ino jesti, jim drage oblačila omisluješ; — lôžne oblačila hitro z' novimi zameniš; — jim daš vediti, kako so bogati; pred njimi dnarjev ne zaklepaš; ako kak dnar vkradejo, pa ne pogrešiš, alj jim pregledaš; — če jih v' mladih letah privadiš po tabernah hoditi, rajati, pjančvati alj jigrati, znanje delati ino samim po božjih potah ino po cerkvanji hoditi. Zapravlivec ino pa tat sta si brata.

13. Lakomnost. Skopi ino samopašni otroci bojo, ako jim ne rečeš kosček kruha potrebnim dati; če v' pričo njih berače zmerjaš ino vbogim oponosiš, kar jim daš; če jim take lepe dnarje daruješ, katerih se jim smili izdati; ako jih hvališ, de si ne privošijo dobriga, raj razcukani hodijo, kakor bi si za svoj dnar kaj omislili; ako vpričo otrok dnar prehvališ, kako ga je škoda dati. Lakomnik ima za dnar tudi dušo na prodaj.

14. Samoglavnost. Samouhe izrediš, ako preveliko zapoveduješ, pa jim svojo voljo pustiš, ali te vbogajo alj pa ne. Kar se vkaže, se mora zgoditi; — če otroke v' pričo drugih v' sram pripraviš, eniga zagovarjaš, drugiga kregaš, ker je obedvoje krivo. Ako jim pustiš slabe navade, fantam tobak kaditi, dekletam ošabno obleko nositi; če družino otrokam v' oblast daš, boš hitro tudi ti jim v' strahi; — razvadi jih na dobre volje, de bojo povsodi za tebo hodili, hitro se ti bojo vkradli, ako jim ne dovoliš. Samoglavni otroci bojo terdovratni starci, katerih se je bati.

15. Terdovratnost. Otroke termaste narediš, ako jih za vsako malo reč okregaš, alj poštrafaš; ne bojo ti obstali, raj tepeni legali; — ako pravičnih prošnj ne vslišiš; če jim celo kaj nezaupaš? — ako z' njimi v' terplenji nobeniga

vsmilenja nimaš. Kamnitno serce starišov tudi otroke okameni. Razvadi jih ino dopusti jim v' pregrešne priložnosti, dovoli jim vse, kar se jim spoljubi, hitro bojo svoje terme. Razvada je železna suknja. Ako se stariši vpričo otrok kregajo, učeniški zasramujejo, se otrokam vboglivo serce pobija. Konja boš težko vodil, ki ga na berzde ne deneš.

Teh petnajst naglavnih grehov se je per otrokih nar več varvati; oni so korenine kervavih šib, ki si jih stariši sami v' otroško serce sadijo, si jih spletajo, de jih bojo z'njimi na stare dni lastni otroci topli. Dobro po keršansko izrejeni otroci so starišev krona, slabo izrejena deca so starišev gajžla; pred katerim jih varji sam večni Bog!

VIII.

Sedem prošenj materam ino očetam.

Preljube matere ino očetje, katerim je dober Bog otroke dal, srečo alj nesrečo prihodnih dni izporočil, zaslišite moje prošnje mili glas; — sedem milih prošenj imam do vas:

1. Skerbite svojim otrokam za zdravje. Poštena bodi vaša zakonska postela; kdor se otrok brani, slabe otroke dobi. Nošeče žene lepo za svoj sad pod sercam skerbite, se prevzdigniti, pregnati varnjte; pa tudi jeze ino togote zogibajte se. Potreba se je na porod materam skerbno pripraviti, jiti nekoliko dni poprej h spovedi ino h svetimu obhajilu; poiskati si zastopno pomočnico, po tem pa se v' voljo božjo podati. Bog za svoje skerbi; človek pa vender sam sebe pozabiti ne sme. — Otrók ne preopasti, de bi neprenehami napeti hodili ko boben; pa tudi jih ne pustiti, de bi stradali. Dokler otrok raste, gladovati ne sme. Po manj, pa pogoje (bolj pogosto) mu jesti daj, de bo ravno rastlo kakor konopla, pa bistre glave, ko jasno nebo. — Ne zapirate jih doma, naj grejo z vami na polje; vadite jih po malim mraza ino vročine; — naj igrajo, naj skačejo dokler so mali ino nedolžni. Človek se mora zdravja iz mladiga privaditi; kar se v' mladosti zamudi, se svoje žive dni ne popravi. — Ne razvajate otrok ne na sladkarije, ne na kavo, ne na vino; žganja

okusiti otroci ne smejo. Vsaka razvada je huda bolezn, ki se ozdraviti ne da. — Zdravo telo je nar dražej posvetno blago. Moja druga prošnja:

2. Skerbite otrokam za podučenje več ko za premoženje; kar se otroku blaga izporoči, ga lahko zgubi; česar se otrok nauči, mu nihčér vzeti ne more. — Kakor hitro se otrok čajmati začne, začni mu tudi od Boga, očeta dobrega pripovedati; ino se je dete nazizalo, ino se materi ljubeznivo nasmeji, lepo ga mati pokrižaj — pokrižaj, kedar ga poviješ ino spat deneš, pokrižaj, kedar se prebudi. Ino začne dete govoriti, mu začni tudi naprej moliti; — dobro je, če le eno alj dve besedici za tebo reče; Bog nedolžnih gučanje nar raj posluša. Česar se deček navadi, bo tudi starček znal.

So otroci izhodili ino že gladko govoriti začeli, vuči jih mati zjutraj pred kosilcam (froštikam), oče pa na večer pred večerjo moliti, se pokrižati, oče naš — češena si Marija — vero — deset božjih zapoved — pet cerkvenih — sedem zakramentov, šest resnic i. t. d. Tudi kratkih molitvic pred jedjo ino po jedi nauči — privadi jih. — To je otrokam prva zlata šola, v kateri jim nebeško sonce zasija. Otrokam, ki te domače šole nimajo, jim vse žive dni juterno sonce milosti božje posjalo ne bo.

So otroci v pravi starosti okolj sedmiga leta, dajte jih v šolo; alj saj h keršanskimu nauku skerbno pošiljajte jih, ne le o nedelah ino praznikih, ampak tudi ob delavnikih. Od sedmiga do štirinajstiga leta otroci niso za delo, ampak za nauk. Ne bodi vam šola predraga — ne predeleč; brez šole v sedajnih časih človek slabo izhaja. Starejši, ki otroke namesti v šolo le na pašo pustijo, za živino več ko za otroke skerbijo; niso vredni, de živijo. Kaj pomaga, kedar se žvince lepo redi, otroci pa poživijo.

So otroci šoli odrastli, dajte mladenčce dobrimu, modrimu gospodarju v nauk, dekleta pa dobri gospodinji, naj se naučijo dela po svojim stanu, fantje orati, sjati, žvino rediti, drevje žlahniti, — dekleta kuhati, kruh peči, šivati ino domačijo prav oskerbeti. Sdravi udje, pridne roke ino pa znajdena glava so nar boljši juterna za nevesto, nar veči premoženje, ki ga ženin priženi, ako imata on ino ona pošteno serce. Ne pustite deklet brez potrebniga nauka rekoč: „Il čemu je dekletam šola; saj ne grejo na vojsko.“ Dekletam

je šola bolj potrebna, ko fantam, to de drugačna mora biti kakor za mladenče. Ne bo dobrih gospodinj, ne poštenih žen, ne pametnih skerbnih mater, tudi ne bo srečnih hiš. Žena tri vogle derši — ino dobra šenka se teško dobi, ako dekleta praviga podučjenja nimajo. — Tretja prošnja je

3. Skerbite otrokam za poštenje. Srote so otroci nezakonskih; gerdo življenje nezakonskih staršev hodi za njimi, kakor tenja za človekam. — Reve so otroci očitnih grešnikov, pijancov, zapravljivcev, goljufov, tatov, razbojnikov alj pa svojomorivcev. Jabelko daleč od debla ne pade, pravijo, ino le prerado ternje otroke pika, ki so ga nepošteni stariši sadili. Tudi Bog tepe pregrehe starišev do tretjiga ino štertiga rodu.

Ne zapušajte otrokam ne krivične zemle, ne krivičniga dnarja; en krivičen krajcar deset pravičnih požrè; krivično blago pod streho ino pa moli v' zernji. Otroci krivičnikov, naj jim stariši še toljko zapustijo, pojdejo kruha prosit. Na ramah krivica — v' rokah pa beraška palica.

Vadite pa tudi otroke poštenja od mladih nog. Ne dajte jim nikolj legati; vsaka laš mora posvarjena — pervo — drugokrat; — tretjokrat tepena biti. Ne dajte otrokam goljfati, ne krasti, alj samin jemati, tudi kruha ne; kar človek isprosi, slobno nosi; kar pa vkrade, naj bo le eno jabelko, naj odrahta ino samo nazaj nese. Ne dopustite otrokam beračiti alj po hišah vbogajime prositi; pa tudi ne dajajte takim vbogajime; mlad berač, star tat.

4. Skerbite otrokam za varhe. Pervi vark otrokam je strah božji. Iz mladiga jim pravite, de Bog vse vidi, Bog vse ve, naj bo tema še tako terda, stena še toljko tolsta; Bogu se skriti ne moremo. Povete otroku, kako ima Bog pridne, nedolžne otroke rad, kako pa hudobne tepe, ki njega žalijo. Vučite jih se greha huj varvati ko smerti, ino pogosto jim ponovite, kar je bogaboječa mati Blanka svojmu kralevimu sinu Ludovitu neprenehama pravila: »Moj sin, veš, de tebe rada imam; pa ti povém, de bi te rajši mertviga videla, kakor bi zvedila, de si en sam smerten greh storil." Narveči hudo je greh.

Drugi varh nedolžnih otrok je sramožljivost, ki nedolžno lice rudečo stori, ako kaj nespodobniga sliši alj vidi, sveta znotrajna groza pred vsem nespodobnim. Vadite otroke svoj sram pokrivati, fante se deklet, dekleta se fantov var-

vati; ne dajte jim skupej ležati, se valjati alj noreti, vadite jih, de se spodobno oblačijo. Sama beseda: pŕfuj, to je gerdo, jih mora pręstrašiti ino jim svet deviški venec ohraniti. Sramožljivost je devištva sveta varučka. Tretji varh nedolžne mladine za dušo ino telo je sveti Angel varh, vsakimu od Boga poslan, de ga vodi, opominja, svari ino varje; naj ga le človek sluša. Vadite otroke, se vsako jutro ino zvečer angelu varhu priporočiti, ga ne žaliti; ino koljkokrat kaj nerodniga storijo, jih spomnite, de jih angel varh vidi. Otrok nikolj pozabiti ne sme, de sam ni, de ga bo sveti strah, storiti kaj, česar bi ga bilo sram v' pričo staršev, vučnikov, alj pa poštenih ljudi. Pravite jim, de je vse tako greh, od česar jih serce zaboli, ako na Boga, angela varha alj pa na poštene ljudi zmislijo.

5. Skerbite otrokam za potreben strah. Pervi strah mora biti šiba. Brezovo olje zaceli razvade mladih dni, ino šiba novo mašo pojé, to je: pridne otroke izredi. Ako dete per dvema letama ne vboga, le hitro mu z' šiboj pomagaj; hudo — pravi sveti Duh — je globoko vsajena v' dečkovo serce, šiba bo jo izpodila. Ne jigray z' šibo; šiba mora biti sveta reč. Ne tepi v' jezi; jeza je iz pekla, iz pekla pa kaj pride ne pride. — Ne tepi preveč; kar je preojstro, se rado zkerha, ino šerbinje dobi, ki se težko izbrusijo. — Ne tepi premalo, alj presladko; medena potica (gibanca) zdrava ni, od nje rad trebuh boli, od sladkanja pa serce. — Ne tepi po krivici, de bi eno otrok vbijal, drugo pa lizal ino izgovarjal, pa mu potuho dajal; ampak po zasluženji, de poreče, kakor je svoje dni dobra hčer očetu rekla: „Oče, le tepite me; saj sim zaslužila.“ — Ker je per otrokih šibe premalo, bo palice preveč.

Drugi strah otrokam mora biti zguba vaše ljubezni. Nikar, de bi jim obljube delali, ino si z darami kupvali, de vas bi vbogali, rekoč: Anėka, jidi zibat, bom ti pa medeka dala — Tone, jidi zvinje vračat, boš pa orehov dobil i. t. d. Brez vsake obljube mora jiti; ino če prav pridno stori, naj kaj dobi. Terjati otroci staršev nikolj ne smejo; le poprositi jim gre. Zamera starišev jih mora bolj boleti kakor skala za nohtam.

Tretji strah za otroke naj bo zamera božja. Pravite otrokam, kako hudo se človeku godi, ki Boga zapusti. Greh na vesti jih mora huj peči kakor vogel na roki žereči.

6. Skerbite otrokam za pošteno tovaršijo. Ne dajte jim se potepati; izvolite jim sami poštene tovarše ino

tovaršice, naj se z' njimi razveselijo, jigrajo, skačejo. Otrok sam biti ne more; sam je le volk. Glejte pa skerbno, kaj otroci počnejo; ena grintova ovca celo čedo natekne. — Odrašenim oskerbite dobro službo per poštenih ljudeh, pa tudi ob časi pošteniga tovarša alj tovaršico za zakon. To de ne siliti, temuč le svetvati v' službo alj pa v' zakon je starišev prava pravica. Persilena reč dobra ni; pa tudi po cesti pregrehe se prava sreča ne sreča. Poštena tovaršija zlata reč — slaba tovaršija ino pa smola na sukni.

7. Skerbite otrokam za pobožnost alj andoht. Pobožnimu kristjanu so potrebne tri svete reči: prvič vsako jutro ino vsak večer moliti. Rajši pustite živino brez kermé, kakor otroke bres molitve. Ne veliko; le sveti kriš, pa dober namen (majningo) storiti jih iz mladiga navadite. Ako Boga pazabili ne bojo, tudi njih Bog pozabil ne bo. — Druga reč pobožnimu kristjanu potrebna je, vsako nedelo ino zapovedan praznik službo božjo obhajati, per sveti maši ino per božji besedi biti. Otroci izdivjajo, ako malokdaj v' cerkvo pridejo. Človek ne živi samo kruha, ampak besede božje, ki iz božjih ust pride. Kakor mlade jagneta na zeleno pašo, tako mladenče ino deklice v' cerkvo vodite; takih je nebeško kraljestvo. Gorje starišam, ki sami v' nebeško kraljestvo ne grejo, ino tudi otrokam branijo. Takih sodba bo strašna.

Tretja reč pobožnimu kristjanu potrebna je pogosta prejema svetih zakramentov. Mladenči ino deklice od petnajstiga leta naj po navadi vsakiga mesenca, alj saj vsakih osem nedel k' spovedi grejo. Pogosta spoved jih bo skrivnih sovražnikov ovarvala, skrivne zanke raztergala, zapeljvanje premagala, jih posvarila ino podučila v' takih rečeh, v' katerih stareši alj ne vejo, alj ne morejo. — Pogosta sveta spoved je roka božja za mlade ljudi; pogosto sveto obhajilo pa studenc nebeški. „Jas sim vinska terta, veli Jezus, vi ste moje mladike; — nar lepši mladike so mladi ljudjé. Mlado serce hoče ljubiti; ako ne ljubi Jezusa, ljubi pregrešen svet. — Mlado serce mora ljubiti; ljubezn je njega življenje. „Jaz sim pot, resnica ino življenje“ — govori Jezus. — Mlado serce jiše, koga bi ljubilo; vsmileni Jezuš pa jiše serce, ki ga bi ljubilo, ino kliče: „Sin! hčer! daj meni serce svoje.“ Vse to se skos sveto vredno obhajilo zgodi. Ino kakor se jagneta od zelenja lepo omladijo, rožice od rose juterne lepši razcvetijo, enako

oživijo mladenči ino deklice skus vredno, pogosto sveto obhajanje. Kdo bi jim ga ne priporočal? — Poredko h božji mizi hoditi — je lenoba h službi božji — je naglaven greh. — Tako se pobožno živi, če se za te tri reči sberbí. „Pobožnost je pa za vse dobra — sv. Pavl uči; ona ima obljube tiga ino prihodniga življenja.“

Preljubi očetje ino matere vi! sreča alj nesreča prihodnih dni v' vaših rokah leži, ino to so vaši otroci. Kakor jih bote izredili — take čase, slabe alj dobre bomo imeli mi — šibo kervavo, alj zlato krono pa vi-po svojih otrokih. Vsaki dan prositi v' svetim očenaši, naj bi Bog vslišal vaših sedem prošenj, ki jih Gospodova molitva ima; oh prosim vas v' imeni Boga svetiga, vslišite tudi vi sedem prošenj za dobro rejo otrok. Le samo štiri reči so vam potrebne, dopolniti teh sedem prošenj: Vučite — svarite — z' šibo po r. . ino pa moliti vsaki dan, per vsaki sveti maši, naj Bog otrokam pravično pamet da. Le za trojno sukno otrokam skerbite: za poštenost — delavnost ino pobožnost; vse drugo jim bo naverženo; — za to vas prosim. Ako prošnja per vas ne velja, naj vas izdrami šiba božja, z' katero žuga pravični Bog v II. bukvah Mojzesa 20, 5, rekoč: „Jaz sim Gospód tvoj Bog, močín Bog, ki drujiga sravno sebe ne terpim ino štrafujem hudobije očetov na otrokih do tretiga ino štertiga naroda per teh, ki mene sovražijo.“ Kdor te strašne žuge ne razumi, naj posluša strašno prigodbo, ki nam kaže, de so

IX.

Hudobni otroci kervava šiba slabih štarišev.

Ko se je svoje dni Francosko spuntalo, ino semlja popila potoke kervi za svete vere del nedolžno pomorjenih, sta oče ino mati na Francoskim živela, puntarja zoper Boga ino sveto vero. Tiste dni ko so prave kristjane morili, je tisti, ki jih je zatožil, njihovo lastino za plačilo izdave dobil. Tudi onadva sta si po tim poti neko selo zunaj mesta Nantes osvojila; pa še si upala nista na seli prebivati. Bilo je še veliko zvestih služavnikov stare pravice, katerih sta se bala; hodila sta pa pogosto gledat na svojo novo oblast, ino kedar sta šla,

pozvedavala sta zvestih služavnikov stariga kralja ino prave vere, ter sta hitela jih kervolokam tožit, de so jih zgrabili in pomorili.

Matere nar veči veselje bilo je v' mesti vsako jutro na morišče iti, kjer so rabelni zvestim prijatlam stariga kralja glave sekali. Prostor si je na moriši z' dnarmi kupila, ino ni poprej iz mesta šla, de je bila morija za tisti dan dokončana.

Imela sta že poprej eniga odrašeniga sina, ino ga na vojsko nove pravice posilila. Grozovitna žena je ravno v' tim časi zopet nosila; ino njeno serce je v' kervi nedolžno morjenih od veselja plavalo, ter se ni mogla dosti nagledati, kako so glave padale, kerv tekla ino mertve trupla ležale. Smejala se je na ves glas, jezik iztegala, z' rokami plaskala, od veselja poskakvala ino divjala, kedar so kako tropo nedolžnih k' smerti peljali. „Le smert, smert vsim, ki se stariga kralja ino stare vere deržijo!“ je vpila, ino oči so se ji bliskale kakor zverini.

Porodila je grozovitno dete, brez vse prave podobe, dekle, ki je materno serce imelo. Divje ino čudno, od mladih dni bedasto se ni dalo kaj lepiga podučiti. Po dnevi ino po noči je dekle neznano vpilo, kakor so vpili vmerjoči, ki jih je noseča mati željno poslušala. So hotli stariši pozabiti svoje nekdanje hudobije, ino so prijatlam kako dobro voljo napravili, hitro je strašna pošast jelo dekle kričati ino ponovljati njih nekdanj rabelski glas; ino jim je kakor živa šiba božja veselje v' žalost premenila. Prefepala sta jo, v' strah jemala; pa vse ni pomagalo. Poslušati sta morla dni ino noči grozovitno puntarsko pesem, ki so jo nevsmileni morivci peli.

Kerv le kerv se naj preliva,

De dežela prostost vživa.

Po dné je v' kakim koti čepala ino svojo strašno pesem kričala, po noči je okolj po samoti lazila. Vsi ljudje so se nje bali; ter jo imenovali šibo božjo.

Na griči njo najde popotnik sedeti, ino peti svojo mertvaško pesem. Po noči je bilo; ino popotnik bližej gre, ona pa vstane, gerdo mermra, ter se zadere, kakor bi jo zabodil, tako čudno, de je bilo popotniga strah. „Ne boj se me, reče popotnik; zajšel sim si; pot mi pokaži!“ „Jaz se kaj ne bojim, je djala; ni me strah. Drugi se pač mene bojè. Otroci, ki me na polji vgledata, pred meno bežijo rekoč: „Bežimo! glejte, hčer šibe božje.“ Rajši torej po noči na polje grem ino si sedè

za kratek čas pôjem.“ — Na to se zopet zadere, de je po širokim majnik letel. — Bližej ino bolj na tenko njo ogleda. Njo videti je bil strah. Tolsta glava na dolgim vrati, na glavi slamnik, z' kervavo-rudečim trakam za vrat privezan; lasi dolgi, vsi razkodrani, dolge roke, suhe ko smert ino pa gole: bila je vsa grozovitna pošast. Veni roki je držala kervav nož, pred njo je zaklano jagne ležalo. Kazala ga je rekoč: Oče so mi ga rekli zaklati; ino mene nar bolj veseli, kedar je kaj za moriti. Staro ovco pokličem, de se prav dere ino bleketa, jaz se pa smejim.“

Blizo nje bilo je znaminje križa, na njim podoba križaniga. Hudobna hčer je brez vsiga strahu to sveto znaminje teptala. Po tem zadene kervavo jagne ino preklinja svoj pot.

Brat njeni je bil še pred puntarstvom rojen ino je persilen moral na vojsko. Prosil je očeta, naj ga odkupijo; pa bogatimu očetu se je mililo dnarja; dnar mu je bil več na serci kakor ves slabôten sin. Nekoljko vojsk se je po sveti klatil; razvujzdaniga življenja ino pa od težavne službe je toljko oslabel, de so ga starišam domu poslali, smerti dočakat.

Eniga dne oče na pragi stoji, ino ves izdelan človek se k' hiši privleče. Od daleč ga stari odpravlja rekoč: „Ptuji! jidi svoj pot; tukaj ne dobiš ničesar.“ „Dobro vêm, de se tukaj ničesar ne dobí; vender memo ne morem;“ odgovori ptujc, ino se lopi približuje. Tudi mati zravno pride ino očeta pokrega, ter se nad njim zareži: „Kaj pa hoče per nas ta beráč?“ Ptujc prileze ino pravi: „Kaj mene več ne poznate? Saj sim vaš sin.“ — Oče merdec naredi, rekoč: „Mislil sim, de si že mertev!“ — Mati pa vpraša: „Na kako dolgo so te pa izpustili?“ — „Na vselej,“ žoldnir odgovori, ter se naslone. „Tega pa vender ne, reče oče; madva te imeti ne moreva; sama sva obožala.“ — „Oh! ne bote me dolgo časa imeli; skoraj pokopali me bote; nisim prišel per vas živet, ampak le vmret.“ —

Mati zakliče svojo hčer; pa sestra ni svojiga brata poznala. — Sinu se zhujša; ino čez ene dni čuti, de se mu smert bliža. Strašno njega vest peče, naj si mu ravno niso stariši kaj od Boga povedali. Ves režoč reče starejšam: „Sdaj bote priča moje smerti, vi, ki ste moje smerti, krivi. Pest dnarjev vam je več veljalo, ko jaz; vsiga mladiga ste me v' soldošno potisnili, pa mi nobeniga nauka, še dobriga svêta niste mi dali, kako se imam zaderžati, de, v' nesrečo ne padem.

Veselilo vas je, de ste se mene iznebili; povernil sim se, de per vas vmerjem. Moja smert naj bo vaša gajžla. Vi mati ste tolikokrat željno gledali, kako so nedolžne morili; zdaj vam nesrečna hčer grozoviten krič vmerjočih ponovlja; ali jo kaj zastopite? — Vam, oče vi! naj bom pa jaz strašen spomin. Moj pokop naj vam priča, de vam je dnar ljubši ko vaš otrok, ki ste ga vmorili.“

Tako sin na smertni posteli velí, oče ino mati pa pred njim molčé stojita. Bolnik svoje kosti iztega ino ječí ter bara: „Ali je še Bog? Kje je neki Bog?“ Tiho sta oče ino mati. — „Po mašnika! po mašnika!“ vmerjoči sin kliče. Hudoben oče pa materi pravi: „Pojdva le; saj slišiš, de se mu na pameti moti.“ Gresta; — ino kedar nazaj prideta, najdeta hčer, ki je na posteli mertviga brata sedé prepevala. — Žalosten razgléd starišam ino otrokam. —

X.

Fajmastrov god.

Na neki fari na Slovenskim so bili star fajmošter že blizo petdeset let za pastirja. Cela fara jih je za očeta imela; ni bilo moža ne žene, ki bi jih ne bili kerstili ino poročili, razen dveh možov, ki sta že bila gospodarja, ko so njih fajmoštra postavili: grašinski župan ino pa veški Modrič, ki je cerkovni oče (cehmajster) bil; dva pametna, poštena moža.

Bilo je v' jesen na svetiga Mihaela, gospod fajmoštra god. Veliko ljudi je k' sveti maši priteklo; namesto farmanov sta unadva moža gospodu po maši srečo vošila. Ostanita per kosili, de se kaj od starih časov pogovorimo, pa tudi mladim povemo kak dober nauk.

Malo pred kosilam gospod šolski perpelja šolce gospod fajmoštru sreče vošit. Nar pridnej šolar je v' imeni vsih blagoželjoval, ino potem so vsi prav lepo pesem zapeli njihovimu godu v' čast; ino solze veselja so gospod fajmoštra polile. Kruha ino pa sadja otrokam postrežejo, rekoč: „Bog vam daj toljke ino pa tudi tako srečne starosti včakati, kakor smo nje mi terjí doživeli.“

„Res je, velijo gospod šolski; alj hočemo mi take starosti včakati, mormo tudi po njihovo živeti! Radi bi otroci slišali, kako se jim je svoje dni godilo?“ Gospod fajmošter pripovedajo:

„Rojen vbožnih starišev, sim si v' mladih letih veliko hudiga skusil; se nisim prevzél, pa tudi ne dobriga privadil. Z' velikim veseljam sim nastopil duhovski stan, spoznavši, de ga nisim vreden; lahko pa tudi vse dolžnosti dopolnil, ker nisim bil razvajen. Pot mi ni bila nikolj pregerda objiskat bolnika, deteta ni bilo preslabiga, njega v' keršanskim nauki podvučiti. Molil sim za vse, pa tudi skerbel po svoji moči; žaloval z' žalostnimi, z' veselimi sim se pošteno veselil. Narveči žalost moja je bila, kedar me fara vbogala ni; moja narveči nesreča, kedar sim videl, kako je Bog razžalen. Vse posvetno sim vselaj imel le za opravilo; svoje plačilo le v' nebesih prijeti želim. Veselim se torej svoje starosti, ker se mi večer plačila perbližuje. Glejte, tako sim včakal srečne starosti.“

„Zdaj pa vi, oče župan, decam povéte, kako se je pa vam godilo svoje dni?“ so gospod fajmošter rekli.

„Imel sim poštene bogaboječe stariše“ — rečejo župan. Skerbno so me v' keršanskimu nauki podučili. Z' materjo — Bog se njim vsmili črez dušo — sva cele dni per kolovrati sedela. Oni so predli, ino mi predmolili, jaz pa za njim; pa še kako sveto pesem so mi zapeli. Z' očetam sva pa v' cerkvo hodila, ino cel pot so me izprašovali, kaj so gospod vučili. Zato so me pa tudi gospod fajmošter per izprašovanji za prvo spoved pohvalili, de ga ni v' fari mladenča, ki bi tak v' keršanskim nauki podvučen bil. Potepati se nisim smel; v' kerčmo nisim pota vedel, ino greha sim se varval, huje ko kače. Pomnim še, kakor bi dones bilo, kako sim se milo jokál po pervim svetim obhajili, ter sim se spomnil, kako sim mali deček pred šestimi letami popréj na pepelnico kosček pečenke pojedil, ktiro sim bil na pusten tork v' žep pozablivši vteknil; pa sim se bil posabil, tega izpovedati. Teško so me mati vtalazili, rekoč, de to ni smerten greh, ker nisim nalaš, temuč le pozablivži storil. Jigrati se nisim naučil; pa tudi pjančvati ne. Ženske nisim poznal, dokler me niso pošteno oženili po smerti moje dobre matere. Z' celo sosesko sim v' miru živel, ino svojim ljudem vedno naročoval, ptuje škode bolj varvati, kakor domače. Lehko smo se zastopili, hvala Bogu, posebno sva si

pa z' tem sosedam Modričam prijatela bila. Rad mi je pomagal, kar je premogel; Bog mu daj dobro! pa tudi jaz njemu; ne bodi mu oponošeno! Za rajnim Belakam so mene župana postavili. Ni mi bilo po volji; pa se gospodu nisim upal vstaviti, ino steril, kakor sim vedel, po moji slabi pameti, de je prav. Vsako reč sim po pravici cenil, podkupila še nikolj vzel; za srote sim skerbil, za vboge vdove govoril, kedar je bilo potreba. — Bil sim pogosto starašina, pomagal poštenim mladencem dobro ženko dobiti, pa tudi pridnim, pametnim dekličam k' dobrimu koscu kruha priti; ino malokdo, de bi me ne pohvalil za to. Bil sim rad boter; pa tudi na sedmini sim od rajnih slovo jemal, ino pošteno odpravljati pomagal. Ni bilo scer v' časi brez zamere; pa me le vsi radi imajo, rekoč: „Naš župan je hud, pa dober tud! — Ktero me kaj rado ima, vi šolci? „Mi vsi, oče starašina!“ odgovorijo otroci. — Tako mi je keršanska pravica srečno starost prinesla. — Zdaj pa še ti otrokam povej, Jakob Modrič, kako se je tebi svoje dni godilo?“

„Moji stariši so bili premožni; pa hitro so mi odmerli. Sosedjé so me oderli, koljkor so mogli, ker se njim nisim mogel braniti. Moj oskerbnik (gerhab) je obogatil, jaz sim pa obožal, ino veliko let se mi je huda godila. Beseda božja me je tolažila, ki sim njo rad ino zvesto poslušal, ino se vselaj razveselil, kedar sim čul, de imamo dobriga očeta v' nebesih, ki za vse skerbí. Odrastil sim, se teško oženil; vsaka se je dolgov bala, ker sim veliko bratam ino sestram plačati imel. Molil ino delal sim, kar sim premogel. Bog mi je srečo dal, de sim v' kratkih letah dolge poplačal. Sim se pa tudi vsake pravde huj ko smerti bal, lepo tiho sim živel, vsakimu dal, kar mu gre, ino sim tako v' miru srečne starosti včakal. Molitva ino pa delo sta me postarala.“

„Otroci! sklenejo gospod fajmošter, želite tudi vi take lepe starosti včakati, pridno molite ino skerbno delajte, varvajte se vsake krivice, posebno pa tožb ino pravd. Ne razvajajte se v' mladih letah, ino varjte se greha hujši, ko ognja. Le keršanska krepost, čednost da veselo starost.“

Pomerli so gospod fajmošter ino unadva poštena farmana; otroci še živijo ino veselo pomnijo rajniga gospod fajmoštra god.

Pesme ljubimive matere.

Felja, matere, ti svoje ljubsko dojam,
Se z ljubeznijo v srcu mi dojam.
Kar mleko materino mi dojam,
Naj mi pravi dojam dojam.

Slovenska gerlica.

**Slovenska gerlica v domačim logi rahlo poje,
Povabi spevati vse brate ino sestre svoje.**

I.

Pesme ljubeznive matere.

Preljube matere, ki svoje ljubčke dožite,
 Še z milim' pesmami jih ve razveselite.
 Kar mleko materno za njihovo telo,
 Naj mila pesem bo za dušo njihovo.

1. Mati dete zible.

Ajaj, ajaj, ljubček moj!
 Dete trudno si nicoj.

Ajaj, ajaj dete moje:
 Zible mati, ino poje.

Pridi, pridi gerlica,
 Boš mi dete zibala,
 Dete moje mehko spalo
 In ne bode se jokalo.

Zunaj lepo jagniče,
 Jagne lepo belo je;
 Jagne bode perskaklalo,
 Moje dete pozibálo.

Lepo rožice cveto
 Belo ino pisano;
 Jutre bova sгодaj vstala,
 Bova lepe rožce brala.

Perletite angelci,
 Vi nebeški družaji;
 Bote dete mi varvali,
 Njemu sladko spanje dali.

Kedar pridno dete spí,
 Ljubi Bog nad njim bedí;
 Kedar tiho dete aja,
 Bog mu sladke sanje daja.

Ajaj, ajaj detece,
 In ne žali matere;
 K sebi te ne bodem djala,
 Bog ne daj, deb te zaspala.

2. Otroka juterna pesem.

Dobro jutro! spet živim,
Tiha noč minila;
Jutra se razveselim;
Luč se ponovila.

Petelinček me budi,
Puti se tud švara;
Hitro vstati mi veli,
Zaležuhe kára.*)

Ptičice že pojejo,
Stvarnika častijo,
Moliti me kličejo,
Ino pet vučijo.

Ljubi Bog! zahvalim te,
De si me ohranil;
Prosim, de boš dalej še
Hudiga me branil.

Dobro jutro, mamica!
Bote pape dali.
Za kosilce**) dobriga,
Kaj ste nam skuhali?

Bele hočem se omit',
Cedno dete biti;
Vmazano ne smejem prit',
K mizi ne hoditi.

Hvala Bogu, lepo je,
Zdravo in veselo,
Toplo sije sončice;
Pojdemo na delo.

3. Anca ino pišeta.

Hitro, hitro ljuba mati!
Piškam moram jesti dati.
Dajte piškam proseka.
Lepo prosjo pišeta.

Pik, pik, pik! kako letijo,
Kok se srotke veselijo!
Kako rade zoblejo!
Vboge piške, lačne so.

*) Zalezuh, ki dolgo leži! — Karati alj kregati.

**) Kosiljce, zajterk alj froštik.

Kokla zerna ne pozoble,
De bi piške dosti dob'le.
Oh, kaj dobra mati stri,
De otroke oskerbi!

Piške so se nazobále,
Lehko bojo zdaj šetale*);
Vse za kokloj čivkajo.
Kam jih le peljala bo?

Čujte, čujte, kokla vpije!
Hočem videt', kaj se vije?
Gerdi kanjah je priderl,
Kokli piško rad požerl.

Kokla svoje piške brani,
Gerdi kanjuh mora vstrani.
Oh pogledjte, mamica,
Kako piške rada 'ma!

Pod peruti njih zakriva,
Glej na persih njih ogreva;
Lehko si počivajo,
Strah in zima njih ne bo.

Mama! tak bom jas zavpila,
K vam perbežala, se skrila,
Kedar pride dušni tat,
Me v nesrečo odpeljat'.

4. Bog za vse skerbi.

Na zemli miške najti ni,
Ki bi ne 'mela mamice,
De ji prinese skorjice,
De revca stradala ne bo.
Tud ji postelev posteljco.
Bog pač za vse skerbi!

Pod nebam tudi ptičke ni,
Ki bi ne 'mela suknice,
Prav lepo tople pernate,
De greje ptičico gorko,
In ptičke mrazek vzel ne bo;
Njo Oče oskerbi.

Červičeka na zemli ni,
Ki bi ne najdil kapelce,
Katire on napije se;
On najde dosti živeža,
In lakote še ne pozná;
Nebeški atej za-nj skerbi.

*) Šetati — kobacati alj tavgieren, wie die Kinder.

Metulj po travnikih leti,
 Objiše svoje rožice,
 Preleta verte in polje,
 Ima žamnato suknico,
 Lepši ko dekle, pisano;
 Nja dober Oče preskerbi.

Pod soncam stvarce take ni,
 Naj bi še tako mala b'la,
 Per Bogu ni pozablena.

Ma vsaka svojo hišico,
 Ma vsaka svojo posteljco.

Vse ljubi Oče preskerbi.

Glej moje dete, tudi ti
 Očeta dobriga imaš,
 Se njemu lahko v roke daš,
 Se lahko njega veseliš,
 Kir v božjih rokah ti živiš.
 Nebeški Oče tud za te skerbi.

5. Angelj varh.

Po sveti angelj hodi,
 Ne vidi ga oko,
 Pa vender tebe vodi
 In varje te lepo.
 V nebesih angelj je doma,
 Nebeski Oče pošle ga.

On v vsako hišo pride,
 Če ravn' zaperta je
 In otrok mu ne vjiđe,
 Naj ravno skrije se.
 Odene tebe, ker zaspíš,
 Odkrije, ker se prebudiš.

Doma, kakor na poti
 Je angelj varh z teboj;
 Za mizoj, kakor v koti
 Te vidi angelj tvoj.
 Oh, ne razžali angelja,
 Ki tebe toljko rad ima.

Tvoj angelj te odéva,
 Kedar ponoči spiš,
 Po dnevi te ogreva,
 De kašla ne dobiš.
 Si dete dobre volje ti,
 Se angelj z tebo veseli.

Pa angelj gre k Očetu,
 In vse Bogu pové,
 Če otrok na tem svetu
 Prav priden, dober ne.
 Oh dete! vbogaj prav lepo,
 De angelj tebe hvalil bo.

6. Mlado jagnice.

Mlade jagne, lepo belo
 Gre za materjo veselo,
 Skače, de ni za obstát,
 Hoče travo poteptat.

Hopsa, hopsa! kolobita,
 Poskakuje ino rita;
 Ne ve zdravo kaj začet,
 Zaničuje dober svet.

Mati pravi: Kar ne skakaj,
 Tam po bregi se ne takaj;
 Lehko se je spoteknit,
 Šibko nogico vlomit.

Jagne mater ne poslušá,
 Rajši samo si poskušá,
 Se črez kamje zaleti,
 Ino nogico zdrobi.

Jagne nogico vlomilo,
 Glasno klicalo in vpilo:
 Oj otroci vbogajte
 Svoje skerbne matere!

7. Prederzna ptčica.

Ptčica pisana mreži vletela,
 Sama ni vedela, kaj bi začela.
 Brez skerbi skakala v zanko zadela,
 Strašno je plakala, konec je vzela.

Duša, ki govoriš: Jas sim grešila,
 Kaj pa je! se smejiš, kaj sim zgubila?
 Šiba pripravljena, te bo zadela;
 Perve nečutila; druga bo pela.

Bogu pravičnemu ne moreš vjiti;
 Strašno, poboljšanja čas zamuditi;
 Grehu nevarnemu se ni smejati;
 Hitro potreba je mu slovo dati.

8. Zapušena srotica.

Ljubi moji otročiči,
Vaša sestrice naj bom,
Nimam ateja, ne mame,
Tudi kdomu ne vem kom.

Ti si vmazana in gerda,
Bilo bi nas tebe sram;
Jidi, in se preobleci,
Pojdi k svojim starišam!

Oj pomerli so mi mati,
In očeta ne poznam;
Kdo mi hoče srajco dati?
Tud počesat se ne znam.

Nimam srotle, kaj obuti,
In pod streho kam ne vem;
Krog po sveti se potikam,
Med otroke tud ne smem.

Pridem v hišo, mi podajo
Škorjo kruheka za dar,
Hitro dalej me odpravjo,
Ni nobenmu za me mar.

Naj bom per vas otročiči,
Oh ne bodi naj vas sram;
Sim razcukana in bleda,
Vender se pokrižat znam.

Tak pa bodi naša sestra,
Hočmo tvoji bratci bit;
Belo srajčko tebi dati,
Lepo belo te omit.

Mamko bomo naprosili,
Naj te v hišo vzemejo;
Ateju priporočili,
Naj ti kupjo suknico.

9. B o ž i c.

Preljubi sveti Božič ti,
Tebe se veselimo mi,
In jaslice napravljamo,
Za tebe čedno posteljco.

Sam Bog je tebe nam poslal,
Pa tud orehov dosti dal;
Njih hočmo lepo pozlatit,
In z njimi tebe počastit.

Deklete, izrezlajte le
 Iz bele gobe brezove
 Golobce, naj se majajo,
 Krog jaslic lepo letajo.

Po beršel *) fantji pojdemo,
 Grozdice mu pobelimo;
 V zelenji moré kotec bit,
 Vsa hiša se oveselit.

Preljubi svet božični dan,
 Otrokam praznik narbolj znan,
 Kjer Jezusa spoznavamo
 In božje dete molimo.

Preljubi sveti Božič ti,
 Naj bomo tvoji bratci,
 In tvoje ljube sesterce:
 To naša serčna želja je.

Glej, otročaji majhni smo,
 Podaj nam svojo rokico,
 De bomo lepo rastili,
 Prav pridni, kakor angelci.

O sveti Božič, praznik naš,
 Ki nam veselja toljko daš,
 Ohrani nam veseli čas,
 In hudiga obvari nas!

10. Lehko noč.^v

Svetlo sonce se je skrilo,
 Vse na sveti potihnilo,
 Vse odeva tiha noč,
 De zaspati je mogoč.

Svetle zvezde pa gorijo,
 Tam na nebi se svetlijo,
 Kakor bi nas angelci
 Dolj iz raja gledali.

Ptičice in druga žvina,
 Gospadarji in družina,
 Vse počitka željno je,
 Tiha noč zazible vse.

Bog je vkazal tiho djati,
 De bi mogli slaje spati;
 Kdor sovraži nočen mir,
 On ni človek, on je zvir.

*) Berščel — beršlen, der Epheu.

Moja glavca je zaspana,
Moja posteljica postlana;
Ljubi angel varih moj,
Mene varij ti nicoj!

Atej! meni križ storite;
Mama! mene pokropite;
De prav lahko, sladko spim,
Naj vaš žegen zadobim.

Jutre hočem zgodaj vstati,
Nočem zarje zaležati.
Bog mi daj svojo pomoč!
Ate, mama, lahko noč!

Pesme za dobro voljo.

Kdor je dobre volje, naj poje. Sv. Jakob. 5, 13.

1. Veselje Štajarca.

To je veselje Štajarca,
Če mu Bog sladko vince da.
„Juhe, juhe!“ zavuka rad;
Se žalosti ni treba bat’.

Ker zima jemle že slovo,
Obreže Štajerc ters lepo.
„Juhe, juhe! šparon reznik,
Rodil boš grozdja spet velik!”

In ker spomlad perhaja že,
Vesel v vinograd Štajerc gre;
Juhe, juhe! z motko kopa,
Okoli tersja si jigra.

In kedar grozdje ocveti,
Se tudi Štajerc veseli.
Juhe, juhe! on vezat gre,
Poroča z koljam tertice.

In ker se čriček *) oglasi,
Se serce Štajarcu smeji:
„Juhe, juhe! skor gremo brat;
Bom težko brento nosil rad.”

*) Čriček, čurik, čirič alj vengerl.

Le kupice nalite zdaj,
Zdravico vsaki to imaj:
„Juhe, juhe! Bog naj živi
Očeta, ki se veseli!”

Bog daj ti dolgo še živét',
Dočakat srečno starih let;
Juhe, juhe! deb' vedno pél,
Enkrat v nebesih bil vesel.

Bog ti pomози, ljubi brat,
Deb' ga še pila dostikrat.
Juhe, juhe! veseljmo se;
To Štajarska navada je.

Bog tebi žegnaj, sesterca,
Deb' dostikrat še pila ga!
Juhe, juhe! veseljmo se
Srečne dežele Štajarske.

Oj ti dežela Štajarska,
De bi le vselaj srečna bla!
Juhe, juhe! prosmo vselej:
O vsmilen Bog na nas poglej!

Poslali P. E. Zagorc.

3. G o r i c a.

Po Horvački osnovana. *)

Nikdar na sveti boljšiga ni,
Kakor gorica, ki vince rodi:
Kumej moj dragi, sdaj se napij;
Nekdaj naj nebo, sdaj si ga vžij.

Kole bom sekal, vozil ga bom,
Služil kopače, skerbel za dom.
Kumej moj i. t. d.

Možek se trudim, tersje sadim,
Dela nobenga ne zamudim.
Kumej moj i. t. d.

Možek donese bariglico,
Ženka pa speče poganico.
Kumej moj i. t. d.

Možek za mizoj v koti sedi,
Reže pečenko, berke masti.
Kumej moj i. t. d.

*) Vidi: Pesmi krajskiga naroda v. zvezik. 117.

Kedar nam dojde sveti Mihal,
Grozdje dozori, jaz ga bom bral.
Kumej moj i. t. d.

Kedar pak dojde sveti Martin,
On ga bo kerstil, de bode vin.
Kumej moj i. t. d.

Kedar smert dojde, vtihnil bo glas,
Vince ostane, ne bode nas.
Kumej moj i. t. d.

V diki nebeški, Bože nam daj
Hvaliti tebe, na vekomaj!
Kumej moj dragi pijva tako,
De nama tamo hudo ne bo.

3. Sprehod krog Celovca.

Kedar nas — zvonca glas

Kliče, se sprehajat:

Ali ne — začne se

Serce nam otajat?

Mahoma — vsakiga

Mika v temne loge.

To hladi — v serčeki!

Najte! le na noge!

Urno le — balite

Le nikar muditi!

Dragi čas — vabi nas

Hitro k vratam priti.

Kaj velja — pot pelja

Dones mem Goričke? *)

Sladko tam — vselej nam

Žvergolijo ptičke.

Se dovolj — lepih polj

Iz Goričke vidi,

Hladen vir ¹⁾, — bel Obir ²⁾,

In domači zidi.

Krog no krog — hribček mnog

Zelen plajš odeva;

Radoše ³⁾, — Sojnice ⁴⁾

Sončen žark ogreva.

*) Gorička — Goritschißen.

¹⁾ Der kühle Brunn. ²⁾ Die Obir. ³⁾ Radsberg. ⁴⁾ Zwanzigerberg.

Videti — Satovski ¹⁾
 So zeleni griči,
 Malo preč — Sojnska peč ²⁾
 Sterma se kopiči.

Blizo dva — turna sta,
 Gledata 'z doline
 Obedva — soseda
 Gojsove grašine ³⁾

Pa med vsim — pogrešim
 Štajarske gorice;
 Sem pa taj — hladen kraj
 Le rodi tertíce.

Enkrat še — ozrem se
 Na prijazne griče;
 Zdaj, „alo! — le damo!“
 Me voditel kliče.

Arlič.

4. Mladost, krepkost.

Oj žlahtni čas mladosti,
 Kok ti me veseliš,
 Ker brezi vse bridkosti
 Živeti me pustiš.

Ker starga v' črevah grize
 Tiši ino bolí,
 Meni od tiste mize
 Prav dobro jed diši.

Ker starga delo peha,
 In sapa ga duši,
 Meni pa še le smeha
 Se komaj vredno zdí.

Ne maram za mokroto,
 Ne maram tud za prah,
 Ves serčen grem v' samoto,
 Ker me nikolj ni strah.

Vesel si zjutraj pôjem,
 No zvečer žvižgam si,
 Kar se sosedam mojem
 Gotovo dobro zdí.

Ko zjutraj mrak odhaja,
 Me vstati veselí;
 Ko sonce spet zahaja,
 Mi kratke so noči.

¹⁾ Die Felsengruppe der Satnig. ²⁾ Der Prediger-Stuhl. ³⁾ Herrschaft Ebenthal.

O žlahen čas mladosti,
Človek te le cení,
Po vsi tvoji vrednosti,
Kedar te že več ni!

Poslali Jožef Pirkmajr.

5. Prevzetija kmetov.

Oh pogledite vsi ljudje,
Kako zdaj na svetu gre:
Hudo se napuh vojskuje,
Vsaka srota prevzetuje,
Kmetško dekle, kmetški fant
Nosi zdaj gosposki gvant.

Kakor nosi se gospod,
Hodi hlapec tud svoj pot,
Nosi ramice visoke,
Tiste turnaste klobuke,
Tiste kapce šiltaste
Nosjo šeme paverske.

Čeren klobuk za nja ni,
Druge sorte ga dobí,
Ga dobi še take robe,
Kakor tiste sive gobe,
Ki po dobrovah rastó,
Ki jih ovce ne jedó.

Hlače kažamiraste,
Lajbiče vse sniraste;
'Z tacga sukna pa jopiče,
K' ne vé vsaki, kak se kliče:
Prač po šest goldinarjev,
Tristo nemških vinarjev.

Fantje k' cerkvi pridejo,
'Z aržetov jim gledajo
Velke fajfe no mehirji,
Kakor kosecam vodorji;
Bukvic pa ni videt tam;
Patanoštra njih je sram.

Zdaj pogledjmo ženski spol,
Vidimo njih gor in dol
V oblačili nove šege,
Prave vragove telege;
Če ravn lepo janko ma,
Čez en mesenc ne veljá.

Pride kaki praznik svet,
Hoče drugo janko 'met,

Nove sorte cajg kupuje,
 Stare gvante predeluje;
 Če se k' prazniku ravna,
 Žnidar preveč dela 'ma.

Kedar k' maši spravlja se,
 Vse popred pregledat hče:
 Če je lepo, jasno vreme,
 Tak narlepši janko vzeme;
 Če se megla pa kadí,
 Hitro gvante spremeni.

Neka 'z bukvic brat ne zna,
 Robec namest bukvic ma,
 Patanoštra se sramuje,
 Roženkranc tud zaničuje,
 Fajcel v' rokah žuli tam,
 Kir jo je moliti sram.

Kmetič maslo, špeh prodá,
 Dnar za nove gvante dá;
 Doma stiska na vse viže,
 Rajši je borove špize,
 De oblečen prav lepó
 Povzdiguje on glavó.

Žito v' mesto zapeljá,
 Posle pa brez kruha má;
 Malo repe in krompéra,
 Suhe škorice pobera,
 V' mlečno župo podrobi,
 Z' tem družino on redí.

Kedar kramer pride v' ves
 Blizo svatovšna alj ples,
 Ima dnarjev vsak zadosti,
 De si kupi gvant za gosti,
 Hitro žnidar mora prit,
 Hitro oblačilo bit.

Pride žnidar, pride tkavc,
 Šoštar; alj kak drug delavc,
 Nima dnarjev, de bi plačal,
 Prosi, de bi ga počakal.
 Le ga čakaj leta dni,
 Brez plačila te pustí.

Pride tudi sekucjón,
 Od grašine bel patrón,
 Vse po hiši on pobriše,
 De šest krajcarjev poiše,
 De soldatu verže taj:
 „Nimam dnarjev, Bog pomaj!”

Vpije on vse žive dni:

„Ovbe! ovbe, dnarjev ni!”

Dnarji grejo pa 'z dežele

Za to ofertno vesele:

Na Kočevarsko no v' Grac

Gre za oblačila dac.

Drugi tako pravijo:

De gosposke njih deró,

Ja, kob' dacje ne plačvali,

Tej bi še le prevzetvali:

Kmet bi hodil kakor grof,

Imel bi verh glave knof.

Bog je vstvaril tudi zvir,

Dal je farbo nji za cir,

De se vonder prec odloči,

Človek njo spozna po noči,

Alj je volk, alj je lesjak,

Ali kaki drugi zjak.

Zdaj poglejmo pa ljudi,

Per njih kaj razločka ni,

Alj je kmetič alj barón,

Alj je hlapec, alj gospón,

Alj je 'z vesi, alj teržan,

Ves zarašen, ko pesjan.

Kmetič lepo prosim te:

Bolj ponižno nôsi se,

Pred gospodam glavo nagni,

In pred Bogam se perpogni,

Po dne delaj, kar je prav,

Boš po noči lahko spal.

Naj bo delo tvojih rok,

Le sekíra ino drog;

Plug no brana, in motíka

Se za kmeta narbolj šíka;

Pukšo pustí le na stran,

Če ne greš v' deželsko bran.

Tak oblečen hôdi kmet,

De boš enkrat v' nebo vzet,

Glej kok svoje dni živeli,

Ne obleke take meli.

Bog prevzetnih ne štimá,

Le ponižnim gnado da.

Zložil neki Poharski pevec.

6. Teríce.

Voj, dekliči! le vstanite;

Ura je že pol noči.

Veselite se teritve,

Lén v' sušivnici éverči.

Čof, čof, i. t. d.

Saj sušivnica je taka,

De gorkejši treba ni.

Zasmodi si perje sraka,

Naj le memo perletí.

Čof, čof, i. t. d.

Noj dekleta, snopje cvili,

Klada suha prav suši;

Krepko dedej rogovili,

De se len ne zasmodí.

Čof, čof, i. t. d.

Vašim terlicam se zdeha;

Vsaka vzemi svojo pést,

De ne bote strile greha,

Deržite jezik, varjite vést!

Čof, čof, i. t. d.

Glej na svoje rogovile,

Dedec! kaj nas boš svaril!

Smo poprej, ko ti molile;

Deb le ti tak priden bil!

Čof, čof, i. t. d.

Nate! bote se pognale,

Skusle, kateri kaj bolj zda,

Bote, kakor gos saglale,

Kedar mlade past peljá.

Čof, čof, i. t. d.

Mojo pest sim osaglala,

Gnide na predivi ni;

Ne bo za hodnik veljala;

Glej, ko žida se liši.

Čof, čof, i. t. d.

Naj terila, kakor hoče,

Še tak dobro tréti zna;

Mojster je le večni Oče,

Ki nam lepo snopje da.

Čof, čof, i. t. d.

Kar ne dremli, suha baba!

De se snopje ne zažge;

Si že lačna ino slaba,

Na potice, vgrizni le!

Čof, čof, i. t. d.

Hvala Bogu! dokončale
Srečno svoje delo smo,
Nam predice hvalo dale
Za tak lepo kódelo.
Čof, čof, i. t. d.

Mati! lepo je predivo,
Čedno ga omikajte!
Oj, deb ravn' tak ljubeznivo
Bilo naše serčice!
Čof, čof, i. t. d.

Vse razvade v' serci tretí,
Kakor len očistiti,
Vse težave poterpeti:
To teritva nas vučí.
Čof, čof, i. t. d.

Koljko mora len prestati,
Preden se tenčica strí!
Skuz terplenje perpeljati
Nas v' nebesa Bog želi.
Čof, čof, i. t. d.

J. Lipold.

7. P e r í c e.

Mati zakliče brihtno deklíče:
„Hitro vstanite! že se daní.
Srajce, rokavce, rute in haubce
Perte poberte, prat' se mudi.“

Žehto končale, lug ste izprale,
Le na períše nesite prat!
Ptičke vesele vam bojo pele,
Ribice hočejo vas pozdravljat.

Pridne períle, deb' se učile
Tudi oprati svoje serce.
Grenke solzíce vaše dušíce
Bojo omíle, ocedile.

Dobro ožmite ino zplahníte,
Vmazano ps'titi bi b'lo gerdó;
Sonce sušílo nam bo perílo,
Belo ko sneg se blišalo bo.

Prav spokoriti, dobro omíti
Grešniki mormo svoje serce;
Milost bo sjala, serce nam vžgala,
De bo v' ljubezni svetilo se.

J. Lipold.

8. Zdravica.

Poliček je moj striček,
In glaž je moj mejaš;
Kedar me žalost peče,
Poliček meni reče:
(Nalij si ga en glaž).

Ko vince gladko teče,
Nam serce ohladi;
Per serci nas ne peče,
Ker nam poliček reče:
(Le pij, le pij ga ti!)

Če k nam prijatelj pride,
Ma serce žalostno,
Poliček mu natočmo,
De žalost mu razmočmo;
(Vesel gre on damo).

Bratje ljubi in sestre
Slušajte me zdaj vsi:
Vsi glažke si nalite,
In čisto jih popite,
(Naj vsak, kok jaz stori).

Zdaj pijmo vsi na zdravje
Očeta hišniga,
Naj Bog mu da živeti,
In sode polne meti,
(In nič ne žali ga!)

Zdaj smo glažke spraznili,
Poglejte suhi so;
Če suša njih premaga,
Saj lahko se pomaga;
(Spet jih nalijemo).

Prijatli zahvalimo
Pa tudi mi Boga,
Ki nam da vince piti,
Ino se veseliti
(Očeta dobriga).

Poslali J. Pirkmajr.

9. Napitnica.

Letos je prav dobro leto,
Vince je dovolj na sveto
Dones je prav srečen dan,
Vince pijem; ne bom pjan,

Gerdo za me bi to bilo,
 Ako bi se pergodilo,
 Če bi se napil tako,
 Deb' ne vedel kam damo.

Le ga pijmo in zavžimo,
 Pa Boga ne pozabimo,
 Mi na Boga, Bog na nas;
 Daj nam Bog en kratek čas!

Stara pésm.

10. Šentjanžovca.

Bomo pili Šentjanžovco
 Za srečno, lahko rajžico.

Prej, ko se bom na pot podál,
 Koga si bom tovarša zbral?

Jezusa kužnil in objél,
 Njega bom za tovarša vzel.

Jezus je majhen pa je svet,
 V' rokah derži vesolen svet.

Jezus je vsmilenga serca,
 Karkolj ga prosimo, vse nam da.

V' Kani je na gostiji bil,
 Je vodo v' vince premenil.

Tud nam ga bo on piti dal,
 Če ga pijemo, kar je prav.

Napij mi bratec, tudi ti,
 Naj se serce razveseli!

Ker si mi to zdravico pil,
 Deb' se v' nebesih veselil.

Zdaj nam pa daj Bog vse povsód
 Prav srečno rajžo, lehek pot!

Stara pomnožena pesm.

III.

Pesme za kratek čas.

Zapojmo, kar je nas, de nam bo kračji čas.

1. Gorski zvon. *)

Visoko tam na gori
Nam cerkvice stoji,
In iz visoke line
Se lepo zvon glasi.

Veselo oznanuje
Gospoda praznike,
Pa milo tud tožuje,
Ker sila huda je.

Ljudi prijazno vabi,
Ki radi vbogajo,
Globoko iz doline
Gor v' cerkev hodijo.

Ljudje bogaboječi,
Pa tudi srečni so;
Po braterno živijo,
In radi delajo.

Sovražniki so prišli,
Poderli cerkvico,
So zvon iz turna vergli,
De klical več ne bo.

Nobeden ga ni branil;
Zvona več slišat' ni,
Veselja ne oznani,
Ne pôje žalosti.

Po zvoni kraj žaluje,
Ni pridnih več ljudi,
Nobeden ne tožuje,
Ker per njih sreče ni.

2. Stari grad.

Glejte na skali grašino,
Stariga časa spomin;
Žalostno gleda v dolino,
Milo na rožce ravnin.

*) Zvon pomeni nauk sv. kat. vére.

Veter od strani se vpíra
 Vstaro zidovje z' močjo,
 Kamen za kamnam podíra,
 Skoraj ga videt ne bo.

Tamkaj so nekđaj sloveli
 Žlahniga serca možjé,
 Radi per vinci so peli
 Noter do beliga dné.

Vitezi kjer stanovali,
 Sóva zdaj tamkaj gnezdí;
 Kjer so zvoneli bokali,
 Čuk tam neznano kričí.

Kedar se sonce ozíra
 Taj na razrušeni grad,
 Ino se senca razšíra:
 Vselaj pogledam ga rad.

Prime me čudna milôba,
 Mislim per sebi jaz sam:
 Tudi do svojiga grôba
 Malo stopinc le imám.

Arlič.

3. Zvezde.

Tema zemljo je pokrila,
 Razsvetlilo se nebó,
 Zvezd' se vnema brez števila,
 Lepo svetit' nam začnó.

Oh, le prite, in poglejte,
 Vse milijone zvezd preštejte,
 Ki se tamkaj sučejo
 Nam prijazno svetijo.

Rimska cesta je razpeta,
 V' ptuje kraje nas peljá,
 Pot nam kaže do Očeta,
 Kjer smo ptujci mi domá.

Tam bo žalost vsa minila,
 Vsaka solza posušila-
 Tam nad zvezdami lepo,
 Tam se svetí nam nebo.

Čudne zvezde in velíke
 V' svojih rokah Bog derží,
 Njih postavil za meníke
 Večne hvale in časti.

Bomo zemljo zapustili,
 Se nad zvesde povzdignili,
 Oh kak bomo gledali
 Luči božje milosti!

Svetle zvezde, le gorite,
 Kažite nam pravo pot;
 Le k' nebesam nas vodite,
 De ne zajdemo od tod.

Iz pozemeljske doline
 Nas povzdignite v' višine,
 Kjer pozemeljsko okó
 Se več jokalo ne bo.

4. Ognjovar.

Gospodinje, gospodarji!
 Pred ognjam vas Bog ovari;
 Varjte ognja pa tud vi,
 De se škoda ne zgodi.

Treba je ognja varvati,
 Pa tud večniga se bati;
 Bog obvari vsaki stan,
 In preljubi svet Florjan;

Deveta (10ta - -) (Ena. 2. 3^{ja} po polnoči) je minila;

Deb le Bogu k' časti bila;

pred polnočjo:

Sonce je od nas šlo proč;

Bog vam daj 'no lahko noč!

po polnoči:

Sonce vstaja spet nazaj,

Dobro jutro vam Bog daj!

5. Predica.

Le prédi, dekle prédi,
 Prav lepo nit narédi,
 De se ne bo krotičila,
 In ne tikavcu tergala.

Poštena je predica,
 In stara ta pravica,
 De tisto dekle kaj veljá,
 Ki gvant 'z domače preje má.

Marijo glej devíco,
 Nevtrudeno predíco,
 Je predla ino štrikala
 Za božje dete Jezusa.

Le prédi prav veséla;
 Boš lepe pesmi péla,
 Kolovrat pojde raj okróg,
 Bo tekla lepši nit od rok.

Kolovrat tiho teče;
 Naj tovaršica reče,
 Kar je v' nedelo slišala
 Per pridgi navka svetiga.

Boš tenko nit storila,
 Glej, de se boš spomnila,
 Kako življenje rahlo je,
 Ki kakor nit preterga se.

Tikavc bo prejo hvalil,
 Če se ne bo z' njo žalil;
 Per Bogu boš pohvalena,
 Če ga ne boš razžalila.

Le pridno dekle prédi,
 Prav lepo nit narédi;
 Smert bo nit skoráj vtergala,
 Bo konec življenja tvojiga.

Kar si boš tu napréla,
 Boš v' večnost z seboj vzéla:
 Alj čednost lepih suknico,
 Alj pa pregrehe butaro.

6. L u n a.

Prijazno luna sveti,
 Nam lahko noč želí,
 Med zvezdami se maja,
 Skoz megle se smejí.

Pohlevno se zakriva,
 Odkrije spet obráz;
 Popotnika tolaži,
 De mu je kračji čas.

Težaka luna zible,
 Mu sladko spanje da;
 In tudi za bolnika
 Mazilo hladno ma.

Vsa mila in prijazna
 Nam k'sercu govori,
 Od rajnih časov pravi,
 Odvzeme nam skerbí.

Pa tudi široko gleda,
In krega gešnike;
Tožuje razvujzdane
Ponočne letavce.

Le sveti, sveti luna,
Poganjaj temno noč,
De sončice persije,
Pernese novo moč.

^v 7. Vecerno sonce.

Kak lepo se sonce ozíra,
Zahaja, in jemle slovo,
Po hribih še žarke opíra,
Nas skoraj zapustilo bo.

Za gore visoke se skriva,
Še malo poluka nazaj,
Kok v' senci dolina počiva,
Kak z' mrakam odeva se gaj!

Vse spravlja se mirno počivat
Potihnejo trudne stvari,
Počínka potrebniga vživat,
Tud otrok pohlevno zaspi.

Oh sonce, ti našo veselje,
Persijaj nam jutre lepo,
Boš serca ogrevalo želje,
Veselo nam jutre spet bo.

8. Kjer je ljubi Bog doma?

Kjer lepo sveti se nebo,
Vse jasno, milo in lepo,
Miljonov zvezdic sveti se,
Kakor nar lepši oknice,
Od tod nas gleda dober Bog,
On skerben Oče vsih otrok,
Vnebesih je domá.

Tam, kjer po gorah grom buči,
In po dolinah sum leti,
Priklanja drevje hud vihar,
Se trese njemu vsaka stvar,
Kjer se glasi on sam Gospod,
Prijatelj zapušenih srot,
Je dober Bog doma.

Tud tam, kjer zvoni pòjejo,
 Nas v' hišo božjo vabijo,
 De bi Očeta hvalili,
 Nja navke prav poslušali,
 V cerkvi prebiva Bog pri nas,
 Poslušaj naših prošnji glas,
 Bog v' cerkvi je doma.

Cel svet s cer božji tempelj je,
 Nar lepši tempelj pa sercé;
 Bog čisto serce izvolí,
 Te prosi, ino govori:
 Oj dete! serce meni daj,
 Bom dal za serce sveti raj;
 Naj v' sercu bom domá.

9. Zadovoljna nona.

Koljko njih po svet' žaluje,
 Vsim se njim pretesno zdí;
 Koljko milo jih zdihuje,
 Mene pa vse veseli.

Dost njih najde luna blede,
 Ki si srečo jišejo;
 Sreča njih pa ne pogleda,
 V' solzah plava jim oko.

Jez ohljubo sim storila,
 Jezusova bit vselej,
 Mi raduje vsaka žila,
 Blagor meni zanaprej!

Mi zaspala vsaka želja
 Do minliviga sveta,
 Saj resničniga veselja
 Sercu celi svet ne da.

Tu mi rastejo cvetlice,
 Sever njih ne posuši,
 Dokler enkrat božje lice
 Me za vsem rasveseli.

Tukaj je pač dobro biti,
 Kje bo kdo tolik sreče 'mel?
 Kdo mi srečo kdaj vmoríti
 Bo zamogel ino smel?

Oh, le revne, slepe duše,
 Kterih radost je sladnošt,
 Menijo, de vpijem zpuše,
 De morí me tu grenkost.

M. Stojan.

10. Vbogi otrok v' fáberkah.

Jaz prevbogo revno srôtle
 Sim v' dvanajstim leti že,
 Pa sim slabo in revečno,
 Blede mojo lice je.

Osem let še nisem melo,
 Dali so me stariši,
 De vreteno tu obračam,
 Ino predem cele dni.

Toplo zunaj sonce sije,
 Pa na sonce jit ne smém,
 Kedar rožice cvetijo,
 Srôtle jez za nje ne vém.

Kedar mlade, bele ovčke
 Po ledinci skačete,
 Morem per vratenu stati,
 De otekle 'mam nogé.

Ljube ptičice veselo
 Ve po drevji pôjete,
 Jez pa revno, vbogo revše
 Per vratêni jokam se.

Oh, kak srečno ljuba žvinca
 Po planinah tam živi,
 Srečni so pastirji mladi,
 Vsi rudeči, kakor kri.

Jez pa v' tej veliki hiši
 Mlado srotle zdaj medlím,
 Nimam navka, ne veselja,
 Revše bom, dokler živím.

V' fáberko me oče dajo,
 Ino grejo žganja pit;
 Kavó kuhajo si mati,
 Jez pa moram tukaj bit!

Kar z' vratênám jez zaslužim,
 Stariši zapijejo;
 Srotle sim, ino ostanem,
 Dokler smert me vzela bo.

Koljko revnih, zapušènih
 Je po fáberkah otrók!
 Kjer ni vére, ni ljubezni,
 Tam je samo dnar njih bog.

IV.

Pesme za pobožnost.

Mladenči ino divice, stari ino mladi naj hvalijo
ime Gospodovo. Psalm 148, 12.

1. ^vSolarska pesem k ^vsveti maši.

Pred povzdigvanjam.

1. **P**reljubi otročiči
Vzdignite glas!
Is serca vsak zakličí:
Bog vsliši nas!
2. Saj ti si ljubi Oče
Dobrih otrok.
Dar vzemi dopadjoče,
Z nedolžnih rok.
3. Glej, dar je tvoj preljubi
Nedolžni Sin. —
Odrešit nas pogubi,
Poglej spomin!
4. Na križi dopernesil
Za grešen svet,
In de bi nas odrešil,
Je hotel vmret.
5. Kak moramo živeti,
Nas je učil;
In evangeli sveti
Nam zapustil.
6. O daj nam ga spoznati,
In serce vnet;
Daj zvesto nam deržati
Tvoj navk presvet!
7. Oh našo živo vero
Nam oživiš,
Zavupanja podpero
Nam poterdiš.
8. Ljubezen prav goreča
Naj v nas živi —
De raste dalej večá,
Njo vnemaj ti.

9. Položmo serce svoje
Na tvoj altar —
Naj bode vselaj tvoje,
Prijeten dar.
10. Nedolžnost nam ohrani
Vse žive dni,
In zapelivcam ohrani
Venc čistosti.
11. Teb' hočmo sveto peti
Bog Sabaot!
V nebesih in na sveti
Si ti Gospod!
12. Oh naj te vsi častimo
Po vrednosti;
Naj angelsko živimo
V nedolžnosti.

Za povzdigvanjam.

1. Jezus kerv preliva
Za nas grešnike,
Duše nam omiva,
In daruje se.
2. Jezusa častimo!
Tukaj skritiga,
Z angelci molimo
Boga živiga.
3. Ozri božjo jagne
Se na grešnike,
Tvoja gnada nagne
Naj se črez nas vse!
4. Jezus, tebe vzeti,
Nismo vredni zdaj;
V duhi saj prijeti
Se nam Jezus daj!
5. Tvoje smo ovčice,
Ti si naš pastir;
Hrani nam dušice,
Daj nam dušen mir!
6. Naše si veselje
Samo Jezus ti;
Jezus naše želje,
Serce našo si.
7. Jezus, mi smo tvoji,
Bodi Jezus naš;
Sebi nas osvoji,
Bodi naš pajdaš!

8. H koncu svete mašč
 Nam svoj žegen daj;
 Žegnaj dela naše:
 Peljaj v sveti raj!

9. Tam se veselili,
 Tebe ljubili,
 Bomo te častili,
 Tebe hvalili.

10. Hvala tebi bodi,
 O neskončni Bog!
 Tukaj in povsodi
 Od tvojih otrok!

Zložili rajni g. Andre Juh. Dobernvaški proš.

2. Božična pesem.

Veselujte, veselujte,
 Veselujte se z menoj!
 Od veselja poskakujte
 Bratji, sestre vi nizoj!
 O ne bodite zaspani;
 Božji sin se je rodil,
 Na nicojšno noč, kristjani!
 Svet je on razveselil.

Svitla luč je zdaj peržgana,
 Temna noč od nas beži,
 Kriva vera je izgnana,
 Prava vera nam svetli;
 Ker beseda je postala
 Jezusa sveto meso.
 O zato naj čast no hvala,
 Tebi Jezus, vselaj bo!

Tam, ki zvezdice miglajo,
 Našo vupanje stoji;
 Taj zdaj želje nas peljajo,
 Tam Zveličar naš živi.
 Tamkaj angelci pojejo,
 Nas želijo k sebi vzeti
 Vrata se nebes odprejo,
 Grešnika zveličat spet.

Zdaj ljubezen je zbudila
 Nas iz spanja grešniga,
 Jeze žalo potegnila
 Je iz serca našiga,
 Zdaj ni mrtva naša vera,
 Ker ljubezen njo živi,
 Vupanje jo pa podpera,
 Dobro dela de rodi.

Vera, vupanje, ljubezen
 Zdaj stanuje tu med nam',
 De nebes bo vsak deležen,
 Prišel k nam je Jezus sam.
 Oh pogledjte zdaj povito
 Božjo dete na altar,
 U podobi kruha skrito,
 Milo prosi nas za dar.

Ljubi otročiči mali,
 Glejte dete Jezusa!
 Kaj nicoj mu bote dali,
 Ker vas čudno rad ima?
 Vdar mu morte obljubiti
 Svojo majhno serčice;
 Svoje starše pa ljubiti,
 Lepo zadržati se.

Vi mladenči in device,
 Svete cerkve žlahni cvet!
 Veste ljube ve ovčice,
 Kaj od vas če Jezus 'met'?
 „Dajte meni serce svoje —
 Tak zdaj prosi Jezus vas, —
 Saj vam dam tud jez to moje;
 Ker vas ljubim vsaki čas.“

Zakonski možje no žene,
 Oj darujte Jezusa!
 Vas tud naj en dar zadene,
 Saj za ljubo vas ima.
 Oj darujte mu poštenje
 Vsako uro, vsaki dan,
 Mir, ljubezen in terplenje;
 To bo sreča za vaš stan.

Tud darujte vi zašpani
 Terdovratni grešniki,
 Vi na dušah vsi bolani,
 Svoje grehe Jezusi!
 „Vzemi Jezus, kar je mojga,“
 Tako ga prosite zdaj,
 „Ino daj nam, kar je tvojga,
 Gnado božjo za naprej!“

Zdaj pa teb' perporočimo,
 Ljubi Jezus, se lepo;
 In ponižno ti zročimo
 Svojo dušo in telo!
 Tvoji hočmo vselaj biti,
 Zdaj ino na zadni čas;
 In na zadno uro priti
 Pusti angeljce po nas!

3. Pesem k' povzdigvanju.

Vsmilen Jezus povzdiguje —

In Očetu se daruje:

Za človeštvo na altarji

Kakor nekdam na Kalvarji.

Na kolenah ga molimo,

Jezusa Telo častimo;

De bi pekla nas rešilo,

Je vmorjeno za nas bilo.

Spet, o čudo, povzdiguje —

In Očetu se daruje

Jezusova Kerv častita

K odrešenju vsih prelita.

Tebe, režno Kerv, častimo,

Tavženkrat te zahválimo,

Ki za nas prelita bila,

De bi grehov nas omila.

J. Virk.

4. Jezus Nacarenski.

Men' se zdi, de vidim mesto,

Mesto tam Jeruzalem,

Vidim ljudstvo tam nezvesto

Jezusa peljati sem.

Strašno Goljgata se trese,

Pravit slisim strašni glas:

Glej! nebeški stvarnik nese

Tamkaj težek križ za nas!

Glej! ktir vstvaril je svetove,

'Z nič poklical vse stvari,

Glej! kir vse živi rodove,

Zdaj na zemli tam leži;

Vse ga tepe, vse ga suje,

Vse mu grenko smert pruti,

Ves pod križam omaguje,

In kervavi put puti.

Kje ste zdaj vi Galilejci,

Ktirim on je kruh delil,

Kje bolani ino slepci,

Zdrave, ki je on storil?

De bi tukaj pričovali,

De je Jezus pravi Bog;

Daleč tam so zdaj ostali,

Ktire rešil je 'z nadlog.

Strašna ura zdaj prihaja —
 Sem pogledaj grešnik ti,
 Ttrašna groza me obdaja,
 Videti kaj ljudstvo stri:
 Svete roke zdaj perbije —
 Grešnik, grešnik, sem poglej!
 Sveta kri po križi lije,
 Oh pokoro delaj zdaj!

Jezus Nacarenski vmíra,
 Strašno zible se nebo, —
 Plaho ljudstvo se ozíra,
 Sterme skale pokajo! —
 Milo gleda luna bleđa,
 Svetlo sonce se stemní.
 Jezus prut' nebesam gleda,
 Vpije — kliče, govori:

„Oče! zdaj je dokončano,
 Grešnik bo zveličan spet,
 Vsém rodovam bodi znano,
 De je rešen celi svet.“ —
 Zdajci sveto glavo nagne,
 In Očetu se zročí. —
 O nedolžno božje jagne,
 Našo upanje si ti!

V. Orožen;

5. Prihod svetiga Duha.

Glej Aposteljne zebrane
 Na besedo Mojstrovo;
 Serca njih k' molitvi vžgane
 Prúti nebu, kok kipó!
 Veljka tihost njih obdaja
 In veselje svetga raja.

Zdajci grozen piš se vzdigne,
 Kak viharja sum verši;
 Čudno — roka božja migne,
 Čudeš čudeže rodí:
 Da jim govorit' jezike,
 Stri narodam učenike.

Z' mnogim daram jih navdihne
 Svetga Duha čudna moč,
 Vuma megle jim razpihne,
 Razdeni poprejšno noč;
 Kakor sonce svit izlije,
 Tak jim luč vednosti sije.

Slišiš ribče prej nevedne
 Ptujce marne govorit'!
 Ptujce skor z' dežele sledne
 Temu silno se čudit,
 Hvalo Kristusu dajati,
 Njega za Boga spoznati.

Ki prej slabi in boječi
 Mojstra še popušajo,
 Vere vojšaki nar veči
 Terdni vse premagajo;
 Naj se pekel ravn vzdiguje,
 Vera le povsodi sluje!

V. Novak.

6. Verne duše.^v

Rajni, ki ste se solzili
 Na tem sveti tolikokrat,
 Bote v' zemli si počili,
 Kamor ste šli trudni spat.
 Ker trobenta zabučí,
 Bote vstali tudi vi!

Serčno ste nas vi ljubili,
 Dobre duše bili ste,
 Vam smo tudi mi točili
 Vročih solzic jagode.
 Ker trobenta zabučí,
 Videli se bomo vsi.

Vi na vojski pokopani,
 Bog vé, kje počivate?
 Vaši grobi niso znani,
 Znana vaša duša je.
 Ker trobenta zabučí,
 Znideli se bomo mi.

Vi mladenči in device,
 Vas je pokosila smert,
 Kakor rože in cvetlice
 Merzel sever, v' božji vert;
 Ker trobenta zabučí,
 Novi vstali bote vi.

Starčeki ino babele,
 Ki ste šli vsi trudni spat,
 Mlade bojo oživele
 Vaše trupa tistokrat.
 Ker trobenta zabučí,
 Mladi vstali bote vi.

Oh pozdravljeni vi rajni,
 Mir in pokoj vošmo vam;
 Naši sosedi nekdamni,
 Le perpravte prostor nam,
 Ker trobenta zabučí,
 Bog, deb vstali srečni vsi!

7. Deviški stan.

Mladi fantjé in dekliči!
 Srečen je vaš ledig stan.
 Pa svetejši stan deviški;
 Naj le bode prav deržan.

Imeniten je svet zakon
 Kar svet Pavl sam vučí;
 Imenitnej je devišto,
 Kar svet Pavl govori.

Kar je sonce krez vse zvezde,
 Kar črez svinec je zlato,
 To so čisti mladi fantjé,
 To device čiste so.

Kakor angelj od človeka
 U lepoti loči se;
 Toljko lepši je devišto
 Od lepote zakonske.

Lehko zakonsko veselje
 Se vam v' žalost spremeni;
 Serce čisto in nedolžno
 Vselej Jezus zveseli.

Ternje zakonsko ne pika
 Čistih fantov in deklic;
 Venec spleten za device
 Iz nebeških je cvetlic.

Nima svet dobrote take,
 Deb devišta vredna bla;
 Nima toljko on lepote
 Tron je ono Jezusa.

Imenitnosti in časti
 Nima toljke celi svet,
 Koljkor njo devišto ima,
 Svete cerkve žlahen cvet.

Kdor deviško čistost varje,
 Je podoben angejam,
 Angeli so mu tovarši,
 Nja perjatel Jezus sam.

Njemu je Marija mati,
Duša hčer Marijina;
Čista duša in nedolžna
Je nevesta Jezusa.

Kdo bo gledal tako blizo
Enkrat svojiga Boga,
Kakor fantji in dekleta,
Ki so čistiga serca.

Desiravno izperhnelo
Tud deviško bo telo,
Veličastno in veselo
Črez vse druge vstalo bo.

Lepo sija svetlo sonce,
Lune luč nam mila je,
Lepši, kakor sonce zlato
Še devištvo sveti se.

Sonce bode otemnelo,
Tudi luna vgasnila;
Alj devištvo bo cvetelo
Tam v' nebesih vekoma.

Stara pesm.

8. Z a k o n.

Svet zakon je en stan,
Kak vsak od Boga dan:
Če človek v' njem živi,
In zvesto vse stori,
Kar zakon zapové,
Se veseliti smé;
Tu svojo srečo ma,
Tam mu Bog krono da.

Res, zakon je en stan
Z nebes človeku dan.

Res zakon je en stan,
Od nekdanj že štiman.

Marija, Jožef svet
Sta hotla v' njem živét,
Bog oče vstvaril ga,
Ino od Jezusa
Je Zakrament postál,
Ki mu je gnado dal.

Res, zakon je en stan,
Od nekdanj že štimán.

Pač zakon je en stan
 Premalo dostím znan:
 Nek v' njega se podá,
 Ki še prav ne spozná,
 Kak zakonska dolžnost
 Hoče imet' modróst.
 On misli v' zakoni
 Vse polno sladkosti.
 Oh, zakon je en stan,
 Porednim malo znan.

Glej, zakon je en stan
 Z težavami obdán:
 Z družino ima križ;
 Zemlja ni paradiz.
 Mu Bog da kaj otrok,
 Mu pošle tud nadlóg,
 Z' sosedmi in domá
 Skerbi velike ma.
 Glej, zakon je en stan,
 Z' težavami obdán.

Alj zakon je en stan,
 Tud z' gnadami darván.
 Kdor njega prav zvoli,
 Mu Bog pomoč deli,
 De mu terpenje vse
 V' zakonu lahko je.
 Ljubezen zakonska
 Pravo sladkost imá.
 Oh zakon je en stan
 Z' vsim' gnadami darván.

Glej, zakon je en stan,
 Ako je prav deržán,
 Kjer mož in žena sta
 Le eniga sercá,
 Le eno sta teló
 V' ljubezni združeno,
 Ki žlahen sad rodí
 U sreči zakonski.
 Glej, zakon je en stan,
 Za pravo srečo zbran.

Glej, zakon je en stan
 Od dveh persón izbrán,
 Vnebesih sklene se,
 Na sveti zvolen je.
 Oh prosta le Boga
 De vama srečo da,

V' zakoni prav živet',
In se za ljubo 'met';
Tako bo vajni stan
Nar srečnej imenván.

Svet zakon je en stan
Zvirk sreče imenván,
Od nja 'ma celi svet
Narboljši sad prijét';
Če zakon pošten ni,
Nič prida ne rodi.
Prosimo vsi Boga,
De njima srečo da:
Naj zakon prav deržán
Bo njima srečen stán.

Sta'ra pesm.

9. Zgublen sín.

Očeta sim zapustil,
Po sveti se podál,
Vse dobro svet obetal,
Vse hudo mi nagnál.
Oh kamo hočem se podati,
Komu nesrečo svojo potožvati?

Tak vsmilenga očeta
Hudobno zapustim,
Iz toljko srečne hiše
V to revšno se zgubim!
Od lakote mi je za vmreti,
Od žalosti velike konec vzeti.

K očetovmu svarjenju
Sim terdovraten bil,
Očeta lepe navke
Sim grešnik zapustil!
Oh, kdo se vsmili zdaj sromaka?
Povsodi me nesreča strašna čaka.

Zapravil premoženje
Sim jaz očetovo,
Sim razvujzdano živel,
Zaderžal se gerdó.
Veselje gerdo je minilo,
In strašno hudo vest mi zapustilo.

Galjusi me hvalili,
Dokler sim bogat bil;
So jedli ino pili,
In vsak me je častil;

Zdaj ne pogledajo sromaka,
Ki ves zapušen reveš milo plaka.

Oh kam je moja sreča?
Oh kje je moja čast?
Sin toljkiga očeta
Pa morem svinje past!
Zadosti kruha doma majo,
Otrobov meni tukaj pa ne dajo!

Na ravnost hočem vstati,
K očetu jit nazáj,
Posleden hlapec biti
Domaj jez hočem raj,
Jaz pred očeta poklekniti,
Za odpusenje hočem njih prositi.

Skoz okno oče gleda,
Za sina mu je žal;
In kir od daleč pride,
Je hitro ga spoznál.
Veselo najdenga objeme,
Mu odpusti, ino za sina vzeme.

Na novo ga obleče,
Večerjo naredí,
De se je sin povernil,
Očeta veseli;
Tak vsmilen Bog na tebe čaka,
Zgubleniga pregrešniga sromaka.

X. Kje sim doma?

V' nebesih sim doma:
To meni pravita
Zemlja ino nebo,
In vsaka stvar lepo.

V' nebesih sim doma,
Nisim tiga svetá,
Nebes se veselím,
V' nebesa prit' želím.

V' nebesih sim doma;
To meni pričata
Sonce in mesenc bled,
In vsake zvezde sled,

V' nebesih sim doma,
Kjer žlahta zvolena
Se skupaj veselí,
In mene k seb' želi.

V' nebesih sim doma;
Svet sreče mi neda.
Vsa zemlja le za me
Dežela ptuja je.

V' nebesih sim doma;
Tam Jezus krono da;
Tam je moj pravi dom,
Kjer večno srečen bom.

Einladung und Bitte.

Der Herausgeber widmet hiermit den ersten Jahrgang seiner Sammlung gemeinnütziger Aufsätze allen P. T. Herren Seelsorgern, Schullehrern, Aeltern, Erziehern und Freunden einer wahren Volksbildung für das Jahr 1846 mit der Bitte, dieses Unternehmen durch Beiträge guter Aufsätze und durch Verbreitung dieses Werkes theilnehmend zu unterstützen.

Der Zweck dieses Jahrbuches ist die gegenseitige Mittheilung solcher Aufsätze, welche geeignet sind, die sittlich-religiöse Bildung des Volkes im Allgemeinen und die Erziehung der Jugend insbesondere zu befördern, die Menschen zeitlich glücklich und ewig selig zu machen, sie zu wahrhaft frommen Christen und zu guten Bürgern des Staates heranzubilden.

Nur wenige der P. T. Herren Seelsorger, Schullehrer und Volksfreunde haben Lust und Gelegenheit, ganze Bücher zu schreiben, fühlen aber das Bedürfniss, ihre gemachten Erfahrungen, Ansichten und Wünsche ihren Herren Amtsbrüdern mitzutheilen, sie um so manchen Rath im so wichtigen Fache der Erziehung zu fragen. Für diese brüderliche Mittheilung sei dieses Jahrbuch bestimmt. Vielen gelingt zu gelegener Zeit so mancher geistreiche Aufsatz, der als eine Gabe Gottes nicht der Vergessenheit überlassen, sondern als ein Gemeingut Andern mitgetheilt werden solle: sei es eine schöne Gelegenheitsrede, die Beschreibung einer ausserordentlichen Kirchenfeier, irgend eines erfreulichen oder

traurigen Ereignisses, die Lebensbeschreibung eines merkwürdigen um unser Land besonders verdienten Mannes, eine interessante Schul-Aufgabe, wohlgemeinte Rathschläge über Schule und häusliche Erziehung, populäre Abhandlungen über vorherrschende Missbräuche und lobenswerthe Volkssitten, Parabeln, herzliche Lieder zur Erbauung und Unterhaltung. Solchen und dergleichen Aufsätzen, wie sie im vorliegenden ersten Jahrgange zu lesen sind, sei dieses Jahrbuch eröffnet.

Kraft im Ausdrucke, Verständlichkeit im Vortrage und Anwendbarkeit auf das kirchlich-religiöse Leben, auf Erziehung und echte Volksbildung möge die für dieses Jahrbuch bestimmten Aufsätze besonders auszeichnen und eine warme Theilnahme die Herausgabe desselben für die Zukunft sichern. Der reine Ertrag ist zum Besten der Präparanden-Schule in Cilli bestimmt.

Die P. T. Herren Seelsorger, Schullehrer und Freunde der slovenischen Literatur werden hiermit als Mitarbeiter eingeladen und ersucht, ihre Beiträge bis Ende April jedes Jahres an den Herausgeber gefälligst einzusenden.

Möge dieses kleine Bäumchen unsers heimathlichen literarischen Strebens eine lebendige Theilnahme und eine belebende Pflege finden, damit es zu einem fruchtreichen Baume für unsere Jugend werde!

Doch kommt dabei weder auf Den, der pflanzet, noch auf Den, der begiesset, etwas an, sondern nur auf Gott, der das Gedeihen gibt. — Gott gebe dazu seinen Segen!

St. Andrä im Lavantthale am St. Nikolai-Tage 1845.

Der Herausgeber.

K a z a l o.

Stran

Nagovor ino povaba.

A. Stare refnize v novi obleki.

I. Od duhoyskiga prerojenja	13
II. Ne, stori se ptujih grehov deleshen	19
III. Od huđobnih sakonov	25
IV. Sanikernost v' flushbi boshji je. naglaven greh	31
V. Darovanje vbogih	37
VI. Pervo sveto obhajilo sa otroke	43
VII. Kerfhanfski nauk od sedme zapovedi boshje	48
VIII. Kriva véra od shešt rimfskih mafh	51
IX. Pifanke sa veliko nozh rasloshene	51
X. Bog naf varji svojomorfstva	64

B. Prigodbje vesele ino žalosne.

I. Jakob Strašek, kaplan	69
Hudo vreme	76
II. Pogreb rajniga Juvančič Sigmunda	82
III. Lavdon, Turfski strah	90
IV. Vukasovič, hvaležni sin	94
V. Andre Črešnik, pošten kmet	95
VI. Slovo mladine od svojiga pastirja	102
VII. Česena si Marija	105
VIII. Lizabona strašen potres	100
IX. Povzdigvanje trupla svetiga Favstina	110
Dvojna pot v' nebesa	116
X. Bratovfhina sv. Jansha	125

C. Rasgled sa stare ino mlade.

I. Bog je pravizhen	137
II. Krishi in teshave	140
III. Kdo je vezhi divjak?	141
IV. Vbogajme dati boljshi, ko saigrati	141
V. Hudodelnikov ne sakrivati	142
VI. Kriva prilega	143
VII. Svete rezhi sa svete ljudi	144
VIII. Gorje roki, katira svojga ozheta vdari	145
IX. Ramo pregrefhna dobra volja pride	146
X. Ne prestehtuj	147

D. Prilike ino basni.

I. Lev ino merkovza	151
II. Vevervzi ino merkovca	151
III. Dekliza ino krefniza	152
IV. Roshize sa dekleta	158
V. Hojka ino kostanj	153
VI. Vran ino lesiza	154
VII. Ribiza ino pasterizhka	155
VIII. Muhe	155
IX. Kysel	156
X. Smertni hlapzi ino dekle	156

E. Ogledalo za šolo.

I. Kraleva zverina	161
Lêv alj oroslân	162
Orel alj postojna	163
Vol	165
II. Hrastovje	166
III. Nareki za posloveniti	168
Od kač	169
IV. Pravopis. Štajarska dežela	169
V. Ptičja rajtinga	172
VI. Postave za ptičji lov	174
VII. Petnajst naglavnih grehov per otroški reji	176
VIII. Sedem prošenj materam ino očetam	180
IX. Hudobni otroci kervava siba	185
X. Fajmaštrov god	188

F. Slovenska gerlica.

I. Pesme ljubeznive matere	193
1. Mati dete zible	193
2. Otroka juterna pesem	194
3. Anca ino piseta	194
4. Bog za vse skerbi	195
5. Angelj varh	196
6. Mlado jagniče	197
7. Prederzna ptičica	197
8. Zapušena srotica	198
9. Božič	198
10. Lehko noč	199
II. Pesme za dobro voljo	200
1. Veselje Štajarca	200
2. Gorica	201
3. Sprehod krog Celovca	202
4. Mladost, krepkost	203
5. Prevzetija kmetov	204
6. Terice	207
7. Perice	208
8. Zdravica	209
9. Napitnica	209
10. Šentjanžovca	210
III. Pesme za kratek čas	211
1. Gorski zvon	211
2. Stari grad	211
3. Zvezde	212
4. Ognjovar	213
5. Predica	213
6. Luna	214
7. Večerno sonce	215
8. Kjer je ljubi Bog doma	215
9. Zadovoljna nona	216
10. Vbogi otrok v' fáberkah	217
IV. Pesme za pobožnost	218
1. Šolarska pesem k sveti maši	218
2. Božična pesem	220

[illegible]

Natisa nekajko pomót.

Stran:	7	versta:	15	namesti:	deliozi	beri:	delivzi,
"	9	"	18	"	obrano	"	vbrano
"	15	"	5	"	vftala	"	oftala
"	15	"	26	"	peflufha	"	poftufha
"	21	"	5	"	pjanj	"	pjanz
"	28	"	3	"	pefebno	"	posebno
"	51	"	1	"	aji	"	ali
"	52	"	25	"	narazha	"	narozha.
"	57	"	10	"	Sapreti	"	sapreti.
"	60	"	28	"	rahle	"	rahlo
"	62	"	17	"	dofhteli	"	dofhteti.
"	76	"	21	"	rezi	"	reži
"	77	"	38	"	Biš	"	Piš
"	88	"	5	"	so	"	sto
"	88	"	18	"	vtemili	"	vtemelili
"	89	"	14	"	lasno	"	lastno
"	95	"	25	"	dp	"	do
"	96	"	2	"	gospódi	"	gospôdi
"	106	"	9	"	jín	"	nji
"	107	"	20	"	munuli	"	minuli
"	109	"	19	"	Carl	"	Karl
"	113	"	25	"	godovna	"	godovno
"	115	"	36	"	zrečna	"	srcēna
"	123	"	12	"	gosgodarji	"	gospodarji
"	130	"	5	"	ogledajo	"	vgledajo
"	171	"	25	"	Radgone	"	Radgona
"	180	"	21	"	varnjte	"	varujte
"	186	"	12	"	plaskala	"	ploskala
"	186	"	29	"	čepala	"	čepela
"	217	"	4	"	revečno	"	nevečno
"	219	"	7	"	obrani	"	vbrani

Mathis Schloßhofen

Stück:	Versteig:	Geheim:	Offen:	Part:	Bezeichnung:
210	7	15	12	o	Bezeichnung
215	0	15	12	o	Bezeichnung
220	15	15	12	o	Bezeichnung
225	15	15	12	o	Bezeichnung
230	15	15	12	o	Bezeichnung
235	15	15	12	o	Bezeichnung
240	15	15	12	o	Bezeichnung
245	15	15	12	o	Bezeichnung
250	15	15	12	o	Bezeichnung
255	15	15	12	o	Bezeichnung
260	15	15	12	o	Bezeichnung
265	15	15	12	o	Bezeichnung
270	15	15	12	o	Bezeichnung
275	15	15	12	o	Bezeichnung
280	15	15	12	o	Bezeichnung
285	15	15	12	o	Bezeichnung
290	15	15	12	o	Bezeichnung
295	15	15	12	o	Bezeichnung
300	15	15	12	o	Bezeichnung
305	15	15	12	o	Bezeichnung
310	15	15	12	o	Bezeichnung
315	15	15	12	o	Bezeichnung
320	15	15	12	o	Bezeichnung
325	15	15	12	o	Bezeichnung
330	15	15	12	o	Bezeichnung
335	15	15	12	o	Bezeichnung
340	15	15	12	o	Bezeichnung
345	15	15	12	o	Bezeichnung
350	15	15	12	o	Bezeichnung
355	15	15	12	o	Bezeichnung
360	15	15	12	o	Bezeichnung
365	15	15	12	o	Bezeichnung
370	15	15	12	o	Bezeichnung
375	15	15	12	o	Bezeichnung
380	15	15	12	o	Bezeichnung
385	15	15	12	o	Bezeichnung
390	15	15	12	o	Bezeichnung
395	15	15	12	o	Bezeichnung
400	15	15	12	o	Bezeichnung
405	15	15	12	o	Bezeichnung
410	15	15	12	o	Bezeichnung
415	15	15	12	o	Bezeichnung
420	15	15	12	o	Bezeichnung
425	15	15	12	o	Bezeichnung
430	15	15	12	o	Bezeichnung
435	15	15	12	o	Bezeichnung
440	15	15	12	o	Bezeichnung
445	15	15	12	o	Bezeichnung
450	15	15	12	o	Bezeichnung
455	15	15	12	o	Bezeichnung
460	15	15	12	o	Bezeichnung
465	15	15	12	o	Bezeichnung
470	15	15	12	o	Bezeichnung
475	15	15	12	o	Bezeichnung
480	15	15	12	o	Bezeichnung
485	15	15	12	o	Bezeichnung
490	15	15	12	o	Bezeichnung
495	15	15	12	o	Bezeichnung
500	15	15	12	o	Bezeichnung

Oznanilo

posebno koristnih bukuv alj knjig.

Sveto pismo nove zaveze; v' Ljublani 1834. Zapopade vse štiri evangelje lepo ino zastopno poslovenjene.

Zgodbe sv. pisma stariga ino noviga zakona; v' Ljublani 1815. 4. deli. Posebno prijetne povesti našiga izveličanja.

Zgodbe sv. pisma okrajšane; v' Ljublani 1846 v' drugič natisnene, ino se šolarjam prav priležjejo.

Sveti Evangelji z' molitvami ino branjam na vse ne-dele ino godove. V' Celi 1845. V' čednih evangelskih bukvah najdeš keršanski nauk, križev pot, vse navadne litanije ino pesmi, de jih boš lahko vesel.

Keršanski kat. nauk; v' Ljublani 1831. Prav popolnoma katehizm od vsih potrebnih ker. resnic.

Zlate Jabelka, spisal imeniten misjonar Friderik Baraga. V' Ljublani 1844; bukve polne nar lepših prigodb ino naukôv, ki so zlata vredne.

Premišlovanje 4. poslednih reči. Spisal tudi Friderik Baraga. V' Ljublani 1837. Kdor te bukve bere, bo začel za večnost skerbeti, ako ni kamnitiga serca.

Venec nedolžnosti; v' Ljublani 1838. Molitve ino pre-mišlovanja, pa tudi zgodbe posebno mladenčam ino dekli-cam lepe, de nič lepših.

Duhovni tovarš; v' Ljublani 1838. Molitve ino pre-miš-lovanje keršanskih resnic, de si boljiga tovarša molitviskih bukvic za celo življenje boš težko najdil.

Razlaganje dopoldanske službe božje; v' Ljublani. 1834. Spisal Anton Pekec. V' teh lepih bukvah najdemo na tenko razlagano sveto mašo ino vse opravila dopoldanje službe božje; ino nisim lepšiga v' Slovenskim od tiga razlaganja bral.

Dušna paša. Spisal Friderik Baraga. V' Ljublani 1835. Nar lepši molitevne bukve, kar jih dozdej v' Slovenskim poznamo.

Objiskovanje Jez. Krist. v' presvetim rešnim Telesi. Spisal Friderik Baraga. V' Ljublani 1832. Priserčna pobožnost h presvetimu Zakramentu.

Zlate bukvice serca Jezusoviga; v' Gradci 1843 posebno dobre za brate ino sestre Jezusoviga serca.

Maria perbežaljše grešnikov; v' Gradci 1845. Lepe molitvine knige za brate ino sestre Marijniga serca, izpro-siti preobernenje grešnikom.

Življenja srečen pot; v' Celovci 1845. Potrebni nauki, izgledi ino molitve za mladenče.

Keršansko devištvo; v' Celovci 1837. Potrebni nauki, izgledi ino molitve za žensko mladost.

Dober dar za mlade ljudi; v' Celovci 1836. Lepe pri-povesti šolarjam v' dar.

Kratkočasne pravlice; v' Celovci; otrokam v' podučenje. Prijetne pripovedi za otroke; v' Celovci.

Dve lepi reči za pridne otroke; v' Celovci.

Življenje svete Heme; v' Celovci.

Sedem novih pripoved za otroke; v' Celovci.

Martin mladi pužavnik; pripoved za otroke; v' Celovci.

Zdravo telo, nar boljši blago, nauki kako se zdravje ohrani; v' Celovci 1846.

Vse te knjižice so čedne ino pridnim šolarjam za darilo poslovenjene.

